

Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi, sayı: 8

Demokratik Modernite
Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi
Yaygın Süreli Yayın / Sayı: 8
Aralık 2013 Ocak-Şubat 2014
ISSN: 2147- 1703
Roza Yayınları Adına Sahibi
Burcu Özkaya

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Şah Güneş

Yayın Kurulu
Eşber Yağmurdereli, Nasrullah Kuran, Cengiz Çiçek, Hediye Özdemir, Mahmut Şakar

Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmaması yayın kurulunun kararına bağlıdır.
demokratikmodernite@gmail.com

Grafik Tasarım
Sinan Balık

Basım Yeri:
Gün Matbaacılık Reklam Film Bas Yay. San. Tic. Ltd. Şti
Beşyol Mahallesi Akasya Sok. No:23/A Küçükçekmece – İstanbul
Tel: 0212 580 63 81

Abonelik Koşulları
Yıllık Abonelik Bedeli: 40 TL
Yurtdışı Abonelik Bedeli: 55 Euro
Türkiye İş Bankası Galatasaray Şubesi
Burcu Özkaya
Hesap No: 10220918635
IBAN: TR 56 0006 4000 0011 0220 9186 35

Roza Yayınları
Hüseyin Ağa Mah. Tarlabaşı Bulvarı No:61/7 Beyoğlu-İstanbul
Tel: 0212 256 57 69
www.demokratikmodernite.net

İÇİNDEKİLER

Yeni Bir Devrim Çağı
Editörden (5)

Ortadoğu Toplumunda Bazı Güncel Sorunlar ve Olası Çözüm Yolları
Abdullah Öcalan (6)

Kapitalist Modernist Sisteme Alternatif, Ortadoğu
İçin Üçüncü Çizgi Olan Demokratik Konfederalizm
Akif Ali (18)

Rojava Devrimi Ortadoğu İçin Yeni Bir Yerel Demokrasi Modelidir
Aydın Palulu (26)

Kuzey Devrimi ve Rojava
Çetin Arkaş (30)

Rojava Devrimi Suriye'de Üçüncü Yol ve Çözüm Modelidir
Dildar Ariyan (36)

Otuz Yıldır Hazırlanan Devrim
Ferda Çetin (41)

Rojava, Yeninin Parolası
Figen Yüksekdağ (44)

Arap Baharının Çıkmazları
Ayfer Ekin (52)

Ortadoğu'da Halklar Baharı ve Rojava
Halide Türkoğlu (57)

Rojava Devrimi'nin Politik Tarihi Üzerine
Hatip Dicle (62)

Arap Baharı – Kürt Baharı
Aydın Engin (73)

Hareket olarak Demokrasi
Joost Jongerden (76)

Halkların Baharı ve Krizden Çıkış Seçeneği Olarak Rojava
Latif Çetin (80)

Rojava: Dünyanın Sıfır Noktası
Metin Yeğin (88)

Devrimin Öz Diplomasi Yeteneği Olarak Rojava
Ali Koç (91)

Rojava Devrimi Üzerine
Murat Çakır (97)

Demokratik Ulusu İnşa Pratiği Olarak Rojava
Osman Kılavuz (103)

Rojava'da Savaş Ahlakı ve Kadının İtirazı
Sara Aktaş (107)

Rojava'da ve Tüm Ortadoğu'da Darüsselam'a (Barış Yurdu) Doğru...
Sedat Doğan (112)

Ortadoğu'da Yeni Bir Modele Doğru: Üçüncü Çizgi ile
Rojava Demokratik Özerklik Modeli
Seyit Evran (115)

Demokratik Özerklikte Gençlik ve İnşa
Zerdeşt Munzur (120)

Rojava Neden Devrimdir?
Zeynel Günaydın (123)

Editör

Yeni Bir Devrim Çağı

Parçalanmış bir ülkenin en küçük parçası, yani Kürdistan'ın Rojava'sı. Birkaç dem önceye kadar isimsiz ve kimliksiz yaşayan bir halk ve coğrafyaydı. Şimdilerde ise herkesin gözünü ve kulağını diktiği, demokrasi ve özgürlük güçleri açısından umudun ve heyecanın kaynağı bir 'Özgürlük Ülkesi'.

Rojava, devrimler çağının kapandığının çoktan ilan edilmeye başlandığı dünyamızda 21.yüzyılın devrim çağını başlatan demokratik halk devriminin adı. Bu küçük bedenin kalp atışları ise gittikçe daha şiddetli bir biçimde Ortadoğu'yu etkilemekte.

Yeni doğmuş ve herkes için gelecek ve umudu temsil eden bir çocuk gibi herkes 'Rojava' ismini zikretmekte, ona bakmaya, özelliklerini tanımaya ve kendisini geleceğe taşıyıp taşıyamayacağı noktasında sorular sormaya çalışıyor. Tüm bu soru ve kaygılar içerisinde ise Rojava, devrimci ve özgürlükçü adımlarını hızla atmaya ve gittikçe koşmaya başlıyor.

Bilgisine sahip olmayanlar için Rojava Devrimi çok ani ve kendiliğinden gelişmiş görünse de, yine gerçekleşen devrimi gizlemeye ve boğmaya dönük birçok saldırı olsa da, devrimin mayasında hem bir halkın yüzyıllık özgürlük arayışı hem de tarihsel toplumun devrim özlemi var.

Rojava Devrimi, 20.yüzyılın salt sınıfsal karakterli ya da salt ulusal kurtuluşçu karakterine sahip olmadığı için de devrimci demokratik güçlerin halen yeterince anlam veremediği ve sahiplenemediği bir gerçeği de ifade etmekte. Bu yönüyle de, Rojava Devrimi'nin tarihsel, toplumsal ve ideolojik özelliklerinin daha güçlüce görülmeye, taşıdığı anlam ve hakikatin daha iyi anlaşılmaya ihtiyacı da var.

Rojava Devrimi'nin gerçekleştiği mekan ve zaman, aslında devrimin karakterini de güçlüce göstermekte. Ortadoğu halklarının Kapitalist Modernite sisteminin uygulamaları altında nefessiz bırakıldığı, buna karşın bölgesel statüko ve uluslararası sistemin de krizi yaşadığı bir zaman kesitinde, Rojava, kaos ve krizden halklar ve inançlar lehine gerçekleşen bir özgürlüksel çıkışı ifade etmekte. Bu açıdan 'üçüncü çizgi' değerlendirmeleri doğru olsa da, özünde devletçi uygarlık sistemine karşı demokratik toplumun özgürlük çizgisini yani alternatif yaşamını temsil etmekte.

Bundan dolayı, etrafına 'duvarlar' örülmek istense de, 21.yüzyıl devrimler halkasının ilk örneği olması, yine yaşanan kaos ve kriz sürecinde gerçekleştirdiği güçlü çıkış, Rojava Devrimi'nin deyim yerindeyse 'kelebek etkisi'yle tüm Ortadoğu'yu hatta insanlığı etkileme gücünü engelleyememektedir.

Rojava, halkların ve inançların Kapitalist Modernite sisteminin iktidarcı, bireyci, cinsiyetçi yaşamına mahkum olmadığının ispatı, Demokratik Ortadoğu'nun prototipi olarak gittikçe tüm toplumsal kesimlerin de katıldığı bir devrim olmakta. Deyim yerindeyse, yediden yetmişe tüm halkın katıldığı, katılmakla kalmadığı hem savunmasına hem de inşasına dâhil olduğu bir Demokratik Halk Devrimi yaşanmakta.

Bu açıdan, halklara ve tüm kimliklere büyük kırımlar yaşatan ulus-devletin tekçi, çatışmacı yapısına karşı da, farklılıkların eşit ve özgür bir aradalığına dayalı Demokratik Ulus çizgisini pratikleştiren bir ülke olmakta, Ortadoğu'nun özgürlük ülkesi olarak yeşermekte.

Tüm bu gerçekliklerle birlikte, Rojava Devrimi'nin özünü ifade eden temel yanı ise, büyük bir Kadın Devrimi olarak gerçekleşmesidir. Binlerce yıl önce aynı topraklarda tanrıça kültürünü gerçekleştirmiş, daha sonra devletçi uygarlığın her şeyini elinden almaya, tarihin dışına itmeye çalıştığı özgür kadın kimliği, kendini devrimin öz anlamı olarak gerçekleştirdi. Mezopotamya'nın büyük yaratıcı kadın gücüyle devrimin savunmasından toplumsal inşaya kadar tüm alanlarının temel üretici ve örgütleyici gücü olarak tarihsel kimliğini de güncellemekte.

Rojava Devrimi, Ortadoğu'nun kadim halkı Kürtler şahsında tarih sahnesine çıksa da, Kürtler şahsında binlerce yıllık devletçi uygarlık sistemine direnen tüm halkların, kimliklerin, inançların ortak devrimi, bu kimliklerin özgür yaşamının zamanı ve mekanı olmakta Rojava.

Ortadoğu'nun yeni bir tarihsel/toplumsal çıkışını engellemek için 9 Ekim'de, devrimin bugün gerçekleştiği bu topraklarda gerçekleştirilen büyük uluslararası komplo, bu özgürlük çıkışını engelleyemedi. Bugün Rojava, halklar adına bu tarihsel komplonun da cevabını vermekte, demokratik kurtuluşu ve özgür yaşamı inşa etmektedir.

Ortadoğu Toplumunda Bazı Güncel Sorunlar ve Olası Çözüm Yolları

Abdullah Öcalan

Şimdi veya güncellik ile tarih arasındaki bağa sıkça değinmenin gereği vardır. Tarihten kopuk güncel somutun, yaşanan şimdinin analizi ne kadar yanlışlıklara açıksa, şimdileşmeyen tarih analizleri de o denli hatalara açıktır. Gerçeğin şimdideki hali, tarihsiz çok eksik kavranır. Zaman her zaman gerçeğin inşa boyutudur. Zamansız gerçek olsa bile düşünülemez. Belki de mutlak denilen sırdır. Toplumsal gerçeklikte zamanın inşa gücü, yeteneği temel bir ilke değerindedir. Toplumsal yaşamın zamanla sınırlanmış süre halini kavramak, sosyolojinin baş etmek zorunda olduğu temel sorunudur. Analitik felsefenin en büyük kusuru, belki de kötülüğü, tarihsiz bir sosyal bilim mümkünmüş gibi analiz yapmasıdır. Buna karşılık tarihsizcilik denen metodun şimdi'yi kavramayan, tüm gelişmeleri tarihsel tikellerden ibaret sayan aşırı determinist görüşü şimdi'nin bahşettiği yenilik ve özgür gelişme imkânını kavramaz. İnsan iradesi ancak şimdiye müdahale edebilir. Dolayısıyla tarih ne kadar şimdiyse, o denli tarihe de müdahale edebilir. Şimdinin olağanüstü yaratıcı an değerini kavramadan, hiçbir özgün toplumsal inşa gerçekleştirilemez. Ne tarihin emrindeki bir iradesiz olmak, ne şimdinin tarihten kopuk sorumsuzu olmak toplumsal hakikatle yaşamanın ilkesel ifadesidir. "Geçmişe boş ver" demek ne kadar yanlış ve sorumsuzluk haliyse, "Geleceğe bak" demek de o denli yanlış ve sorumsuzluktur.

Toplumsal yaşamın zamanla sınırlanmış süre halini kavramak, sosyolojinin baş etmek zorunda olduğu temel sorunudur. Analitik felsefenin en büyük kusuru, belki de kötülüğü, tarihsiz bir sosyal bilim mümkünmüş gibi analiz yapmasıdır

Ortadoğu'nun toplumsal doğası şimdisi zayıf, tarihi çok büyük olan bir çelişkiyi de yaşamaktadır. Şimdisi, büyük tarihinin önünde adeta bir tuzak gibi kurgulanmıştır. Ne kadar tarihsel değer varsa bu tuzak içine düşürülüp etkisizleştirilmektedir. Büyük tarihinin önünü açmak için şimdinin bu kurgulanmış tuzak halini aşmak gerekecektir. Şimdinin bir anlamı da sorun çözme kabiliyetidir. Tarih ne kadar sorun biriktirmişse, hep şimdinin önüne yığar. Şimdi ise, bu sorunlar yığını içinde çözebileceklerini ayıklar ve sorunsuz yaşama dönüştürürken, çözümleyemediği sorunları da sonraki şimdilere havale eder.

Sorunların çözümü doğru tanımlanmalarıyla yakından bağlantılıdır. Soruna konu olan varlıkla çözümlenmiş varlık arasındaki fark, şimdinin olumlu olarak inşa ettiği şeydir. Sorunlu yaşanan şeyin çözümlenmiş şeye dönüşerek yaşanan halidir.

Çoğunluk ve Azınlık Olan Ulusların Sorunları ve Çözüm Olasılıkları

Ortadoğu'nun dört çoğunluk ulusundan bahsetmek mümkündür. Bunlar Arap, Türk, Kürt ve Fars uluslarıdır. Büyük yerine çoğunluk dememin sebebi demografyayla ilgilidir. Yoksa ulusları büyük-küçük diye ayırmak etik ve doğru değildir. Azınlık ulusu kavramı da demografya ile ilgilidir. Azınlık olmanın bir kusur veya küçüklük nedeni sayılamayacağı toplumsal hakikatin ve etiğin gereğidir.

Ulusal olgunun gittikçe öne çıkarılması kapitalist modernitenin gelişimiyle yakından bağlantılıdır. İdeoloji, iktidar ve sermaye tekellerinin oluşumunda öne çıkarılması gereken stratejik bir olgudur. Abartılarak sunulması bu stratejinin gereğidir. Ulusal olgunun çözümlenmesinde iki temel eksik ve hatalı yaklaşımdan

bahsetmek gerekir. Birincisi, Descartes felsefesindeki keskin özne-nesne ayrımına dayalı pozitivist yaklaşımdır. Pozitivizmin olgusal özelliği bilinmektedir. Temel hatası, ulus olgusunu tıpkı fizik, kimya, biyoloji olguları gibi tam nesnel nitelikte saymasıdır. Toplumsal doğadaki öznelliği ve esnekliği kesinlikle ihmal etmektedir. Ulusal sorunların soykırımlara kadar varması bu keskin, katı ve ucu kapalı ulusal kimlik anlayışıyla çok yakından bağlantılıdır. Gerek doğanın gerek toplumun nesneleştirilmesi kapitalizmin gelişiminde en önemli ideolojik aşamadır.

Kapitalist modernitenin ilk büyük devriminin zihniyet alanındaki bu özne-nesne ayrımına dayalı felsefi-ideolojik devrim olduğu önemle kavranmak durumundadır. Modernitenin ideolojik devriminin öne çıkardığı kavramların başta gelenlerinden olan ulusallık boşuna seçilmiş bir kavram değildir. Bu kavram kapitalist teolojinin ana ilkesidir. Ulusallık ve daha da geliştirilecek ulus-devlet en önemli tanrısal kavram, hatta yeryüzündeki tanrının kendisi olacaktır. Pozitivist teolojinin Akropol'ündeki en büyük tanrı kesinlikle ulusallık ve ulus-devlet olarak yerini alacaktır. Diğer modernite tanrıları önem sırasıyla sisteme yaptıkları katkılarıyla orantılı yer tutacaktır. Pozitivist teoloji sözde 'bilimcilik'le ulus ve ulus-devlet olgusunu abartıp dinsel ümmet olgusu yerine ikame edince, bu sefer din ve mezhep sorunları ve çatışmalarının yerine ulusal sorun ve çatışmalar geçmiştir. Hem de daha kanlı savaşlar ve soykırımlarla dolu bir sürece yol açarak. Pozitivizmin kapitalizmin kutsal ideolojisi olduğunu çok iyi bilmek gerekir.

İkinci hatalı yaklaşım 'öznellik, aşırı anlamlılık' adı altında sergilenir. Bu anlayış, başta ulusal olgular olmak üzere, modernite döneminde ortaya çıkan birçok olguyu hayali, fantastik icatlar olarak sunmaya çalışır. Geleneğin icadı olarak bir yorumcu anlayışı geliştirirler. Elbette toplumsal olgular, İkinci Doğa karakterinde olmaları itibariyle inşa edilmeye, icat olgular olmaya elverişlidir. Ama bu elverişlilikten kalkarak toplumsal olguların varlıksal değerini kuşkulu hale getirip sadece zihniyet oyunlarına indirgemek, en az nesnellik yaklaşımı kadar sakıncalı ve hatalı sonuçlara yol açar. Bu sefer olguları kesin, katı nesnel değerler yerine hayali, uçup giden, varlığı pek olmayan kavramlardan ibaret saymaya vardırır. Gerçekle hakikat arasında ikinci ciddi sapmayla bilimsel sonuçlara varmak mümkün değildir. Öznellik, kendine inancını yitirmiş modernite ideolojisinin geç postmodernite döneminde aldığı yeni biçimdir. Nesnelciliğin postmodernite ifadesidir. Sonuç olarak toplumsal sorunları hayali sorunlar olarak görmek, günübirlik terapi seanslarıyla (psikolojik yöntemlerle) çözmeye çalışmak bu yaklaşımın vardığı aşamayı gösterir ki, başarısızlığını yaşamın kendisi günlük olarak kanıtlamaktadır.

Kapitalist modernite döneminin olgusal, yapısal sistematiğini çok büyük kavramadan, yol açtığı toplumsal sorunları kavramak ve çözmek çok zordur. Sistematiğin kritik sorunu olgu ve algı arasındaki ilişkidir. Algı ve olgu arasında kurulan aynılık ve farklılık yaklaşımları çok problemlidir. Sistemin özüyle ilgilidir. Sistem bütün felsefesini algı ve olgu arasındaki aynılık ve farklılık üzerine inşa eder ki, bunun altından çıkmak mümkün değildir. Sistem felsefesi bütün ekolleriyle kendi içinde çözümsüzdür.

Kendi yorumum, çözümü aynılık ve farklılık dışında aramak yönündedir. Algı ve olgu evrenin temelindeki ikilemle ilgilidir. Madde-enerji, yapı-işlev, parçacık-dalga gibi evrensel ikilemler algı ve olgu arasında da geçerlidir. Bana göre bu ikilemin insan ruhu ve bedeni, evren ve zihni arasında aldığı biçimi ifade eder. Zihnin evreni tam kavraması mutlak bilgi kavramına götürebilir. Fenafillâh, Nirvana, Enel-Hak, Mutlak Bilgi (Hegel) öğretileri bu ideayı taşır. Bu imkânsıza yakın bir sonuç gibi görünmektedir. Algı ile olgunun tamamen farklı olması ise, zihin ile gerçeklik arasındaki bağın kopuşunu ve hakikat dışına taşmayı ifade eder. Avami, düşüncesi çok az gelişmiş olanları kapsar. Hakikat payı çok zayıf ve inşa değeri, yapısallığı düşük bir zihniyettir.

Mutlak bilgi durumunda algı-olgu ikilemi ortadan kalkar ki, bu da hadisin (oluş) ortadan kalkmasıdır. Algı ve olgunun birbirinden tamamen kopması ise tam yabancılaşmayı ifade eder. Felsefî bilgi bu iki uç arasındaki varlık bilgisinin özünden ve mantığından oluşur. İki uç arasındaki savrulmalara düşmemek, daha da önemlisi uçlara kaymadan hakikat arayışında olmak bilgeliği, felsefi duruşu ifade eder ki, doğru olan da bu tutumdur.

Tekrar ulusal soruna dönersek, son iki yüz yılın kapitalist modernite zihniyetinin hegemonik karakteriyle bağını bu kısa felsefe tahliliyle daha iyi kavramış oluruz. Ulusal sorun yoktan, hayali olarak icat edilmemiştir. Ama büyük bir abartmanın ürünü olarak toplumsal doğaya giydirilen bir endüstriyel kumaş olduğu da inkâr edilemez. Dinsel ümmet yerine ikame edilen ulusal toplum, iki uca kaymamak şartıyla sosyal bilime konu edilebilir. Ulusal toplum kavramını sosyal bilim kapsamında tutmak kapitalist modernitenin aşılmasını gerektirir. Kapitalist modernite aşılmadıkça, ulusal toplum baskı ve sömürü tekellerine çatı örtüsü olmaktan öteye bir anlam ifade etmez.

Demokratik modernite paradigmasında kavramın problemli yapısını aşmak için geliştirilen karşı kavram demokratik ulustur. Her iki uç anlayışından arındırılmış ve kapitalist modernitenin istismarından kurtarılmış ulusal toplum ancak demokratik ulus olmakla mümkündür. Demokratik modernite unsurları kapsamında toplumsal inşalar ulusal kıstasları esas almazlar.

Ulus-devlet kapitalizminde vurgulandığı gibi ulusal çıkara başat rol tanınmaz. Daha çok toplumun ahlâkî ve politik karakterine vurgu yapılır. Yeniden inşalar için en uygun kavram ikilisi, ulus-devlet yerine demokratik komünalitedir.

Ortadoğu ulus meselesinde aşırı ulusallık vurgusu ne kadar olumsuzsa, toplumsalın ulus yönünü göz ardı etmek de o denli sorunu ağırlaştırır. Hangi ulus sorunu ele alınırsa alınsın, yöntemsel olarak bu iki yanlışa karşı tedbirli olunduktan sonra, iki olumlu tavrı öne çıkarmak yöntemin diğer önemli yanıdır. Bunlar ideolojik değil, bilimsel yaklaşımdır; ulus-devletçi iktidar amaçlı değil, demokratik ulus ve demokratik komünalite yaklaşımıdır. Her iki yaklaşımın içeriği demokratik modernitenin temel unsurlarıdır.

Ortadoğu toplumlarında son iki yüz yılda uyandırılan milliyetçilik ve ulus-devlet eğilimi idea edildiği gibi ulusal sorunların çözümüne değil, tersine sorunların çığ gibi büyümesine ve tüm toplumsal dokuları kaplamasına yol açıyor. Sermaye olumlu rekabet yerine tahripkâr ulus-devletçi savaşı dayatıyor. Toplumların iç yapılanmalarında ve dış bağlantılarında yaşanan savaş durumu sorun, kriz ve kaotik durumun esas nedeni olmaktadır. Bölgenin tüm ulusal sorunlarında yaşanan deneyimler gözlemlendiğinde bu gerçeği tespit etmek zor değildir.

Demokratik modernitenin iktidar tekelini (ulus-devleti) amaçlamayan demokratik ulus kavramıyla kapitalizme alternatif toplumcu komünalite kuramı, bölgeyi kanlı savaşların, katliam ve soykırımların, sürekli kriz ve kaosun alanı olmaktan çıkaracak ideal modeli sunmaktadır.

a- Arap ulusal sorununu ağırlaştıran temel etkenler Arap toplumsallığını sürekli parçalayan, öz değerlerine yabancılaştıran, savaşlarla tüketen, maddi değerlerini yutan yirmiyi aşan ulus-devletidir. Aralarında bir konfederalizm bile gerçekleştiremeyen bu ulus-devletler, Arap ulusal sorununun bizzat üreticileridir. Bunlarla bağlantılı dinci ve soycu-kabileci milliyetçilik, erkek egemen toplumsal cinsiyetçilik toplumsal alanı tümüyle karartmakta, boğuntuya getirmektedir. Toplumu kendi içinde muazzam bir tutuculuğa ve köleliğe mahkûm etmektedir. Araplar adına ne iç ne dış hiçbir soruna çözüm şansı vermemektedir.

Arap sorunları için kapsayıcı bir çözüm modeli demokratik ulus ve toplumcu komünalite temelinde aranmak durumundadır. Karşı rakip İsrail'in gücü sadece dünya hegemonyasından kaynaklanmıyor; içteki demokratik ve komünal kurumlar da bu güçlenmede önemli rol sahibidir. Son yüz yılını radikal milliyetçilik ve İslamcılıkla tüketen Arap ulusal toplumu, tarihlerinde ve kabile düzenlerinde yabancısı olmadığı komünal toplumculuğu demokratik ulus anlayışıyla bütünleştirerek kendine emin ve uzun vadeli bir çıkış, çözüm ve kurtuluş yolu bulabilir, çizebilir.

b- Ortadoğu'da diğer önemli bir çoğul ulusu, Türkler ve Türkmenler teşkil etmektedir. Araplara göre daha dağınık yaşamakla birlikte, benzer iktidar ve ideolojik anlayışları paylaşmaktadır. Çok sıkı ulus-devletçi olup, dinsel ve soycu milliyetçiliği derinliğine yaşamaktadır. Tanrı ve devlet kutsallığı içi içe yaşandığı gibi, dinci ve soycu milliyetçilik de iç içe yaşanmaktadır. Türk ve Türkmenlik kategorileri arasında önemli sosyolojik farklar bulunmaktadır. Türkmenler, Arap aristokrasisinin karşısındaki Bedevilerin paralelini Türk aristokrasisi ve iktidar-devlete sahip olanlar karşısında yaşamaktadır. Türkmenler, çıkarları demokrasi ve komünaliteyle örtüşen kesimlerdir.

Türk ulusal sorunları da hacimlidir. Çin'deki Uygur Türklerinden Rusya hegemonyasında yaşayan çok sayıdaki özerk ve devlete sahip Türklere, Anadolu'daki Türkiye Cumhuriyeti Türklerinden Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'daki, hatta Avrupa'daki Türklere kadar hepsinde ulusal sorunlar yaşanmaktadır. Kaynağın benzer olduğunu söyledik. Ulus-devletçi iktidar hastalığı ve aşırı dinci-soycu milliyetçilik, erkek egemen toplumsal cinsiyetçilik Türk topluluklarını da karartmakta ve tutucu kılmaktadır. Toplum, demokrasi ve komünal eğilimler, aşırı devletçi ve hegemonik ideolojik tekeller içinde adeta erimiş gibidir. Aile bile toplumun değil, devletin bir hücresi konumuna indirgenmiştir. Her kurum ve birey devleti taklit etmektedir. Bu tarihsel eğilimler Türkler ve Türkmen toplulukları arasında sert bir iktidar savaşına yol açmaktadır. Fetih siyasetiyle diğer toplumlar arasında da benzer iktidar çatışmaları yaşanır.

Katı merkeziyetçi iktidar yapılanmaları ve resmi ideolojinin katılığı nedeniyle Türk ulusal sorununda demokratik ve komünal eğilimlere gelişme ve çözümleyici olma fırsatı tanınmamıştır. Topluma verilen mesaj devletsiz yaşamalarının imkânsızlığıdır. Toplum ve birey inisiyatifi devletle dengeyi sağlayamamış, hep devletin çocuğu ve sadık kölesi rolünde kalmıştır.

Günümüzde Türk ulusal toplulukları için demokratik modernite kuramı en uygun çerçeveyi oluşturmaktadır. Toplum temelli Demokratik Türk Konfederasyonu projesi hem kendi içinde bütünlük, hem de iç içe yaşadığı komşularıyla barış ve bütünlük içinde ortak yaşamı mümkün kılan ideal bir düşüncedir. Toplumsal birlik için sınırlar eski önemini yitirmişlerdir. İletişim olanakları farklı mekân sınırlarına rağmen dünyanın her alanındaki bireyler ve topluluklar arasında bütünleşmeyi mümkün kılmaktadır. Türk ulusal topluluklarının Demokratik Konfederasyonu dünya barışı ve demokratik modernite sistemi için büyük katkı sunabilir.

c- Kürt ulusal toplumu yeni gelişen zengin bir potansiyelden kaynaklanmaktadır. Dünyanın en büyük

ulus-devletsiz halkıdır. Tarih boyunca neolitik ve uygarlık çağlarında stratejik bir alanda yoğunlaşmıştır. Dağ'ı esas alan bir savunma anlayışı, tarım ve hayvancılıkla beslenme kültürü sayesinde otantik bir halk olarak, Kürtler günümüze kadar varlıklarını korumuşlardır. Yahudiler nasıl dünyanın her köşesinde toplumların tepe noktalarına sızarak varlıklarını günümüze kadar taşımışlarsa, Kürtler tersine yerlerinden hiç kıpırdamadan ve hiçbir toplumsal tepe noktasına göz dikmeden, altta kalma sabrını göstererek günümüze erişmişlerdir. Aralarında tam bir paradoks vardır.

Kürt ulusal sorunu, ulus olmaktan alıkonulma gibi çok nadir rastlanan bir etkenden kaynaklanmaktadır. Tarih boyunca ve günümüzde kendilerine hükmeden güçler ve iç uzantıları, Kürtlerin nesne olmaktan çıkıp özne haline gelmemeleri için denemedik yöntem bırakmamışlardır. Devlet olma belki olumlu veya olumsuz anlamda bir şeyler katmıştır. Fakat Kürtler için böylesi bir ayrıcalık çok nadiren mümkün olabilmiştir. Dolayısıyla sınıflı ve devletli uygarlığı çok az yaşamış ve özümsemiş halk olma ayrıcalığına sahiptir. Demokratik modernitenin şansı açısından bu çok önemli bir ayrıcalıktır. Ortadoğu coğrafyasının merkezinde yerleşik olmaları önemlerini arttırmaktadır. Kapitalist modernite döneminde dıştan dayatılan ulus-devlet egemenliği, gücü yettikçe kültürel soykırımlar ve zaman zaman fiziki kırımlarla Kürtleri kendi içinde eritmek istemiştir. İslam uygarlığı döneminde de aynı politikalar din aracılığıyla meşru kılınmak istenmiştir. Kürtler iktidar-devlet gücüyle ulusal toplum olmayı sağlama şansına pek sahip değildir. Kapitalist modernite unsurlarının bu yönlü sunacakları şeyler çok sınırlıdır. Günümüzde gerçekleşen Irak Kürdistan'ındaki siyasi oluşuma tam anlamıyla ulus-devlet denilemez. Yarım ulus-devlet demek daha uygun olur.

Kürdistan coğrafyası, azınlık da olsalar, özellikle yakın geçmişte, başta Ermeniler ve Süryaniler olmak üzere, başka halkların da anayurdu konumundadır. Çok sayıda Arap, Acem ve Türk uzantılar da yerleşiktir. Din ve mezhep yönünden çokluğu yaşamaktadır. Aşiret ve kabile kültürlerinin hala güçlü izleri bulunmaktadır. Kent kültürü fazla gelişmiş değildir. Tüm bu özellikler Kürdistan coğrafyasında demokratik siyasi oluşumlara büyük şans tanımaktadır. Tarım-su-enerji alanında komünal birlikler için hem idealdir, hem de zorunluluk arz etmektedir. Ahlâkî ve politik toplumun gelişme koşulları da son derece elverişlidir. Ayrıca ana tanrıça kültürünün ilk önce ve en güçlü biçimde yaşandığı coğrafyadır. Star, İştar, İnanna tanrıça adıyla tüm Ortadoğu'ya ve dünyaya yayılabilmiş bir kültürün de ana zeminidir. Üzerindeki tüm bitirilme çabalarına rağmen, kadın halen en cesur direnişçi ve onurlu yaşam örneklerini sunabilecek potansiyele sahiptir. Tüm çabalara rağmen, cinsiyetçi toplum ideolojisi diğer komşu toplumlardaki kadar kurumlaşmış değildir. Kadın eşitliği (farklılığı içinde) ve özgürlüğünün temel kıstas olduğu demokratik toplumun inşasında, tümü iç içe yaşayan bu zengin kültürel özellikler muazzam bir potansiyel ihtiva etmektedir. Dolayısıyla demokratik modernite paradigması altında demokratik uluslaşmaya ve ekolojik-ekonomik toplum olmaya en müsait koşulları sunmaktadır. Kürdistan Demokratik Konfederasyonu projesi daha şimdiden uygulanma şansına sahiptir. Kapitalist hegemonyayla bağlantılı ulus-devlet uygulamaları, toplum için taşıdıkları olumsuzluk nedeniyle dün olduğu gibi bugün ve yarın da gelişme şansına sahip değildir. Ancak demokratik dönüşümle sınırlı bir şansa sahip olabilirler.

Sayılan tüm özelliklerini esas alan siyasal demokratik oluşumlarla Kürdistan'ı ekonomik ve ekolojik komünlerden oluşmuş bir demokratik konfederasyon olarak geliştirmek tarihsel öneme sahiptir. Çoklu ulusal kimliklere dayalı demokratik ulus inşası, ulus-devlet çıkmazına karşı ideal bir çözümdür; Ortadoğu'nun tüm ulusal, azınlıksal sorunları için çözüm modeli olabilir. Komşu ulusları bu modele çekmek Ortadoğu'nun kaderini değiştirecek ve demokratik modernitenin alternatif oluşturma şansını güçlendirecektir.

Tarih Kürdistan'ı ve Kürtleri öyle bir konuma getirmiştir ki, kendilerinin özgürlüğü, eşitliği ve demokratikleşmesini bölgenin ve halkların özgürlüğü, eşitliği ve demokratikleşmesiyle kader birliği yapmaya zorlamıştır.

d- Fars veya İran ulusal toplumundaki sorunlar tarihsel uygarlıklardan ve son iki yüzyılın kapitalist modernite girişimlerinden kaynaklanmaktadır. Sümer rahip ideolojisinin üç türevinden de etkilenmiş bir uygarlık geleneği vardır. Zerdüşt ve Mitra geleneği orijinal kimliği oluşturmalarına karşın, İslam türeviyle etkisizleştirilmişlerdir. Üçlü türevin (Musevilik, İsevilik ve Muhammedîlik) ve Grek felsefesi ekolünün bir sentezi olarak ortaya çıkan Manicilik, resmi uygarlık ideolojisi karşısında etkili olamamıştır. Daha doğrusu isyancı geleneği beslemekten öteye gidememiştir. İslamî geleneği Şia mezhebine dönüştürüp son dönem uygarlık ideolojisi olarak uyarlamıştır. Günümüzde de kapitalist modernitenin unsurlarını Şia süzgecinden geçirerek (Çin Konfüçyüsçülüğün modernist biçimi olarak) modernleşmeye çabalamaktadır.

İran toplumu hem etnik, hem dinsel açıdan çok kimlikli nitelikler itibariyle zengin bir kültüre sahiptir. Ortadoğu'nun tüm ulusal ve dinsel kimliklerine ev sahipliği yapmaktadır. Çoklu kimlikleri tek başına soycu veya dinci ideolojik hegemonyalarla bir arada tutmakta zorlanmaktadır. Çok ince bir tarzda dinci ve soycu bir milliyetçilik biçimi uygulamaktadır. Öte yandan kapitalist moderniteyi uyguladığı halde, işine geldiğinde anti-modernist propagandaya da başvurmaktan geri

durmamaktadır. Devrimci ve demokratik gelişimleri geleneksel uygarlık kültürü içinde eritmekte ustalaşmıştır. Despotik bir rejimin ustaca uygulanması söz konusudur. Ortadoğu'nun bünyesi çelişkili en gergin devlet ve toplumların başında gelmektedir. Petrol kaynakları gerginlikleri kısmen yumuşatmaya yol açsa da, İran ulus-devletçiliğinin varlığı dağılmaya en müsait konumda yaşamaktadır. Bunda kapitalist modernitenin baş aktörleri ABD-AB hegemonyacılığıyla yaşadığı uyumsuzluklar da oldukça etkilidir.

Kapitalist modernite döneminin olgusal, yapısal sistematiğini çok büyük kavramadan, yol açtığı toplumsal sorunları kavramak ve çözmek çok zordur

İran'ın toplumsal sorunlarında demokratik modernite kuramı yetkince uygulandığında önemli çözümleyici sonuçlara yol açabilir. Tüm merkeziyetçi çabalarına rağmen, alttan alta adeta bir federal İran da yaşanmaktadır. Demokratik uygarlık unsurlarıyla federalist unsurlar (Azeriler, Kürtler, Araplar, Beluciler, Türkmenler) buluştuğunda, İran Demokratik Konfederasyonu projesi anlam kazanabilir ve rahatlıkla çekim merkezi olabilir. Kadın özgürlük hareketi ve komünal geleneklerin de bu proje kapsamında önemli rolleri olacaktır. İran'ın geleceği ve Ortadoğu'daki tarihsel rolünü yeniden kazanması ancak demokratik modernite unsurlarıyla (demokratik, ekonomik ve ekolojik toplum) bütünleşmesi ve çıkış yapmasıyla mümkündür. İran ulusal toplumunun potansiyeli bunun için yeterince güçlü olduğu gibi, İran demokratik ulus gerçeği de bunu gerektirmektedir.

e- Ermeni ulusal sorunu kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya girişinde yol açtığı trajedilerin başında gelmektedir. Ermeniler bölgenin kadim halklarındandır. Ağırlıklı olarak Kürtlerle iç içe bir coğrafyayı paylaşmaktadır. Kürtler ne kadar tarım ve hayvancılıkla geçinen halksa, Ermeniler de sanki o ölçüde bu ekonomiyi kentlerde zanaatkârlıkla besleyen ve beslenen halktır. Sanatkâr yönü gelişkin bir kültürü de temsil etmektedir. Kürtler benzeri bir direnişleri olmasına rağmen, kalıcı devlet kurumlarına geçici ve mevzii örnekler dışında pek sahip olamamışlardır. Ermeniler ilk Hıristiyan halklardandır. Bunda kimlik ve kurtuluş inancı önemli rol oynar. Yahudiler gibi saray çevresinde özellikle zanaatçı kimlikleriyle etkili olmuşlardır.

Kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya girişinde araçsallaştırılmaları stratejik bir hata olmuştur. Hıristiyanlık nedeniyle yaşadıkları Müslüman ablukası altındaki sıkışmaları, ulus-devlet milliyetçiliğinin karşılıklı alevlenmesi sonucu giderek bir trajediye dönüştü. Bunda erken burjuvalaşan Ermeni eşrafının önemli rolü olmuştur. Avrupa türü milliyetçilik ve hegemonik işbirlikçilik, yaşadıkları felaketin iç nedenidir. Ortadoğu kültüründe beş bin yılı izlenebilen bir kültürle büyük katkıda bulunan Ermeniler; 19. yüzyıldan 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar oynanan modernite komploları sonucu büyük felaketin kurbanı olmuşlardır. Yahudilerden sonra dünyaya dağılan ikinci önemli diaspora halkı olmuştur. Azerbaycan'ın batısında küçük bir Ermenistan'ın kurulması, Ermeni ulusal sorununun çözümü anlamına gelmez; bu oluşum Ermenilerin yaşadıkları trajedinin etkisini telafi edemez. Ermeniler kaybettikleri yurtlarını hep arayacaklardır.

Dolayısıyla günümüz için Ermeni sorunu, kaybettikleri yurdu bulmak biçiminde anlam kazanmaktadır. Fakat o yurdu aradıkları yerde başka halklar da yaşamaktadır. Birinden yurdunu alıp diğerine vermek ne kadar yanlış ve affedilmez bir suçsa, tersi de o denli suçtur. Ulus-devletin korkunçluğu bir kez daha Ermeni sorunuyla karşımıza çıkmaktadır. Sınır anlayışı ve homojen ulus peşinde koşması bu korkunçluğun gerçek nedenidir. Arkasındaki sistem ise kapitalist modernitedir. Hıristiyanlık ve modernite karışımı zihniyet ve yaşam tarzı Ermenileri ancak tüketir. Düşmanları ne kadar alçak ve faşist zihniyetli olsalar da, soykırımların kendilerine yönelik nedenlerini keşfetmekle yetinmeyip yeni çıkış yolları aramaları da uğraşmaları gereken hayati görevleridir. Çok uluslu, demokratik ve komünal temeldeki konfederalist oluşumlar belki de en çok Ermeniler ve benzerleri için ideale yakın çözüm olanakları sunarlar. Demokratik modernite unsurları temelinde yoğunlaşmaları, kendilerini Ermeni Demokratik Ulusu olarak yenilemeleri halinde hem Ortadoğu kültüründeki tarihi rollerine yeniden kavuşacaklar, hem de kurtuluşun doğru yolunu bulmuş olacaklardır.

f- Asuri ulusal sorunu Ortadoğu'nun bir uygarlık devinin hazin öyküsünü dile getirir. Asur adlı Mezopotamya tanrısıyla kendilerini özdeşleştiren bir halk olarak, Ermenilerin yaşamış olduğu trajedi kadar bir sonucu yaşayan Asurîlerin yitirilişini Ortadoğu kültürü için büyük kayıp olarak değerlendirmek gerekir. Denilebilir ki, Asurların en büyük düşmanı Asur uygarlığının kendisidir. Tıpkı Sümer, Akad ve Babil uygarlığının Sümer, Babil ve Akadların düşmanı olması gibi. Neden? Çünkü bir uygarlığın tekelci gasplar sonucu büyüttüğü bir kültür veya o kültürün halkı, o uygarlık tekelinin ortadan kalkmasıyla kendini birçok tehlikeye açık bir boşlukla karşı karşıya bulur. Bu halkların kendileri bu boşluğu hemen doldurmazlarsa, muhtemelen dolduracak olan güç, intikamını o uygarlıktan geriye

kalan kültürden ve halkından çıkaracaktır. Asurlular böylesi bir gelişmenin kurbanı olmuşlardır. Asurlular Ortadoğu kültürünün, özellikle Sümer, Akad, Babil, Hitit, Fenike, Mitanni, Urartu, Med, Pers, Helen, Sasani, Bizans, İslam kültürünün hem hafızasıydılar, hem de en iyi besleyen ve besleneniydiler. Hıristiyanlığın ise birinci sırada yaratıcı halkıydılar. Ortadoğu uygarlığında ticaret tekelinin yaratıcı unsuruydular. Ortadoğu uygarlığıyla bu denli içli dışlı olmaları kaderlerini elbette bu uygarlığa bağlı kılacaktı. Yükselişiyle yükselecekler, düşüşüyle düşeceklerdi.

Asurîlerin kapitalist moderniteyle işbirliğine yönelmeleri Ermeniler gibi ters etkiye yol açtı. Hıristiyanlıkla yaşadıkları tecridin moderniteyle derinleşmesi hazin sonlarını hazırladı. Kapitalist hegemonyacıların basit taktik hesapları Hıristiyanlıkla beslenip erken ulus-devletçi düşünce ve eylemini gündemleştirmesi, yaşadıkları büyük felaketin kendilerinden kaynaklanan en önemli nedeniydi. Asurîler de Ermeniler gibi ağırlıklı olarak Kürdistan coğrafyasının kadim bir halkıdır. Her iki halkın felaketinde sadece devlet kaynaklı Türk İttihat ve Terakki milliyetçiliğinin faşist soykırımcı uygulamaları değil, işbirlikçi Kürtlerin de önemli rolleri olmuştur.

Asurî ulusal toplum sorunu uygarlık kökenli olduğu kadar, Hıristiyanlık ve modernite ideolojileriyle birlikte gelişmiştir. Ermeniler açısından olduğu gibi çözüm için radikal dönüşüm gereklidir. Klasik uygarlık ve kapitalist modernite zihniyet ve maddi olanaklarına ilişkin heves ve arzularını kırıp, demokratik uygarlık ve modernite unsurları (demokratik, ekonomik ve ekolojik toplum) üzerinde yoğunlaşmaları, kendilerini Asurî Demokratik Ulusu olarak yeniden inşa etmeleri, tükenişe karşı varoluşçu çıkışın ve özgür yaşamın yeni yolu olabilir. Ortadoğu kültüründe sahip oldukları büyük hafıza birikimlerini demokratik modernite kültürü olarak yenilemeleri, hem tarihi rollerine yeniden kavuşmalarına hem de gerçek kurtuluşlarına yol açabilir.

g- Yahudi sorunu Ortadoğu toplumsal sorunu olduğu kadar dünya sorunudur da. Yahudileri tarih boyunca izlemek, bir anlamda Ortadoğu kültürünün sorunlaşmış halinin serüvenlerini izlemek gibidir. Neden sorun oldular, nasıl dağıldılar, nerelere dağıldılar, neler oluşturdular, hangi sonuçlarla karşılaştılar? Bu sorunların nedenleri ve cevapları uygarlıkları yargılamakla özdeştir.

Ortadoğu kültüründe büyük katkıları olan peygamberlik kurumu büyük ölçüde Yahudi oluşumlarıdır. Şüphesiz bunda Sümer ve Mısır kadim kültürleriyle bir bütün olarak bölgenin kabile kültürlerinden yararlanmışlardır. Bu kültür kaynaklarını adeta reformdan geçirip Yahudi kabile kültürüne dönüştürerek temsil etmeleri büyük yetenek ister. Yahudilik esas olarak bu yeteneği ifade eder. Bazen bunu paraya, bazen atom silahına dönüştürerek dünya çapında etkili olmayı başarmışlardır.

Yahudi sorununun kaynağında yaşadıkları bu yetenek önemli rol oynar. Tarihte ve günümüzde kabile tanrıcılığının kapitalist modernite döneminde kendini milliyetçilik ve ulus-devlet olarak, seküler tanrısallıklar olarak sunması Yahudicilikle yakından bağlantılıdır. Yahudiler tıpkı Asurîler gibi kendi yarattıkları uygarlık ve modernite geleneklerinin kurbanı oldular. Kutsal Kitap'ta geçen Leviathan (canavar), devlet metaforu olarak kendi icatlarıdır. Kapitalist modernitede ulus-devlet olarak şekillenmesi, önce Napoleon sonra Hitler kişiliğinde temsil edilmesi, Yahudi tanrısallık (teolojik) kültürüyle yakından ilişkilidir. Çok iyi bilinmektedir ki, Yahudi soykırımı bu modernite canavarının aldığı biçimlerden biri tarafından gerçekleştirildi. Kaldı ki, ilk ve orta çağlarda da benzer olaylar başlarına az gelmedi. Kendi yarattıkları canavar tarafından büyük felaketleri yaşadıklarını belirtmek yine bu kültürün öğrettiği hakikate sadakatin gereğidir.

Arap-İsrail çelişkisi bile tek başına modernite dönüşümünün gereğini vurgulamaktadır. Hâkim sistem sorunları çözemiyorsa, yapılması gereken sistemin çözülmesidir

Çıkış, Kutsal Kitap'ın ilk adıdır. Yahudiler için önemlidir. Bu önem devam etmektedir. En azından Mısır'dan, daha önceleri Ur'dan (Urfa'dan) çıkışları kadar önemli çıkışlara ihtiyaçları vardır. Eski Kenan ellerinde Filistinlilerle ve arkalarındaki Arap dünyasıyla geçmişte ve bugün yaşadıkları neredeyse üç bin yıllık çelişkiler ve çatışmalardan çıkış için bir yol bulmaları gerekiyor. Bir Urfalı olarak benim kendileri için naçizane görüşüm, geliştirmeye çalıştığım demokratik modernite unsurlarında çıkış aramalarıdır. Şüphesiz Yahudi kökenli aydınlar bu yönlü gelişkin görüşlere sahipler. Mesele tek başına görüş sahibi olmakla çözülmez. Yeniden Ortadoğu demokratik kültürüyle ilkeli buluşmayı gerçekleştirmeleri gerekir. Ulus-devletli bir Ortadoğu jeopolitiğinde İsrail, ulus-devlet olarak hep savaş içinde olmak durumundadır. Ateşi ateşle söndürmek mümkün değildir. Kapitalist modernitenin hegemonik gücünü arkasında bulmak güven verse de, köklü bir çözüm için yeterli değildir. Kapitalist moderniteyi aşmayan hiçbir sistem kalıcı güvenlik sağlamaz.

Genelde Yahudi ve özelde İsrail sorunu çözülmeden, ne Ortadoğu'da ne de dünyada toplumlar sorunlarını çö-

zebilir. Ulus-devlet perspektifli tüm yaklaşımların sorun çözen değil, ağırlaştıran özellikte olduklarına dair hiçbir örnek İsrail-Filistin örneği kadar öğretici değildir. İsrail-Filistin Savaşı'nda dünyanın parası ve kanı akıtıldı. Geriye daha da içinden çıkılması zor bir sorunlar yumağı miras kalmıştır. İsrail-Filistin örneğinde iflas eden kapitalist modernite ve ulus-devletçi paradigmasıdır.

Yahudiler Ortadoğu kültürünün ana varlıklarından biridir. İnkârları ve soykırımları herkes için bir kayıptır. Kendilerini bile soykırıma uğratan Leviathanlarla barış ve güvenlik içinde yaşanmayacağı yeterince açıklık kazanmıştır. Yahudiler de Ermeniler ve Asurîler gibi Demokratik Ulus olarak yeniden inşayla Ortadoğu Demokratik Konfederasyonu'nda daha rahat yer edinebilirler. Doğu Akdeniz Demokratik Konfederasyon projesi iyi bir başlangıç düşüncesi olabilir. Katı ve ucu kapalı ulusal ve dinsel kimlik anlayışları bu proje kapsamında ucu açık ve esnek kimliklere evrilebilirler. İsrail bile daha kabul edilebilir bir ucu açık demokratik ulusa dönüşebilir. Şüphesiz komşularının da benzer bir dönüşümü yaşamaları gerekir.

Ortadoğu'nun yaşadığı yoğun gerginlik, çatışma ve savaşlar modernite dönüşümünü zorunlu kılmaktadır. Ağırlaşmış ulusal ve toplumsal sorunlar modernite dönüşümü sağlanmadan aşılamaz. Arap-İsrail çelişkisi bile tek başına modernite dönüşümünün gereğini vurgulamaktadır. Hâkim sistem temel sorunları çözemiyorsa, yapılması gereken sistemin çözülmesidir. Demokratik Modernite bu çözülmenin alternatifini sunmaktadır.

h- Helen kültürünün Ortadoğu'dan, özellikle Anadolu'dan tasfiyesi büyük bir kayıptır. Arkasında travmatik sorunlar bırakmıştır. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Türk ve Yunan ulus-devletlerinin karşılıklı göç temelinde yaptıkları tasfiyeler, soykırımlar kadar acılı bir iz bırakmıştır. Halkların böylesine binlerce yıllık kültürel mekânlarından koparılmaları hiçbir devletin yetkisinde değildir. Tarihte örneğine pek rastlanmaz. Ulus-devletin gayri insani yüzünü bundan daha çarpıcı gösteren bir örnek az bulunur. Hâlbuki yaklaşık M.Ö. 300-M.S. 300 döneminde Helenizm, Ortadoğu'nun en görkemli kültürel sentezini başarabilmişti.

Helen, Yahudi, Asurî ve Ermeni kültürlerinin İslamiyet'le hızlanan tasfiye süreçleri Ortadoğu uygarlığının çöküşünde büyük rol oynamıştır. İslam kültürü hiçbir zaman bu kültürlerin bıraktıkları boşluğu doldurma gücünde olamamıştır. Kapitalist modernite 19. yüzyıl başlarında Ortadoğu'ya girişte adeta bir çöl manzarasıyla karşılaşmıştı. Kültürel erozyonun yarattığı bir çölleşmeydi. Kültür direniş demektir; kültür güçlü olmayınca direniş de güçlü olmaz. Bölgenin fethedilmesi hiç de zor olmadı. Ortadoğu'nun çöküşünde ve bugünkü halinde yaşanan kültürel tasfiyelerin rolü küçümsenemez. Ulus-devletin homojen ulus projeleri kültürel katliamların baş sorumlusudur. Dinsel ümmetler çağında bile asla bu denli homojenlik peşinde koşulmadı.

g- Kafkas kökenli etnik grupların yaşadıkları sorunlar da önemlidir. Bu gruplar tarih boyunca hep Ortadoğu'ya akarak kültürel zenginliğe katkıda bulunmuşlardır. Kültürel bütünlüğe ve zenginliğe katkıları asla küçümsenemez. Modernite bu azınlık kültürleri de boğuntuya getirdi.

Sonuç olarak kökenleri sınıflı-devletli uygarlıkta yatan, kapitalist moderniteyle soykırımlara kadar varan Ortadoğu'nun temel toplumsal sorunları yapısal küresel krizle birlikte en ağırlaşmış bir dönemi yaşamaktadır. Hâkim modernitenin bölgesel acenteleri sorunları tanımlamak ve çözümlemek şurada kalsın, neyi temsil ettiklerinin bile pek farkında değildir. En çok başvurulan dinci ve soycu-etnik milliyetçilikler çözüm yerine sorunları daha da alevlendirmektedir.

Ortadoğu kültürü aynı zamanda büyük tarihsel devrimlerin oluşturduğu bir yaşam tarzıdır. Kültürel soykırım araçları olan ulus-devletler toplumsal hakikati öldürdükleri ölçüde yaşamı da öldürürler. Tanımlanmaya çalışılan demokratik modernite unsurları soykırımları durdurmanın ve yaşamı savunmanın teorik-pratik güçleri konumundadır. Bu güçler (demokratik-ekonomik-ekolojik toplum) temelinde Demokratik Uluslar Çağı'na geçildiğinde, kendini yenilemiş Ortadoğu kültüründe yaşam eski büyüleyiciliğine yeniden kavuşabilir.

Ortadoğu Kültürü Pozitivist Zihniyetle Çözümlenemez

Ortadoğu kültürü, Avrupa modernitesinin pozitivist ideoloji ve bilimleriyle çözümlenemez. Çözümlendiği idea edildiğinde sonuç oryantalizmdir. Son iki yüz yıldır uygulanan bu paradigmanın ortaya çıkardığı, görünür kıldığı şey, Ortadoğu toplumunun ne tarihsel gerçeklikleriyle ne de güncel somutluklarıyla bağdaşmaktadır. Aralarındaki fark tek kelimeyle uçurumdur. Oryantalizmin derin etkisi altında yeniden oluşan geleneksel yaklaşımların (başta İslamcı akımlar olmak üzere her türlü kültüralist yaklaşımlar) hakikat algısı daha da gerçekdışı olup, kuru bir edebiyattan öteye gidememektedir.

Paradigmayla iç içe kendini yapısallaştıran kapitalist modernitenin aldığı görünümler hem tarihle hem güncel yaşanan somutla daha da çelişkilidir. Mevcut farklılık ve çelişkilerden oluşan uçurum, kendini eşine ender rastlanan vahşetten öte savaş türüyle ifade etmektedir. Bundan ne derin içgüdüler ne de kültürel gerilik sorumludur. Sorun kapitalist modernitenin uygulanış tarzıyla, biçimlenişiyle ilgilidir. Binlerce yıldır iç içe yaşanan, yaşanmak için inşa edilmiş bir kültürü

(maddi ve manevi kültür olarak) pergelle parçalayıp içine acentelerini (ulus-devletçi kapitalizm ve endüstriyalizmi) oturtmaya kalkışmanın sonucu, yaşanan ve yaşanacak olan vahşetin gerçek nedenidir. Kaldı ki, yaşanmış yakın geçmiş vahşetten, soykırımdan pek farklı olmamıştır.

Tek tanrılı dinler, Musevilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık gerek kendi aralarında, gerek eski dinler ve putperestliklerle çatıştıklarında bile, asla kapitalist modernitenin yol açtığı vahşete yol açmadılar. Her birindeki ümmet anlayışı, çoktan tasfiye olmuş putperestlik cemaatleri dışında, her halkı ve kültürünü barış içinde yaşatabiliyordu. Hatta Ehli Kitap (Kutsal Kitap Sahipleri) olarak kendi aralarında ilkel de olsa bir ümmet üstü birliğe imkân veriyorlardı. Soykırım tanıdık bir kavram ve uygulama değildi. Ne kadar karşı idealar ileri sürülürse sürülsün, pozitivist yeniçağa göre daha karanlık bir ortaçağ sadece mitolojik bir icattır. Yeniçağın kendini aydınlık olarak sunma mitidir.

Ortadoğu kültürünü bıçak gibi paralayan ulus-devlet dayatması üzerinde ne kadar durulsa azdır. Çünkü açılan travmaların en onulmazı bu bıçakla açıldı. Hangi trajediye el atsak sonuç değişmiyor. Hindistan'ın içlerinden Sibirya'ya, Fas çöllerinden Arabistan çöllerine kadar yerleşik-göçebe her kültür bu bıçak darbesinden payını almıştır. Bu nedenle de halen sürekli olarak kanamaktadır. Her gün Hindistan içindeki Hindu-Müslüman çatışması, Keşmir, Çin Uygurları ve Afganistan-Pakistan'daki boğazlaşmalar, Rusya'daki Çeçenler ve diğerleri, İsrail-Filistin, Lübnan, tüm Arap ülkelerindeki kavgalar, Kürtlerin Türk-Arap-Farslarla çatışmaları, İran'ın mezhep savaşları, Balkanlardaki, Anadolu'daki İslam, Ermeni, Rum ve Süryanilerin tasfiyesi vb. saymakla bitmeyecek kadar olan, devam eden ve hiçbir kuralı olmayan bu çatışmalar ve savaşların kapitalist hegemonyacılığın ürünü olduğu inkâr edilebilir mi?

Ulus-devletlerin birliği olan BM'nin (Birleşmiş Milletler) müdahaleleri sonuç vermediyse, İslam ulus-devletlerinin birliği İKÖ (İslam Konferansı Örgütü) etkili olamıyorsa, her günkü sayısız ulus-devlet diplomatik turları bıktırıcı olmaktan öteye rol oynayamıyorsa, neden yine ulus-devletin zihniyeti ve yapılanmasıyla bağlantılıdır. İlk ve ortaçağların dinselliklerinden bin kat daha tutucu ve kapalı inşa edilen bu ucube gerçeklik eğer sık sık karşımıza faşizmin kendisi ve her yerdeki uygulamaları biçiminde çıkıyorsa hiç şaşmamak gerekir. İnşanın kendisi hep savaşla olmuştur. Savaşla inşa edilmeyen tek bir ulus-devlet gösterilemez. Daha da vahimi, içte toplumla, dışta başka ulus-devletle sürekli savaş, çatışma ve gerginlik içinde olmayan bir ulus-devletten bahsedilebilir mi?

Ortadoğu'da ulus-devletlerin nasıl inşa edildiklerine ilişkin birkaç örnek sunmak, içyüzlerini anlamak açısından öğretici olacaktır. Bugünkü Irak 1920'lerden önce var olmayan bir ülkeydi. Ütopya olarak bile yoktu. Britanya İmparatorluğu'nun stratejik ihtiyaçları ve petrol çıkarları göz önüne getirilerek inşa edildi. İçindeki kültürel birimlerin durumu hiç dikkate alınmadı. Aralarında uyumlu yaşamaları için adil bir ilke konmadı. Başlarına toplumsal gerçekleriyle ilgisi olmayan bir kral getirildi. Bu kral daha ulusalcı geçinen askeri elitler tarafından devrildi. İlan edilen Cumhuriyetin cumhurla fazla ilişkisi olmadığından sürekli diktatoryal koşullarda yaşadı. Ulus-devletin doğasını kavramayan Saddam Hüseyin diktatörlüğü kendisinin idamıyla çözüldüğünde bütün pislikler ortalığa saçıldı. Bugünkü Irak'ı tanımlayacak herhangi sosyolojik bir kuram yoktur. Kaotik bir mekân olarak herhalde varlığını sürdürecektir.

Diğer yirmiyi aşkın Arap diye adlandırılan ülkelerin inşası da farklı değildir. Onları anlamlı kılacak tarihsel ve toplumsal gerçeklerle ilişkileri yoktur. Sınırları gibi tarihleri, marşları, bayrakları, rejimleri ve ulus dedikleri toplumları da tümüyle hayali varlıklar olarak hegemonik güçlerin çıkarları temelinde belirlenmiştir. Burada çok önemli olan husus, günün yirmi dört saatinde kutsalca tapınılan bu hayali varlıkların elle tutulur, gerçekten saygı duyulacak gerçek tarihe ve toplumuna sahip olmamasıdır. Hakikat olmayana en büyük hakikat payesi biçilmektedir. Tabii sadece propaganda olarak. Herhangi bir sorunu çözme ve mutlu bir toplum yaşamı oluşturma elbette beklenemez. Hakikati olmayanın çözümü de, mutluluğu da hayaldir.

İsrail'in inşası çok daha ilginçtir. Her ne kadar üç bin yıllık bir ütopyanın sonucu olduğu idea edilse de, o da son iki yüz yılın yapay varlıklarından biridir. İlk adımların inşasından son adımların inşasına kadar süreç baştan sona kanlıdır. Herhalde Yahudi halkı ve kültürü için bundan daha acılı başka bir yol tahayyül etmek zordur. Yanı başındaki Lübnan'ın inşası daha da gariptir. Nasıl durulacağı kestirilememektedir. Suriye adının bile nasıl seçildiği pek anlaşılır değildir. Yüzyıl öncesinde hepsinin yerinde daha geleneksel, belki de belli anlamlılıkları olan bir Osmanlı Vilayetleri kavramı geçerlidir. Tarihte geriye gittikçe ne vilayet adı kalır ne de ülke. İslamiyet'le birlikte yön duygusu temelinde bir adlandırma benimsenmişti. Belki de daha gerçekçi, belli bir anlamı olan 'Beled-ül İslam', İslam'ın Memleketi genel ad olarak kabul görüyordu. Pek mesele de yapılmıyordu. Ülke tapınması yoktu. Tapınılacak varlık sadece Allah'tı. O da toplumun ortak vicdanıydı. Sıfatlarıyla, isimleriyle belli bir kavramı oluşmuştu. Belki de daha doğru olan buydu.

Yeryüzünün kıtalar olarak oluşmadığı dönemleri hatırlarsak, yer ve ülke adlarını kutsallaştırmak pek derin bir hakikati ifade etmez. Bu demek değildir ki yerelin,

bölgenin, ulusun ülkesinin, ümmetin arz'ının hiç anlamı yoktur. Vardır, ama tanrısallaştırılacak kadar değildir. Burada olumsuz olan aşırı abartmanın olumsal varlığın hakikatini silecek kadar baskın çıkmasıdır. Aynı yorumları ulus-devletlerin diğer kimlikleri için (bayrak, marş, ulus, tarih) de yapabiliriz. Sembollerin iletişimde, anlatımda elbette önemli yeri vardır. Fakat kutsal gerçeklikler olarak sunulmaları doğru sosyolojik bilgiye imkân vermez. Böyle bir sunuş şekillendireceği toplumu muazzam sorunlarla karşı karşıya bırakır. Fazlasıyla bıraktırmıştır da. Bunda esasen inşa mantığı sorumlu ve sorunludur. Kapitalist modernitenin tamamen hegemonik çıkarlarına göre belirlenen (mantığı bu olan) dünya ve bölge ulus-devletleri yerelin, bölgenin, ulusun, kentin, köyün (Bunların hepsi kalıcı ve evrensel gerçekliklerdir) hakikatleriyle bağdaşmazlar. Dolayısıyla aralarında ciddi çelişki ve çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. Adaletin, özgürlüğün ve demokrasinin üzerinde inşa edilmediklerinden, her zaman bu evrensel kavramların içeriğiyle çelişecekler, çatışacaklardır.

Kürdistan coğrafyası, azınlık da olsalar, özellikle yakın geçmişte, başta Ermeniler ve Süryaniler olmak üzere, başka halkların da anayurdu konumundadır. Çok sayıda Arap, Acem ve Türk uzantılar da yerleşiktir

Ortaya çıkan sonuç, ulus-devlete ilişkin son iki yüz yılın edebiyatının çok az hakikat değeri ifade etmesidir. Çok anlam verilmeyen ilkçağ mitolojilerinden belki daha anlamsız bir mitolojik anlatımla karşı karşıyayız. Kanaatimce tek bir ulus-devlet adına dökülen mürekkebin değeri tüm ulus-devletlerden daha değerlidir. Değerlendirmemden çıkarılacak sonuç tümüyle devleti ve ulusu inkâr ettiğim, varlıklarını anlamsız bulduğum biçiminde olmamalıdır. Birer gerçeklik olarak devlet ve ulusun çok önemli anlamları vardır. Doğru çözümlenmeleri önemlidir. Hemen yıkılacak, yıkılması gereken varlıklar da değildir. Tehlikeli bulduğumuz bunlar değil, ulus-devletin inşa mantığı ve sürdürülme tarzıdır. Çünkü hep savaşı, soykırımı, mutsuzluğu çağrıştırıyor; toplumsal hakikatlerin budanmasını, değeri olmayanın aşırı yüceltilmesini çağrıştırıyor.

Kapitalizmin bizzat sistem olarak kendisinin Ortadoğu kültürüne olumlu olarak yansıtacağı bir değeri yoktur. Benzerine binlerce yıl tanıklık edilmiştir. Tarım, ticaret, para, sanayi kapitalizmi bölgede yaşanmıştır ve en uzun tarihe sahiptir. Bölge kültüründe ahlâkî ve politik toplum değerlendirmesi yapılmıştır. Belki sanayi devrimi bir ilave katkı sunabilirdi. Ama onun da doğuşunda endüstriyalizm olarak ideolojik bir sunum kazanması yıkım şeklinde tecellisine yol açtı. Endüstriyalizmin Ortadoğu kültüründe doğuracağı sonuç zaten zor ayakta kalan çevrenin daha da olumsuzlaşmasıdır. Zaten artan çölleşme, kıtlık, işsizlik, kirlilik (havada, suda, karada) halinde tüm olumsuzluklarını geliştiği, yerleştiği günden beri artan bir tempoyla kusmaktadır.

Bir gelenek olmaktan çok son iki yüz yılın modernist bir olgusu olarak geliştirilen 'yeni İslam'ı da ulus-devlet kapsamında değerlendirmek daha anlamlı olacaktır. Bu İslam'ın din geleneği olarak değil, milliyetçilik olarak inşa edildiğini kavramak kilit önemdedir. Bölgesel milliyetçiliğin prototopidir ve oryantalizm damgalıdır. İslamî yaşamla ilgisi olmayan oryantalistlerin icadıdır. Avrupa hegemonik güçlerinin bölgedeki yayılımlarıyla yakından bağlantılıdır. Özellikle Alman hegemonyacılığıyla. Son dönemde Sovyet Rusya'sına karşı ABD hegemonyasıyla irtibatlıdır. İcat edilmiş siyasi İslam'ın tarihsel İslam kültürüyle ilgili olmadığını, İslam'ın bu türünün milliyetçilik olduğunu, amacının da kültürel direnişini parçalayıp bölgeyi güçten düşürmek olduğunu kavramak büyük önem taşır.

Son iki yüz yılın ulus-devlet oligarşilerini maskeleyen bir milliyetçilik ideolojisidir siyasi İslam. İran İslam Cumhuriyeti bu gerçekliği çok çarpıcı olarak sunmaktadır. Şia İslam'ı baştan sona İran milliyetçiliğidir; İran imparatorluk geleneğinin hegemonik ideolojisidir. Fakat orijinal kültür olarak, tarih olarak İslam hem farklı hem önemlidir. Bu gerçeklikteki İslam'ı çözümlemeden Ortadoğu kültürünü çözümlemek, ayrıştırmak ve bazı çözümlere konu teşkil edici kılmak mümkün değildir. Görev olarak çözümlemeyi bekleyen muazzam bir kültür deryasıdır. Özellikle başta Hz. Muhammed olmak üzere, doğuşundan günümüze demokratik öğe olarak İslam'la iktidarcı öğe olarak İslam'ı ayrıştıran bir tarih, bu temelde halkların, yerel ve bölgesel varlıkların tarihi yeniden yazılmayı bekliyor. Toplumsal tarihin bu paradigmayla geliştirilmesinin günümüzü aydınlatıcı değeri yüksek ve kesindir. Aynı yorumlamalar Yahudilik, Hıristiyanlık ve Zerdüştilik (Maniheizm gibi sentezler de önemlidir) için de geliştirildikçe, Ortadoğu kültürü doğruya yakın çözümlenebilecek ve anlam zenginliğine yol açacaktır.

Kültür çözümlemelerinde Sümer ve Mısır orijinleri kilit önemdedir. Tek tanrılı dinlerin, Kutsal Kitapların bu orijinlerden kaynaklandığı kanıtlanmış gerçekliktir. Hepsine analık eden Neolitik Çağ kültürünün tarihsel etkileri çözümlenmeden, hiçbir bir kültür yeterince aydınlatılamaz. Hegel kendi döneminin kültür çözümlemesini o dönemde ancak sınırlı olarak anılan Antik Çağ'a, Mısır kültürüne kadar dayandırır. Kültürel tarih derlenip yorumlanırken, ortaya çıkacak olan bir kültür Rönesans'ı olacaktır. Ortadoğu kültür gerçekliğinde bu

görev henüz başarıyla yerine getirilmemiştir. Dinci ve milliyetçi tarih görüşleri, dogmaları sergilemekten öteye bir anlatı sunmuyorlar. Ortadoğu kültürünün sosyolojisinin yapılması ne kadar önemliyse, ortaya çıkacak sonuçların sosyoloji bilimine katkısı da o denli büyük olabilecektir.

İdeoloji ve yapılanma olarak ulus-devlet eleştirisi ne kadar önemliyse, alternatifini sunmak da ondan daha önemli bir görevdir. Herhalde bir alternatif geliştirirken gözetilecek temel ilkelerden birincisi kültürel bütünlüktür. On beş bin yılı aşkın tarih çağlarının hepsinde toplumsal kültürün iç içe bütünlük içinde oluşageldiği gözlemlenebilir. Bütünlük içinde gelişme halleri toplumun bütün alanları için geçerlidir. Bağlantılı olarak ikinci ilke, çözüm modellerinin ucu açık ve esnek kültürel kimlik anlayışıyla geliştirilmesidir. Ne altta ne üstte bütünleyici kimlik anlayışına sahip olabilen ulus-devletin asimilasyoncu ve entegrasyon karşıtı ideolojisi ancak ucu açık ve esnek kültürel kimlik anlayışıyla aşılabilir. Kültür gerçekliği bağlamında hakikat karşılığı olmayan ulus-devleti aşan modeller ilkesel önemdedir. Zihniyet ve yapılanma olarak ulus-devlet ne kadar aşılırsa, kültürel bütünlük temelinde çözüm modelleri o denli etkinlik kazanır. Gerçekte olduğu gibi hakikatte de vurgu bölge kültürüne karşıtlık temelinde dayatılan modernitenin yabancılaştırıcı, tekelci etkilerine karşı yapılmalıdır. O halde üçüncü ilke, hakikat olarak ifade tarzının, söyleminin ulus-devletin hakikat dışı sembolizmini hedefleme ve aşma temelinde geliştirilmesidir. Kapitalist modernitenin her üç ayağı üzerinde geliştirdiği tekelciliğe karşı demokratik modernitenin üç temel unsuru üzerinden bütünleyicilik, entegrasyon esas olmalıdır. Uygarlık tarihi boyunca ve en çok da modernitenin son iki yüz yılında bölge kültürüne dayatılan yabancılaşma, parçalanma ve dağılmalar ancak bütüncül yapılanmalar ve hakikat söylemleriyle aşılabilir.

Ortadoğu kültürüne ilişkin değerlendirme ve çözümlemeleri demokratik siyasi program önerisiyle sonuçlandırmaya çalışalım.

1- Kültürel bütünlüğün çatı örgütü Ortadoğu Demokratik Uluslar Konfederasyonu olarak inşa edilmelidir. Demokratik ulusların inşası mevcut ulus-devlet sınırlarına dayandırılamaz. Daha da önemlisi, demokratik ulusların çizilmiş sınırları olamaz. Yoğunlaşmış ulusal bölgeler, yereller, kent ve köyler olabilir. Ama çok uluslu karışık yereller, bölgeler ve kentler de olabilir. Daha normal olanı da budur. Tarih hep iç içe yaşayan kabile ve kavimlerle, din ve mezheplerle dolu sayısız bölge ve kentlere tanıklık etmiştir. Tarihte ünlü yetmiş iki milletli Babil'den boşuna bahsedilmemiştir. Ulusların ortak vatanı da olabilir. Tarih bu gerçekliğin örnekleriyle de doludur. Ayrıca saf toplum, saf ulus anlayışları asla bilimsel değildir. Şüphesiz aynı tek dili konuşan uluslar olabileceği gibi, çok dilli olanları da olabilir. Çok sembollü uluslara dair örnekler de az değildir. Tarihte örneği olmayan model ulus-devlet tekelciliğidir, homojenliğidir. Bu modelin gayri insani ve vahşi karakterini nedenleriyle birlikte çözümledik. Dolayısıyla ucu açık ve esnek ulus kimliklere dayalı demokratik uluslar konfederasyonu tarihsel ve toplumsal gerçekliklere uygun olmakla kalmaz, ideal ifadesidir de. Konfederasyonu bir devletler birliği olarak değil, demokratik komünler birimi olarak düşünmek gerekir. Demokratik komünler, içinde yer aldıkları ulusal toplumsal birimlerin yönetimi olarak düşünülmelidir. Oluşumları demokratik ilkelerin en iyi uygulanma ayrıcalığını taşır. Toplumun demokratik yönetiminin mükemmel örneğidir.

Konfederasyonun ulusları, iktidar ve devlet gücüyle değil, demokratik ilke ve uygulamalarla inşa edilir. Güce dayalı inşalar, özelikle iktidar ve devlet gücüne dayalı ulus inşaları, ne kadar idea edilirse edilsin, tüm ulusal çıkarlar gereği değil, oligarşik bir zümrenin egoist çıkarları içindir. Demokrasiye dayalı ulus inşaları gönüllü, adil ve özgürlük idealiyle sağlandığı için tüm ulusun çıkarlarına cevap verir.

Demokratik ulus kavramı ve gerçeği ulus-devlet çılgınlığına karşı geleceğin en anlamlı, barış, adalet ve özgürlük içindeki toplumunu ifade eder.

Demokratik konfederasyon hem kendinden daha büyük, hem daha küçük konfederal birliklere açıktır. Kıtasal ve dünyasal çapta demokratik konfederalizmi teşvik eder. Sadece başka bir dünyanın mümkün olduğunu değil, en gerçekçi, adil ve özgür dünyanın kendisi olduğunu ilan eder.

2- Demokratik konfederasyonun temel aldığı toplum, ekonomik ve ekolojiktir. Ekonomik olması pazarı tanıması ve tekelciliği reddetmesi anlamına gelir. Tekelcilik her türü sömürü ve baskıyla bağlantılı olduğu için reddedilir. Toplumsal bir pazar mümkündür. Tekellerin hâkimiyetine girmiş bir pazarın topluma hizmeti olamaz. Ancak sömürüye hizmeti olur. Ekolojik olmak ekonomik yaşamın çevreyle karşılıklı bağımlılık içinde olması demektir. Çevresel olmayan bir ekonomi toplumsal olamaz. Ancak sürekli birikim ve kâr peşinde koşan bir faaliyet hem ekonomi, hem çevre-ekoloji karşıtıdır.

Ekonominin birim ölçekleri komünlerdir. Ne ailelere dek bölünmüş başta toprak ve diğer üretim araçlarının mülkiyeti, ne de tersine tekellerin toprak ve araç mülkiyeti ekonomiktir. Bunlar ekonomiyi tehdit eden modernite ve uygarlık araçlarıdır. Her ekonomik faaliyet alanında azami verimlilik ve yararlılık karşılığında toprak ve araç üzerindeki komünal tasarruf ideal olanıdır. Ekonomiden dışlanan kadın, özünde ekonominin gerçek yaratıcısıdır. Kadın ve ekonomi et ve tırnak gibi birbirlerine bağlı öğelerdir. Ekonomik temel ihti-

yaçlar için ürettiğinden dolayı ne bunalım tanır, ne çevreyi kirletir, ne de iklimi tehdit eder. Kâr amacıyla üretime son verildiğinde, dünyanın kurtuluşu gerçekten başlamış demektir. Bu da insanın ve yaşamın kurtuluşudur.

3- Demokratik konfederasyonun ulus-devletlerle ilişkisi ne sonuna kadar savaş, ne de içinde asimile olmaktır. Bu ilişki birbirlerinin meşruiyetini kabul eden, barış içinde bir arada yaşamayı esas alan iki özne varlığın kabulüne dayalı ilkeli ilişkidir. Devrimle ne kadar devlet devrilse ve yenisi kurulsa da, özgürlüğe ve adalete hizmet açısından pek değişiklik olmaz. Ancak demokratik modernitenin siyasi ayağı olarak demokratik konfederatif gelişmeler kısa, orta ve uzun vadeli adalet ve özgürleşmeyi sağlayabilecek yetenektedir.

Güce dayalı inşalar, özelikle iktidar ve devlet gücüne dayalı ulus inşaları, ne kadar idea edilirse edilsin, tüm ulusal çıkarlar gereği değil, oligarşik bir zümrenin egoist çıkarları içindir

Devletlerin toptan reddi veya kabulü özgürlük, eşitlik ve demokratik amaçlara hizmet etmez. Devletin, özellikle ulus-devletin aşılması bir süreç işidir. Demokratik konfederasyonlar üstünlüğünü ve toplumsal sorun çözümleyici yeteneğini kabul ettirdikçe kendiliğinden aşılacaktır. Bu demek değildir ki, başta ulus-devlet olmak üzere kapitalist modernitenin saldırılarına karşı savunmasız kalınacaktır. Demokratik konfederasyonların her zaman toplumu savunma güçleri olacaktır.

Demokratik konfederasyonlar sadece bir devletin içinde örgütlenme ile yetinemezler. Sınırların dışında da istedikleri kadar örgütlenebilir, üst konfederal birlikler oluşturabilir ve kendi diplomasilerine sahip olabilirler.

4- Ortadoğu'da halen devam eden ve tarihsel-toplumsal haksızlıklardan kaynaklanan birçok savaşın, çatışmanın ve gerginliğin ortadan kaldırılması için demokratik konfederalizm bir çözüm imkânıdır. Esas sorumlu olan kapitalist modernite ve ulus-devlet engeline karşılık, demokratik konfederalizmin çözüm yolu barışın, adaletin ve özgürlüğün yoludur. Bu çerçevede öncelikle savaşı ve çatışmaları durdurmak, gerginlikleri bertaraf etmek için tarihsel haksızlıkların giderilmesi için çaba harcamak önemlidir. Ulus-devlet ilke ve uygulamalarını esas almayan demokratik çözümler ivedilikle gündemleşmelidir. Ermeni sorunu için sadece hudutların açılması yetmez; Ermeniler demokratik komünal yerleşimlere de sahip olmalıdırlar. Bunun için kolaylıklar sağlanabilir. Asuriler, Aleviler, Rumlar, Türkler, Kürtler, Araplar, diğer Hıristiyanlar ve Yahudiler için de aynı ilke ve uygulamalar esas alınmalıdır. Ulus-devletçi yaklaşımlarda ısrar edildikçe, İsrail-Filistin, Irak Kürt-Şii-Sünni, Keşmir, Berberi, Pakistan-Afganistan, Belucistan, Kürdistan, Lübnan, Sudan ve daha birçok alandaki sıcak savaşların sürmesi kaçınılmazdır. Demokratik konfederatif yapılanmalara bu nedenle de acil ihtiyaç vardır. Bölgenin herhangi bir sıcak alanında sağlanacak demokratik çözüm, etkisini zincirleme bütün sorun teşkil eden alanlara yayabilir. Bu nedenle Ortadoğu'nun geleceği demokratik konfederalizmdedir.

5- Sistem karşıtı hareketlerin yeniden durum değerlendirmelere ve kendilerini gözden geçirmelere ihtiyacı vardır. Bir yerde sorunlar had safhaya varmışsa ve hareketler çözümleyici olamıyorsa, sistem çözülse bile sorunlar çözülemez.

Kadın ve çevre sorunlarına ilişkin hareketlerin moderniteyi aşmadan amaçlarına tutarlı olarak yürümeleri mümkün değildir. Kendilerini demokratik toplum hareketinin bütünlüğüne bağlamaları tutarlılık ve başarı için şarttır.

Eski reel sosyalist süreçlerin ürünleri olan sol hareketlerin iktidar odaklı olmaktan çıkıp demokratik odaklı örgütlenmelere dönüşmeleri doğru çıkış yolu olacaktır. Sendikal ve partisel hareketlerini dar ekonomizmden kurtarıp demokratik toplumsal hareketlerin bütünlüğüne bağlamaları çıkış yapmaları ve başarılı olmalarının gereğidir.

Diğer gelenekselci, kültüralist, yerel, bölgesel ve ulusal hareketlerin yaşadıkları sorunların çözüm yolu olarak modernitenin değişik kavram, kuram ve kurumlarına odaklı yapılanmalarını ve hakikat ifadelerini değiştirmeleri, demokratik modernitenin kuramsal ve yapısal unsurlarıyla bütünleşmeleri çıkış ve başarıları için şarttır. Yeni enternasyonalizm ancak kapitalist moderniteyi, özellikle ulus-devleti aştıkça mümkün olacaktır.

6- Kapitalist modernite karşıtı ideolojik ve politik akımlar pozitivist sosyolojiyi aşan sosyal bilim çalışmalarına dayanmak durumundadır. Pozitivist sosyoloji kapitalist modernitenin hegemonik yükselişinin tekelci ortaklarındandır. Sürecin olumlu ve çok değerli bilimsel çabalarının ürünlerini sermaye ve iktidar tekellerine işbirlikçilik sermayesi olarak peşkeş çekmiş, ortak kılmışlardır. Dolayısıyla sistemin hizmetine koşturulmuş bilim tekelini kırmak, olumlu mirası devralmak ve somutun eleştirisiyle sentezleyerek hakikat halinde sunmak yeni sosyal bilim çalışmalarının özüdür. Sistem karşıtı her ideolojik, politik ve ekonomik faaliyet bu çalışmaları esas alarak gelişmesini başarıyla sürdürebilir. Sosyal bilim çalışmalarının temel bilimleri akademi ve enstitü kurumları olarak inşa edilebilir. Bu kurumlar ihtiyaca göre her türlü toplumsal ilişki alanında kuru-

labilir. İdeolojik akım kurumsal süreçten geçen bilgilerin toplumsal alanlara uyarlanma faaliyeti olarak tanımlanabilir. Ortadoğu kültüründe zengin bir tecrübe mirasına sahiptir. Dinlerin ilk yayılış dönemleri, tarikat ve mezhep inşaları bu çalışmaları yansıtır.

Günümüz sivil toplumunu da bu çalışmaların eksik de olsa bir örneği saymak mümkündür. Önemli bir sivil toplum hareketi olan feminizm, esasta ideolojik akımdır. Bilimsel temele dayanmak durumundadır. Fakat kadın üzerinde muazzam ağırlıktaki hiyerarşi, iktidar ve devlet gücünü arkasına alan erkek egemen cinsiyetçi toplumu çözümleme ve çözme modellerini sunmada ve bu çabayı yaşamlarıyla somutlaştırmada güçsüzlük ve başarısızlıkla sıkça karşılaşmaktalar. Olağanüstü kişilikler olmadan özgür kadın militanlığı başarıyı zor yakalar. Sınırlı başarıları da cinsiyetçi toplumun günlük ve çok kapsamlı yönelişleriyle asimile edilir. Yine de kadın özgürlüğü eksenli ideolojik, politik, ekonomik komünlerin oluşumu ve pratiği vazgeçilmezdir.

Ortadoğu kültürünü demokratikleştirirken, sivil toplumu adeta yeni dönemin kabile ve klanları gibi değerlendirmek, aynı yaklaşımı dinsel gelenekler için de göstermek, özcesi sosyal bilimi klan, kabile, mezhep, tarikat ve din kuruluşlarının yaşantılarını andırırcasına, gerektiğinde bu geleneklerin mirasıyla bütünleştirerek, gerektiğinde onlar gibi kendini örgütleyerek yürütmek başarı için esastır.

Politik akım ve hareketler ideolojik akım ve hareketlerden farklılıklar taşısa da, aralarında sıkı bir ilişki vardır, olmak durumundadır. İdeolojik değeri olmayan politik akımlar fazla değerli olmadığı gibi, politik gerçekliğe yansımayan ideolojik akımlar da değerli mertebeye yansıyamazlar. İdeolojik mücadelenin temel amacı ahlâkî ve politik toplumu geliştirmektir. Ahlâkî ve politik toplumu geliştirmek ancak sosyal bilime dayalı ideolojik eylemle mümkündür. Daha doğrusu, ahlâkî ve politik eylemlilik sosyal bilimsiz geliştirilemez. İktidar ve sermaye tekelleri karşısındaki toplumu ancak sosyal bilime dayalı ideolojik ve politik eylemle koruyup geliştirebiliriz. Ortadoğu politik kültüründeki hiyerarşik, iktidarcı ve devletçi miras ayıklanmadan, güncel gerçekliklerine karşı günlük yaşam tarzı haline getirilmiş bir ideolojik ve politik eylem yürütülmeden demokratikleştirilmesi sağlanamaz.

7- Kapitalist modernitenin hegemonik merkezi olan Avrupa'nın tekelci güçleri beş yüz yıllık savaş, çatışma ve gerginliklerden çıkardıkları dersler temelinde 1950'lerden sonra bünyelerinde köklü reformlara giriştiler. AB (Avrupa Birliği) bu derslerin sonucudur. Hedefleri kapitalist moderniteyi aşmak değil, daha yaşanabilir ve sürdürülebilir kılmaktır. Ortadoğu kültüründe bu reformların etkisiyle demokratikleşme zordur. Modernite tekelciliğin en olumsuz sonuçlarıyla bölge kültürünü daha çok çelişki, çatışma ve savaş ortamına çekecektir. Ancak modernite anlayış ve yapılanmasından köklü bir kopuş ve alternatif moderniteyle bundan kurtulunabilir. Demokratik modernite bu tarihsel ve köklü ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Kapitalizm, endüstriyalizmi ve ulus-devletçiliği ekonomik toplum, ekolojik toplum ve demokratik konfederalizm alternatifiyle karşıtlayan demokratik modernite, Ortadoğu kültüründe demokratikleşmenin temel etkeni konumundadır. Tarihsel arka planda hâkim uygarlığın hep karşısında yer almış, tarım-köy toplumunu, göçmen kabile boylarını, zanaatçıları ve kölecilik karşıtlarını modernite karşıtlarıyla sentezleyen demokratik modernite güçleri, ekonomik toplum, ekolojik toplum ve demokratik ulusal toplum devrim ve reform çabaları temelinde kapitalist modernitenin üç unsuruna karşı uzun vadeli mücadeleyle üstünlüğünü kanıtlayabilecektir.

İki farklı ve çelişkili modernite arasında hep savaş veya barış olacaktır demek doğru bir yaklaşım değildir. Devrim ve reformlar karşıt hamlelerle birlikte savaşlı ve çatışmalı gelişebileceği gibi, barış içinde uzlaşmalar biçiminde de gelişmesini sürdürebilir. Moderniteler aralarında bazen yoğunlaşarak savaş süreçlerine, bazen uzlaşarak barış süreçlerine açık karmaşık ilişkili ve çelişkili yapılanmalardır. Birbirlerine alternatif olmaları 'kısa' ve 'orta süre' kavramlarıyla ifade edilen günlük olay ve siyasetlerle … Uygarlık ve moderniteler arasında beş bin, beş yüz, iki yüz yıldır süren mücadele ve alternatif olma çabaları halen tüm hızıyla devam eden süreç işidir. Dünyanın her alanında olduğu gibi, Ortadoğu kültürel alanında da kısa, orta ve uzun vadeli alternatif yaşam tarzı, örgütlenme ve eylem anlayış (strateji) ve uygulamalarıyla (taktik) yapısal kriz içindeki kapitalist modernite aşılacak, demokratik modernite değerleri başat çağ olarak gerçekleşecek ve anlam bulacaktır.

Kapitalist Modernist Sisteme Alternatif, Ortadoğu İçin

Üçüncü Çizgi Olan Demokratik Konfederalizm

Akif Ali

Ortadoğu'da bölgesel statüko ve küresel hegemonyaya karşı üçüncü çizgi gerçeğini anlamak açısından tarihsel gerçeği ve bugünkü yaşananları anlamak gerekmektedir. Reel sosyalizmin çözülüşü ve Sovyetler Birliği'nin dünya politikasından, özellikle Ortadoğu'daki politik arenadan önemli oranda çekilişi en fazla da Ortadoğu'da siyasi boşluklar ortaya çıkardı. Bu siyasi boşlukları ABD'nin başını çektiği küresel emperyalizm ve kapitalist modernist sistem yeni dünya düzeni çerçevesinde Büyük Ortadoğu Projesi'yle Ortadoğu'yu yeniden şekillendirme politikasıyla doldurmayı hedefledi. Ve bunun hamlelerini yapmaya başladı. Ortaya çıkan boşluk ortamında o güne kadar kapitalist modernist sistemden destek alan Saddam Hüseyin 1991 yılında Kuveyt'i işgal ederek Ortadoğu'daki dengelerde etkili olmak istedi. Kuveyt'i aldıktan sonra Ortadoğu'nun en etkili siyasi gücü olarak hem Arapların lideri, hem de Ortadoğu'daki en etkili güç olmayı hedefledi. Ancak Saddam'ın hesaplarıyla küresel kapitalist hegemonik iktidarın hesapları örtüşmedi. Bu nedenle Saddam'a müdahale edildi. Kuveyt'ten çıkarıldığı gibi, Irak sınırları içindeki iktidarı birçok bakımdan törpülendi. Amiyane deyimle kolu kanadı kırıldı.

ABD Afganistan'da kendi etkinliğini kurmak isterken, diğer yandan Saddam Hüseyin iktidarını devirip Büyük Ortadoğu Projesini Irak merkezli geliştirmek istedi

Ortadoğu'da yaşanan boşluktan yararlanmak isteyen diğer bir güç de Ortadoğu'nun tarihsel toplumsal kültürüne seslenerek, oradan güç alarak etkili olmak isteyen iktidarcı devletçi İslami güçler oldu. Bunlar da var olan boşluğu kendi projeleri doğrultusunda doldurup Ortadoğu'da etkili olmak istediler. Bu güçlerin bazı ABD elçiliklerine saldırıları oldu. Daha sonra da ikiz kuleler vuruldu. İkiz kulelerin vurulması konusunda farklı iddialar bulunmaktadır. Bu grupların böyle bir eyleme yönlendirildiği söylenmektedir. ABD, özellikle ikiz kulelerin vurulmasından sonra bu olayı Ortadoğu'daki etkinliğini hakim kılmanın vesilesi yapmak istedi. Zaten bu nedenle ikiz kulelerin vurulması konusunda bir provokasyon ve yönlendirmenin olup olmadığı çokça tartışıldı. ABD ikiz kulelerin vurulmasından sonra Afganistan'ı ve Afganistan ile ilişki içinde olan El Kaide örgütünü hedefledi. Afganistan'a yönelerek Taliban rejimini devirdi. Askeri gücüyle Afganistan'a hakim olmak istedi. Ancak kısa sürede Afganistan'da kendisine karşı bir direniş gerçeği ortaya çıktı. ABD Afganistan'da kendi etkinliğini kurmak isterken, diğer yandan Saddam Hüseyin iktidarını devirip Büyük Ortadoğu Projesi'ni Irak merkezli geliştirmek istedi.

ABD klasik iktidar bloklarının kendi çıkarlarını savunacak konumda olmadığını görerek küresel kapitalizmin ihtiyaçlarına cevap veren, sermayenin serbest ve güvenilir dolaşımını sağlayacak bir Ortadoğu düzeni hedefliyordu. Bu nedenle de Irak'ta Saddam'ı devirdi. Ancak orada da Afganistan'da olduğu gibi kendisine karşı muhalif güçler ortaya çıktı. Bir süre sonra şunu gördü; Ortadoğu'da salt askeri güçle hakim olmak mümkün değildir. Bu bakımdan Irak'ta ilk başta düşündüğünden farklı olarak geleneksel toplumsal yapı ve siyasal iktidar bloklarını da içine alan bir Irak yaratmayı hedefledi. Esas olarak işbirlikçilere dayanmadan, sadece kendi askeri, siyasi, ekonomik gücüyle hakim olamayacağını görmesi, bu politik yaklaşımı benimsemesini beraberinde getirdi. Öte yandan Irak müdahalesi öncesi tümden anlaşamadığı Avrupa'yla da belirli bir anlaşma çerçevesinde Irak politikasında ortak dav-

ranma kararı aldılar. Ancak tüm bunlar yine de ABD'nin Irak'ta kesin hakimiyetini kurmasına ve istikrarı sağlayacak bir siyasi iktidar yaratmasına fırsat vermedi. Bu açıdan Irak'tan çekilerek işbirlikçileri yoluyla Irak'ı kontrol etme kararına vardı. Bunun sonucu olarak 2011'de askeri güçlerini büyük oranda geri çekti.

Afganistan-Irak müdahalelerinin başarısız kaldığının ortaya çıktığı ve askerlerini Irak'tan geri çektiği bir dönemde Tunus'tan başlamak üzere Arap halklarının mevcut statükocu iktidarlara karşı ayaklanması başladı. Bu ayaklanmalar Tunus'tan Mısır'a ve birçok alana yayıldı. ABD halk ayaklanmalarının ortaya çıktığını görünce bu gelişmeleri Ortadoğu'da kurmak istediği yeni düzen doğrultusunda değerlendirmek istedi. Bunun için hemen harekete geçti. O güne kadar desteklediği statükocu ve kendisiyle ilişkide olan güçlerden yana değil de muhalif kesimlerden yana tavır koyarak halk hareketlerini yönlendirmeye ve kontrol altında tutmaya çalıştı. Bunda geçmişten beri ilişkide olduğu İslami çevreleri kullandı.

Bilindiği gibi ABD'nin başını çektiği NATO Paktı soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği'ne karşı yeşil kuşak projesini devreye koymuştu. Bunun yanında Ortadoğu'daki İslami güçlerle ilişki kurarak Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu'daki etkinliğini sınırlandırmaya çalışıyordu. Bu süreç aynı zamanda ABD'ye birçok İslami kesimle ilişkilenme ve onları belli düzeyde yönlendirip kontrol etme imkanı verdi. Bunun somut örneğini Türkiye'de Fethullah Gülen'in başını çektiği harekette görmek mümkündür. Tunus'ta kendi politikalarına yakın olacak bir İslami kesime güç verdi; onların iktidara gelmesini sağladı. Arkasından Mısır'da ortaya çıkan halk hareketini de değerlendirmek açısından o güne kadar temel müttefiki olan Hüsnü Mübarek'i yüzüstü bıraktı. Hüsnü Mübarek'e karşı, muhalefetin temel gövdesini oluşturan İhvan-ı Müslim'in merkezinde olduğu İslami güçleri destekledi. Bunun sonucu Hüsnü Mübarek devrildi. Mısır'da Müslüman kardeşler yönetimi iktidara geldi. Sonrasında uzun yıllar sorun yaşadığı Libya'ya karşı bir NATO harekatı başlattılar. Libya'daki Kaddafi iktidarını devirerek İslami güçlerin ağırlıkta olduğu muhaliflerin iktidara gelmesini sağladılar.

ABD bu ülkelerde şu yönlü politika izliyordu: klasik statükocu iktidarlar ABD'nin ihtiyacını karşılayan işbirlikçi konumda değildirler. Hem toplumsal meşruiyetleri kalmamış, hem de küresel kapitalizmin ihtiyaçlarına cevap verememektedirler. Bu açıdan hem Ortadoğu toplumunun kültürüyle barışık, bu temelde meşruiyeti olan, hem de küresel kapitalist modernist sistemle uzlaşacak, İslami renkte de olsa küresel kapitalizmin çıkarlarını savunacak yeni işbirlikçi ayaklara ihtiyaç duymuştur. Buna işbirlikçi, iktidarcı İslam tanımlaması yapmak gerekmektedir. İşbirlikçi kapitalist modernitenin karşıtı olmayan, hatta onun bölgedeki ajanı rolünü oynayacak işbirlikçi İslam'a dayalı Ortadoğu düzenini kurma planlaması yaptı. Ortadoğu'daki kimi İslami çevreleri desteklemesi kesinlikle böyle bir proje ve planlamanın sonucu olarak görülmelidir.

Öte yandan o güne kadar Arap dünyası içerisinde şer güç olarak tanımladığı Suriye'yi de bu rüzgarla ortadan kaldırmak istediler. Suriye'deki muhalif hareketin ortaya çıkmasını teşvik ettiler. Çıktığında da desteklediler. Türkiye de ABD'nin Ortadoğu'da yeni bir düzen kurmak istediğini görerek ve geçmişteki gibi hem ABD, hem İran ve Suriye ile ilişki içinde politika yapamayacağını düşünerek tamamen ABD'nin yanında yer aldı. Daha doğrusu, ABD kendisini net bir tercih koymaya yöneltince İran, Suriye ve Bağdat'la ilişkilerini keserek ABD'nin bölge projesinin parçası olma politikası izlemiştir. Bu politikayla Ortadoğu'da en etkin güç olacağını düşünmüştür. Bu açıdan ilk önceleri NATO'nun Libya'da ne işi var diyen AKP hükümeti, bir hafta içinde düşünce değiştirmiş, NATO hareketinin parçası, hatta üssü olmuştur. Suriye'de muhalif hareket başlayınca derhal muhalif gruplarla ilişkilenmiş, onları destekleyerek Suriye rejiminin devrilmesinde aktif rol oynayıp yeni oluşacak Suriye'de etkin olmak istemiştir.

Ancak zaman içinde şu görülmüştür ki, ABD'nin istediği biçimde iktidarcı işbirlikçi İslam'a dayalı bir Ortadoğu düzeni kurmak mümkün değildir. ABD'nin işbirlikçi olarak görmek istediği rejimlerin mevcut durumda kendi projelerini pratikleştirecek konumda olmadıklarını, hatta ABD'nin bölgedeki hegemonyasını zorlaştıracak akımların gelişmesine cesaret verdikleri, zemin olduklarını görerek; ilk başlarda desteklediği güçlere mesafeli durmaya başlamıştır. Bunu Mısır'daki İhvan-ı Müslim iktidarına yapılan darbeyi destekleme tutumunda ve Suriye'deki politikasında görmekteyiz. Suriye'de İslamcı güçler gelişince, bunlar içinde özellikle de El Kaide'ye bağlı İslami gruplar etkili olunca, ABD Ortadoğu'daki gelişmelerin kontrolden çıkacağını görmüş ve daha fazla inisiyatifi kaybetmeden müdahale yapma ihtiyacı duymuştur. Suriye'deki İslamcı gruplara destek verme yerine, Esad rejimiyle İslamcı güçlerin çarpışarak her ikisinin zayıflaması ve kendi istediği politikayı kabul etmek zorunda kalmaları yönündeki politik taktiğini devreye koymuştur. Yine kendisini rahatsız eden bu İslami güçlere karşı tutumuyla, davranışıyla, sözleriyle destek veren Türkiye uyarılmıştır.

Tüm bu gerçekler ABD'nin Ortadoğu'da izlediği politikaların başarılı olmadığını gözler önüne sermiştir. Hatta askeri müdahalelerin ters teptiğini, daha tehlikeli sonuçları olduğunu görerek doğrudan müdahaleler ye-

rine, çeşitli güçleri birbirine vurdurarak ve diğer imkanlarını kullanarak tek tek ülkelerde hakim olma politikasına yönelmiştir. Son 200-300 yıldır ilişkide olduğu iktidar bloklarını İslami güçlerle bir araya getirip kendi çıkarlarını gözetecek bir politikada uzlaştırarak, bunlara dayanma temelinde Ortadoğu projesini pratikleşmeye yönelmiştir. İlk başta bu tür iktidar bloklarıyla hakim olmak, daha sona da ekonomik, sosyal, kültürel imkanlarını kullanarak kendisini daha etkin kılmak stratejisine yönelmiştir. Kuşkusuz gerektiğinde askeri gücünü kullanarak bu tür imkanlarını kullanarak sonuç almanın zeminini de yaratmaya çalışacaktır.

Ancak bu politikanın da tutmadığı, tutamayacağı görülmektedir. Kuşkusuz ABD müdahalesinden Ortadoğu'da hakim olma mücadelesinden, çabalarından vazgeçmeyecektir. İnisiyatifi kaybetmemek ve etkisini sürdürmek için her yol ve yöntemi deneyecektir ve denemektedir. Kuşkusuz bölgede hala etkinliği ve ağırlığı bulunan bir güçtür. Ancak bu etkinliği ve ağırlığı süreklileşen bir kriz içerisinde var olmaktadır. Ortadoğu'yu krizden çıkarıp kendi sisteminin istikrarlı bir parçası haline getirme çabaları sonuç vermemiştir. Bu açıdan bir kriz yönetimi gibi Ortadoğu'yu ele almakta, politikalarını, taktiklerini bu çerçevede belirleyip sürdürmektedir.

El Kaide gibi bazı örgütler kapitalist modernitenin ve klasik statükocu güçlerin etkisiz kaldığı yerde boşluktan yararlanarak güç olmaya başlamışlardır

Statükocu güçlerin toplumlar karşısında meşruiyeti kalmadığı, halk hareketleriyle iktidardan düşürüldükleri görülmektedir. Geçmişin iktidarları ve statükocu güçler artık halk hareketleri karşısında ayakta kalacak durumda değildirler. Bu açıdan sistemin istediği çizgiye gelme dışında seçenekleri kalmamıştır. Ancak mevcut iktidar bloklarının sistemle uzlaşarak ömürlerini çok fazla uzatmaları da mümkün değildir. Yine ılımlı ve radikal olarak tanımlanan, esas olarak da iktidarcılığın-devletçiliğin İslami renkle boyanarak bir süre daha sürdürülmesinin adı olan hareketlerin ve akımların da halkların özlemlerine, ihtiyaçlarına cevap verecek bir konumları bulunmamaktadır.

El Kaide gibi bazı örgütler kapitalist modernitenin ve klasik statükocu güçlerin etkisiz kaldığı yerde boşluktan yararlanarak güç olmaya başlamışlardır. ABD'nin müdahalesinden sonra Ortadoğu'nun tarihsel toplumsal kültüründen yararlanarak alternatif bir güç olduğunu iddia edip silahlı bir eylemsellik içine de girerek önemli bir güçlenme de yaşamışlardır. Ancak bunlar her ne kadar "kapitalist moderniteye karşıyız" deseler de, iktidarcı devletçi zihniyette, anlayışta oldukları için sistemin parçası olmaktan kurtulamayacak ya da mevcut politikalarıyla sisteme meşruiyet kazandırma temelinde sisteme hizmet eden, sistemin parçası olan güç konumunda olacaklardır. Ortadoğu'daki kapitalist modernist güçlerin, statükocu güçlerin ve kendini alternatif gösteren İslamcı çevrelerin durumunu böyle değerlendirmek gerekmektedir.

Ortadoğu'da bir kriz ve kaos hali yaşanmaktadır. Hiçbir güç Ortadoğu'nun sorunlarına cevap verememekte, halkların özlemlerini ve ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu, sadece kapitalist modernitenin 200-300 yıllık Ortadoğu'ya girmesi, ulus-devlet anlayışını geliştirerek halkları kırk parçaya bölmesi, bunun yarattığı sorunlarla sistemin iflası ve tıkanması değildir. Ortadoğu'da yaşanan, dört-beş bin yıllık devletçi sistemin krizidir. Devletçi sistem ortaya çıktığı Ortadoğu'da tam bir çürüme, çöküş ve yıkım yaşamaktadır. Devletçi sistem, doğduğu bu bölgede can çekişmektedir. Bu nedenle de Ortadoğu krizinin sadece dönemsel ya da kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık krizi olarak görmek Ortadoğu'daki gelişmeleri, siyasal, sosyal, kültürel olarak yaşanan tıkanmanın derinliğini ve tarihselliğini anlamamaktır. Beş bin yıllık devletçi sistemin sorunları ağırlaştırıp çürüterek toplumsal meşruiyetini tümden kaybetme durumu olarak görmek gerekmektedir. Aslında devletçi sistemin II. Dünya Savaşı'yla birlikte dünya genelinde anlamsız, gereksiz, sorunları çözmek bir yana, sorunları ağırlaştıran ve insanlığa katliamlar ve acılar getiren bir sistem olduğu ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu devletçi zihniyetin kendini yaşatmanın yeni aracı olan temsili parlamenter demokratik sistemin de sorunları çözmediği ortaya çıkmış ve eleştiriye tabii tutulmuştur. Sistem içinde de post-modernizm adı altında ciddi eleştiriler ve itirazlar yükselmiştir. II. Dünya Savaşı'nın yarattığı ağır sonuçlar ve temsili demokrasinin bu ağır sonuçları önleyememesi sonucu çeşitli sivil toplum örgütleriyle, baskı grupları olarak tanımlanan kurumlarla parlamenter sistemin kimi eksikliklerini gidererek devletçi sisteme nefes aldırma ve ömrünü uzatma çabaları ortaya çıkmıştır. Ancak gelinen aşamada dünyada bu modelle devletçi sistemi sorunsuz, krizsiz yaşatmanın mümkün olmadığı görülmektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel her alandaki yaşanan krizler bu gerçekliği ortaya koymaktadır.

II. Dünya Savaşı'nda meşruiyetini önemli oranda kaybeden, insanlık açısından gereksiz hale gelen devletçi sistem Ortadoğu gerçeğinde tümden bir bitişi yaşamaktadır. Bu açıdan Ortadoğu'daki sistemin krizini,

kaosunu değerlendirirken, bunu aynı zamanda bir devletçi uygarlık krizi, devletçi sistemin krizi olarak görmek ve sistemin sonuna gelindiği biçiminde yorumlamak önemlidir. Neo-liberalizmin, kendisini son sistem olarak görüp dünyanın sonu değerlendirmesini yapması, tamamen bu gerçekliği örtmeyi ifade etmektedir. Tersine iktidarcı devletçi sistem için dünyanın sonu gelmiştir. Bu durum siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik yaşam alternatifinin ortaya çıkmasını zorunlu hale getirmiştir. Kürt Halk Önderi bu gerçekliği çok erkenden görerek, devletçi sisteme karşı çok kapsamlı eleştiriler geliştirmiş; devletin sorunları çözen değil, bizzat sorunların kaynağı olduğunu ortaya koyarak, devletin aşılmadan insanlığın hiçbir sorununu çözemeyeceğini, huzura kavuşamayacağını; aksine devletçi sistem içinde sorunların ya ağırlaşarak ya da dondurularak bir noktadan sonra patlama biçiminde ortaya çıkması durumunun yaşanacağın vurgulamıştır. Bu açıdan devleti reddeden, devletçi olmayan, devlet dışı çözüm arayışı üzerinde yoğunlaşmış ve bunun sonucu devlete karşı toplumdaki etnik, kültürel, sosyal tüm tabakaların örgütlülüğüne, demokratik topluma dayalı demokratik konfederal sistemi devletçi sisteme karşı alternatif sistem olarak teorileştirmiştir. Ancak demokratik konfederalizmin devletçi sistemi aşacağını, devletçi sistemi aşarak sorunlara çözüm getireceğini çok kapsamlı bir biçimde ortaya koymuştur.

Bu, kapitalist modernist sisteme karşı alternatif bir çizgi olurken, Ortadoğu açısından da üçüncü çizgidir. Ne şimdiye kadarki iktidar blokları, statükocu güçler, ne de kapitalist modernitenin yeni işbirlikçiler yaratarak devletçi sistemi sürdürme politikası halklara çözüm getirmektedir. Bu açıdan bu her ikisini de aşan yeni bir alternatife ihtiyaç vardır. İşte bu, sayın Öcalan'ın demokratik toplum örgütlenmesi temelinde her alanda sistemleşmeyi ifade eden demokratik konfederalizm modelidir. Bu, devletçi sisteme karşı devlet dışı toplumun insanlığın yeni sosyal, kültürel, ekonomik yaşamını kuracağı ve geliştireceği bir gerçekliktir. Bu paradigmada özellikle doğaya yaklaşım, kapitalist modernitenin doğayı vahşi doğa olarak değerlendiren ya da doğayı sadece azami kar yasası için kullanılacak bir nesne olarak gören yaklaşımı reddedilirken; kadın üzerindeki egemenliği reddedip özgürlük çizgisini ortaya koyarak, iktidar ve devlet kurma zihniyetini reddedip ekolojik, kadın özgürlükçü demokratik toplum gerçeğini yaratma vardır. Bu paradigmaya dayalı olarak da bütün toplumsal kesimlerin demokratik örgütlülüğünü sağlama ve bunu demokratik konfederalizm olarak bir siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik sistem ve model haline getirme projesidir.

Aslında bu alternatif sistem ya da model, üçüncü çizgi de değildir; özü itibariyle devletçi, sömürücü, iktidarcı sisteme karşı devlet ve iktidarı kabul etmeyen demokratik toplumcu alternatif çizgidir demek daha doğrudur. Ancak özellikle Ortadoğu'da var olan klasik iktidar bloklarının, tarihsel toplumsal kültüre dayanarak kendini var etmek isteyen güçler olması nedeniyle kapitalist modernitenin ihtiyacına cevap vermediği için yeni iktidar bloklar temelinde bir Ortadoğu düzeni kurmak istediğinden bu iki gücü de, iki siyasal eğilimi de reddeden ve kendini bunların dışında bir toplum projesi ortaya koyan bir çizgi olduğundan dolayı buna üçüncü çizgi denilmektedir.

Bu çizgi, demokratik komünal bir çizgidir. Kapitalizmin bireyciliğine karşı toplumsallığı, yani komünaliteyi savunmaktadır. Yine kapitalizmin devletçi sistemi ayakta tutan temsili parlamenter denilen siyasal sisteme karşı da toplumun tabandan örgütlenmesine dayanır. O nedenle bu çizgi, tabanın söz ve karar sahibi olduğu, doğrudan ya da radikal demokrasi diyebileceğimiz gerçek bir demokratikleşme modeli ortaya koyar ya da hedefler. Bu çizgide demokratikleşme ve toplumculuk en temel değerdir. Bu çizgiye göre demokratik olmadan toplumcu, toplumcu olmadan demokratik olunamaz. Buna demokratik komünalizm diyoruz.

Üçüncü çizginin temel karakterlerini bu çerçevede görmek gerekir. Kuşkusuz üçüncü çizginin parametreleri bellidir. Özellikle Ortadoğu söz konusu olduğunda bu parametreler önemlidir. Farklılıkların örgütlüğüne dayalı demokratik toplum esastır. Farklılıkları hem özgürlüğün, hem demokrasinin gereği olarak görmektedir. Farklılıkların kabulü demokrasiyi, radikal demokrasiyi koşullandıran karaktere sahiptir. Farklılıkların özgünlüğünü, özgünlüğün özerkliğini ve özgürlüğünü kabul etmeyeninin demokratik olması söz konusu olamaz. Farklılıklar zaten toplumsal doğanın gereğidir. Toplumsal doğa çok farklı karakterler, özgünlükler taşımaktadır. Dolayısıyla bu doğanın karakterine uygun olmayan hiçbir projenin sorunları çözmesi, toplumdan destek alması mümkün değildir. Farklılıkların kabul edilmesine dayanan örgütlenme demokrasinin temel parametrelerinden olduğu gibi, merkeziyetçi olmayan, tabana dayanan örgütlenme de bu çizginin temel bir parametresidir. Şu kesindir, merkeziyetçi her model iktidar üretir. Merkeziyetçi modelin olduğu her yerde iktidar, devlet, sömürü ve hegemonya ortaya çıkar. Bu açıdan da merkeziyetçi olmayan, merkeziyetçiliğin panzehiri olan tabandaki demokratik toplum örgütlenmesine dayalı demokratik konfederal sistem kesinlikle iktidarın, devlet olmanın, hegemon olmanın bütün yollarını keserek demokrasiyi koşullandırır. Bu yönüyle demokratik konfederal sistem sadece bir biçimi değil, özü de ifade eden bir model olmaktadır.

Bu çizginin diğer bir karakteri ise özgürlüğü ve demokrasiyi devlet yıkıp yeni bir devlet kurmak değil, devleti radikal demokrasiyle sınırlandırmak, demokratik toplumu sürekli güçlendirerek devleti aşmaktır. Marks'ın

dediği gibi devleti aşıp söndürmek esastır. Ancak bu bir devlet olmakla başarılacak bir hedef değildir. Ya da devletin kendinden sönmesi olarak da anlaşılamaz. Devlet, iktidar kesinlikle sömürü kaynağıdır. Devlet özgürlük ve demokrasi getirmez. Ancak özgürlük ve demokrasi bir devlet kurup yerine bir devlet kurmakla da mümkün değildir. Bu açıdan devlet+demokrasi denilebilecek devlet yanında, demokratik toplumun kendini örgütlemesini, kendi sistemini kuracağı, devlet dışı toplumu örgütleyeceği bir yeni devrim anlayışını, yönetim anlayışını, toplumsal proje anlayışını hâkim kılmak gerekmektedir. Bu, devrimden vazgeçmek değil, devrimi radikalleştirmektir. Çünkü devlet yıkıp devlet kurmak sistem dışına çıkmamaktır. Sistemin araçlarıyla, sistemin yöntemleriyle ancak sistemin kendisi haline gelinebilir. Bu, tarihteki örnekleriyle sıkça görülmüştür. Özellikle de reel sosyalizm pratiği bunun somut kanıtıdır. Sosyalizm, devrimin ilk günlerindeki demokratik karakterini yitirip yeni bir devlet kurmayı (proletaryanın devleti olabilirmiş gibi) hedefleyip kurumlaştıkça kaybetmiştir ve sonunda da ortadan kalkmıştır. Bunun devlet olma, devletçi düzen kurmayla birebir bağı vardır. Bu gerçeklik anlaşılmadan üçüncü çizginin devlet yaklaşımı doğru kavranamaz. Bu çizgi devleti ideolojik-teorik olarak reddetmektedir. Devleti kötülüklerin kaynağı olarak görmektedir. Ama burada devlet yıkıp yerine yeni bir devlet kurmayı değil de, devleti kuşatmak, kendi demokratik kurumlaşmasıyla, kendi öz yönetimiyle sömürücü devletin, sistemin bütün yaşam alanlarına müdahalesini sınırlandırıp kendi ekonomik, sosyal, kültürel projelerini pratikleştirerek alternatif bir sistem kurmayı ve sonuç olarak da devleti gereksizleştirmeyi hedeflemektedir.

II. Dünya Savaşında meşruiyetini önemli oranda kaybeden, insanlık açısından gereksiz hale gelen devletçi sistem Ortadoğu gerçeğinde tümden bir bitişi yaşamaktadır

Kuşkusuz devlet demokratik kurumlaşmaya, demokratik toplumun kendini örgütlemesine fırsat vermediği dönemlerde meşru savunma hakkını kullanır, boyun eğmez. Ama mücadelesiyle, meşru savunma gücüyle kendisini devlete kabul ettirip devlet+demokrasi diyebileceğimiz bir uzlaşma durumu yaratabilir. Kuşkusuz bu sürekli içinde gerilimi, bu gerilim temelinde gelişmeyi yaratan bir uzlaşma biçimi olarak ele alınmalıdır. Devleti bu noktaya getirmek bir devrimdir. Çünkü toplum her zaman güçlüdür. Kendi özgür ve demokratik yaşamını özgürce yürütebilecek koşullara ulaştığında, demokratik toplumu kurma imkânlarını elde ettiğinde, artık devletin toplum karşısında tutunması mümkün değildir. Yeter ki doğru zihniyet, doğru anlayış, doğru politika ve doğru araçlar kullanılsın! Buna yeni devrimci, yeni devrim anlayışı da denilebilir. Bu yeni anlayışta kesinlikle sistemin ne zihniyetini ne de yaşamını yaşamak vardır. Tamamen sistem karşıtı, sistem dışı olmak vardır. Devlete karşı tamamen komünal demokratik yaşayan, toplumu esas alan bir zihniyet ve yaşam anlayışıyla en büyük devrim gerçekleştirilir. Eğer yaşam anlayışıyla, kültürüyle, tarzıyla, üslubuyla, projesiyle sistem dışı değilse, sömürücü, iktidarcı, devletçi bütün genleri yaşamından atmamışsa on devlet de yıksa sonuçta sistem içileşmekten ve sisteme hizmet etmekten kurtulamaz.

Bu çizgi tabii bir pasifist çizgi değildir. Bu çizgi bir mücadele çizgisidir. Hem de köklü, radikal bir mücadele çizgisidir. Hem klasik iktidar bloklarına, statükocu güçlere karşı, hem de tarihsel toplumsal kültürü, iktidarcı devlet zihniyeti doğrultusunda kullananlara karşı bir mücadele çizgisidir. Mücadeleyi yaşamın her alanında sürdürme çizgisidir. Gerektiğinde kendisini örgütleyerek meşru savunma yapma da bu çizginin gereğidir. Ama gerçekten düşünce ve örgütlenme özgürlüğü temelinde farklı kültürlerin, kimliklerin olduğu gibi kabul edilmesi; onların farklılığından gelen haklarının tanınması çerçevesinde bir demokratik ortam olduğunda da mücadelesini bu demokratik ortamda demokratik yöntem ve araçlarla vermeyi de ezilenlerin en temel aracı ve hakkı olarak görmektedir. Ezilenler için en avantajlı mücadele ortamı, zemini demokratik mücadele ortamıdır. Ezilenler, devlet dışı topluluklar, kendilerini en iyi biçimde gerçek demokrasinin olduğu koşullarda örgütleyebilir, güç yapabilirler. Demokrasiler halkı güç yapar. Demokrasilerin zayıf olduğu yerde ise egemenler güçlü olur. Bu açıdan egemenler gerçek anlamda demokratikleşme istemezler, demokrasi istemezler. Devlet, hegemonya ve egemenlik, demokrasi karşıtıdır. Bu açıdan mücadele ederek onları demokratik kurallar çerçevesinde yaşamayı kabul ettirmek, böyle bir uzlaşmayı sağlatmak, devrimciler için, halklar için, ezilen topluluklar için, farklı etnik, dinsel, sosyal topluluklar için büyük bir başarıdır. Böyle bir gelişme, özgürlüğün ve demokrasinin koşullarının önemli düzeyde yaratılmasıdır. Bu açıdan özgürlükçü demokrasi güçlerinin, komünal demokratik güçlerin en temel stratejilerinden biri demokratik siyasal ortamı, demokratik siyaseti ve demokratik toplum gerçeğini ortaya çıkarmaktır.

İşte bu yaklaşım, bu zihniyet, bu felsefe, bu paradigma üçüncü çizginin güçlü yanıdır. Egemenler, ezenler, hegemonlar azınlığı oluştururlar. Kapitalist sistem içinde bir kesim orta sınıf mevcut sistemden yararlansa, nemalansa da yine de toplumun büyük çoğunluğu devlet dışı top-

lumdur. Devletle ve sistemle bir çıkarları yoktur. Bu açıdan toplumun çoğunluğunu oluşturan toplumsal kesimler açısından demokratik zemin, demokratik mücadele ortamı, demokratik siyaset imkanı en avantajlı konumu ifade etmektedir. Bu yönüyle üçüncü çizgi aynı zamanda radikal demokrasi çizgisidir, radikal demokrasiyi hedeflemektedir. Radikal demokrasi özünde toplumcu demokrasidir. Bu da aslında eğer gerçek anlamı oturtulduğunda eşittir: toplumcu bir sistemdir, sosyalist bir sistemdir, demokratik bir sistemdir. Şu kesindir, toplumculuk demokrasiyi, demokrasi toplumculuğu koşullar. Toplumcu olan demokratik, demokratik olan toplumcu olmak zorundadır. Böyle düşünüldüğünde demokrasi eşittir sosyalizm, sosyalizm eşittir demokrasidir. Bu açıdan geçmiş dönemin reel sosyalist zihniyetinin demokrasiyi bir devlet biçimi olarak değerlendirmesi yanlıştır, tarihsel toplumsal gerçeğe uymamaktadır. Tarihten bugüne toplumculuğun içinde, toplumcu yaşam içinde demokratik toplumcu bir yaşam olduğu gerçeğini görmezlikten gelmektir. Toplumculuğun olduğu her yerde demokratik karakter vardır. Demokratik karakterin olduğu her yerde de toplumculuk vardır.

Ama bu toplumculuk devlet toplumculuğu değildir. Devletin belirli insanları bir araya toplayarak çalıştırdığı sistem değildir. Toplumculuk demokrasinin olduğu yerde vardır. Bu açıdan demokratik olmayan toplumculuk toplumculuktan bir sapmadır. Ya da toplumcu olmayan demokrasi demokrasiden bir sapmadır. İşte üçüncü çizgi tarihsel bu sapmayı da ortadan kaldırarak toplumculukla demokrasiyi, demokrasiyle toplumculuğu iç içe ortaya koyan, biri olmadan diğerinin olmadığı bir yaşam projesinin pratikleşmesinin ifadesidir.

Özcesi üçüncü çizgi, devletçi, iktidarcı hegemonik sömürücü çizgiye karşı halkların seçeneğidir. Demokratların, toplumcuların, özgürlükçülerin seçeneğidir. Bugün kapitalist modernist sistem de toplumsal sorunlara çözüm bulamamaktadır. Klasik statükocu güçler de sorunlara çözüm bulamamaktadır. Ortadoğu'da kendine İslamcı diyen, hatta kapitalist modernite karşıtı olduğunu söyleyen güçler de toplumların sorunlarına çözüm bulamamaktadırlar. Bırakalım çözüm bulmayı, çözümleri daha da ağırlaştıran karaktere sahiptirler. Zaten demokratik olmayanların çözümü ağırlaştırmaktan başka yapacakları bir şey yoktur. Nitekim toplumlar bunları da reddediyor. Arap Baharı olarak tanımlanan halk hareketleri, hem devletçi statükocu iktidarları reddetmiştir, hem de dış güçlerin bölgeye müdahale ederek işbirlikçiler üzerinden bir baskı düzeni kurmasını reddetmiştir.

Dini iktidar ve devlet aracı olarak kullanan kesimler de devleti yaşatmak istemektedirler. Kapitalist modernite de, küçültülmüş devlet kavramıyla aslında devleti yeni koşullarda sürdürmek istemektedir. Onlar devletin birçok fonksiyonunu şirketlere, tekellere vermişlerdir. Bu yönüyle devleti küçültüyorum, yumuşatıyorum diyerek toplumu aldatma, devlete dayalı sömürücü iktidarcı sistemi yeniden yaşatma modeline de karşıdır. Üçüncü çizgi denilen ve Rojava'da pratikleşen demokratik sistem buna da karşıdır.

Bu çizgi, bir dönem devletle yan yana yaşayabilir, ama bu küçültülmüş, artık halkların-toplumların çıkarına olduğu söylenen yeni demokratik devlet hikayesini kabul etme anlamına gelmemektedir. Bu çizgide devletle yan yana yaşama bir mücadele sürecidir. Devleti kapsamlı demokratik örgütlenme, demokratik kurumlaşma ve kendi özyönetimini yaratıp sürekli geliştirerek devleti zaman içinde tümden gereksiz ve etkisiz hale getirip tarihten silip tabandan gelişen radikal demokrasiyi, yani demokratik konfederalizmi tümüyle hakim kılma mücadelesidir. Bu açıdan üçüncü çizginin en önemli karakteri demokratik siyasettir. Demokratik siyaset silahını en temel özgürlük ve demokrasi silahı olarak görmektedir. Kuşkusuz bunu belirtirken bir daha vurgulayalım, demokratik siyasal ortamın, demokratik siyasetin olmadığı, devletin toplumu baskı altına aldığı, örgütlenmesine ve demokratik kurumlaşmasına izin vermediği, farklılıkların olduğu gibi kendisini örgütlemesine ve yaşamasına imkân tanımadığı dönemde ya da toplulukların kendi özgür ve demokratik yaşamına karşı, kendi özgür ve demokratik sistemini kurmasına karşı devletin ordusunu, polisini, mahkemesini ve her türlü imkânlarını ve zor gücünü kullanılmasına karşı tabii ki toplum da, halk da kendi meşru savunmasını geliştirme temelinde kendi demokratik kurumlaşmasını her boyutta gerçekleştirmeye yönelecektir.

Rojava'da gerçekleşen budur. Bugün Rojava'da Kürt halkı tüm farklılıkların kabul edildiği, sadece etnik, dinsel ve sosyal farklılıkların değil, siyasal farklılıkların da kabul edildiği, her farklılığın kendini demokratik ve özgürce örgütleyerek demokratik konfederal temelde bir demokratik özerkliği inşa ettiği bir süreç yaşanmaktadır. Devletten ayrı kendini örgütlemektedir. Kuşkusuz tüm farklılıklar derken ezenleri ve sömürülenleri meşru ve gerekli görmek anlaşılmamalıdır. Ancak toplum açısından bir işlevselliği olmayan bu kesimler de zaten devleti oluşturan ya da devlete temel olan çevreler olduğu için radikal demokrasi içinde zamanla devletle birlikte onlar da gereksizleşip etkisiz hale geleceklerdir. Gelecekte Suriye genelinde hangi güç hakim olursa olsun, o güç Rojava halkının bu kurumlarını, bu örgütlülüğünü kabul ettiği müddetçe o kurumlarla yan yana yaşanacaktır.

Devlet demokratik konfederalizmin ve buna dayalı demokratik özerkliğin kurumlaşmasına saygı gösterdiği müddetçe bu demokratik özerklik te devletin yasalarını tanıyacaktır. Bu tanıma kuşkusuz belirli bir uzlaşma, devletin hegemonik birçok karakterinden

vazgeçme ve demokrasiye duyarlı olma biçiminde gerçekleşecektir. Bu bir demokratik uzlaşıdır, demokrasi içinde yan yana yaşamayı ifade etmektedir.

Dikkat edilirse Rojava devrimi devletin askerini, polisini söküp atarken onu ezmeyi, öldürmeyi değil, onu çıkarmayı, toplum üzerindeki egemenliğini ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Tabii ki devlet direndiğinde de meşru savunmasını yapmıştır. Bu açıdan askerlerden de ölümler olmuştur, devrimci güçlerden de ölümler olmuştur. Ama esas amaç öldürmek değil toplum yaşamından çıkarmak olduğu için tabii ki devlet güçler çıktığı ya da teslim olduğu takdirde zora başvurulmamıştır ve serbest bırakılarak evlerine gönderilmiştir.

Devlet demokratik konfederalizmin ve buna dayalı demokratik özerkliğin kurumlaşmasına saygı gösterdiği müddetçe bu demokratik özerklikle devletin yasalarını tanıyacaktır

Tabii ki Suriye'nin koşulları farklıdır. Yaşanan kriz ortamında devleti söküp atmak zor olmamıştır. Eğer devlet 5-6 yıl önceki gücünde olsaydı, tabii ki bu örgütlenmeye müsaade etmez, her yol ve yöntemle ezme yöntemi bulabilirdi. Bu da çatışmaları şiddetlendirir, ölümleri olduğundan fazla arttırırdı. Ama siyasal kriz ortamında devlet güç kaybetmiş, toplum örgütlenerek kendini güç yapmış, toplum örgütlendikçe, kendini güç yaptıkça devlet zayıflamış, devlet sadece karakollardan ve binalardan ibaret kalınca da halkın meşru savunma gücü, halkın örgütlü toplum gerçeği ve buna dayanan serhıldanıyla sökülüp atılmıştır. Şimdi bu çerçevede Rojava halkı Arap'ıyla, Süryani'siyle, Ermeni'siyle, Êzidi'siyle bütün farklılıklarıyla kendini örgütlemektedir. Her farklılığın kendini örgütleme özgürlüğü vardır. Bu örgütlenme özgürlüğü temelinde bir birini tamamlayarak ortak bir demokratik modeli ve buna dayalı demokratik kurumlaşmayı gerçekleştirmektedirler.

Kuşkusuz devrim yenidir. Eksiklikleri, yetersizlikleri vardır. Kürt Halk Önderinin siyasal projesini ideolojik ve teorik çerçevede pratikleştirmeye çalışmaktadırlar. Ancak devletçi ve iktidarcı sistem ve onun zihniyeti tümden kırılmış değildir. Bu açıdan zaman zaman bu sistemi bir devlet sistemi gibi anlama yaklaşımları vardır. Ya da iktidarcı devletçi zihniyeti tümden genlerinden silip atmadıkları için demokratik kurumlaşma ve örgütlenmede toplumu güç yapmada sorunlar yaşanmaktadır. Aslında bu bile bir üçüncü çizgi mücadelesidir. Eski modelde olsaydı devletçi bir zihniyetle hemen hiyerarşik, merkezi bir sistem kurulabilirdi. Bunun adına da devrim denilebilirdi. Devrimci iktidar, halk iktidarı, halk devleti gibi ucuz kavramlar kullanarak her şeyin kolaylıkla gerçekleştiği sanılırdı. Şimdi devlet olma yerine çok zengin içerikli ama karmaşık bir toplum modeline, yani başka bir sistem, demokratik bir sistem kurumlaşmasına gidilmesinin zorlukları çok fazla olmaktadır. Bu açıdan belirli sıkıntılar yaşanmaktadır. Ama genel çerçeve belli olduğu için, zihniyet, paradigma, teorik ve politik yaklaşım belli olduğu için bu eksiklikleri, yetersizlikleri tartışarak ya da pratik içinde eksiklikleri ve yanlışlıkları görerek düzeltmektedir. Böylece tam anlamıyla gerçek demokrasinin, radikal demokrasinin, toplumun güç olduğu bir demokrasinin, gücün tamamen topluma ait olduğu bir demokratik sistemin kurumsallaşması adım adım gerçekleşmektedir. Kesinlikle hiçbir siyasal gücün hegemonyasına bu sistemde yer yoktur. Siyasal partiler ancak bu demokratik çerçeveye uydukları ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verdikleri kadar toplum tarafından kabul edilmektedirler. Ya da bu özgürlükçü demokratik sisteme öncülük yaptıkları oranda toplumdan kabul görmektedirler.

Bu devrimle toplum kışkırtılmıştır, toplum tahrik edilmiştir, toplum artık yönetilecek bir sürü olmaktan çıkarılmıştır. Kürt Özgürlük Hareketi'nin, Kürt Halk Önderinin yaptığı en temel gelişmelerden biri Kürt halkını kolay yönetilen bir toplum olmaktan çıkarmasıdır. Demokrasi dışında hiçbir idareyi ve yönetimi kabul etmemektedir. Toplumun kendi kendisini yönetmesi esastır. Toplumun kendi kendini yönetmesine hizmet eden her siyasi anlayış toplum içinde yer bulacak, meşru olacaktır. Toplumun kendi kendini yönetmesi yerine bazı grupların, çıkar gruplarının, bazı ekonomik-sosyal güçlerin kendini güç yapmak istediği bir yaklaşım kesinlikle kabul edilmeyecektir, kabul edilmemektedir.

Zaten Rojava devrimi bir kadın devrimi olarak tarih sahnesine çıkmış, iktidar ve devlet kadını baskı ve zulüm altına aldığı için bugün devlet ve iktidar karşıtı olan kadın gerçeği ortaya çıkarılmıştır. Kadın özgürlük çizgisinin, kadın ruhunun, kadın bilincinin tarih sahnesine çıkarılması, aynı zamanda devlet ve iktidar karşıtı toplumsal gücün harekete geçirilmesidir. Böyle bir toplumsal gücün patlamasıdır. Üçüncü çizgi, iktidar ve devlete karşı toplumu ayaklandıran, toplumu devlet ve iktidarı kabul etmeyen bir noktaya getiren çizgidir. Kadın özgürlük çizgisi de bu iktidar ve devlet karşıtlığının, demokratik topluma dayalı yönetim anlayışının mayası olarak özgür kadını, devrimin öncüsü haline getirmektedir.

Üçüncü çizgi, tüm farklılıkların ve tüm sorunların demokratik temelde toplumun söz ve kararına dayanılarak yapılan bir siyasal anlayıştır, bir sistemdir. Farklılıklar da bu demokratik sistem içinde kendine yer

bulmaktadır. Farklılıkların özerkliği ve özgürlüğü demokratik sistemin gereği olarak görülmektedir. Bu açıdan Rojava devrimi Suriye için bir modeldir. Rojava devrimi ve üçüncü çizgiye dayanarak Suriye gerçek demokrasinin yeşereceği bir ülke haline gelecektir. Eğer Rojava devrimine dayalı ve Rojava devrimini kabul eden bir demokratik Suriye gerçeği ortaya çıkarsa bu, sorunların demokratik siyaset ve demokratik yoldan çözüm modelinin pratikleşmesi ve gerçekleşmesi olacaktır. Bu da farklılıkların yoğun olduğu, sorunların yoğun olduğu Ortadoğu'da çözüm yolunu, çözüm gerçeğini ortaya koyarak bütün Ortadoğu'nun değişiminde bu çizgi etkili olacaktır. Bu çizgi etkili olduktan sonra her türlü gericilik, her türlü baskıcı despotik zihniyet, sorunları çözen değil de bastıran zihniyet geriletilecek, Ortadoğu gerçeği ve toplumsal doğa tam da kendi gerçeğine uygun demokratik siyasal sistem, demokratik toplumcu sistem, komünal demokratik sistem olarak tanımlayabileceğimiz bir sisteme kavuşacaktır. Ortadoğu sorunlarından kurtulup barış, istikrar, özgürlük, demokrasi ve toplumculuğa dayanan bir toplumsal sistemin kurulması gerçekleşecektir. Üçüncü çizgiyi; statükoculuğa ve kapitalist moderniteye karşı üçüncü çizginin temel parametrelerini ve çerçevesini, ideolojik, teorik ve siyasal anlayışını ve öngördüğü alternatif toplum projesini bu çerçevede görmek gerekmektedir.

Rojava Devrimi Ortadoğu İçin Yeni Bir Yerel Demokrasi Modelidir

Aydın Palulu

Pozitif Siyaset Çizgisi

Ortadoğu'da devlet yıkma-devlet kurma eksenli devrim anlayışı ve bunun karşısındaki komplocu-darbeci devlet geleneğinin her ikisini de aşan bir çizgi olarak yerel demokrasi çizgisi Rojava Kürdistan'da yaşam bulmaya başlamıştır. Yıkıcı değil yapıcı, inşa edici olan bu siyaset çizgisiyle demokratik uluslaşmanın tüm boyutlarıyla pratikleşmesi sağlanmaktadır.

Rojava Devrimi ve izlediği siyaset tarzı, Sovyetler Birliği sisteminin ardından demokrasi ve sosyalizm adına dünyada yaşanan tıkanıklıklara yanıt olma adına tüm dünya halklarınca ilgi ve sempatiyle karşılanmaktadır

Rojava devrimi ve izlediği siyaset tarzı, Sovyetler Birliği sisteminin ardından demokrasi ve sosyalizm adına dünyada yaşanan tıkanıklıklara yanıt olma adına tüm dünya halklarınca ilgi ve sempatiyle karşılanmaktadır. Salt teorik değil pratik bir deneyim olması ve El-Kaide çetelerinin saldırılarına karşı gösterdiği başarıyla gün geçtikçe tüm insanlığın ilgisine daha fazla mazhar olmaktadır. Karşıtları tehlikeli görerek tasfiye çabalarını derinleştirirken, sistem muhalifleri de umutlarını büyüterek heyecan duymaktadır

Pozitif siyasetin yapıcı gücü, dincilik ve milliyetçilik kisvesiyle yüz yıllardır birbiriyle çatıştırılan halkların demokratik birliğini bir ütopya olmaktan çıkarmıştır. Bu anlayış, Suriye'yi Ortadoğu'nun İsviçre'si haline getirebileceği gibi, Rojava sayesinde (devlete dayanmayan karakteriyle) onu da aşan yeni bir model olmaya adaydır. Suriye tarihsel karakter olarak her çağda bir "orta alan" rolünü oynamış, ezilen halkların sığınağı ve buluşma yeri olmuş, dengeler arasında kendi özgün konumunu korumayı bilmiştir. Yönetim rejimlerinin demokratik karakterde olmasını koşullayan çok dinli, dilli, kültürlü yapısı aynı zamanda diktatörlük dayatmalarına karşı direngen olmasının da kaynağı durumundadır.

Bugün Rojava'da yaşanan devrim ve inşa edilen toplumsal sistem Demokratik Ortadoğu'nun prototipi olmaktadır. Tunus, Yemen, Mısır gibi ülkelerde darbe ve yeniden darbe kıskacı aşılamazken Rojava halkı demokratik kurtuluş ve özgür yaşamı inşa yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.

Demokratik Yerel Örgütlenmenin Zaferi

Demokrasi ile yerellik, yerellik ile evrensellik bir birleriyle kopmaz bağlar içerisindedirler. Ne kadar yerel olunursa o kadar demokratik, ne kadar demokratik olunursa o kadar da evrensel olunur. Rojava halk devrimi yerel ile ulusal ve evrensel olanın bağlantı modeli olarak öne çıkmaktadır.

19 Temmuz Devrimi'nden sonra Rojava'da halk inisiyatifiyle yeni bir toplumsal sistem örülmeye başlanmıştır. Yediden yetmiş yediye gerçek bir halk direnişi ve savunma hattı oluşturularak hiçbir tekniğin veya maddi gücün alt edemeyeceği sosyo-politik bir düzey yaratılmıştır.

Burada kilit önemde olan yerel yönetimler, komün ve meclis tarzında dönüşüme tabi tutulmuştur. Çarpıcı ve ayırt edici bir özellik olarak mevcut belediye başkanlıkları ve meclislerinin görevlerini sürdürmelerine müdahale edilmemiş, yani el koyma mantığıyla hareket edilmemiştir. Esas alınan çizgi demokratik dönüşüm çizgisi olup devletçi-iktidarcı el koyma mantığından farkını açık bir şekilde ortaya koymuştur. Ayrıca etnik ve kültürel farklılıklara kapsayıcı yaklaşılmış; Mesihi, Süryani, Arap veya diğer halk ve inanç guruplarının yöne-

timde olduğu belediyelerde de demokratik dönüşüm esas alınmış, yönetim olgularına saygıyla yaklaşılmıştır. Burada da pozitif siyaset tarzı kendisini göstermiş, öz yönetim sisteminin inşası stratejik düzeyde ele alınarak halklara güven verilmiştir. Bu güven zemininde belediyelerin demokratik dönüşümü daha sağlıklı geliştirilebilecek, tamamen halka ait olması sağlanabilecektir.

Tarihsel temellerine bakıldığında belediyelerin halkın komünal örgütlenmeleri olduğu görülür. Devletçi iktidarcı uygarlık sistemiyle birlikte halkın elinden alınmış, gasp edilmiş ve devletin kurumu haline getirilmiştir. Aslında çalınmış olan öz yönetim hakkıdır. Bu tespitten yola çıkarak bu alanda demokratik mücadele vermek toplumsal devrimin vazgeçilmezidir.

Kuzey Kürdistan deneyiminde önce özgür belediyecilik, son beş yıllık süreçte de özgür demokratik yerel yönetimler modeli somutluk kazanmış ve bu model çerçevesinde, çalışmalar yürütülmüştür. Kuzey Kürdistan'da devletle yan yana bir sistem örgütlenmesi ve bunun bin bir türlü zorluğu yaşanmış ve yaşanmaya devam ediyor. Siyasi soykırım tutuklamaları, konfederal örgütlenmeye izin vermeyen devletçi sistem müdahaleleri biliniyor. Ancak Rojava'da yaşanan yeni bir durumdur ve tamamen farklı bir yaklaşımı gerektiriyor. Burada devletçi sistem müdahalesi önlenmiştir. Yaşanan savaşın zorluklarına rağmen toplum kendi sistemini inşa etme temelinde büyük avantajlar yakalamıştır; bu da halkın mücadelesiyle sağlanmıştır. Kendi sistemini devlet dışı oluşturma deneyimi gelişmektedir. Bu deneyim Kuzey Kürdistan'da yürütülen yerel yönetim çalışmalarını da birebir etkileyecek ve ileriye taşıyacak özelliğe sahiptir.

Komünal yaşamı örgütleme konfederal sistemi örgütlemedir. Devletçi sistem dışında düşünmek, bugüne kadar oluşturulmuş sınırları zihniyet ve pratikte aşmak, alternatif yaşam ve sistem oluşturmanın günlük pratiğini geliştirmek hassas bir yoğunlaşma ve çalışma demektir. Demokratik siyasetinden, ekolojik ve ekonomik yaklaşımından, kadın özgürlükçü anlayışla özgür yaşamı inşa çalışmaları demokratik toplumsallığın bütününü kapsamakta, yerel ve yerinden yönetimin, özyönetimin gücünü açığa çıkarmaktadır. Bu deneyim Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda tanımlanan düzeyi aşarak dünyaya yeni bir model sunmaktadır. Demokratik özerkliğin özyönetime ve özgür topluma dayalı uygulamalarını dünya deneyimi haline getiren bir misyon kazanmış bulunuyor. Devleti sadece "genel koordinasyon" durumuna getirme, halkların özgürlük sistemini geliştirme temelinde radikal demokrasi hayat bulmaktadır. Dünyada değişik deneyimler vardır, bu da Kürdistan'ın deneyimi olacak ve karşılıklı öğrenilecek pratiklerle demokratik toplum yönetiminin zenginliği açığa çıkarılacaktır.

Rojava deneyimi yerel demokrasinin çözümleyici özelliğini ve önemini şimdiden çarpıcı olarak gözler önüne sermiştir. Haseki dışında Rojava'da il statüsünde olan yerleşim alanı bulunmazken bugün Qamışlo il statüsüne kavuşturulmuş bulunmaktadır. Beş yüz binden fazla olan nüfusuyla idari yapılanması ilçe statüsüne göre örgütlenmişken bugün il olmasının getirdiği yükümlülükleri karşılayabilecek durumda değildi ve bunun getirdiği sorunlar bulunuyordu. Fakat kısa sürede hem merkezde kurulan yeni komisyonlarla hem de yerellerde, mahallelerde kurulan yeni belediyelerle çözüm yoluna girilmesi başarılmış, ayrıca eşbaşkanlık sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Devlet olmadan bu işlerin başarılamayacağı düşüncesi kırılmıştır. Toplumsal psikolojide ve zihniyette ulaşılan yeni düzey devrimsel nitelik taşımaktadır ve bunun kadar büyük bir zafer yoktur. Böylece toplumun öz güveni gelişmiş, ahlaki-politik gücüyle devletsiz bir sistem inşa edilmeye başlanmıştır.

Rojava'da doğrudan demokrasi uygulaması açısından yurttaşın katılım sağlayabileceği en yakın yönetim birimlerinin oluşturulması esas alınmaktadır. Halk meclisleri, komünler ve belediyelere dayalı olarak öz yönetim pratiği yaygınlaştırılmaktadır. Rojava genelinde şu an 200 civarında belediye bulunmakta ve bu sayı yeni örgütlenmelerle artırılmaktadır. Coğrafik olarak küçük bir alan olması belediye sayısının sınırlı olması sonucunu doğurmamakta, yerleşim alanları ve nüfusa göre toplumsal örgütlenme geliştirilmektedir.

Dünyanın başka yerlerinde de az bir nüfusa hitap eden belediye örnekleri vardır. Fransa'da 37 bine yakın belediye bulunuyor; çünkü köy yerleşim birimi yok. Belediyelerin % 67'sinin nüfusu 700 (yedi yüz) kişiden azdır. Hatta nüfusu 50 olan yerlerde bile belediye vardır. Bununla birlikte binlerce komün bulunuyor ve her komünün bir komünler birliğine üye olması zorunludur. Ayrıca 101 tane il, 26 tane de valiliğin yönettiği bölge yönetimi vardır, 3 tanesi özel konumda yönetimdir, diğerleri de ilçe ve bucaklardır. Fransa'nın üniter ve merkeziyetçi yapısının doğurduğu sorunlar yerel yönetim tarzıyla dengelenmeye çalışılmaktadır. Yine İtalya'da 8088 adet belediye, 103 il ve 20 bölge bulunmaktadır. Japonya'da 47 valilik, 3.190 belediye bulunmaktadır. ABD'deki belediyelerin büyük çoğunluğunun nüfusu 2.500 kişinin altındadır. Almanya'da kırsal ve kentsel belediyeler ayrıdır; kırsal olanlar arasında ilçeler koordinasyon ve diğer hizmetleri sağlıyor. Kentsel düzeydeki belediyelerle aynı yetkilere sahiptirler. Hindistan'da yerel yönetimler daha çeşitlidir, köyler ayrı, kentler ayrı, komiteler ayrı, belediyeler ayrıdır ve 1750 tane belediye olup 5 ile 30 bin arası nüfusu olan kentlerde kurulmuştur.

Rojava'da belediye örgütlenmelerinin birbirine yakın köy ve mahalleleri kapsayacak tarzda, görece daha az bir nüfusa hitap etmesi demokrasi uygulaması açısından büyük önem taşımaktadır. Fakat hizmetlerin eşitsiz ve aşırı dağınık olmasının önüne geçmek için de birlikler oluşturmak gerekir. Fransa'da olduğu gibi 50 nüfuslu bir yerleşim

biriminde bile illa belediye kurmak gerekmez; ister 50 kişi ister 5 kişi olsun bir komün olarak örgütlenmek ve kendi yereline dair belediye kararlarında söz sahibi olmak Rojava halk kültürünü Suriye devlet rejiminin etkilerinden arındırmak için hayati bir önem taşımaktadır. Bürokrasiye geçit vermeyen bir örgütlenme olarak komünler esastır. Buradan hareketle toplumsal inşa ve örgütlenmenin merkezine komünlerin oturtulması ve bunların belediyelerle sözleşmesinin yapılarak katılım güvencesinin oluşturulması gerçekçi bir demokrasi yolu olabilir.

Demokratik Suriye ve Rojava Bölge Meclisleri

Bugünden kararlaştırılmış olan hedeflere bakıldığında Rojava zaten bu demokrasi yoluna girmiş bulunmaktadır. Kendi özgünlüğü içinde yerel ve bölgesel birlikler oluşturma hedefi bulunmaktadır ki bu da Cizre, Qobani ve Afrin'den oluşan üç bölge temelinde ele alınmaktadır. Bölge yönetimlerinin oluşumunda bölge içindeki yerleşim birimleri ve kültürler esastır.

Bölgeler birçok yerleşim biriminden oluşur: İl, ilçe, belde ve köy tarzında bir idari yapılanma yetmez, yukarıda ifade ettiğimiz gibi komünlerin yaygınlaştırılması hayati önemdedir. Aksi halde halk kendi hizmetini göremeyecek, sürekli olarak belediye ve hizmet kurumlarından bekleyen bir duruma sokulacaktır. Komünler temel öğretim kurumlarının kurulmasından çöplerin toplanması ve trafiğin düzenlenmesine dek birçok iş konusunda rol oynayabilir. Yerine göre görev ve rol tanımları yapılabilir.

Sadece belediyelerin değil halk meclislerinin örgütlenmesinde de bölgesel yönetim anlayışı geliştirilmektedir ki bu da yerele dayalı demokrasi anlayışı temelinde bir idari ve siyasi yapılanmaya gitmede belirleyici unsur olmaktadır.

Rojava'da yaratılan fark ve hedeflenen sistem, demokratik özerkliğin devlet alanı dışında inşa edilmesi için yakalanmış olan fırsata dayanmaktadır. Yönetim sisteminde halk meclisleri tek yetkili karar organıdır. Devlet artı demokrasi formülü burada zoraki bir uygulama şeklinde değil demokratik Suriye artı Rojava özerk bölgeleri tarzında ele alınmakta olup yerellerde hiçbir yetki devletçi otorite ve örgütlenmeye ait değil doğrudan halka aittir.

Halk meclislerinin niteliğine bakıldığında bunun Ortadoğu'da yeni bir çağ başlatmaya aday olduğunu belirtmek abartılı olmayacaktır. Meclisler, bir devlet otoritesine veya merkeziyetçi bir anlayışa dayanmamaktadır. Kimliği, dini, dili ne olursa olsun yöre halkının katılımını ve iradesini esas almaktadır. Söz, yetki ve karar ortak halk iradesindedir. Azınlık-çoğunluk nitelemeleri ve sınıflandırmalarını aşan eşit ve özgür katılım esastır. Bir birini dışlamayan, ötekileştirmeyen, eşitlikçi ortak yaşam kültürü Ortadoğu halklarının tarihsel karakteri olup bugün Rojava şahsında yeniden kökleriyle buluşma şeklinde canlanmaktadır.

Ortadoğu'da siyaset yapan her güç Rojava'da yaşananları anlamaya çalışmakta fakat kökleşmiş devletçi zihniyet ve kültüre sahip olanlar, Suriye parçalanıp ayrı devletler doğuyormuş gibi paranoyalarla telaşa kapılmaktadırlar. Oysa Rojava halk iradesi, mevcut Suriye rejimine değil demokratik bir Suriye'ye gönüllü katılımı esas almış olup ülkenin parçalanmasını değil demokratik birliğini esas almıştır. Bunun için özellikle Türk Hükümetinin iddiaları havada kalmakta, Rojava gerçekliğini doğru yansıtmamaktadır. Belki de bu sistemi bilmeme veya Türkiye'de saplantı haline getirdikleri Kürdü bölücü görme fobisinden kaynaklı olarak Rojava'da gelişen sürecin Türkiye demokrasisine de örnek olabileceğini ve 200 yıllık çelişkilerinden kurtarabileceğini görmemektedirler. Türkiye'nin gerçek çıkarları Rojava devrimini boğmaya çalışmak yerine Kürt halkıyla ittifak geliştirmeyi gerektirmektedir. Türkiye El-Kaide veya faşizan bir rejimle komşu olmayı yeğleyecek kadar akıl körü olmamışsa demokratik komşuluk seçeneğini stratejik düzeyde masaya yatırmak zorundadır.

Bu özellikleriyle Rojava'yı Güney Kürdistan'a benzetmek de yerinde bir yaklaşım değildir. Güney Kürdistan'da şu anda hâkim olan sistem devletçi sistemden farklı değildir. Rojava'da ise tamamen halk iradesine dayalı olan demokratik sistem inşa edilmekte olup demokratik Suriye birliği hedeflenmektedir.

Demokratik Suriye hedefi olmadan Rojava'nın tek başına özgür yaşam olanağını sürdürmesi sadece dengelerin oluşturacağı fırsatlara bağlı hale gelir ki Rojava halkı bu bilinçle hem kendi özgür sistemini inşa etmekte hem de demokratik Suriye'yi hedeflemektedir. Kaldı ki Ortadoğu'da hiçbir sorun diğerinden bağımsız ele alınamaz, hiçbir halk diğer halklardan bağımsız olarak kurtuluşunu tam güvenceye alamaz. Günümüzde ne çatışmalar ne de çözümler bir ülkeyle sınırlı kalmamaktadır. Suriye üzerinde yaşanan savaş bunu daha açık ortaya çıkarmıştır. Fakat Rojava halkı kendi özgür ve demokratik sistemini kurmadan Suriye genelini etkilemek bir yana en vahşi saldırılar altında ve siyasal dengeler karşısında yüz yıllık sömürge konumundan çıkamayacağının derin bilincindedir. Bu nedenle hem Rojava'nın hem de tüm Suriye'nin kaderi demokratik dönüşüme ve bu temelde toplumsal inşaya bağlı hale gelmiştir.

Rojava'da yaşanan savaş halkı büyük ekonomik zorluklarla karşı karşıya getirmiş olsa da toplumsal yaşam kültürü ve örgütlenme sayesinde bunun da üstesinden gelinebileceği inancı vardır. Fakat sadece geçici tedbirler değil kalıcı sistemsel, kurumsal çalışmaların örgütlenmesi için de çeşitli düzeylerde çalışmalar başlatılmış durumdadır. İlk süreçlerde çok öne çıkan "her şeye güvenlik eksenli yaklaşmak" tarzındaki darlıklar aşılmış,

daha bütünlüklü bir sistem çalışmasıyla demokrasinin çözümleyici gücü açığa çıkarılmıştır.

Ekolojik-Ekonomik Yaşam

Siyasal hedefler ve demokratik yönetim açısından gerekli deneyim ve birikime sahip olan Rojava halk devriminin ekonomik yapısı da eş zamanlı olarak örgütlenmeye çalışılmaktadır. Dayatılan savaş ve dışa açılan kapılarda Türkiye ve Güney Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin yarattığı engeller yüzünden, ekonomide kendine yetecek zenginliklere sahip olan Rojava boğulmak istenmektedir. Buna rağmen Rojava halkı büyük bir özveri ve fedakârlıkla ekonomik yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Fakat koşullar ne olursa olsun kapitalizmin tuzaklarına düşmemek için ekoloji-ekonomi-meclis üçlü sacayağına dayanarak bu krizden çıkış sağlanabilir.

Rojava'da 20 yıllık deneyime sahip olan ekoloji hareketleri ve çeşitli örgütlenmeleri bulunmaktadır. Demokratik devrim koşulları ekoloji hareketine alan açtığı gibi devrimin demokratik karakterini güvenceye alacak olan da ekoloji hareketinin başarısıdır. İmardan sağlığa, gıda üretiminden tekniğe, su, toprak, petrol ve diğer kaynakların kullanımından doğanın korunmasına, eğitimden doğal ve komünal yaşam kültürünün geliştirilmesine kadar her alanda fark yaratmak ve sisteme kavuşturmak ancak ekolojik bilinçle mümkündür. Bunun için yerel yönetimler, ekonomi ve ekoloji birlikte düşünülmek ve birlikte örgütlenmek zorundadır. Rojava halkı bu anlayışı esas almıştır ki savaş koşullarına rağmen yerel yönetimler ve ekoloji konferanslarını gündemleştirmeleri dünya devrim deneyimlerinde eşine az rastlanan bir olaydır.

Ekoloji ve ekonomi arasındaki kopmaz bağlar Rojava'da yerel yönetim olgusunu da kapsamına alarak adeta üç kurtarıcı melek rolünü oynayabilir. Fakat devletçi gelenekten devralınan kimi uygulamaların, olduğu gibi sürdürülmek istenmesi model dışı, hatta modeli zehirleyecek riskler taşımaktadır. Bunların başında da Sovyetler Birliği'nde devlete ait olan solhozları çağrıştıran üretim birimleri ve çeşitli şirketler gelmektedir. Solhoz tarzı, devlet kapitalizmini doğurmaktan başka sonuç vermezken şirketleşmek ise kapitalizme yenik düşmek olur. Doğru olanı, toplumun ortak katılımına, emeğine ve paylaşımına dayalı olan ekonomi kurumlaşmalarının geliştirilmesidir.

Kürdistan'da toplumun ortaklığına dayalı olan ekonomi anlayışının geçmişi binlerce yıla dayanmaktadır. Pigari, hevkari, col, zıbare, novane, şırigahi, paluteyi gibi adlandırmaların tümü ortak üretim yöntemlerini ifade etmiştir. Üstelik bunlar hiçbir şekilde devletle bağlantılı olmamış, merkezi yapı ve bürokrasiyi tanımamış, toplumun iç dinamikleriyle geliştirilmiş; doğayla uyumlu olduğu gibi, çalışma biçimleri ve süreleri de toplumsal ilişkileri koruyacak bir sistem karakterinde yaşanmıştır. Fakat zamanla baskı koşullarında kendini yenilemesine fırsat verilmemiş, kırsal bölgelerle sınırlı kalan uygulamalar bile aşınmaya uğramıştır. Öte yandan üst sınıfların kendi çıkarlarını dayatması ve güç ilişkileri nedeniyle, komünal ekonominin yanında sınıflı üretim güçleri de varlık gösterebilmiştir.

Bugün itibariyle toplum, elinden alınan ekonomiyi yeniden kazanma fırsatını yakalamıştır. Fakat kurumsal bir yapılanmaya kavuşturmadan ekonomi gibi tüm yaşamı ilgilendiren bir faaliyetin üstesinden gelmek mümkün değildir. Bu kurumlaşmada teorik ve pratik örgütlenmeler birlikte ele alınabilir. Bunun için meclislerin önünde duran temel görev akademi, komün, kooperatif oluşumlarına öncülük etmektir.

Rojava'nın verimli toprakları ortak üretim mantığıyla işlendiğinde tüm ekonomik yaşama yetecek bir zenginliği açığa çıkarmaya yetmektedir. Savaş koşullarının zorlukları aşıldıkça ortak üretimdeki verim kendisini kanıtlayacaktır. "Tekrar toprağa, ormanlaştırmaya, kısacası ekolojik yaşama dönüş sadece işsizliği ortadan kaldırmaz; kanserojen kent toplumundan da kurtarır. Böylelikle kenti de kurtarır."

Köy, köy-kent ve kent birlikleri temelinde özgün ekonomik örgütlenmelerin geliştirilmesi de Rojava koşullarına uygun görünmektedir. Günümüz dünyasında dar ve kapalı bir ekonomi anlayışı olamayacağına göre coğrafik veya ürün temelli birlikler kadar su ve enerji temelli uluslar arası birliklerin de geliştirilmesi hedeflenmek durumundadır. Yine ekonomi birlikleri nasıl ki yerel ve bölgesel temelde örgütlenmeyi esas alıyorsa planlamasının da merkeziyetçi bir mantıkla değil yerelde yapılması ilkesel tutarlılık gereğidir. Köyün ve köyler arası ekonominin planlama ve karar gücü bizzat köy ahalisi olmak zorundadır. Kentin ekonomi politikalarının kent meclisinde, bölgenin ise bölge meclisinde kararlaştırılması ve tümünün ortak bir koordinasyona kavuşturulması yerel anlayışı esas alan demokratik uluslaşmanın ve ekonomik özerkliğin başarısını sağlayacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

-Yerel Yönetimler (Anadolu Üniversitesi)
-Toprak, su, petrol (Ahmet Pelda)
-Kürt sorunu ve demokratik ulus çözümü (Abdullah Öcalan)
-Birlik dergisi, sayı 11 (GABB)

Kuzey Devrimi ve Rojava

Çetin Arkaş

Ortadoğu'nun küçük bir maketi olan Suriye'de halkların ve inanç gruplarının geleceği, bir nevi Ortadoğu'nun da geleceğini tayin edeceğe benziyor. Farklı etnisitelerin tekçi bir ulus devlet çatısı altında mı tutulacağı, inanç guruplarında baskın olan birinin diğerlerini ötekileştirip kendi hegemonyasını mı kuracağı merak edilen ve diğer yandan mücadelesi verilen temel konular oluyor. Suriye'de mücadele bir iktidar ve ittifaklar değişikliğinden mi ibaret olacak, yoksa temelden paradigmasal bir değişim yaşanarak, Ortadoğu'nun temel sorunlarının çözümüne ilişkin bir kapı mı aralanmış olacak?

Rojava, devrimler çağının kapandığının çoktan ilan edilmeye başlandığı dünyamızda altın harflerle kendi devrimini nakış gibi işlemeye devam etmektedir

Bugün bir yanını ABD ve diğer batılı güçler, Suudi Arabistan ve TC'nin çektiği, kendi içinde çelişkileri de barındıran ittifak ile İran, Rusya ve Çin'in ortaklığı arasında ciddi bir savaş yaşandığı görülüyor. Yaşanan savaşın görünen iki tarafın da sunduğu alternatifleri, temel sorunların çözümüne ilişkin çok da yeni bir şey söylemiyor. Özcesi hegemonlar arası savaşta, netice kimin lehine sonuçlanırsa sonuçlansın en fazla bir iktidar değişimi ya da palyatif kimi yenilikler yaşanacaktır. Özünde ise eski sistem devam edecektir. O nedenle halklar, bu iki ittifak ve çözüm seçeneklerinden birine mahkûm değildirler, olmamalıdırlar. Ortadoğu'nun bu hale getirilişinde çok önemli pay sahibi olanların Ortadoğu halklarına kurtuluş reçetesi sunamayacağı çok açıktır. Çelişkiler etnik, dinsel ve mezhepsel olduğu kadar kapitalist modernitenin bizzat kendisiyledir. Ortadoğu'da yeni ulus devletçikler ya da mezhep devletçikleri yaratılarak sorunların çözülemeyeceği ortadadır. Birine rağmen yaşanılacak kurtuluş, 'öteki' sini yaratacağından hiçbir etnik ve inançsal yapıya gerçek manada kurtuluş getirmeyecektir. Çelişkili ve çatışmalı hal, bölgeyi güvensizliğe, bu güvensizlik hali de kapitalist modernite efendilerinden birine ya da bir kaçına bağımlılığı zorunlu hale getirecektir. Durumun böyle oluşu Suriye örneğinde de görüldüğü gibi alternatifsizlik anlamına gelmez. Bir üçüncü yol mümkündür. Rojava, devrimler çağının kapandığının çoktan ilan edilmeye başlandığı dünyamızda altın harflerle kendi devrimini nakış gibi işlemeye devam etmektedir. Başarısı, halklar lehine çığ gibi büyüyen kartopu misali gelişmelere yol açacağından, iktidar odağı devlet ve guruplar açısından büyük bir tedirginlik kaynağı haline gelmiştir. Yönelimlerin sebebini biraz da burada aramak gerekir.

9 Ekim Komplosu Rojava'da Sürdürülmek İsteniyor

20. yüzyılın son büyük devrimci hareketi, devrimci önder Che Guevara'nın katledilişinin yıl dönümünde startı verilen bir komplo ile tarihe gömülmek istendi. 1998'in 9 Ekim'inde Kürt halk Önderine yönelik geliştirilen komploda ilk hamle Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkarılışı oldu. Son büyük devrimci hareket ve onun önderi Suriye'ye yönelik planlanan müdahale ile etkisiz kılınacaktı. Böylece halkların büyük bir umudu da söndürülmüş olacaktı.

Bir taraftan işbirlikçi Kürtler Washington'da ağırlanıyor, diğer yandan tüm batılı ve batılı olmayan devletlere kesin ültimatomlar yollanarak destekleri zımnen ya da açıktan alınıyor ve TC 'aktör' görüntüsü ile rolünden bihaber şekilde sahneye sürülüyordu. İmralı esareti

ile ciddi bir sarsıntının yaşandığı kuşkusuzdur. Komploda yer alan işbirlikçi Kürtler dâhil, herkes bir şekilde bu komplodan nemalandılar. Ama tarih yine Suriye'den, Öcalan'ın büyük emeklerinin sonucu, ektiği tohumların ürüne durmasıyla 9 Ekim'den hesap sorarcasına devrimci başını çok daha dik bir şekilde kaldırarak sadece kendi halkına değil, ezilen tüm halklara güçlü bir şekilde 'merhaba' dedi.

Komplo ile yapılmak istenenin başarılamadığını gösteren bu çıkış ezilen halklara ve 'öteki' lere büyük bir moral olurken, komplonun yürütücülerini, piyonlarıyla birlikte yeniden harekete geçirdi. Rojava'ya yönelimin arkasında-yanında kimler olduğunu tek tek sıralamaya başlarsak uluslararası 9 Ekim komplosunda yer alan devlet ve gruplar ile yeni bazı piyonlarını yeniden göreceğiz. Değişen, rollerdeki kısmi farklılıklardır. Ama komplocular bugün daha zayıftır. Geçen 15 yıl onların elde ettikleri nemalanmalara rağmen onları bekledikleri düzeyde güçlendirememiş, aralarında farklı çelişkiler doğmasına da yol açmıştır.

Rojava bu hali ile bataklığa çevrilmek istenen Suriye'de bir lotus çiçeği gibi daha şimdiden boy vermiştir. Farklı etnik ve dinsel grupların bir arada yaşama zeminin gelişmesi kadar, tabandan örgütlenme modeli ile gelişen Radikal Demokrasi hareketi, devletçi, iktidarcı sistemlere mahkûm olunmadığını da göstererek büyük bir umut kaynağı olma konusunda her geçen gün daha bir görünür olmaktadır. Tüm batılı sistemlerin görünürde bir numaralı düşman olarak ilan ettikleri El Kaide çetelerinin Rojava'ya yönelimleri asıl olarak da bu nedenle görmezden gelinmekte, hatta lojistik desteklerle beslenmeye çalışılmaktadır. Kapitalist Modernite güçleri açısından hiçbir zaman asıl sorun demokrasi, kadın hakları, inanç ve etnik grupların hakları ya da tekçilik, otoriterlik olmadı. Eğer öyle olsaydı Suudi Arabistan önemli müttefiklerinden biri olmaz, Taliban'la yıllar boyu açık-gizli ilişkiler yürütmez daha birçok despot liderle sarmaş dolaş olmazlardı. Bu güçler açısından sorunun gelip düğümlendiği yer, alternatif bir demokrasinin tüm kurum ve varlığıyla işleyip işlemeyeceği antikapitalist bir sistemin gelişip gelişmeyeceği, dostluk veya hasımlık ilişkilerinde asıl belirleyendir. İşte bu nedenle Suriye üzerinde hegemonya savaşı yürüten her iki tarafın da bir gözü Rojava'nın üzerindedir.

Rojava Devrimi Sadece, Bir Parçada Kürtlerin Statü Kazanması Değildir

Kürtler, her dört parçada 20. Yüzyıl boyunca geliştirdikleri sayısız isyan ve mücadele ile inkâr örtüsünü yırtıp attılar. 21. Yüzyılla birlikte Kürtlerin yeniden eski inkâr ve yok sayma günlerine döndürülmeyeceğini herkes görüyor. Bu nedenle inkârın sona erdirildiğini, sıranın kurtuluşa geldiğini söylemek mümkündür. Buna da, tercih edilecek kurtuluşun nasıl bir kurtuluş olacağı sorusu karşımıza çıkıyor. Birbirinin sırtına basarak, satarak, harcayarak, boğarak elde edilecek küçük bir ulus devletçikle mi kurtuluş sağlanacak (ki, bunun ne kadar kurtuluş olacağı tartışılırdır) yoksa ötekisini yaratmayan, antikapitalist bir kurtuluşçuluk mu esas alınacak? İktidar odalarına yeni bir odacık mı eklenecek, yoksa iktidarı olmayan demokratik bir toplum, demokratik bir ulus mu inşa edilecek?

Eğer inkâr sayfası koparılıp atıldıysa, bundan sonraki sorun nasıl yaşanacağı ile ilgilidir. Kapitalist Modernite sisteminin hastalık, eşitlik, tekçilik, dincilik, milliyetçilik, kirlilik vb. üreten bir benzerini yaratarak onlarla benzeşerek sisteme eklenecekse sorun yok! Sistem sahipleri kendilerine benzeyenin kendileri için çok da risk üretmeyeceğini bildiklerinden, kendilerinin küçük bir maketinin inşasını teşvik bile ederler. Nasıl olsa işletilmeye çalışılan bu sistemde musluğun başında kendileri oturmakta ve onlar için asıl mesele karlarındaki devamlılıktır, halkların özgürlüğü ya da zenginliği eşit bir şekilde paylaşmaları değil. Aksine sistemin kurgucuları, çelişkilerin bizzat yaratıcıları olup, kendilerine muhtaç kılmada etkili bir şekilde kullanmaktadırlar.

9 Ekim'de alternatif sistemin önderine bir komplo reva görülürken, aynı yılın Eylül ayında Beyaz Saray'da Kürt devletçiğinin temelleri atılıyordu. Oluşturulan bu devletçiğin parlamentosunun ilk kararının PKK'yi terör örgütü ilan etmesi bu açıdan çok da şaşırtıcı olmasa gerek. Uyanan Kürt gençliği, yaratılan bu Kürt devletçiği ile kontrol altında tutulacak ve bu şekilde tüm Kürt dinamizmi sistem içine çekilmiş olacaktı. Bu devletçiğe yönelik uluslararası kabuller, zenginleştirme çabaları hep bu amaca yönelikti. Ama bir de komploya maruz kalanların direnişi vardı. Her dört parçada da teslim alınma çabaları boşa çıkarıldığı gibi ciddi bir güç haline gelindi. Kürt halkını tek bir parçada teslim alma planı hesaplandığı gibi işlemedi.

Özgürlükçü devrimin Rojava'sında gelişen hareket ilk önce görünmek istenmedi. Her şeyin tavanda gerçekleştirilecek ittifak ile yeni oluşumlarla halledileceği sanıldı. Tabanın gücü fazlasıyla hafife alındı. Sahada olmayanlar, uluslararası destek ve 'al-ver' hesabıyla Rojava'da kendi borularını öttüreceklerini sandılar. Bunun mümkün olmayacağı anlaşılınca bu kez kontrol altına alma çabaları görüldü. Kürt Yüksek Konseyi'nin oluşumunu gönülsüzce de olsa kabullendiler. Buna göre belirlenen ortak kriterler doğrultusunda birlikte hareket edilecek ve taşların yerine oturmasıyla birlikte Rojava'da halka gidilecek, halkın arzu ettiği doğrultuda bir yönetim belirlenecekti. Rojava'ya damgasını vuran ve köy köy, mahalle mahalle, şehir şehir taban örgütlemesiyle gelişen, kadın özgürlüğüne ve özgür seçimlere dayalı bu sistem sadece T.C. ya da Güney hükümetini değil, tam tersi

pozisyonda yıllardır otoriter bir şekilde varlığını sürdüren tüm sistemleri tedirgin etti. Taban örgütlenmesi ne demek, tüm yöneticilerin her kademede halk tarafından seçilmesi ve uygun görülmezse geri çağırılması ne demek, inanç ve etnik kimlik üstünlüğüne dayanmayan demokratik ulus zihniyeti ne demek, kadının yaşamın her alanında ki özerk örgütlenmesi ve yönetime eşit düzeyde katılması ne demek? İşte asıl kaygı tam da burada baş gösteriyordu. Yaratılmak istenen alternatif bir toplum modeliydi. Adeta Prometheus'un çaldığı ateş Rojava'da yeniden harlanıyordu. Bu nedenle en büyük Kürt inkârcılarını bile, Rojava'da yaşananları Kürtlük sınırlarında kalması kaydı ile kabul edebilir bir noktaya geldiler. Eğer Rojava'da Güney benzeri bir sistem kurulacaksa bunu hazmedebilir ve hatta destekleyebilirlerdi. Bunu açıkça deklare de ettiler. T.C. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu Güney'de KDP çizgisindeki Suriye Kürtlerini bir araya getirirken PYD'yi ısrarla görmezden geldi. KDP de uzun süre bir benzerini yaptı. Suriye Kürtlerini birleştirme adı altında kendine yakın oluşumları Güneye davet ederken PYD devre dışı bırakılıyordu. Ardından sıradaki gerçek, bu durumu görmek istemeyenlerin yüzüne şamar gibi inince kabulleniyormuş gibi davranarak, karşıtlığını daha örtülü yapmaya çalıştılar. Ancak tarihi devrim süreçlerinin netleştirici özelliği göz ardı edildi. Böylesi devrimci süreçler uzun süre netsizliğe müsaade etmez, kişileri olduğu kadar, grupları da netleşmeye zorlayarak, asıl karakterlerini orta yere serer. Kimin nerede, hangi safta yer tuttuğu, aksini söyleseler de, eylemleriyle çok geçmeden anlaşıldı.

Radikal Demokrasi hareketi, devletçi, iktidarcı sistemlere mahkûm olunmadığını da göstererek büyük bir umut kaynağı olma konusunda her geçen gün daha bir görünür olmaktadır

Ulusal Kongre'nin toplanmasında öncülük yapıyormuş gibi bir görüntü çizen KDP, Rojava için hayati önemdeki Sêmalka Sınır Kapısı'nı kapatmada hiçbir tereddüt yaşamadı. Bir taraftan sınır kapılarını sonuna kadar ve her düzeyde çetelere açan ama Rojava'ya açılan tüm kapılarını kapayan T.C. diğer yandan çetelerin saldırılarına göz yuman uluslararası kamuoyu, öte yandan Rojava kapısını sınıra yığdığı peşmergeler ile tutan KDP! Akla KDP lideri Mesut Barzani'nin "Kürt'ün Kürt'le savaşı sona ermiştir, bir daha hiçbir Kürt'ün bir diğeri ile savaşmaması en büyük dileğimdir" sözü geliyor. Rojava'da varlık yokluk mücadelesi ile bir devrim süreci gelişirken, uluslararası güçlerin desteği ve göz yummasıyla, T.C.'nin aktif desteği, yönlendirmesi ve teşviki ile çetelerin sürdürdüğü kanlı bir savaş yaşanıyor. Aynı dönemde Sêmalka Kapısı'nın kapatılması bu yönelimin ve planlamanın somut kanıtıdır. Barzani, bu yönelimin bir biçimi ile içindedir. Kürt'e bizzat kurşun atıp atmaması bu tablo içerisinde teferruattan ibarettir. Tablo çok nettir. Çeteleri 'T.C. yetiştirip yönlendirerek, hedeftekini (Rojava) boğmaya yollayacak, etraftakiler (uluslararası sistem) buna seyirci kalacak, bir diğeri de (KDP) boğulmaya çalışılana yardım gelmesini engellemek için kapıyı sıkı sıkıya kapalı tutacak. Tablo bu denli açıkken 'infazı gerçekleştiren ile kapıyı tutan acaba bir midir, değil midir tartışmasını yürütmenin anlamı kalır mı?' Ortada bir katliam girişimi ve bu girişimin suç ortakları vardır. Hem böyle bir suç ortaklığının içinde yer alıp hem de 'Kürt'ün Kürt'e silah sıkma dönemi kapanmıştır' demek, tıpkı T.C.'nin Kuzey'deki durumu tarif ederken kullandığı 'on aydır kimse ölmüyor, huzuru bozan altında kalır' diyerek Rojava'da yürüttüğü kanlı savaşı gizlemeye çalışmak pişkinliğini andırıyor.

Aslında Ateşkes 16 Temmuz'da Sona Erdi

Öcalan'ın Newroz 2013 deklarasyonuyla resmen başlayan çözüm süreci denen bu sürecin Rojava ve Suriye'de yaşanan gelişmelerden çok da bağımsız olmadığını görmek gerekiyor. Sürecin nereye evirileceğini de Rojava'ya dönük politikalardan kestirmek mümkün olacaktır. Hem T.C. hem de KDP açısından bu böyledir. Ulusal kongrenin toplanıp toplanmayacağı eski parçacı ve işbirlikçi arayışların aşılıp aşılmadığı Rojava'ya yaklaşımla belli olacaktır. Bir şeyin olmasını istemek ya da zorlamak aynı şeydir, gerçeklere gözünü kapatmak çok ayrı bir şeydir. KDP'nin Rojava devrimine dönük T.C.'den geri kalmayan tutumları ortada iken ulusal kongrenin akıbeti iki şekilde gelişebilirdi. Ya diğer Kürt örgütleri ve özgürlük hareketi Rojava devrimine yönelik bu uygulamaları görmezden gelecek, ya da Rojava devrimine rağmen bir 'ulusal birlik' halini tercih edeceklerdi. O zaman kendi kendilerini inkâr etmiş olurlardı, ya da bu duruma karşı yüksek tepkiler dile getirilerek KDP'nin bu yüzü teşhir edilecek ve KDP de ulusal kongrenin toplanması için yeni bahaneler ileri sürerek 'olmaz'ları oynayacaktır. Yaşanan elbette ikincisi oldu ve KDP zihniyeti teşhir edilip, tüm Kürt kamuoyunca dönüşüne zorlanmadıkça KDP'nin de içinde olduğu bir ulusal kongrenin amacına uygun bir şekilde toplanıp kararlaşması zor görülüyor.

T.C. açısından da benzer bir durum geçerli idi. Kuzeyde ateşkes ve barış arayışları sürerken Rojava'da tersi bir faaliyet içerisinde bulunmak kuzeyde de samimiyetsizliğin açık göstergesi olacaktı. Çünkü Rojava dev-

rimi, Kuzeyin kardeşi ya da akrabası değildi, bizzat kendisiydi. T.C., Kuzey'de 30 yıllık savaşın en uzun süreli ateşkesini fiilen sürdürüyor durumdadır. Tabi burada hallettiğimiz mekânsal bir çatışmasızlıktır. Kuzey sahasında yaşanan durum budur. Ancak Kuzeyin sadece Kuzey olmadığını, Kürdistan dört parçaya ayrılsa da bir yürek olduğunu sömürgeci devletler de gayet iyi bilirler. O nedenle yüreğin bir parçasına saldırı olmaz, her saldırı yüreğin tamamına yöneliktir ve yüreğin tamamını acıtır.

Çözüme niyeti olan bir devlet Rojava'yla dostluk ilişkisi kurardı ve bu çok daha kolay gelişebilirdi. Tıpkı Kuzey'de olduğu gibi Rojava'ya yönelik devlet politikaları da barışıyor 'muş' gibi yaparak savaşı örtük bir şekilde ve değişik araç ve aracılarla yürütmek oldu. PYD liderinin Türkiye'ye daveti bu nedenle yanıltmamalı. PYD liderinin Türkiye'ye gelişinden çok değil, daha bir hafta önce T.C. genelkurmayı yapmış olduğu resmi açıklamasında 'bölücü terör örgütü' sıfatını kullanmıştı. PYD'nin sahada sergilemiş olduğu direniş onu daha görünür kılmış ve Suriye'ye dönük çözüm arayışlarında denklemin içine sokmuştur. Hazırlıkları yürütülen Cenevre-2 toplantısına PYD'nin de bağımsız bir taraf olarak katılmasının neredeyse kesinleşmesi ardından Türkiye'ye daveti dikkat çekicidir. Türkiye, Cenevre toplantılarına kendisi de katılacağından, kendisine rağmen orada, masanın bir diğer ucunda 'terör örgütü' ile oturmak zorunda kalmış gibi bir izlenimin de önüne geçmek için önceden onu tanıyarak İstanbul'da oturmuştur. Hem kaçınılmaz bir gerçekliği bu şekilde ön alarak karşılamış olurken, hem de çetecilere olan desteğini kamufle edebileceğini sanmıştır. Çünkü Salih Müslim ile görüşmenin yapıldığı günlerde Antep'te çetelerle yapılan görüşmelerde Rojava'ya yönelik yeni saldırılar organize ediliyordu.

Suriye'de, Rojava gerçekliği gün yüzüne çıktığından bu yana ve hatta öncesinde, asıl tehditin Türkiye'den ama dolaylı yollardan geleceği öngörülüyordu. Türkiye'nin uluslararası sisteme, Arap dünyasının hassasiyetlerine rağmen kendi başına Suriye'ye askeri operasyon düzenlemesi çok da kolay olmazdı. Bu durumda beklenecek saldırılar Türkiye'nin örtülü saldırıları olabilirdi. Yaşanan da bu oldu. 16 Temmuz'da, Rojava devriminin birinci yıldönümüne ve öz yönetim ilanına kısa bir süre kala, Rojava çeteci görünümlü, T.C. patentli ve destekli işbirlikçi Kürtlerin de katkılarıyla yeni ve kapsamlı bir saldırı başlattı. Kuzey sahasında yılın sonuna yaklaştığımız bu günlere değin ciddi bir çatışmanın yaşanmamış olması bu açıdan asla yanıltmamalı. Türk-Kürt barışının hedeflendiğinin açıklandığı sözde çözüm sürecinde, Türk-Kürt birlikteliğini dinamitleyecek uygulama ve saldırılar Peşpeşe geldi. Çeteler Türkiye de konumlandırıldı, organize edilip silahlandırıldı, her türlü lojistik destek ve geçiş olanağı sunuldu, yaralıları tedavi edildi, özel hastaneler kuruldu. Bu konularda mızrak çuvala sığmaz oldu. Hal böyleyken Kürt-Türk tarihi barışını amaçladığı söylenen bu sürecin ciddi bir yara aldığını ve kapsamlı bir saldırı altında olduğunu görmek gerekiyor. Şimdi bazıları soruyor, 'özgürlük hareketi gerillanın geri çekilişini durdurdu ama ateşkesin akıbeti ne olacak?' Mesele özgürlük hareketinin ateşkesi bozup bozmayacağı değil, Rojava'ya yönelik saldırılardan azade bir şekilde ipteki cambaza bakma misali sadece 'Kuzey'de ateşkes bozulacak mı? Ya da kim bozacak?' sorusuna takılıp kalmak oyuna gelmenin ta kendisi olacaktır.

Güvenlik gerekçesi denilerek ve her nedense hiçbir güvenlik sorununun olmadığı sınır bölgelerine duvar örülmeye çalışılması samimiyetsizliğin başka bir ifadesi olmaktadır. Çetelerin denetimindeki bölgelerde her türlü atlı kaçakçılık, terör saldırıları vs yaşanırken bu bölgeler yerine PYD güçlerinin hâkimiyeti altındaki sahalarla Kuzey arasına duvar örme gayretleri kesinlikle Kürt-Türk genel barışına nasıl yaklaşıldığıyla bağlantılıdır. Rojava devrimini dolayısıyla onun bizzat kendisi olan Kuzey devrimini kuşatmaya alma, etkisizleştirme çabalarının başka bir örneği olarak o duvarlar yükseltilmeye çalışılıyor. O duvarlarla ne gizlenebilir ya da engellenebilir ki? T.C. duvar örerek sınırı kapatıyor. KDP sıra sıra peşmergelerini dizerek sınırını kapatıyor. Anlaşılıyor ki demokratik konfederalizmin sahada ve tüm saldırılara rağmen inşa ediliyor olması devletçi zihniyetin Türk'ünü de (T.C.), Kürt'ünü de (KDP) tedirgin ediyor. O nedenle ortaklaşıyorlar ve saldırı konseptinin gönüllü uygulayıcıları ve düzenleştiricileri oluyorlar.

Legal Kürt Siyasetinin Rojava Sınavı

Demokratik Özerklik ve demokratik konfedaralizm projesi Öcalan'ın yarattığı bir sistem ve paradigma üzerine kurulmuştur. İdeolojisinin yaratıcısı Öcalan'dır. Rojava'da gerçekleşen devrimci durum da tamda bu sistemin uygulama imkânı bulduğu tüm alanlarda kendini hayata geçirmesinden başka bir şey değildir. Bu sistem nerede, ne kadar uygulama olanağı yaratabilirse, orada o oranda kendini yaşamsal kılacaktır. Amed'de %40, Botanda %90'nı pratikleşme olanağı bulduysa o kadarını gecikmeksizin uygulamaya koyacak, daha fazlası için ideolojik, örgütsel mücadelesini sürdürecektir. Rojava'da çok daha ileri düzeyde bunu uygulama imkânına kavuşmuş olması hem objektif koşullar ve kimi farklılıklar nedeniyle, hem de güçlü bir uygulama iradesinin ortaya konulmasıyla ilgilidir. Bu açıdan Rojava devrimi çıkarılması gereken önemli derslerle doludur. Rojava devrimcileri neleri nasıl başardılar, bunun için nasıl bir katılım sundular, kendi-

lerini tabandan mahalle mahalle ve her düzeyde örgütleyerek bu zemini nasıl yarattılar? Bunun için fedai bir kadro gücü nasıl oluşturuldu? Legal Kürt siyaseti Rojava gündemi ile meşgul olurken sadece yardım toplama ve yollama perspektifi değil, tüm bu hususları kendisine de vurarak değerlendirmek durumundadır.

Rojava doğru okunduysa katılımı da mutlak suretle gerçekleşir. Ancak baştan itibaren göze çarpan eksik pratikleşmenin asıl nedeninin eksik okumadan kaynaklandığını söylemek gerekiyor. Rojava 'küçük kardeşle dayanışma' gibi algılandı, kendinden bir parça, kendi devriminin ta kendisi olarak görülmedi, hissedilmedi. Hatta Kuzeydeki 'süreç' gerekçesiyle olması gereken radikal demokratik muhalefet bile tam anlamı ile gerçekleştirilemedi. Oysaki süreç güçlü bir muhalefet ve eylemsellik süreciydi. 'silahlar sussun, siyaset konuşsun' ile amaçlanan bu değil miydi? Hakkını yemeyelim, hiçbir şey olmadı dememek gerekiyor ama olanların çok yetersiz ve vasat olduğu, görüntüyü bile kurtarmaya yetmediğini açık yüreklilikle dile getirmek gerekiyor. Çözüm adına çözümsüzlüğe sürüklenen sürecin kriz zilleri çalan halini görünür kılarak güçlü uyarı ve eylemselliklerle muhalefet gücüne dönüştüremediler. Adeta silahlarla birlikte siyaset de sustu. Ne kuzeydeki uygulamalar teşhir edilip, bu sessizlik süreci güçlü bir kurumsallaşmaya, dolayısıyla örgütlülüğe dönüştürülebildi ne de Rojava olması gereken düzeyde sahiplenildi. AKP'nin amaçlarından biri de buydu. Zaten silahlar Kuzey'de susmuş, legal Kürt siyaseti de kimi tehdit ve abartılı 'süreç hassasiyetleri' ile kabul edilebilir muhalefet sınırlarına çekilmek istenmişti. Legal Kürt siyaseti müzakere, mücadele ve muhataplık olgularını da neredeyse birbirine karıştırdı. Oysa böylesi süreçlerin başarısı, herkesin üzerine düşen görevle öncelikli olarak ilgilenmesini ve kendi görevlerinin hakkını layığınca yerine getirmesini şart kılar. Baş müzakereci ve baş muhatap Öcalan olarak belirlenmişti. Onun dışında kalanlar kendi mücadele zeminlerinde bu sürecin başarısı için her zamankinden daha fazla üretecek, eğleyecek ve çalışacaklardı. Ama anlamsız yere legal Kürt siyaseti içinden kendisini adeta müzakereci pozisyona sokarak kendini aşan demeçler, açıklamalar yapıldı. Oysa aslı görevlerine odaklanmalıydılar. Daha fazla örgüt daha fazla eylem yaratmalıydılar. Savaş yeniden başlar mı- başlamaz mı, başlanırsa ne zaman başlanır? Bu, savaşı yürütenleri açıkladıkları, açıklayacakları hususlardır. Hatta Albert Camus'un aydınlar için 'aydın kriz çözmez, kriz yaratır' sözünde belirttiği gerçekliğe yaklaşıldığı ölçüde devrimci kitlelere doğru öncülük edildiğinden bahsedilebilir. Çünkü kriz görünür kılınmadan çözüm de kendini dayatmaz. Neredeyse yaz ortalarından itibaren ciddi bir tehlikenin kapıya dayandığı ortada iken anormal, endişe edici gelişmelerin yaşandığı bir sürecin diken üstünde politikacılar ve öncüleri olmak yerine 'normalleştirici' bir tutum takınmak elbette doğru bir yaklaşım olamaz. Hal böyle olunca da Rojava'ya yönelim bizzat Kürt Özgürlük hareketine karşı yapılmış bir saldırı olarak algılanmadı. Onun refleksi, duyarlılığı yaratılamadığı içinde tepkiler istenilenin gerisinde kaldı.

> **Rojava 'küçük kardeşle dayanışma' gibi algılandı, kendinden bir parça, kendi devriminin ta kendisi olarak görülmedi, hissedilmedi**

Bu nedenle de AKP hükümeti Kürt halkının, legal siyasetçilerin gözünün içine baka baka çetelere desteğini sürdürdü, Kuzeydeki hiçbir taahhüdünü yerine getirmedi. Bugün tüm yaşananların ardından kuzeyde yapılanlar, sunulan katkılar yetersiz de olsa elbette ki değerlidir. Ama bakış açısı doğru oturtulamadığından bir türlü istenilen düzeye taşırılamamıştır. Devrime katılımın ancak devrimci tutumla mümkün olacağı ilkesel bir gerçekliktir.

Kuzey ve Rojava Devrimi mi, Devrimin Kuzey ve Rojavası mı?

Eğer parçacı bir zihniyet ya da yetirilebilecek küçük bir ulus devletçilikle Kürdistan sorunu ele alınmayacaksa, sorunun çözümünde her parçanın özgünlükleri olsa da bütüncül bakmak gerekiyor. Kürtler kendi ülkeleri Kürdistan'da sınırları değiştirmeden pekâlâ ortak bir perspektife dayalı özgürleşebilirler. Kalıcı bir çözümden söz edilecekse bu ancak böylesi bir perspektif ile yaratılacaktır. Bu çözüm zihniyetinin kalıcılığı onun devrimci niteliğinde kaynaklanacaktır. Kastedilen elbette ki zora dayalı yıkımlar ve tepeden indirgemeci oluşumlar değildir. Temel çelişkilerin, uzlaşmaz gibi görülen çatışma alanlarının ortadan kaldırılmasıdır. Bunun için her şeyden önce gerekli olan kuşkusuz. Zihniyetteki dönüşümdür. Ondan sonrasında ise Radikal Demokrasi, Demokratik Ulus bilinci ve antikapitalist bir ekonomik süreci yaratmada, sorumluluk dışına taşmayacak meşru savunma ile bunların oluşturulma süreci esas olacaktır.

Parçalar arası ilişkilerde sorun 'ben seninkinde yer aldım, sen de benimkinde yer aldın" gibi daha ziyade duygusal temelli yaklaşımlarla izah edilemez. Bu yaklaşım farkında olmadan devrimsel bütünlüğün aidiyet bağına zarar verir. Bu nedenle Rojava'ya katılım bir vefa borcu değildir, ortak devrime, onun ideolojisine ve örgütlülüğüne katılımdır. Devrimin kendisi de, Önderliği de ideolojisi ve yarattığı ruhta bu nedenle ortaktır. İşte bu ortaklık ruhu demokratik Kürt uluslaşmasının da

en sağlam dayanağı olmaktadır. Saldıranlar da kendileri açısından böyle bir tehlike gördüklerinden dolayı, ortaklaşarak saldırılarını gerçekleştirmektedirler. On beş yıl önce 9 Ekim komplosunun arkasındaki güçler, bugün Öcalan'ı farklı bir tehlike olarak gördükleri için Rojava devrimine saldırmıyorlar. O gün de, bugün de saldırdıkları ortak bir mücadele çizgisi, ruhudur. Benzer süreçlerde İran'ın idamlara başvurması da Kuzey'in etkisizleştirilme çabaları da aynı şeyi amaçlamakta, aynı çizgiye yönelmiş saldırılar olmaktadır.

Kuzey'de başlayan ve yaklaşık 10 aydır süren 'süreç'in akıbeti, gidişatı da diğer parçalardan kopuk şekillenmeyecektir. Her hangi bir parçaya, o parçanın özgürlük ruhuna, yaklaşım kaçınılmaz olarak diğer parçalara yaklaşım anlamına gelecektir. Bir parça ile anlaşmak isteyenin diğer parçalara düşmanlığı bu ortak devrim ruhu nedeni ile mümkün olmayacaktır. Kürt tarihinde bolca görülen bir aşiretle anlaşıp diğerlerini vurma, bir parçanın çıkarına diğer parçaları kurban etme süreci Öcalan anlayışıyla geçersiz kılınmıştır. Artık Şeyh Sait isyanına gözlerini kapatan Dersimden, ya da Dersim isyanında sessiz kalan Botan gerçekliğinden söz edilemez. Bu nedenle Kuzey ya da Rojava devriminden ziyade, devrimin kuzeyi ya da rojavasından, rojhılatından, başurundan bahsetmek bunu her düzeyde böyle hissetmek, bizleri hem anlam hem de pratikleşme açısından doğru devrimci tutumla daha gerçekçi tarzda buluşturacaktır.

Rojava Devrimi Suriye'de Üçüncü Yol ve Çözüm Modelidir

Dildar Ariyan

Suriye'de halk tarafından başlatılan devrim süreci,dış güçlerin devrimin üçüncü yılında el atmasıyla daha büyük yıkım,ölüm ve insani trejediye yol açan mezhepsel savaşa dönüştü.Batı Kürdistan'da (Rojava) ise devrim içinde devrim yaşandı.Kobani'de 19 Temmuz 2010'da başlayan Rojava devrimi süreci halkın tüm şehirlerdeki yönetimlere el koymasıyla devam etti.Bu devrimle birlikte ölümün kıyısındaki halk,varlığını yeniden kabul ettirdi,ağır baskılar ve ambargolara rağmen yaşamın her alanında kurumlaşmasını inşa etti ve içinde tüm renklerin ve seslerin kendini ifade edebildiği bir sistem yarattı. Peki acaba Suriye'de küresel güçlerin zulmüyle başlayan ve yıkım ve talan getiren savaştan ötürü, Rojava Kürdistan'da böyle bir sürece yol açan koşul ve etkenler nelerdi?

Devrimin Koşulları

Tunus'ta 2010 yılında başlayan adına "Arap Bahari" da denilen "Halkların Bahari", Mısır ve Libya'da devam etti ve Suriye'yi de etkiledi. Suriye halk devrimi 26 Ocak 2011'de başladı. Ancak devrimin gerçek başlangıç tarihi 15 Mart 2011'dir. Bu tarihten itibaren devrim ülkenin her yanına yayıldı. Bu dönemde ABD, Avrupa, Rusya ve Çin gibi büyük güçlere bağlı devletler olan İran ve Türkiye kendi çıkarları doğrultusunda politikalar izlediler. Bu doğrultuda Suriye'de de muhalif güçler de farklı isimler altında kendilerini örgütlediler.13 sol parti, 3 Kürt partisi ve diğer 3 kanaat önderi, 2011 Eylül'ünde Ulusal Eşitlik Komitesi adı altında (Heyet El Tensîq) bir araya geldiler. Kaçarak Türkiye'ye gelen Suriye ordusuna bağlı bir çok eski asker "Özgür Suriye Ordusu"nu kurdu. Bir süre sonra Türkiye, Suudi Arabistan, İran ve El-Kaide'ye bağlı gruplar örgütlendirilerek bu orduya katıldı. 15 Eylül 2011'de bir grup muhalif İstanbul'da Suriye Ulusal Meclisini kurdu. Kendisine Zor şartları esas alan bu grup Türkiye'den de destek aldı. Yine Katar'ın Başkenti Doha'da muhalifler bir araya gelerek,Ulusal ve Devrimci Güçler Koalisyonunu oluşturdular. Tüm bu çabalar uluslararası güçlerin Suriye'ye karşı mücadelesi çerçevesinde yürütüldü ve bununla yıkım ve mezhep savaşlarının önü açılmış oldu.

On Yılların Deneyimi

Bölgede başlayan bu süreç, etkisini kısa süre sonra Rojava Kürdistan'da da gösterdi. On yıllardır inkar ve yok etme politikalarına karşı Kürdistan halk özgürlük direnişi ve mücadelesinin "Halkların Baharı"na öncülük ettiğini belirtmek mümkündür. Zaten Rojava Kürdistan direnişi 2011 yılında başlamadı. Asıl olarak 12 Mart 2004 yılında Baas rejiminin toplu katliamına karşı Qamişlo kentinde yapılan direniş tarihi bir dönemi başlatmıştı.Bu tarihten sonra Kürt hareketi toplumsal alana ve halk savunmasına daha fazla ağırlık vermeye başladı ve önemli sonuçlar elde etti. Rojava Kürdistan halk savunma gücü olarak Halk Savunma Birlikleri-Yekîneyên Parastina Gel (YPG)'nin temeli o dönemde atıldı. Bölgenin en büyük siyasi partisi olan Demokratik Birlik Partisi-Partiya Yekitiya Demokratîk(PYD) bu dönemde(2003) kuruldu.

Devrime Aktif Katılım Kararı

Suriye rejimine karşı halk ayaklanmasının başlaması Kürt halkına mücadelelerini daha da yükseltmeleri için bir fırsat yarattı. Devrim süreciyle birlikte Kürt halkı aktif bir biçimde devrime katılım kararı aldı. Ancak tarihten alınan acı derslerden ötürü siyasi görüşlerini ifade etmek için bağımsız bir yol seçtiler. Kendilerini muhalif kanattan ve rejimden ayrı tutmayı başararak üçüncü çözüm gücü olduklarını ortaya koydular. Başından itibaren Kürtler Cuma yürüyüşlerinde yerlerini aldılar. Bunun üzerine bir taraftan Esad rejimi diğer taraftan da muhalifler, Kürtleri kendi taraflarına çekmek ve kendi amaçları doğrultusunda ve tabii birbirine karşı

kullanmak istediler. Bunu yaparken de Kürtlerin hak ve özgürlük taleplerini "çözümden sonra"diyerek reddediyorlardı. Her iki taraf da bu hiç kimsenin işine yaramayan savaşın içine Kürtleri çekmek için ellerinden geleni yapıyordu. Öyle ki PYD'yi muhalif güçler rejim yanlısı olmakla suçlarken, rejim de muhalif tarafı desteklemekle suçluyordu.

Üçüncü Yol ve Çözüm Gücü

Devrime katılma kararlılığıyla birlikte Kürtler rejimin ve muhalif güçlerin yaklaşımlarına karşı kendi siyasi birliklerini kurmak için Demokratik Toplum Hareketini (TEV-DEM) ve Batı Kürdistan Halk Meclisini(MGRK) kurdular. Rojava Kürdistan'daki 16 Kürt partisi de birleşerek Suriye Kürtleri Ulusal Encümenliğini (ENKS) kurdular. İnkar rejimine karşı TEV-DEM öncülüğünde eylemler yapıldı ve Suriye genelinde yapılan Cuma yürüyüşleri ilk defa Rojava Kürdistan'da Kürtler adına başlatıldı. Afrîn kentinde ilk defa Kürtçe dil kursları açıldı. Yine bir çok kentte halk meclisleri oluşturuldu, hizmetler eski yönetim tarafından yapılıyordu;ancak artık halk tarafından bu hizmetler yürütülmeye başlandı. Bunun yanısıra halka akaryakıt dağıtıldı ve sokaklar temizlendi. İlk defa Kürt çocukları devletin ilk, merkezi ve hazırlık düzeyindeki okullarına kaydedilerek eğitime başlandı.B u öğrenciler Kürtçe eğitim vermeye başladı. Kürt Dil Kurumu(SZK) bu dönemde kuruldu.

Savunma Güçlerinin Kurulması

Kürtler bir yandan siyasi bir duruş göstererek diğer yandan da sağlık ve savunmaya ağırlık verdiler ve bu yönde kurumlaşmaya gittiler. 2004'te temelleri atılan Halk Savunma Birlikleri (YPG), 2011 yılında resmen ilan edildi. Resmi ilanın ardından savunma alanında önemli adımlar atıldı ve Rojava Kürdistan'ın genelinde savunma alanı YPG üzerinden örgütlendi.

19 Temmuz Devrimi

Kürtler bir yandan kirli savaştan kendilerini uzak tutarak direniyor, diğer yandan da bağımsız siyasetlerinin gereklerini yerine getiriyorlardı. Rojava Kürdistan halkı 19 Temmuz 2012'de devrim içinde devrim gerçekleştirdi ve kent yönetimlerine el koymaya başladı. Kürt hareketi bu amaçla üç aşamadan oluşan bir strateji izledi. İlk etapta köyler ve şehirlere bağlı yerleşim birimlerinin yönetimlerine el konuldu. Ardından sivil ve devlete bağlı sizil hizmet alanlarına el konuldu. Üçüncü etapta da tüm şehir yönetimlerine el konuldu.

18 Temmuz günü, Suriye'nin başkenti Şam'da rejimin etkili tüm kurumlarının başkanlarının katıldığı toplantıda büyük bir patlama oldu ve patlamada rejimin yüksek yetkililerinin büyük bir bölümü öldü. 19 Temmuz akşamı da Hür Suriye Ordusu(HSO) Minbci,Cerablus, Kobani ve Halep etrafındaki alanları ele geçirdi. Üçüncü aşamaya geçebilmeleri için bu olaylar Kürtlerin çalışmalarına hız verdi. 19 Temmuz'da Kobanî'de halkın katılımıyla, rejim güçleri şehirden çıkarıldı. Kobanî'nin ardından Afrîn, Serêkaniyê, Dirbêsiyê, Amûdê, Dêrik, Girkêlegê, Tirbêspiyê ve Tiltemîr'de halk yönetimlere el koydu.Yine aynı şekilde Suriye'deki Halep, Reqqa ve Hesekê'deki Kürt mahallelerinden rejim güçleri çıkarıldı. Bu süreç 2-3 ay devam etti. Her ne kadar bölgedeki en büyük kent olan Qamişlo' da rejim güçleri yüzde yüz çıkartılmamışsa ve rejime ait sadece birkaç hükümet binası faal haldeyse de yönetim asıl olarak halkın elindedir. Kürtler 19 Temmuz'da şehirlerini rejim güçlerinden temizledi, yönetime el koydu ve siyasetten savunmaya, adaletten kültüre, toplumsal alandan ekonomiye ve kadınların sorunlarına kadar kendisini kurumsallaştırdı ve "Demokratik Özerklik" adını verdikleri sistemin inşasına başladılar. Rojava Kürdistan'da Kürtler on yıllardır verdikleri mücadelenin güç ve örgütlülüğüyle 19 Temmuz devrimini oluşturdular, bölgedeki etnik ve dini oluşumları mücadelelerine katarak kurumlaşmaya yöneldiler. Bu çerçevede Demokratik Özerklik sisteminin inşa çalışmaları yürütüldü ve böylece önemli gelişmeler sağlandı.

Kürt Yüksek Konseyi

19 Temmuz devrimi ve onunla birlikte yaşanan gelişmelerle, Rojava Kürdistan'da siyasi güç olan Kürtlerin birlik arayışları daha da güçlendi. Çeşitli görüşmelerden sonra, yine gözle görünür bir sonuç Temmuz ayında açığa çıktı. İçinde bölgedeki en büyük Kürt siyasi güç olan PYD'nin, Suriye Kürtleri Ulusal Encümenliği'nin ve 16 siyasi partinin yer aldığı Rojava Kürdistan Halk Meclisi 11 Temmuz'da Güney Kürdistan'da Hewlêr (Erbil) kentinde toplandı. Toplantı sonucunda her iki meclis de birlikte hareket edecekleri ve 24 Temmuz 2012'de Kürt Yüksek Konseyinin ilanı konularında karar aldılar. Kürtlerin birliği konusunda oldukça önemli bir role sahip olan bu adımdan sonra 29 Temmuz'da Rojava Kürdistan kentlerinde yüz binlerce kişinin sokaklardaki görkemli yürüyüşünden sonra Kürt Yüksek Konseyi Kürt halkının ortak iradesi olarak kabul edildi. Bu süre içerisinde Yüksek Konsey 'Diplomasi', 'Toplumsal Hizmet' ve 'Savunma' adıyla üç komite oluşturdu.

Diplomatik Başarı

Bu iç gelişmeler etkisini uluslararası alanda da hissettirdi ve Arap Birliği ve BM Özel Temsilcisi El Exder Îbrahîmî, Suriye'de görüşmeler yaptı ve Kürt Yüksek Konseyi yetkilileriyle de görüşmeler yaptı. Yine Konsey yetkilileri birçok Avrupa ülkesinde kabul edildi ve kendi siyasetlerini dünya kamuoyuna anlatma olanağı buldular. 2013 yılında diplomasi alanında önemli bir gelişme ortaya çıktı. Mayıs ayında Rusya Yüksek Konseyi Rusya'da kabul

etti ve görüşmelerin sonunda Konsey'in Suriye'nin geleceğinde önemli role sahip olacak olan Cenevre'deki uluslararası toplantıya katılma önerisini kabul etti. Bu doğrultuda eskiden varlığı dahi kabul edilmeyen Kürtler, ilk defa bir irade olarak kabul gördüler ve kendi adlarına bir uluslararası platforma katılma şansına sahip oldular.

Halk Savunma Gücü: YPG

Diplomasi ve siyaset alanında bu gelişmeler devam ederken, savunma alanında da şehirlerin savunulması için kazanımlar elde edilerek önemli adımlar atıldı. Temelleri 2004'te atılan YPG 2011 yılında ilan edildi ve 19 Temmuz devrimi sonrası kurumsallaşma çalışmalarına ağırlık vererek tüm Rojava Kürdistan kentleriyle birlikte, Suriye'deki Halep ve Hesekê gibi şehirlerde tugay ve taburlar düzeyinde kendisini örgütledi. Bölgenin savunulmasında önemli bir rol oynayan YPG, rejim güçlerine ve dış güçlerce desteklenen silahlı gruplara karşı Halep, Afrîn, Serêkaniyê, Amûdê ve Hesekê' de büyük bir direniş sergiledi. YPG onlarca savaşçısını kaybederek gösterdiği inanılmaz direnişle ayrım gözetmeden bölgedeki tüm halkların ve kimliklerin tüm kazanımlarının kararlılıkla savunulması mücadelesini verdi. Bu duruşuyla da bölgedeki tüm oluşumlarca ulusal bir güç olarak kabul ediliyor ve YPG böylelikle, yapılan "Sadece bir partinin silahlı gücü" propagandasını boşa çıkardı. YPG, binlerce savaşçısıyla bölgenin sınırlarını koruyor ve savunma gücünü geliştirerek ulusal savunma gücü olarak kabul edildi.

Şehirlerin Güvenliği ve Asayiş Güçleri

Özerklik sisteminin ve savunmanın bir parçası da şehirlerdeki asayiş güçlerinin örgütlenmesiydi ve bu doğrultuda önemli adımlar atıldı. Asayiş güçleri başlangıçta Kobanî' de oluşturuldu, ardından tüm Rojava Kürdistan şehirlerinde ve Suriye'nin Hesekê kentinde örgütlendirildi. Kentlerdeki emniyetten sorumlu olan asayiş güçleri Cîzre, Kobanî ve Afrîn'deki akademilerde gördükleri eğitimlerinden sonra göreve başladılar. Kimi ailevi sorunlardan, hırsızlık, kaçırma, cinayet ve diğer birçok olaya kadar sorunlar bu asayiş güçleri tarafından çözüldü.

Özerk Yönetimler ve Halk Yönetimleri

Yönetimleri halk tarafından ele geçirilen şehirlerde demokratik özerklik sisteminin inşası için çalışmalar hızlandırıldı ve köy ve kentlerde halk meclisleri oluşturuldu. Bu çalışmaların sonucunda Rojava Kürdistan'da Dêrik, Girkêlegê, Tirbêsiyê, Qamişlo, Amûdê, Dirbêsiyê, Serêkaniyê, Tiltemîr, Kobanî, Afrîn, Afrîn'e bağlı 7 ilçe, Suriye' nin Şam, Halep, Reqqa ve Hesekê şehirlerinde halk meclisleri oluşturuldu. Bu meclislerle bağlantılı her mahallede "Halk Evleri" ve "Mahalle Meclisleri" kuruldu. Halkın sorunlarının bu meclisler yardımıyla çözülmesine çalışılıyor. Başlarda oluşturulan sisteme ikircikli yaklaşan Asuri, Süryani, Arap, Çeçen, Keldani ve Ermeni halkları gelişmeleri ve olumlu pratikleri görünce halk meclislerdeki yerlerini almaya başladılar. Mevcut durumda hem halk savunma güçlerinin içinde, hem de halk meclisi çalışmalarının içinde bu halklardan birçok kişi yer aldı. Yine Tiltemîr kenti halk meclisi de tüm etnik yapılardan oluşuyor.

Dil, Kültür ve Eğitim

Halkın özerklik sistemini daha iyi anlayabilmesi ve sorunlarını çözebilmesi için eğitim çalışmaları yürütülüyor. Bu amaçla birçok kentte eğitim kurumları açıldı ve bu bölgelerdeki eğitimler aralıksız devam ediyor. 'Nuri Dersimî İzleme Kurumu'yla birçok şehirde güçlü eğitim devreleri gerçekleştirildi ve önemli gelişmeler sağlandı. Anadilde eğitim de, yapılan temel çalışmalardan biridir. Daha önce kurulan Kürt Dil Kurumu (SZK) Kürtçe eğitim çalışmalarına hız verdi ve Rojava Kürdistan'da 100'e yakın okul açıldı. Bu okullardan bine yakın öğretmen yetiştirildi. Yine binlerce çocuk ve her yaştan Kürt, bu okullarda anadilde eğitime katıldı. Yine ilk defa rejimin resmi okullarında Kürtçe dersler verildi. Bu çalışmalarla devlet sistemine karşı alternatif bir eğitim sistemi yaratılmaya çalışıldı. Bu temel üzerinde Kürt Öğretmenler Birliği kuruldu. Büyük bir zenginliğe sahip olan kültür alanında gözle görülür bir kurumsallaşma açığa çıktı. Qamişlo, Dêrik, Amûdê, Afrîn, Kobanî' de ve birçok kentte kültür ve sanat merkezleri halkın hizmetine açıldı ve bu merkezlerden her birinde müzik grupları, folklor, tiyatro ve çocuk grupları oluşturularak çalışmalara önemli bir renk sağlanmış oldu. Dolayısıyla bölge kültürü üzerine önemli araştırma çalışmaları başlatıldı.

Hizmet ve Adalet

Halkın ihtiyaçlarının tedariki için ve halkın toplumsal, adli ve ekonomik sorunlarının çözümü için bir komite oluşturuldu. Yüksek Konsey'e bağlı Toplumsal Hizmet Komitesi'nin dışında her mecliste hizmet ve barış komiteleri oluşturuldu. Devletin hukuk sistemine karşı adalet Komitesi oluşturuldu. Söz konusu bu komiteler ahlak ve adalet sisteminin kurulması için şehirlerde çalışmalarına devam ediyorlar ve halk da sorunlarının çözümü için bu komitelere başvurarak bu yolla sorunlarına çözüm üretmektedir. Dolayısıyla Kürt Yüksek Konseyi'yle bağlantılı Barış ve Adalet Komitesi oluşturuldu. Bunun dışında hukuk sisteminin oturtulması için 4 Nisan 2013 tarihinden itibaren Mezopotamya Toplumsal Bilim Akademisi'ne bağlı olarak Toplumsal Adalet Şubesi oluşturuldu.

Kadın ve Gençlik

Demokratik Özerklik sisteminin önemli bir kolu da kadın ve gençlik çalışmalarıdır. Devrimin başlangıcından bu yana aktif bir şekilde yer alan ve "Yekitiya Star" adıyla örgütlenen kadınlar, kadın meclislerinin ve kadın evleri-

nin oluşturulmasıyla birlikte oluşan bu toplu kararlılığa katıldılar. Bununla birlikte, halk meclislerinin içinde de kadının temsiliyetine başat bir yer ayrılmıştır. Birçok şehirde kadın bilim ve eğitim merkezleri oluşturuldu ve Kadın Akademisi'yle birlikte halka özgürlük ideolojisi anlatılmaya çalışılmaktadır. Tüm yönetimlerde eş başkanlık sistemi çerçevesinde kadınlar yerlerini almakta ve kadın kurumları eğitim, aile, siyaset, ekonomi ve asayiş konularında sorunların çözümünde aktif bir rol oynamaktadır. Anadilde eğitimde kadınların rolüne ağırlık veren kadınlar,2013 Şubatından bu yana SZK çatısı altında Kürt Kadın Öğretmenler Birliği'ni kurdular.

YPJ

Özerklik sistemi çerçevesinde savunma alanı iktidarın elinden alınmak istenmekte ve devletin bir görevi olmaktan çıkartılmak amaçlanmaktadır. Bu çerçevede kadınlar savunma konusunda önemli adımlar attılar. Önceleri YPG'de yer alan kadınlar kendi askeri örgütlenmelerini yaratarak Kadın Savunma Birlikleri-Yekîneyên Parastinê yên Jinê, YPJ'yi kurdular. Kadınlar bununla savunmayı topluma mal etmeyi amaçlamaktadırlar ve tüm kentlerde kendi tugay ve taburlarını kurarak örgütlenmelerini geliştirdiler. Gençlik çalışmaları da "Devrimci Gençlik Hareketi" adıyla tüm şehirlerde özerk bir biçimde yürütülüyor. Yine üniversite öğrencileri de "Yurtsever Öğrenci Federasyonu" adıyla örgütlenmelerine devam etmektedirler. Her iki alanda da akademiler oluşturuldu ve bölgedeki gençler eğitimden geçmektedirler.

Ekonomi ve Sağlık

Özellikle sağlık ve ekonomik sorunlar bölgede ihtiyaçların teminine yönelik uygulanan ambargolardan ötürü en ciddi seviyededir. Halk özellikle ilaç, un ve yakacak gibi gündelik ihtiyaçların temininde büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Bu sorunların çözümü için Kürt Yüksek Komitesi çatısı altında bir komite oluşturuldu. Yardım çalışmalarını yürütebilmek ve yurtdışından gelen yardımları organize edebilmek için Kürt Kızılay'ı kuruldu ve bu sayede birçok kentte de yaralı ve yoksul insanlara yardımlar yapılmaktadır. Sistemin başat konularından biri de ekonomi alanıdır ve bu alan da en büyük gelişmeyi 2013 yılında sağladı. Ambargonun kırılması, sistemin inşası ve sorunların çözümü için Rojava Kürdistan Ekonomik Gelişim Kurumu oluşturuldu. Ekonomisini halka dayalı olarak ilerletmek isteyen bu kurum, Kobanî ve Dêrik' te oluşturuldu ve kooperatifleşme çalışmalarına başladı.

Basın

Bir yıl içinde Rojava Kürdistan' da yürütülen temel çalışmalardan biri de basın çalışmaları oldu. Basın çalışmaları her ne kadar son 30 yıl içinde yürütülmüşse de, ilk defa derli toplu bir şekilde yapılmaktadır. Bu temel üzerinde en son Qamişlo, Dêrik ve Afrîn'de radyo istasyonları açıldı. Rojava Kürdistan'da Kürt halkı ilk defa kendi toprakları üzerinde irade oldu ve kendi kendisini yönetiyor. Dolayısıyla bu, Kürtlerin bir halk olarak çözüm gücü olabildiğini gösteriyor. Halkın kazanımlarına karşı,değişik güçlerin saldırıları zor yöntemleriyle ve özel savaş metodlarıyla sürmektedir. Bu saldırılarla birlikte de Kürt halkı elde ettiği kazanımları savunmak ve özerk sistemini kalıcı hale getirebilmek için resmi çabalar yürütmektedir. Suriye'de iktidar için verilen savaş kendisiyle birlikte ölüm ve yıkım getirdi. Böylesi bir durum Rojava Kürdistan'da rahat bir durum yarattı ve Rojava halkı kendi özerk yönetimiyle bölge halklarına örnek oldu. Rojava Kürdistan'daki bu rahat durum hesapları tutmayan güçlerin hedefi haline geldi. Açığa çıkan bu halk iradeleşmesini kendi çıkarları için tehlike olarak gören bu söz konusu güçler, zor ve özel savaş yöntemleriyle saldırı ve provakasyonlara başladılar. Başını Türkiye'nin çektiği bu güçler bazı oyunlarla Kürtleri kör bir savaşın içine çekmek istedi. Türkiye Rojava Kürdistan'a olan sınırdaki asker sayısını artırarak 2 Ekim 2012'de Dirbêsiyê' ye saldırarak bir YPG savaşçısının ölümüne neden oldu, üç YPG' liyi de yaraladı. Dolayısıyla Kürtler arasında düşmanlık yaratmak için Kürtlerin en büyük siyasi gücü olan PYD'yi Esad rejimiyle işbirliği yapmakla suçladı. Bu planın sonuçsuz kalmasından sonra bu kez de Hür Suriye Ordusu eliyle Kürtlerin değerlerine saldırmaya başladı. Bu saldırıdan da bir şey elde edemeyince,bazı Kürt grup veya partilerini devreye soktu.

Türkiye'nin Yaklaşımları

Askeri alana yönelik saldırılarla birlikte siyasi iradeleşmeye karşı da planlar yapılıp devreye konuldu.Kürt Yüksek Konsey'inin oluşumundan sonra bazı Kürt partileri Hewler(Erbil)'de Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'yla bir araya geldiler. Bu arada Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nın gizli bir belgesi ortaya çıktı. Bu belgede Kürt halkının kazanımlarının çalınması için PYD'nin etkisizleştirilmesi vurgusu yapılmaktaydı. Yine El Parti Genel Başkanı Abdulhakim Beşar İngiltere'nin başkenti Londra'da ABD'li yetkililerle bir görüşme yaptı. Kısa bir süre sonra Suriye'nin özel BM ve Arap Birliği temsilcisi El Exder İbrahimî PYD ile bir görüşme yapmak istedi.Bunun üzerine PYD yetkilileri yaptıkları açıklamayla Kürt Yüksek Konseyi'nin kendilerini temsil ettiğini beyan ettiler ve bu doğrultuda bu görüşmeye tek başlarına katılmayı reddettiler. Ancak Suriye Kürtleri Ulusal Encümenliğinde yer alan bazı Kürt partileri Şam'a giderek İbrahimî ile görüşme yaptılar.

PYD'ye Karşı Gizli Toplantılar

Hewler'de Güney Kürdistan, Türkiye, ABD ve İsrailli yetkililerin katılımıyla sonbaharda gizli bir toplantı yapıldığı bir anda gündeme düştü. Bu toplantıda PYD' ye

karşı karalama kampanyası yapılması yönünde belgeler ortaya çıktı. Rojava Kürdistan halkı da bu kampanyaya karşı sokaklara dökülerek tavır aldı.

Kürt Yüksek Konseyi ENKS' ye tepki göstererek tutumunu netleştirmesini talep etti. Yine Rojava Kürdistan Halk Meclisi yetkilileri de ENKS üyeleriyle bir araya gelerek eleştiri ve önerilerini paylaştı.4 Ekim' de Kürtlere birlik ve düşmanların oyuncağı olunmaması çağrısı yapan Güney Kürdistan Bölge Başkanı Mesut Barzani, üç gün sonra Kürt Yüksek Konseyini görmezden gelerek El Parti ve Özgürlük ve Birlik partisi (Azadî) yetkilileriyle birlikte Katar'ın başkenti Doha'ya Suriye Muhalefeti Meclisi'nin toplantısına katılmaya gitti.

Çetelerin Saldırıları

Türkiye de silahlı çetelere destek vererek Kürt halkının Rojava'daki kazanımlarını geri alma peşindeydi. Tampon bölge oluşturma çabaları boşa çıkınca Türkiye Doğu Kürdistan'daki şehirlerden çeteler örgütleyerek harekete geçirdi.Bu çerçevede 25-26 Ekim 2012'de Halep'teki Kürt mahallleleri saldırıya uğradı.Bu saldırılar sonucunda 30 Kürt hayatını kaybetti. 27-30 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye destekli çetelerin saldırıları Afrîn ve civarında aralıksız devam etti. Sonra Azadi Partisinin de Halep ve Afrîn'deki saldırılarda parmağı olduğu ortaya çıktı. Ne ilginçtir ki; bu saldırılar sürerken Katar'ın başkentinde gizli bir toplantı yapılıyordu. Bu saldırılar sırasında Azadî, El Parti ve KDP'nin desteklediği Yekitî partisinin isimleri geçiyordu. Bu saldırılara karşı YPG'nin gösterdiği direnişler sonucunda bu planlar boşa çıktı ve silahlı çeteler çaresiz kalarak 13 Aralık'ta anlaşma imzalayarak şehri terketmek zorunda kaldı.Kürtler de Baas rejiminin yetkililerini resmi binaların olduğu Dirbêsiyê,Tiltemîr,Amûdê ve Dêrik'ten tamamen çıkardı. Anlaşmaya göre muhalif güçler, verdikleri sözlerde Kürtlerin yaşadığı yerleri Kurtarılmış Bölgeler olarak kabul edecek ve bir daha Kürt halkına saldırmayacaktı.

Girziro ve Yeniden Serêkaniyê

Serêkaniyê'de ateşkesle birlikte oluşan sessizlik bir ay devam etti. Kürt hareketi ve YPG 16 Ocak 2013'te, Baas rejim güçlerini petrol alanı olan Girkê Legê'ye bağlı Girziro köyünden çıkaracağı zaman, silahlı çeteler yeniden Serêkaniyê'ye saldırdılar. Çeteler bu kez 20'den fazla farklı silahlı grupla birlikte toplu bir şekilde saldırıya geçti ve çatışmalar 15 günden fazla sürdü. Bu çatışmalarda biri Fransa'ya diğeri de Türkiye'ye ait iki ambulans aracı ve Türk ordusuna ait silahlar YPG tarafından ele geçirildi. Bu saldırılarda ölen bir çete üyesinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu ortaya çıktı.Yine bu saldırılarda Türkiye'yle birlikte Fransa, İran Baas rejimi ve muhalif güçlerin Kürtlere karşı savaşta yer aldığı ortaya çıktı. YPG güçleri hem Girziro hem de Serêkaniyê'de saldırılara karşı direniş gösterdi, rejim güçlerini Girziro'dan çıkardı ve silahlı çetelere de ağır kayıplar verdirerek Serêkaniyê'den kovmayı başardı.

YPG güçleri 21 Şubat 2013 tarihinde Girkê Legê'ye bağlı Çilaxa kasabasını ve 1 Mart 2013'te de bir hafta içerisinde petrol bölgesi olan Rimelan'ı rejim güçlerinden kurtarmayı başardı. YPG' nin devrimci operasyon adını verdiği savunma savaşlarında Til Koçer kasabası, Serêkaniyê ve Tirbêspiyê bölgeleri El-Kaide'ye bağlı silahlı çetelerden tamamen kurtarılarak alındı.

Yüksek Kurul ve Diplomatik Zafer

Siyasi alanda ve birlik konusunda önemli adımlar atan Kürtler diplomasi alanında da ciddi zaferler kazandılar. Kürt Yüksek Konseyi resmi bir şekilde Rusya tarafından Mayıs ayında kabul edildi. Diyaloglar ve görüşmeler sırasında Suriye'nin geleceğiyle ilgili Cenevre'de düzenlenecek olan uluslararası toplantıya katılmak istediklerini bildirdi. Bu talep ilgili taraflar tarafından kabul edildi ve bununla ilk defa Kürtler uluslararası bir platformda kendi iradeleriyle yer alma fırsatını yakaladılar. Ancak ABD'nin öncülüğündeki bazı güçler Kürt Yüksek Konseyi'nin toplantıya katılımını engellemek için Abdulbasit Seyda gibi kimi şahsiyetleri öne çıkarmaya çalışarak bu birliği dağıtmak istedi.

Dönem Seçimleri ve Seçim Atılımı

Yılların mücadelesiyle ciddi bir deneyim elde eden Kürtler, bu karşıt girişimlere karşı bir adım daha atarak dönem yönetimini kurma yönünde bir atılımla birlikte toplumsal sözleşme yaptı. Buna göre tüm etnik,kültürel ve bölgedeki dini oluşumlarla görüşmeler yapılacak; bunun sonucunda tüm bu kesimlerin temsiliyetinde bir komite oluşturulacak ve bir dönem yürütmesi(yönetimi) oluşturulacak. Hazırlığı süren Toplumsal Sözleşme bu Kürt Yüksek Konseyi'nin yerine geçecek olan Dönem Yürütmesi tarafından ilan edilecek. Bu üç aylık çalışmadan sonraki üç ayın sonunda seçimler yapılacak ve Toplumsal Sözleşme de halka referendum yapılarak sunulacak. Seçimlerin sonucunda bölgenin resmi yönetimi belli olacak. Bu çalışma bu dönemde sonuçlandı ve Rojava halkı tüm oluşumlarıyla birlikte Dönem Yürütme Meclisini ilan edebilirler.

Çeviri: Mehmet Sezgin

Otuz Yıldır Hazırlanan Devrim

Ferda Çetin

1912'de Fransa'da yayınlanan Sosyalist Ansiklopedi'ye göre, "ihtilal, köklü ve dipten doruğa bir düzen, bir yönetim, bir ruh değişikliği; beşeri ve sosyal bir kurtuluş hareketidir. İhtilal, ömrünü tamamlamış sosyal ve siyasi bir düzenin temelden yok edilmesi, topyekün bir değişmedir; yıkar ve yeniden kurar. (1)

Cemil Meriç ise devrim halini, toplumun bütünleşmesi olarak adlandırırken, "ihtilal, köklü ve temelden doruğa bir tahavvül; bir düzen, bir yönetim, bir ruh değişikliğidir. Beşeri ve içtimai bir kurtuluş haraketi" diye tanımlıyor.(2)

Ansiklopedide yazılanlar Rojava'da gerçek oluyor bugün. Bir ruh ve zihniyet değişikliğinin eşliğinde yeni bir yaşam ve yeni bir intizam tesis ediliyor

Ansiklopedide yazılanlar Rojava'da gerçek oluyor bugün. Bir ruh ve zihniyet değişikliğinin eşliğinde yeni bir yaşam ve yeni bir intizam tesis ediliyor.

Fransızca "revolution" ile Latince bir mastar olan "Rouelvere", aynı kökten ve "geri dönmek" anlamına geliyormuş. Suriye'nin tamamı için söylenemese de, Rojava kelimenin tam manasıyla bir "dönüş" yaşıyor. Aslına, doğal olana ve gerçeğine dönüş...

Çok uzaklarda değil, 24 Temmuz 1923'ten önce, Suriye'de Araplar, Kürtler, Asuriler, Ermeniler yan yana ve birlikte yaşıyordu. Müslümanlar, Aleviler, Museviler, Hristiyanlar ve Ezidiler, egemenlerin kışkırtması olmadan evvel, Ortadoğu'da, birlikte yaşanabileceğinin en somut örneğiydi. Rojava Devrimi bu gerçeği yeniden hatırlatıyor: Toplum yaşamı ve sosyolojisi, bize öğretildiği veya kanıksatıldığı gibi değil. İnsanlar, öyle her an birbirini boğazlamak üzere tetikte bekleyen aç kurtlar değil. İktidar sahipleri toplumları parçalıyor ve birbirine karşı düşmanlaştırıyor, sonu ve zaferi mümkün olmayan bir savaşa tutuşturuyor. Sonrasında, güçten düşen tarafları kendi gücüne mahkum ediyor.

Rojava Devrimi bize, bir halkın bu büyük oyunun farkında olduğunu gösteriyor. Ne dışarıdan ihraç edilen ve işbirlikçisi olunacak bir ısmarlama demokrasi, ne de yüz yıldır toplumlara nefes aldırmayan despot statüsüzlük! Rojava Kürtleri, kötüler içinde daha az kötüyü tercih etmiyor. Ucuz yaklaşımlar ve fırsatçı hesaplar içinde, güçlüden yana durma cingözlüğüne girmeden, "Üçüncü Yol"dan yürüyor. Emperyal kuşatmaya ve onun yerli işbirlikçilerine karşı, inatçı ve kararlı bir karşı çıkış olarak, "ben kendi yolumu kendim seçeceğim, kendi kaderimin efendisi olacağım" diyor.

Rojava Devrimi görünürde her ne kadar rejime ve El Kaide çetelerine karşı yürütülüyor olsa da, esasında, adına "küreselleşme" denilen Kapitalist Modernite'ye karşıdır. Bölge statükoculuğu ile ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya arasındaki Rojava karşıtı zımni mutabakat, politik tercihlerin buluşması değil, ideolojik ve sistemsel bir yakınlığın sonucudur. Türkiye, Suudi Arabistan, Qatar ve El Kaide ile ABD ve AB, aralarında çelişkiler ve anlaşmazlıklar olsa da aynı sistemin bileşenleridir. Anlaşmazlık, iktidarın kimin elinde kalacağı ve nasıl paylaşılacağı üzerinedir. Yoksa stratejik ve ilkesel bir ayrılık söz konusu değil.

Üçüncü Yol'un sistemsel ve derin farklılık olması

1. Mağaradakiler, Cemil Meriç, İletişim Yayınları – 2004, s.119
2. Age.s.156

gerçeği, sözü edilen bu güçlerin tamamını Rojava Devrimi karşısında birleştiriyor. Rojava'ya saldırılar, Türkiye ve KDP'nin kapıları kapatarak ekonomik ambargo ile yarattıkları kuşatma; Almanya, İngiltere, Fransa ve Hollanda'dan Türkiye üzeri Rojava'ya rahatlıkla aktarılan binlerce çete-silah-mühimmat, Rojava Devrimi'nin nasıl bir ittifak ile karşı karşıya olduğunu da gösteriyor. Güney Kürdistan ile Rojava arasındaki Semelka sınır kapısı KDP tarafından kapatıldığında, orta yaşlarda Efrin'li köylü bir kadın kameralara,"bizi açlıkla terbiye edemezler, biz toprak yiyeceğiz ama ülkemizi terketmeyeceğiz" diyordu.

Çünkü, "ezilenlerin uğruna mücadele ettikleri özgürlük, sadece aç kalmama özgürlüğü değil…Yaratma ve kurma özgürlüğüdür. Böyle bir özgürlüğü tatmak için etkin ve sorumlu bir birey olmak gerekir; tutsak ya da çarkın iyi yağlanmış bir dişlisi olan birey değil". (3)

Rojava'da sadece Kürt halkı ve dışarıdan gelen çeteler arasında bir savaş sürmüyor. Aynı zamanda iki sistem arasında daha derin ve şiddetli bir savaş yaşanıyor.

Rojava Devrimi'nin etkin olduğu tüm yerleşimlerde oluşturulan meclislerin bileşimi, Kapitalist Modernite'nin parçalayarak atomlara dönüştürdüğü toplumu yeniden birleştiriyor. Toplum, gerçeğin ve doğalın yolunda, özüne dönüyor. Kürtlerin sayısal çoğunlukta olduğu yerlerde de ısrarla Arap, Ermeni, Süryani temsil hassasiyeti göstermeleri; müslüman çoğunluğun yanında Alevi, Hristiyan ve Ezidi inanç temsilinin sağlanması, bir savaş labaratuarına dönüştürülen Ortadoğu'da, tüm halklar adına umut verici bir gelişmedir. Bu, aynı zamanda, temel sorunları devrim sonrasına ertelemeden, inşa sürecinde çözme kararlılığını ifade ediyor.

Rojava Devrimi kendinden öncekiler gibi bir kıvılcım, bir işaret fişeği ile başlayan bir devrim, keskin bir elkoyuş değil. Toplumun yediden yetmişe, yeni bir kültür ve ahlak ile eğitildiği, dönüştürüldüğü ve yeni bir kimlik kazandıktan sonra gerçekleştirdiği bir devrimdir. Adım adım, kendinden emin bir devrim… Kendisinden öncekiler gibi zaptetme ve elegeçirme üzerine gelişmiyor. İnşa ve yeniden yapılandırma karakteri öne çıkıyor. Rojava devrimi, kırk yıla yakın bir süredir hazırlıkları yapılan bir devrim. O nedenle kendinden emin, telaşsız ve kontrollü bir tempo ile nüfuz ediyor hayatın içine.

Peki ani bir patlama ile olmadıysa nasıl oldu bu iş?

"1979 başlarından itibaren iki yönlü tedbir almaya çalıştım. Bir yandan uzun vadeli kırsal mücadele hazırlıkları yaparken, diğer yandan yurtdışına çıkıp hareket için yedek bir nefes borusu açmak istiyordum. Başarılırsa hareketin kalıcılığı kesinleşecekti. Dönemin koşullarına denk gelen taktik hamleler yapmak, strateji geliştirmek kadar önemlidir...1979 yılı ortalarına gelindiğinde, Suruçlu Ethem Akcan'a huduttan çıkış yapmak için hazır olmasını söylemiştim... Birkaç gün sonra Ethem çıkış için koşulların hazır olduğunu bildirdi... Amacın öneminden başka hiçbir şeyin ayakta tutamayacağı günlerdi. Ethem'in fedakârlıkları olmasaydı, bir hiçti çabalarım. Yeni bir toplumsallık için örgütlenme ve ilişkilenmenin büyük önemini ancak bu tür deneyimleri yaşayanlar hakkıyla bilirler...." (4)

Rojava Devrimi'nin temelleri, bu anlatımda sözü edilen yolculukla başladı. Sayın Öcalan'ın sözünü ettiği tarih, 2 Temmuz 1979 günüdür. Bu tarihte, Öcalan tel örgüleri aşarak Rojava'ya geçti.

Öcalan, ömrünün yirmi yılını Rojava halkı ile birlikte geçirdi. Onlarla birebir ilgilendi. Özel günlerde, bayramlarda, eğitim toplantılarında Rojava halkıyla eşitlik, adalet ve özgürlük sohbetleri yaptı. Büyük bir tecrit altında yaşadığı İmralı adasında dahi Suriye'yi, Rojava'yı izledi, öneriler yaptı.

"Öcalan tutsak edildikten birkaç yıl sonra Ortadoğu ve Suriye rejimlerinin yerle bir olacağını, diktatörlüklerin yıkılabileceğini, büyük iç karşıklıkların olacağını da ön gördü…2003 yılından itibaren PYD'yi kurma önerisi yaptı. 2004 Qamişlo ayaklanmasından sonra da gizli milis çalışması önerdi. Yıllar geçtikçe bu yapılar örgütlendi ve güçlendi. Nihayet 2012 yılında Rojava sessiz devrimi gerçekleşti". (5)

Demek ki bazı çevrelerin iddia ettiği gibi Rojava Devrimi ne bir tesadüf ün ne de kendiliğinden bir hareketin fırsatları değerlendirmesinin sonucudur.

Rojava'da devrimle birlikte, toplumun kurma, yaratma ve yeniden keşfetme kapasitesi açığa çıkıyor. Birey ve bireysel kaygılar etrafında dönen hayat yerine, toplumsal dayanışma ve özgüven gelişiyor.

Liberalizmin en has temsilcilerinden Margaret Thatcher'ın, 1984'lerde söylediği, "toplum diye bir şey yoktur, bireyler ve aileler vardır" sözleri, Rojava Devrimi ile sahibine iade edilmiş oldu. Kişisel amaç ve arayışlar yerine toplumsal değerler sistemi yeniden canlandı.

İşlevsiz, hantal ve topluma hizmet yerine toplumun üstünde ve topluma karşı bir pozisyona gelen bir çok kurum lağvedildi. Devrimin yeniden inşa sürecinde kurumlar toplumun elinde, yeniden asli amaçlarına dönüyor.Rejimin tekelindeki müesseseler, iktidarın çıkarlarına hizmet eden kurumlar olmaktan çıkarılarak, bütünleştirici toplumsal kurumlara dönüşüyor. Meclisler,hastaneler, okullar, belediyeler, kültür evleri, Heyva Sor, Asayiş, YPG, YPJ kaynaştırıcı kollektifler olarak, top-

3. Ezilenlerin Pedagojisi, Paulo Freire, Ayrıntı Yayınları – 2003, s.46
4. Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü, A.Öcalan, Mezopotamya Yayınları – 2012, s.288
5. http://rojavabilgi.blogspot.be/2013/09/rojavaye-kurdistan

lumsal yaşamın bir parçası haline geliyor. Halk mahkemeleri kuruluyor. Korku ve cezalandırmaya dayalı adalet anlayışı yerine ahlak ve vicdan esaslı yaklaşım gelişiyor.

Şimdi Rojava Devrimi büyük bir bayram yeridir. Orada sadece cephede, mevzilerde ve köy savunmalarında gögüs gögüse bir savaş sürmüyor. Bir yaşam inşa ediliyor. Yüzlerce okulda çocuklar ve gençler eğitim görüyor. En kıt olanaklar içinde onlarca hastahane, sağlık hizmetleri veriyor. Su kuyuları kazılıyor, yollar yapılıyor, elektrik hatları onarılıyor, şehirler, kasabalar temizleniyor. Elli – altmış yaşında kadınlar ve erkekler silah eğitimi alıyor, mevzilere girerek kendi köylerinin ve kasabalarının öz savunmasını yapıyor.

Rojava halkı ve orada yaşayan değişik kesimlerden insanlar, bir inşa süreci olan, olmayanı yaratma, yeni icatlar yapma zenginliği olan devrime, dolaylı ve temsili düzeyde değil, doğrudan katılıyor. Rojava'daki meclisler, aynı zamanda devrimin, gerçek bir demokrasi olma kararlılığını gösteriyor. Bu kararlılık, sistemler arası derin bir savaşın izlerini de taşıyor. Liberal demokraside, insanları kendilerini en yakından ilgilendiren problemlerle meşgul etmeme sanatına dönüştürülen politika, Rojava'da tersine çeviriliyor.

Çünkü:"Güçlü demokraside siyaset, yurttaşlara yapılan değil; onlar tarafından yapılan bir şeydir.Eylemlilik onun en büyük erdemidir ve ilgi,bağlılık,yükümlülük ve hizmet –ortak müzakere,ortak karar ve ortak çalışma- ayırt edici özellikleri" (6) gün yüzüne çıkıyor.

Emperyalist devletler eliyle darmadağınık hale getirilen Ortadoğu toplumu, Rojava Devrimi ile yeniden umutlanıyor; ortak yaşam ve paylaşım, yeniden ciddi bir seçenek olarak yaşam buluyor. Çatışma yerine dayanışma, rekabet yerine işbirliği fikri gelişiyor.

Goethe zamanında,"ya örs olacaksın ya çekiç" diyordu. Ya aradaki demir kim? Çekici tutan el kimin eli? Bu soruların cevabı yoktu.

Rojava Kürtleri ne örs olmak istediler, ne çekiç ne de aradaki demir. Onlar kendi topraklarında kendileri olmak istediler. Rojava Devrimi tam manasıyla bir halk devrimidir. Bu devrime köylüler, yoksullar, kadınlar ve gençlik öncülük ediyor. En büyük güvencesi de bu harç.

Rus Devrimi, Fransız Devrimi, Küba Devrimi ve diğer bir çok devrimin ortak özelliği, fetihçi bir amaç ve karakterde olmalarıydı. Önce iktidarı ve yönetimi, ardından mülkiyeti ele geçirmek istiyorlardı. Zaten devrimin stratejisi, örgütlenmesi, mücadelesi de bu amaca kitlenmişti. Halkın söz, karar ve inisiyatif sahibi olması; azınlıkların hakları, kadınların eşitliği ve özgürlüğü, bürokratik yönetim tarzının aşılması vb. temel sorunlar hep "sonra"ya erteleniyordu. Devrim sonrasına…

Rojava Devrimi başından itibaren yeni bir yaşam için, yeniden inşa amacıyla yürütülüyor. Ellerinde kazma ve kürekleri, malaları, çekiçleri ile bir halk yeniden tarih sahnesinde… Rojava'da halkın özyönetimi devrimin güvencesi.

Öz yönetim ise, "gündem oluşturma,tartışma,yasama ve ve siyaset yapma süreçlerine yurttaşların devamlı katılımını kolaylaştırmak için oluşturulmuş kurumlar yoluyla hayata geçirilir…Demokrasinin bu güçlü formülasyonundaki can alıcı terimler eylemlilik,süreç,kendi yasalarını oluşturma,yaratma ve dönüştürmedir". (7)

Peki, ani bir kıvılcım ve parlama ile gerçekleşmediyse, halk kendiliğinden bu devrimi nasıl benimsedi ve sahiplendi?

Hayatta hiçbir olay veya gelişme tesadüf değildir. Rojava Devrimi de 2 Temmuz 1979 günü gerçekleşen o tarihi "göç" ile çoktan başlamıştı zaten.

Rojava Devrimi ilk adımı başarıyla tamamladı ama katedeceği daha çok uzun bir yol var. Bu yolda henüz herşey garanti altına alınmış değil. Çünkü egemenlerde oyun çok. Cephede kaybettiğini masa başında alma, devrimin özünü boşaltarak ilkelerini sulandırma, ekonomik ambargo ile krizler yaratma egemenlerin mahir oldukları bir alan. Türkiye, ABD, İngiltere ve Fransa'nın daha şimdiden, Cenevre'de yapılacak görüşmelerde, Rojava Devrimi'ni daraltma ve sınırlandırma politikasında ortaklaştıkları bir sır değil. Güney Kürdistan Federe Yönetimi de bu politikanın görünen bir uzantısı konumunda.

Jürgen Habermas demokrasinin tamamlanmış bir proje olmadığını, daha ötesi tamamlanamayacağını ve sürekli revizyona gereksinimi olduğunu belirtir. Rojava Devrimi de gerçek bir demokrasi arayışı olduğuna göre, bu devrim rehavete kapılmamalı, durmamalı ve asla bitmemeli.

6. Güçlü Demokrasi, Benjamin Barber, Ayrıntı Yayınları-1995, s.177)
7. Age. s.196

Rojava, Yeninin Parolası

Figen Yüksekdağ

Rojava sadece Rojava mıdır? Son günlerin sık sorulan sorularından biri bu. Tarihin ve toplumun gelişiminde birçok şey sadece kendisinden ibaret değil. Eğer öyle olsaydı, bütünün bir parçası ya da kendisinden menkul gibi görünen sayısız durum ve gelişme, kendinin çok üstünde bir gerçekliği yaratmaz ve yönetmezdi. Toplumsal gelişmede öyle anlar ve hareketler vardır ki, bırakalım bir anda yarattığı genel etkiyi, tarihsel statükoların aşılmasını, belki de tarihte yeni bir sayfanın açılmasını koşullarlar.

Rojava'da yaşanan direnişi ve onun küçük bedeninin uğradığı acımasız saldırıları, sadece Kürdün ve Kürt özgürlük hareketinin sorunu sananlar, ölümcül yanlışa düşmüş demektir

Rojava… Bölünmüş bir büyük ülkenin, dördüncü küçük parçası. Bu küçük toprak parçasının üstünde tüten savaş dumanları, oradaki gerçeği görmemize engel değil. Aslında en önemli olan da tüten bu dumanlar ve savaş illüzyonuna dönmüş şartlar altında gerçeği görebilmekte. Yani ezen sınıflar karşısındaki ezilenler gerçeğini ve gücünü… Bugün bu gerçeği görmek, bütün özgürlükler mücadelesi yürütenlerin sorunu ve görevi. Doğal olarak ben konuyu enternasyonalist devrimci-sosyalist hareketin penceresinden değerlendireceğim. Bu aynı zamanda gerekli. Çünkü, Rojava'nın sadece Rojava olmadığını, en çok kendisine sol, devrimci, sosyalist diyenler tartışmak ve bilince çıkarmak durumunda. Aslında devrimcilik tarih boyunca ve teorik olarak hayatın ve sınıf mücadelelerinin içindeki gerçeği görmek, ona dokunmak ve dönüştürmektir. Marksizm-Leninizmi kendine tarihsel çıkış noktası olarak alanların teorik hamurunda bu vardır. Ama ne yazık ki kimi zamanlar, kimileri bakımından hamur kokar! Yaşayan ve akıp giden gerçeği anlayamayan, ona dokunamayan sosyalist devrimcilik ve komünistlik, durmuş bir bilincin ve hareketsizliğin içinde özünü, canlılığını yitirir. Şu günlerde Türkiye merkezli sol-sosyalist iddialı birçok kesim bakımından bu acı gerçek galip gelmiştir. Uzun bir tarihi olan Türkiye sol-devrimci hareketi, çok geniş bir bölgesel, kültürel ve siyasal alanda kendini var ederken bu genişlik içinde, gerçeğin sadece bazı yanlarına dokunduğunu ve dokunamadığı gerçekliklerin bir gün karşısına çıktığında, onunla yüzleşemeyecek kadar katılaştığını anlayamamıştır. Ama gerçek ve onun içindeki devrimcilik bütün katı duruşları ve anlayış duvarlarını aşacak kadar güçlüdür. Asıl sorun da sadece egemenlerin değil, ezilenler cephesinde durduğunu söyleyenlerin bu gerçekten korkmasıdır.

Şimdi Rojava bütün gerçeklik kırılmalarına meydan okuyan ve belki de tarihte yeni bir sayfayı açacak akışa yataklık eden topraktır. Devasa ana kıtaların ve adına Ortadoğu denilen kadim toprağın arasında sıkışmış gibi görünen bu küçük Kürt yurdu, bölge devriminin nabzının attığı yerdir. Enternasyonal devrimciliğin kendini ve özünü yeniden keşfedeceği yer de orasıdır. Bu aynı zamanda yaşam yolculuğudur. Devrimci gerçekle buluşmazsa ölecek ya da kötürümleşecek varlığını, yaşamın devrimci iksiriyle sağaltma-kurtarma yolculuğudur. Bu yola çıkan, yaşamın devrimci dinamiğiyle buluşarak, kendi varlığını direnen bir halkın varlığına armağan ederek, geleceğini ve varlık zeminini kazanır. Bu yola çıkmamak ve tereddüt etmek ise, durduğu yerde düşüncesi, ruhu, özü kurumuş cansız bir gövdeye dönüştürür. Bugün Rojava'da yaşanan direnişi ve onun küçük bedeninin uğradığı acımasız saldırıları, sadece Kürdün ve Kürt özgürlük hareketinin sorunu sananlar, ölümcül

yanlışa düşmüş demektir.

Yanlış nerede?

Türkiye merkezli devrim ve demokrasi güçlerinin Rojava politikası, yaşadıkları parçalı ideolojik, tarihsel geçmişten bağımsız değildir. Bu geçmiş, işçi sınıfı, emekçiler, yoksul halk zeminine dayalı olsa da, -eğer 68'den bugüne ele alırsak- işçi sınıfı merkezli olarak ama bütün bileşenleriyle kapsayamamış, buna yeterli bir program oluşturamamıştır. Bu hem programatik, hem de politik bir yetmezliktir. Kapsayıcı tek bir yapının tarihsel gelişimi kesintisiz olarak sürükleyemediğini de buna eklersek, toplumsal gerçeklik algısında oluşan kara delikler, parça parça devrimci hareketi içine çekmiştir. Eskinin THKP-C, TKP-ML, THKO gibi akımları, '71 devrimci çıkışında kendilerini ilk başta Kemalizmin prangalarından ve pasifizmin mengenesinden kurtarmak için bir hamle yapmıştır. Bu hamlenin sonucunda, pasifizmden kopuşma ve pratikte dinamik, eylemli bir gövde oluşturma başarılmıştır. Ne ki, Kemalizm ve ulus devlet sınırlarının devrimci çıkış üzerindeki etkileri düşünsel ve programatik olarak aşılamamıştır. Belki de '71 devrimci çıkışına öncülük eden İbo'lar, Mahir' lerin henüz sınırlı düzeydeki keşifleri ve yakaladıkları ipuçları, devletin ağır katliam ve tasfiye saldırılarından sonra kendine yaşam alanı bulabilseydi, bu tarih başka türlü de şekillenebilirdi. Ama olmadı. İşte tarihle konjonktür arasındaki kaçınılmaz ilişki de bu olsa gerek. Her zaman konjonktüre rağmen bir tarih yapamazsınız. Böylece o dönem özellikle Kürt gerçeğindeki asimilasyon ve sömürü temelini kavrama yolunda yakalanan ip uçları, '71 sonrası kaos içinde yok olup gitti. Ama diğer taraftan, Öcalan önderliğinde tarih sahnesinde çıkan PKK hareketi, Kürt sorununun devrimci tahlilinde radikal bir çıkış yaparak, artık ipuçlarına ihtiyaç duyulmayacak bir dönemin kapısını açtı.

Araya giren '80 darbesi Türkiye devrimci hareketinin Kürt sorununu kavramakta zaten yarım kalan gelişimini bir on yıl daha geciktirdi. 90'lı yıllara gelindiğinde, çok önemli bir bölüğü sorunu kavramış olsa da, araya giren tarihsel kopukluğun aşılması artık çok zordu. Üstelik bu kavrayışta parçalıydı. Özünü kavrayanlarla, mecburen kavrayanlar arasındaki ayrım da bugün de ortadan kalkmış değil. Ama temel olan gerçek şuydu: Uzun zamandır bir gölgeye dönüştüğü bilinse de, adı sosyalist olan geniş bir dünya parçasında sosyalizmin gölgesinin kalktığı, devrim ve toplumsal değişimin artık imkansız ilan edildiği bir zamanda, Kürdistan denilen kayıp ülkede bir devrim başlamıştı. Artık halkçı ve emperyalizmden bağımsız ulusal kurtuluşçu devrimlerin de yaşanamayacağı tezini çürüten bir gelişmeydi bu. Tek ülkede devrim paradigmasına göre şekillenmiş Türkiye devrimci hareketinin karşısına iki ülke ve iki ülkede devrim gerçeği çıktı böylece. Üstelik Kürdistan'da devrim ulusal özgürlük hareketi çıkışıyla erken başlamış, Türkiye'de halk ve sınıf dinamiklerine olduğu kadar, Kürt devrimi dinamikleriyle birleşen bir devrimci çıkış sağlanamadı. Bu eşitsizlik, birleşik bir devrim perspektifi ve birleşik devrimci önderlik oluşturma yoluyla çözülemedi.

'95-96 döneminde, Türkiye cephesinde Gazi halk ayaklanmasının merkezinde durduğu bir çıkış sağlanması, Kürt devriminin başarısını Batı'dan destekleyecek ikinci bir cephenin açılması bakımından umut vericiydi. Bu dönemsel çıkış aynı zamanda devrimci-sosyalist hareketin rüştünü yeniden ispat etmesi, kendi yazgısına, mecrasına müdahalesi anlamına geliyordu. Ne var ki, bu cephe bir yıl dayanabildi. Güçten düşmesi ve geri çekilmesinde sadece fiziksel imha ve tasfiye saldırıları değil, yine kilit sorunun Kürt sorununun kavranışındaki zaafiyet etkili oldu. Türkiye devrimci, sol hareketi oluşturan bölükler arasındaki ayrışmaların yeniden patlak verdiği dönem de bu dönemdir ve esasını enternasyonalizm ve sosyal şovenizm ayrımı oluşturur. Temelinde de Kürt sorunu vardır. Kürdistan'da bir devrim olduğunu görmeyenler ya da benimsemeyenler, '80'den sonra sol içinde sosyal şovenizmin farklı renk ve tonlarda yeniden kurucusu oldular. Bu kulvardan bağımsız enternasyonal devrimciler ise, köklü ve geniş bir alanı kapsayan sorunun paçalarına yapışmasından, hareket alanını daraltmasından kurtulamadılar. Türkiye'de ikinci bir devrim cephesi açmak, bu yolla Kürdistan devriminin yardımına koşmak güçlü bir istekti ama reel güç ağırlıklarının konuştuğu bir dünyada bunun fazla bir hükmü olmadı.

O dönemde pratikte ikinci bir cephenin açılması başarılamasa da, bu istek ve mücadelenin, Türkiye devrimci hareketinin tarihsel kodlarındaki yanlışlığa güçlü bir zihniyet müdahalesi olduğunu kabul etmeliyiz. Bugün varlığını daha çok hissettirmeye başlayan Türkiye cephesindeki enternasyonal devrimci damarın, o süreçten çıktığını ve o damardan beslendiğini unutmayalım. Ama madalyonun hep ikinci bir yüzü olmaya devam etti. Çeşitli sol yapılar, hepsi sosyal şovenizm düzeyinde olmasa da sosyalizm fikrinin dogmatik kavranışı ve devrimin güncelliğinden uzak duruşlarıyla, burunlarının ucundaki gerçeğe yabancılaştılar. Bu bazıları bakımından aynı zamanda kendi gerçeğine yabancılaşmak, bazıları bakımından da aslına rücu etmekti. Nitekim bu süreçten itibaren adıyla, sanıyla sosyal şoven ve Kemalizm referanslarını açıktan ilan eden sol iddialı yapılar da, bir damar olarak belirginleşti. Bunları bir süre sonra darbe ve darbecilerle açık ya da dolaylı münasebetlerinde gördük.

O yıllardan bugüne, Kürt halk gerçeğini kabul eden ama Kürt devrimini inkâr eden bir yapı oluştu. Türk ulus devletinin ve o devlet sınırlarına dayalı sosyal kurtuluşçuluğun hazin hikayesi! Bu hikâyenin hazin tarafı, Kürt gerçeğini kabul eden ama Kürt halkının kendi kaderini

bağımsızlık ya da özerklik, federasyon biçiminde tayin etmesini kabul etmeyen devlet yaklaşımına olan çarpıcı benzerliğidir. Bu benzerlik görmezden gelinmeye ya da üstü örtülmeye çalışılsa da, bugün Kürt devrimini tanımamak, sosyalizmin amentüsü sayılan ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımamaktır aslında. Çünkü ilkeler kitaplarda değil, yaşamın gerçekliğinde bir karşılığı varsa anlamlıdır. Bugün devrimsel bir yoldan ilerleyen ve her şeyden önce bu yola çıkmakla kaderini yeniden çizmeye başlamış bir halkın somut gerçeğini tanımayan bir sol, sosyalist iddia olabilir mi? Olursa bile bu, ulusalcılıkla sakatlanmış, teorik dogmatizmle hapsolmuş demektir. Ya da ayakları havada bir kibirle savrulmaktadır. Zira hala, ezilen ulus mücadelesiyle kurulması gereken ilişki bakımından okuduğu kitapları dahi anlamayan ya da istediği gibi anlayan bir damar vardır. Ulusların kendi kaderini tayin hakkını, büyük bir sınıfsal devrim olduktan, sosyalist bir düzen kurulduktan sonra bahşedilecek bir hak olarak görenlerin sayısı az değildir. İşte sosyalist bir devrim olmadan Kürdistan'da ulusal bir devrimin patlak vermesini kabullenememek, eğer görmezlerse böyle bir sorunun olmayacağını sanmak, bu dogmatik saplantının sonucudur. Oysa ki Kürt devrimi, ezilen ulus karakteri taşımasının yanı sıra, yeni bir yüz yılın sosyalizmine ışık tutacak zengin bir kaynak olmuştur. Ama onun kitaba uymayan yanlarına, sınıfsal farklılıkları da içeren yapısından doğan çelişkilere dikkat kesilen geleneksel sol zihniyet, devrimin güncel algılanışından ve devrimden kopmuştur. Devrim denilen olgunun soyut ve düz kavranışı demektir bu. Örneğin, Kürt özgürlük hareketinin, çetin mücadelelerle Türkiye'deki faşist yapıya vurduğu darbeler, sırtını doğrudan emperyalist bir güce dayayarak ilerlemesi mümkünken bağımsız yürümeyi tercih etmesi ve bunun oynadığı devrimci rol görülmemiştir. Türkiye emekçi sol hareketinin sosyal şoven olmayan kesimleri, dogmatik olmayı tercih etmiştir. Öyle ki, faşizme ve emperyalizme karşı kendilerinin ön cephede yürütmesi gereken savaşı, uzun yıllar en keskin biçimde PKK'nin tek başına yürüttüğü acı gerçeğini de üstlerine alınmamışlardır.

Rojava'da yaşanan direnişi ve onun küçük bedeninin uğradığı acımasız saldırıları, sadece Kürdün ve Kürt özgürlük hareketinin sorunu sananlar, ölümcül yanlışa düşmüş demektir

Bugün de Rojava devriminin kavranışını, Kuzey Kürdistan devriminin kavranışındaki sorunlardan bağımsız ele alamayız. Yani "Rojava sadece Rojava değildir" demeden önce "K. Kürdistan sadece K. Kürdistan değildir" diyebilen bir devrimcilik gerekir. Ne yazık ki, bu iki cümleyi de gönül rahatlığıyla kurabilen ana akımların sayısı sınırlı olmuştur. Ama '90 ortalarından başlayıp, 2000'li yıllara kadar inişli çıkışlı da olsa sağlanan bilinç ve eylemli gelişme, son yıllarda Halkların Demokratik Kongresi (HDK)'de somutlaşan güçlü bir damar ve blok açığa çıkarmıştır. Artık düne göre özelde Kürt devriminin, genel olarak da birleşik devrimci-demokratik mücadelenin gereklerine göre konumlanma ve bloklaşma gelişmektedir. Ancak hala pratik ve iradi zeminin güçlendiğini, zayıf yanlarını tahkim ettiğini söyleyemeyiz. İşin düğümlendiği noktalardan biri, Kürt devrimiyle ilişkide kendini destekçi olarak görme eğiliminin tamamen aşılamaması. Bu, işin pratik merkezine yürümeyi de zorlaştırıyor. Sorunun çözümünde destekçilik değil, birleşikliğin temel eksen olduğu gerçeği silikleşebiliyor. Devrimin ve çözüm girişimlerinin aktif, organik bir parçası olarak hareket etmeyen Türkiye devrim, demokrasi ve emek güçleri, bugün gerçek rollerini oynayamazlar açık ki. Rojava, devrimin güncel gerçeğiyle kurulacak ilişkide yeni bir eşik olarak karşımızdadır şimdi. Dahası, Kürt halkının kendi kaderini tayin etme mücadelesi, Türkiye-Kürdistan birleşik devriminin ve bölge devriminin kaderini belirleyecektir. Türkiye işçileri-emekçileri, ezilenleri ve onların bağrından çıkan devrimci-sosyalist güçleri de geleceğini başka yerde değil, bu akışın içinde aramalıdır.

Ortadoğu'da yeni bir şey oluyor

Son yüz yıldır Ortadoğu deyince akla ilk savaş ve petrol geliyor. Yüz yıllarda geriye giderseniz, büyük peygamberler doğuran halk isyanlarına, ardından egemen çıkarlarının inançlara bölünüp karşılıklı çatışmasına, büyük kavimlerin bunların ardında helak oluşuna, haçlı seferlerine ulaşırsınız. Yani tarihte yapacağınız her mesafeden yolculuk, sizi savaşa, aynı zamanda kendi döneminin devrimi sayılacak kitle hareketlerine götürür. İnsanlığın geriye adımlarının olduğu kadar, ileriye sıçramalarının da toprağıdır Ortadoğu. Bu çekişmenin çok yorduğu ama asla yenemediği özgünlükleri vardır. İçerdiği en önemli özgünlük ise güçlü kültürlere dayanıyor oluşudur. Bir yanıyla iç içe geçmiş, bir yanıyla farklılığını esneyen ama kırılmayan bir çelik gibi koruyan kültürler ve inançlardır bu. Bu aynı zamanda, bütün ulusal egemenlik yapılarına rağmen, egemen olmayan ulusların varlığını korumasına da kaynaklık etmiştir.

Ortadoğu tarih boyunca hem barındırdığı zenginlik kaynakları, hem jeopolitik önemi, hem de karmaşık ama güçlü bu yapısıyla, dünyada ideolojik ve siyasi hegemonya kurmak isteyen devletlerin hedefi olmuştur. Dünyaya hakim olma savaşı Ortadoğu'dan başlamasa bile, Ortadoğu'da bitmek zorundadır. Çünkü oraya hakim olamayan, dünyaya hakim olma savaşını kazan-

mış sayılmaz. Ama bu bölge hakim sömürgeci güçler tarafından işgal edilse, ilhak edilse, iç savaş taktikleriyle teslim alınmaya çalışılsa da demir leblebi gibidir. Yüz yıllardır bir yandan yağmalanmaktadır ama diğer yandan demir leblebi gibi yutmaya çalışanların boğazına takılıp dengeyi bozar. Ortadoğu'nun Rojava kesitinde yaşanan fenomen, kurulmak istenen yeni emperyalist dengeyi ve gerici-diktatör bölge devletlerinin kontrolünü bozan en çarpıcı örnektir. Bu nedenle bölge dengeleri bakımından da Rojava sadece Rojava değildir.

İki-üç yıl önce başlayan Arap isyanları K. Afrika'dan Ortadoğu'ya kadar, 1. ve 2. emperyalist dünya savaşlarından sonra oluşturulan statükonun sarsıldığı ve artık değişme zamanının geldiğini gösteriyordu. Bu herkesten önce bu coğrafyalarda yaşayan halkların değişim isteğinin dışa vurumuydu. Her biri tiranlığa dönüşen devletlere karşı özgürlük isteyen her kesimi içerisine alan ancak devrimci-demokratik bilinci ve önderliği tam oluşmamış kitle hareketi, büyük alt-üst oluşlar yarattı. Ne var ki, zengin ve güçlü sınıfın iktidarda olmayan ya da yeterince temsil edilmeyen kesimleri, devrimci önderlik boşluğunu kendi lehlerine doldurdu. Emperyalist güçlerin etki ve müdahalelerinin de artmasıyla "devrimin çalınması" diye adlandırılan durum doğdu. Bu gelişmeler içerisinde bir umut ve umutsuzluk dalgası arasında gidip gelen devrim arayışı, koşulların olgunlaştığı Rojava'da karşılık buldu. Bölge ezilenlerinin devrimci, demokratik gelişimine inanan kesimlerde umudun yeniden canlanması anlamına geliyordu bu gelişme. Kürt özgürlük hareketinin bölgesel mücadele deneyimlerinin açığa çıkardığı birikim, bölgenin olanca karmaşasına rağmen kendi yolunu buldu. Bu gelişme halka dayanan devrim fikrinin, Ortadoğu'da bir modele kavuşmasını da beraberinde getirdi. Sadece bir hareket ve alt-üst oluş değil, kendi iktidar modelini de yaratan bir devrim açığa çıktı. K. Afrika'dan başlayan devrimci değişim dalgası geri çekilirken, Suriye cangılında devrime dayalı bir ters akıntı gelişmeye başladı.

İşte bu açıdan baktığımızda, Rojava bize gelişmekte olanı gösterir. Bölge şartlarının devrime uygunluğunun yanı sıra, içerdiği uygunsuzluklara rağmen önüne geçilemeyen bir gelişmedir bu. Ortadoğu'da gerici-sömürgeci devletlerin tahakkümü ve emperyalizmin egemenlik oyunlarından başka bir şey daha olduğuna işaret eder. Ortadoğu'da c şıkkıdır Rojava. D şıkkının "hiçbiri" olduğu bir coğrafyada, üç ölümcül seçeneği çizip, halkın kendi seçeneğini oluşturmasıdır. Rojava'nın Ortadoğu'da açtığı 3. yol, tarihsel bir çelişkiyle kıvranan bölge halklarının geleceği bakımından da atılan tarihsel bir adımdır. Zira bölge halklarını yüz yıllar boyunca savaş ve sömürü kıskacına mahkum eden şey, halkçı-devrimci bir üçüncü yol açılamamış olmasıdır. Rojava devriminin bu kadar azgın saldırılarla yüz yüze kalmasının nedeni de, bölge halklarına biçilen bu kadere meydan okumasıdır. Çok doğal ve gösterişsiz olarak başlayan kendi kaderini tayin iradesi, bu iradenin savunulması konusunda çok acı ama görkemli bir direnişe dönüşmüştür. Bu devrimci direnişin, sadece bugün yarattığı etki gücünün ötesinde, tarihte yaratacağı etki gücü, kendi nesnel sınırlarının üstüne çıkmıştır.

Diğer yandan sınırların yeniden çizilmeye başlandığı bir dönemden geçiyoruz. En son 2. emperyalist paylaşım savaşında değişen sınırlar, bugünün çıkar savaşının ihtiyaçlarına denk düşmüyor. Ama Ortadoğu'daki değişim zorlamasını sadece bundan ibaret göremeyiz. Sınırları zorlayan bu değişim basıncında, bölge ezilen halklarının istek ve mücadelesi de belirleyicidir. Kürt sorunu, halklar cephesindeki bu değişim dinamiklerinin başında gelir. Ortadoğu'da yüz yıllar boyunca kolektif varlığı reddedilen, çözülmeyen bir ezilenler sorunu olarak, tarihin inkar koridorlarına terkedilen Kürt ulusal sorunu, bugün kendi çözüm dinamiğini oluşturmuştur. Bu aynı zamanda, ezilen halklar ve inançlar için açılmış bir yoldur.

Dünden bugüne yol açılırken

Bugüne kadar gidilecek yolları egemen yapı ve sömürgecilik belirliyordu. Politikalar, sömürü ve paylaşım odaklı olduğu için, emperyalistlerin Ortadoğu'da ezilen halklar ve inançlar sorununu çözme gibi bir derdi yoktu. Yüz yılın başında, Ortadoğu'daki ulus sorunundan anladığı tek şey, Arap ulusu ve ulus devletlerinin kuruluşuydu. 1. dünya savaşından önce başlayan, sonrasında da devam eden K. Afrika, Orta Asya yoğunluklu ulusal kurtuluş savaşları, bu sorunun çözümünü ertelenmez hala getiriyordu elbette. Ama büyük bir Arap ülkesi ve devleti hiçbir zaman istenmedi. Birçok parçaya bölünerek ve aradaki mezhep farkları da birçok zaman kışkırtılarak, yönetilmesi kolay bir çözüm modeli devreye kondu. Geniş bir coğrafyaya yayılmış Arapların nesnel çelişkileri, farklılıkları da yok değildi elbette. Ama çizilen devlet sınırları, bu özgünlükleri, farklılıkları değil, yönetim gücünün nasıl tesis edileceğini gözetiyordu. Sonuçta 20. yüz yılın başında bir taraftan Arap ulusal sorununu parçalayarak çözen ama diğer taraftan da Ortadoğu'da Arap ulusal egemenliğine dayanan bir yapı şekillendirildi. Özellikle ABD ve İngiltere'nin Arap devletleriyle kurduğu yeni sömürge ilişkisi ve işbirliği, bölge halklarının başına bela olan bir tahakküm rejimi yarattı. 2. dünya savaşına gelindiğinde, en kritik alanlardan biri yine Ortadoğu oldu. Yine ABD ve İngiltere merkezli olarak, dünyanın başka bir ulusal ve inançsal sorunu olan Yahudi sorununun çözümünde gözler Ortadoğu'ya dikildi. Demokratik iki devletli bir çözüm mümkünken, Filistin'in işgal ve ilhakına dayanan bir model devreye konuldu. Böylece emperyalizm, bölgede ikinci bir egemen ulus devlet yapısı daha oluşturdu. Üstelik Yahudi soru-

nunun çözümü için kurulan İsrail devleti uzun yıllar boyunca ABD'nin saldırı üssü ve militarist bir devlet olarak bölgede yerini aldı. Bu aynı zamanda egemenlik haklarıyla donanmış iki ulus devlet yapısı arasında uzun yıllar sürecek Arap-İsrail savaşlarının da kapısını açtı. Arap ulus devletleri arasındaki bölünmüşlük ve farklı emperyalist güç odaklarına dayanıyor olmalarının da etkisiyle, kendi aralarındaki çatışmalar da arttı. 2. paylaşım savaşı sonrasında, Mısır, Suriye, Irak, Yemen'in merkezinde durduğu, "Arap sosyalizmi" iddialı BAAS çizgisinin gelişimi de bu döneme dayanır. Bu Arap milli koalisyonu başkaca Arap devletlerini ve eğilimlerini de içinde topluyor ve ABD-İngiltere-Avrupa emperyalist eksenine karşı, Sovyet eksenine dayanıyordu. Ne var ki, bir süre sonra sosyalizmin geriye dönmeye, içerde ve dışarda kapitalist-emperyalist yapının restore edilmeye başlandığı Sovyet ekseni, BAAS çizgisini emperyalist bir gücün ilişiği haline getiriyordu. '60-'70'li yıllar boyunca "Bağlantısızlar" olarak anılan, emperyalist güç odaklarından bağımsız bir Arap sosyalizmi damarı oluşturulmaya çalışıldı. Ne var ki, iki kutuplu ve ikisi de emperyalist güçlerden oluşmuş bir dünyada bunun güçlü bir karşılığı olmadı. Kendilerine her ne kadar bağlantısız deseler de (Sovyet)Rusya hattına dayanıyorlardı. Ama bu dönemde, Filistin ve Suriye merkezli olarak, bölge devrimci örgütlerine alan açan, destek sağlayan bir damarın olduğunu da inkar edemeyiz.

Bölge ezilenlerinin devrimci, demokratik gelişimine inanan kesimlerde umudun yeniden canlanması anlamına geliyordu bu gelişme. Kürt özgürlük hareketinin bölgesel mücadele deneyimlerinin açığa çıkardığı birikim, bölgenin olanca karmaşasına rağmen kendi yolunu buldu

Sonuçta her ne kadar yeni kaos ve çatışmaların kapısını açsa da, Ortadoğu ve oluşturulan yeni dünya düzeninde Arap ve Yahudi ulusal sorunları emperyalist güçler tarafından tanınmış ve resmi olarak çözülmüştü. Ama aynı dönemlerde çetin mücadeleler veren, bir çok isyan başlatıp katliamlara uğrayan, devlet kurma girişimi emperyalist hileler ve yalnızlaşmayla yenilgiye uğrayıp ezilen Kürtler, o dönemlerde kurulan yeni düzenin kurbanı ilan edildi. Arap ve Yahudi devletlerine dayanan bir egemen yapı kurma derdinde olan emperyalist güçlerin Kürtlerle işi yoktu. 2. Dünya savaşının hemen ardından ilan edilen Mahabad Kürt cumhuriyeti, tarihte Kürtlerin kendi öz yönetimine kavuşmasına en yaklaştığı döneme denk gelir. Ama Mahabad'ı destekleyen o zamanın Sovyetler Birliği, 2. dünya savaşından ağır kayıplarla çıkmış bir güç olarak, bölgedeki İngiltere odağı karşısında kararlı bir duruş sergileyemez. Çok genç ve bütün destekleri çekilmiş Mahabad Cumhuriyeti, dünya güçleri arasında kurulan yeni dengeler ve anlaşmaların sarmalı arasında, baştan yok sayılan ya da feda edilendir.

Ama şimdi... Elbette şimdi, hiçbir emperyalist güç odağının, gerici-sömürgeci devletin yok edip, engelleyemeyeceği bir Kürdistan gerçeği hakimdir Ortadoğu'da. Bu Kürt halkının uzun ve zor yıllar boyunca dişiyle tırnağıyla ve bağımsız iradesiyle kazandığı bir düzeydir. İşte tam da bundan dolayı, Ortadoğu'daki oyun kurucuların oyununa gelmeyecek, sırtını ille de egemen bir güce yaslamaya mecbur hissetmeyecek bir yerdedir. Ve bu, tarihsel gelişmeyi, sermaye-sömürü odaklarının planlarından ve düzen kuruculuğundan ibaret sananların yanılgısına vurulmuş ağır bir darbedir. Şimdi bölgede yeni düzenin çanları gürültüyle çalarken, bütün dünya halklarına tarihsel gelişmede ezilenlerin bağımsız rolünü gösteren parlak, coşku verici bir örnektir Rojava.

Evet, egemenler artık Kürt sorununun çözümünü bırakalım bir yüz yıl daha, 5 yıl daha erteleyemezler. Ama bu çözüm modelini kendilerine bağlamak, yönetim ve baskı gücünü kendi ellerinde tutmak isterler. Bu açıdan eskiye oranla nüanslar değişse de, egemenlik ve sömürü stratejisinin özü aynı kalmıştır. Rojava üzerinde ve etrafındaki gelişmeler, bu stratejiye uygun işlemeyen devrimci değişime çeşitli biçimlerde müdahale yaklaşımını gösteriyor. Rojava, emperyalist ve bölgesel çelişki ve olanaklardan yararlansa da, öz itibarıyla sömürgeci, diktatöryal, sermaye odaklı Ortadoğu egemen stratejisinin dışında olduğunu çok açık sergiliyor. Bu durum elbette, bölgede güçlü dostların, hamilerin olmaması demektir. Üstelik doğrudan-dolaylı biçimlerde saldırı ve müdahalelere açık bir durum yaratır. Bugün Nusra, El Kaide, ÖSO çetelerinin gözü dönmüş saldırılarının arkasında açıktan Türk devleti, dolaylı olarak da duruma seyirci kalan ABD, Avrupa emperyalist merkezleri vardır. Türk devletin kendi şovenist tahammülsüzlüğü ve Kuzey'de de Kürtler karşısında inisiyatif kaybetmesine yol açacağı için, Rojava'ya açık bir saldırı cephesi olarak konumlanmıştır. ABD ise, düne kadar Esad'a karşı desteklediği İslam kisvesi altındaki çetelerin kendi uydusu olan Türkiye gibi bir ülke üzerinden salınmasına da izin vermektedir. Savaşı daha kanlı ve acımasız hale getirerek çekilen ve en başta bu savaşın başlamasında hiçbir sorumluluğu olmayan Rojava' yı ağır bir saldırıyla baş başa bırakan kirli bir oyun sergilemektedir.

Bir taraftan da, Türk devleti ve ABD'yle yakın ilişkileri bilinen Güney Kürdistan yönetiminin müdahalesi ve blokajıyla yüz yüzedir Rojava. Aslında emperyalist odaklar, bölgede Kürt sorununu kendi seçtikleri siyasi muhataplar üzerinden çözerek, aynı zamanda kontrol ve yönetim gücünü de ellerinde tutma hesapları yapıyor. Dört parçada KDP merkezli bir çözüm yaklaşımı kendini ele veriyor. Türk devleti de son Amed buluşmasında

bu yaklaşıma uzak olmadığını ortaya koydu. Kürt halk önderi Öcalan-PKK ve Rojava-PYD çizgisine karşı hegemonya sağlama hesapları yapılıyor. Ama bunun karşısında Rojava'da halk iradesine-katılımına dayanan yönetim yapısı ve devrimci-demokratik inşa çalışmaları, bu hegemonya hesapları karşısında ciddi bir politik, moral güç yaratıyor. Yani egemenlerin işi kolay olmayacak. Dahası Kürtler dün olduğundan farklı olarak, kimlik ve kurtuluş mücadelelerini kapsamlı bir bölgesel stratejiye, paradigmaya ve programa dayandırıyor. Bu, sadece fiziksel-askeri güç dışında kolektif akıl ve stratejik gücün konuştuğu Ortadoğu'da önemli bir düzey anlamına gelir.

Bütün bunların toplamından, ezilen halklar, işçiler, emekçiler ve bu sınıfın kurtuluşuna inanan devrimciler için ne anlam çıkar diye soran olursa, ne yazık ki hala o büyük cevabı bulamamış demektir. Yani bölgesel devrim cevabını...Rojava ve Kürdistan devriminin, sömürgecilik, diktatörlük statükosunu kıran, egemenlik dengelerini altüst eden etkisini, bölgesel bir devrimin işaret fişeği, öncü kolu olduğunu anlamamak için epeyce uğraşmak gerekir. Ama her şeyden önce, zihinsel kalıplardan kurtulmak gelir. Özel olarak Türkiye'de ait olduğu bölgesel gerçeklikten kopmuş, ona yabancılaşmış sol-sosyalizm referanslı bir damar olduğu reddedilemez. Bu damar, Rojava' dan yükselen işaret ve yardım fişeğine, uzak diyarlardan yansıyan bir görüntü gibi bakmaktadır. Oysa ki, özellikle 21. yüz yılda devrimlerin kazandığı bölgesel karakter, iç içe geçmiş ve birbirini doğrudan etkileyen bir toplumsal değişimin kapısını açmıştır. Ulus-inanç özgürlüğü sorununu çözerek ilerleyen ama aynı zamanda bunu aşarak birleştiren bir bölgesel devrim yolu belirmiştir. Bu ihtiyacı ve gelişimi görmeyen, özellikle de egemen ulusa dayalı ülkelerin devrimcileri, gittikçe devrim iddiasından ve bunun inandırıcılığından koparlar. Şu an Türkiye'de Rojava'ya uzaktan bakan sadece kendine devrimci diyenler değil, demokrat ve özgürlükçü diyenlerin kimliği ve tutarlılığıyla ilgili bir sorundur bu. Ve uzaktan bakmaya devam ettikçe, iddialarında tutarsızlaşırlar.

Dewlet çima?

Rojava birçok bölge denklemine ve ezberine müdahale anlamına geldiği gibi, devlet ve iktidar biçimi sorununa da müdahale anlamına gelir. Bilinen burjuva ulus devlet formülü dışında, yerel yönetim komünlerine dayanan, halk katılımının esas alındığı, aslında Sovyet modeline benzeyen bir model inşası başlamıştır. Kimileri "bugün-yarın sonu gelir" derken, bu çizgiyi uygulama kararlılığı, bütün zorluklara rağmen kırılmamıştır. Rojava aslında 21. yüz yılda tarihe neden devlet, kimin için devlet sorusunun sorulması ve buna bir cevabın üretilmesidir. Rojava halkı, kendini yönetme sorununu, katı burjuva ve ulus devlet modelinin aksine, kitlelerin doğrudan yönetime katılımı ve organize olma mekanizmalarını kolektifleştirerek çözmeye yönelmiştir. Diğer yandan bölge halklarıyla arasına katı ulus devlet sınırları çekerek ayrışma yolu izlememiştir. Demokratik özerklik rejimini, sadece bölge egemenleri karşısında çekildiği zorunlu bir mevzi olarak okumamak gerekir. Bu Rojava'nın kendini yönetme tarifi yaparkenki sözü ve iradesidir. Aynı zamanda ulusal anlamda kendi kaderini tayin hakkını kullanma biçimlerinden biridir.

Diğer yandan Ortadoğu'da sayısız savaş, bela ve diktatörlük, 20. yüzyılın kapitalist-emperyalist kaynaklı ulus devlet yapısına dayanır. Tarih boyunca özellikle de Kürt halkı bu devlet yapısından çok çekmiş ve siyasi birikiminde hiç iyi izler bırakmamıştır. Doğal olarak sorun kaynağı bu devletlere benzeyecek bir devlet kurmama tavrı, oluşan birikimin yarattığı demokratik alternatif ve sonuç olarak görülebilir.

Esas olarak, sınıf ayrımına, ezen-ezilen çelişkisine dayalı sistemlerin açığa çıkardığı, asıl anlamını da kapitalist sistemde bulan bir mekanizmadır devlet. Tarih boyunca, toplumsal yapıyı düzenleyici yanından çok, mülk sahibinin mülksüzü, ezenin ezileni, azınlığın çoğunluğu baskı altına aldığı bir yapı olarak öne çıkmıştır. Sosyalizm tarihinde kapitalizmden sınıfsız topluma geçerken uğranacak zorunlu bir durak olarak tanımlanır. Bundan yüz yıl önce Ekim devrimiyle, oligarşik ve kapitalist devlet düzenine isyan eden sosyalistler, kuracakları yeni cumhuriyeti tarif ederken, "devletin giderek yok olduğu" bir yapıdan söz ederler. Hatta "zorunlu" sosyalist devlet mekanizmasını da "devlet olmayan devlet" ve komün-Sovyet kitle organlarıyla eritilmesi gereken devlet olarak tarif ederler. Bu tarifin geçirdiği evrim ve sonradan büründüğü biçim ayrı bir sorun; ama sosyalist-komünist düşüncenin aradığı bir devlet değil, devletsizliktir. "Sınıfsız, sınırsız, devletsiz toplumdur". Aslında ezilenler ve alternatif yaşam arayanlar, değişik deneylerden geçerek bu arayışı sürdürmüştür. Rojava'da yaşananı da bu arayıştan bağımsız düşünmemek gerekir. Yüz yıl önce bile bir hedef ve bilinç olarak var olan bu arayışın, bugün değişen koşullarda farklı yanıtlar bulması mümkündür. Bugün aslında devlet adı altında ezilenler iktidar sorunu ve çelişkisini tanımlama ve doğaya, insana uygun en doğru cevabı verme mücadelesi yürütmektedir. İktidarın toplumsallaştırılması, yönetimin paylaşılması yolundan ilerleyerek, iktidar kavramının değişeceği, belki de tarih sözlüğünden çıkacağı bir yolun yürünmesidir bu. Rojava'nın kendince bu yolda yürümesi, toplumsal arayış ve gelişmeye yapılmış bir katkı olabilir ancak. Üstelik kimilerince sanıldığı gibi, sosyalist düşüncenin temelleriyle keskin bir çelişki değildir. Batı Kürdistan'da girilen devletsiz çözüm süreci, ulusal ve toplumsal sorunun çözüm modeli olarak devlet enstrümanına yüklenen politik rol tanımını sarsmıştır. Ama bilinci sadece bilinen değil, keşfedilmesi gereken gerçek yönetiyorsa, bu sarsıntıdan pa-

niğe kapılmaya gerek yok. Tam tersine keşfetmeye ve deneyimlemeye gerek var. Zaten Rojava devriminin en heyecan verici yanı, halka, kitleye köy köy, mahalle mahalle insanın eşit-kolektif gücünü ayağa diken rejim inşasıdır. Bunu keşfetmekten ancak mutluluk ve ilham alınabilir. İnanıyorum ki, bütün bölge ve dünya halkları, küçücük Rojava' dan fışkıran bu insani güçten ilham alacaklardır. Ve devlet gibi birçok fani aracın, asla insandan, emekten, ezilenlerden üstün olmadığını göreceklerdir. Rojava, tarihte devletle anılan bu köklü sorun ve çelişkiye yaklaşımı nedeniyle de sadece kendinden ibaret değildir. Bütün bölge ve dünya halklarının, bu sorun ve çelişkiden doğan mücadelesine, geleceğine tutulmuş bir ışıktır.

Rojava ortak vatan

Enternasyonal devrimciliğin altın kuralı tek bir vatanının olmasıdır. Devrim nabzının attığı her yer, devrimcinin vatanıdır. Bu kural sadece inkâr edilen ve zulme uğrayan bir ulusun-vatanın devrimcisiysen değişir. İşte o zaman yurtsever mücadelenin en önünde, en tutarlı olarak devrimciler döğüşmelidir. Ama yurdunun ve halkının özgürlük mücadelesiyle kendini sınırlamayan bir ulusal devrimcilikte mümkündür. Bugün Rojava'da Kürt halkının özgürlüğü için döğüşenlerin Arap, Ermeni, Asuri halklarının, Alevi, Sünni, Hristiyan inançlarının özgürlüğünü de sahipleniyor oluşu buna en doğru örnektir.

Yüreğimiz Filistin için atıyordu da bugün neden Rojava için atmıyor? Bu soruyu sorma cesareti gösterilirse çelişki aşılır. Ama sorunun cevabı basit değildir. Türkiye devrimci, sol hareketinin tarihsel kodları ve buradaki sorunlarla yüzleşmesi anlamına gelir

Peki Rojava yurtsever devrimcilerinin dışında, bu yurda uzak ama ilkesi her yurttaki devrimi sahiplenmek olan enternasyonal devrimciler? Kabul etmek gerekir ki, enternasyonal devrimciliğe inanan birçok kesimde, Rojava devriminin yurt savunmasına yürekle ve bilekle koşma isteği güçlü değil. Bunun sadece kuvvet durumlarıyla, büyüklük-küçüklükleriyle ilgili olduğunu da söylemek zor. İtiraf edilmesi gereken gerçek, Türkiye'de enternasyonal devrimci ruhun ve damarın kurumaya yüz tuttuğudur. Çoğu kesim bu itirafta zorlanıyor. Bazılarının sadece iddiasında ve tarihinde kalmış bir kavram enternasyonalizm. Egemen ulus solculuğuna kaymış durumdalar. Bazıları da bu kategoriye dahil olmasa da ufkunun ve "çok yönlü görevlere yetişememe" gerekçesine hapsolmuş durumda. Oysa ki, devrimcilik tanımında anahtar sözcüklerden biri iradedir. İradeniz ve harekete geçme netliğiniz varsa, her iddia kendine bir yol bulur. Ne yazık ki, aradan iki yıl geçmiş ve Rojava'da yer yerinden oynamışken, Türkiye cephesinden, özellikle de enternasyonal devrimciliğe, dayanışmaya inananlardan güçlü bir hareket gelişmedi. Hadi hareketi ille de gidip Rojava'da savaşmak diye mutlaklaştırmayalım. Türkiye'de geniş ve etkili bir dayanışma-sahiplenme hareketi yaratmak da mümkün değil midir? Elbette mümkün; ve Rojava'nın bugün en çok ihtiyaç duyduğu şeylerin başında geliyor. Türk devletinin devrime dönük saldırılara verdiği açık desteği ve yönlendirmeyi teşhir eden, bunu kesen bir demokratik kamuoyu oluşturma görevi bugün Türkiye enternasyonal devrim ve dayanışma güçlerinin görevidir.

Dün Filistin için şahlanan dayanışma ve mücadele bugün Rojava için şahlanmıyorsa, dünü bile sorgulamak gerekir. Dün yüreğimiz Filistin için atıyordu da bugün neden Rojava için atmıyor? Bu soruyu sorma cesareti gösterilirse çelişki aşılır. Ama sorunun cevabı basit değildir. Türkiye devrimci, sol hareketinin tarihsel kodları ve buradaki sorunlarla yüzleşmesi anlamına gelir. Gerçeğe bağlı kalarak cevap vermeye başlandığında, 30-40 yıl önce antiemperyalist olarak görülen Suriye rejiminin ve oğul Esad'ın hala öyle görüldüğü çıkar ortaya. '70'li yıllarda eksik ve kimi yanlarıyla yanlış oluşan antiemperyalizm bilincindeki çarpıklıklar çıkar. İşte bu çarpıklık, sonradan birer diktatörlüğe dönüşen, BAAS-Arap sosyalizmi damarının her dönem sahiplenilmesi gibi bir ayıbı yaratmıştır. Kimileri bu ayıbı açıktan, kimileri de laf dolandırarak ve pratikte taşımaya devam ediyor. Dün Filistin direnişini sahiplenmek, dönemin oluşturduğu kodlara uygun olduğundan daha kolaydı. Ama bir yanıyla devrimci bir niteliğin, diğer yanıyla nitelikteki çok önemli bir zayıf noktanın işaretiydi. Öyle ki, en yakındaki ezilen Kürt halkı sorununu görülmezken, daha uzaklardaki Filistin ulusal sorunu görülüyor, bunun niteliğe dair en zayıf noktaların başında geldiği yok sayılıyordu. Bunun gerçek nedeninin Kürtlerin misak-ı milli sınırlarının içinde, Filistinlilerin dışında olmasından kaynaklandığını daha net görebiliyoruz. Türk devletinin milli sınırlarına dayalı olarak şekillenmiş sol ve devrimcilik algısının, bugün hala bunlar adına hareket edenleri önemli oranda yönettiğini biliyoruz.

Ama devrimci-sosyalist hareketin ana akımları içinde, bu kodlardan çok gerilerde bırakan, Rojava' daki enternasyonalist görevlerinin peşinden gidenler de var. MLKP militanı Serkan Tosun, Rojava'da PYD saflarında savaşırken ölümsüzleşti. Belki yüzlerce özgürlük savaşçısının, halkın şehit düştüğü bir direnişte, tek bir kişi nedir ki denebilir. Bir yanıyla haklıdır da. Ama o tek kişi, unutulmuş, yosun tutmuş bir ruha can veren, halkın destansı direnişi karşısında bezginliğin pençesinde kaybolanları devrime ve yaşama çağıran iradenin adıysa,

anlam değişir. Yani nasıl, Rojava sadece Rojava değilse, Serkan Tosun da sadece Serkan Tosun değildir. Her ulustan, kesimden bütün Türkiyeli devrimcilere ve Türkiye halklarına yapılmış bir çağrıdır Serkan'ın şehadeti. Şovenizm ve milliyetçi sınırlarla iğdiş olmuş bilinçleri uyaran, son 50 yılda oluşan ezberi bozan devrimci bir çıkıştır. Hatırlayın ve harekete geçin çağrısıdır.

Hatırlayın; İspanya'da faşizme karşı onlarca ulustan, on binlerce savaşçı İspanyol halkları için döğüştü. Bayrak edindiğiniz Arjantinli Che, Latin Amerika devrimi için, Küba'da savaşıp, Bolivya'da şehit düştü. Vietnam halkının özgürlüğü için bütün dünyada halklar, devrimciler ayağa kalktı. Filistin toprağına Türkiyeli devrimcilerin kanı karıştı... Evet hatırlanacak çok şey var. Ama hatırlamak bir ruhu yaşamaya ve yaşatmaya yetmez. Eğer bugün Rojava için harekete geçmiyorsanız, dün öğrendiklerinizi ve hatırladıklarınızı da unutun! İşte tek bir enternasyonal devrimcinin şehadeti, Rojava devriminden uzak durarak gerçeklerden kaçacağını sananlara bunu söylemiştir.

Artık Rojava ortak geleceğimizin kavşağı ve yeni, özgür, insanca yaşam isteyenlerin ortak devrimci yurdudur. Ve devrimciler için yürek ferahlığıyla farklı bir partinin bayrağı altında savaşmak, farklı bir vatan için ölmek demektir. Kürt özgürlüğü için savaşan Türkler, Lazlar, Çerkesler, Araplar ve daha nice ulustan, ulus üstü bir dünya yaratmaya kendini adayanlar çoğaldıkça, çoğul ama birlikte bir yaşam kurulacaktır. İşte Rojava böyle bir yeni yaşamın parolasıdır...

Devrimin nabzının attığı her yer devrimcinin vatanıdır.

AKP K. Kürdistan'da süren çözüm sürecini Rojava devrimini boğma planlarının tutup tutmamasına bağlamıştır.

Ulusal sorunun çözümünde sosyalist şartlar yoksa emperyalist şartlara hizmet eder ezberini aşamayan sol.

Rojava'da aslında Lenin'in yıllar önce söylediği devlet olmayan devleti arıyor halk.

Filistin, İspanya, Vietnam, Küba….

Türkiye devrimci-sosyalist hareketinin çarpık antiemperyalizmi. ABD'ye karşı Rusya-Çin blokunun safına düşmeyi sorun etmeyen bir devrimcilik baştan sakatlanmıştır. Sosyal şovenizm, sosyal emperyalizme götürür.

Arap Baharının Çıkmazları

Ayfer Ekin

Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler dünyanın herhangi bir coğrafyasında yaşananlardan daha fazla dünya gündemini meşgul etmektedir. Son yıllarda yaşanan gelişmelere 'Arap Baharı' adı verildi. Bu gelişmelerin nedenleri, açığa çıkarttıkları ve gelecekte hangi mecralara akacağı yönünde birçok değerlendirme yapıldı, yapılıyor. Herkes kendi cephesinden yaşananları değerlendirip ona göre politika, duruş ve yaklaşım belirlemeye çalışıyor. Herkesin durduğu yerden olayları değerlendirmesi anlaşılır bir durumdur. Fakat bu çoklu yorum sadece durulan yerden bakmakla açıklanamaz. Gelişmelerin dolayısıyla sorunların çokluk karakterinden kaynaklandığını da görmek gerekir. 'Arap Baharı' denilen süreci başlatanın Batı olduğu ve Batı'nın çıkarları doğrultusunda işleyen bir süreç olmasından tutalım sorunun kaynağının kim ve ne olduğuna, sürecin nereye evirileceğine yönelik değerlendirmelerin hepsinde bazı gerçekler ortaya konulmakta fakat bütün bunlar yaşananların sadece bir kısmını dile getirmekte, bütününü değil.

Arap ülkelerinde açığa çıkan gelişmeleri diğer gelişme ve direnişlerden koparmak, onların etkisini yok saymak anlamına gelmektedir

Gelişmelere 'Arap Baharı' adının verilmesini eleştirmekle işe başlamak gerekiyor. 'Arap Baharı' tespiti bütünü parçalamaktır. Arap ülkelerinde açığa çıkan gelişmeleri diğer gelişme ve direnişlerden koparmak, onların etkisini yok saymak anlamına gelmektedir. Bu, Ortadoğu toplumlarının kendilerine dayatılanlara karşı, geleneksel direniş biçimleri olarak toplumsal varlıklarını bulundukları formlarda (aile, aşiret, mezhep,tarikat vb.) dağ ve çöllere çekilme pahasına sürdürme geleneklerini, yine bu formları önemli değişikliklere uğratarak ideolojik, politik, eylemsel ve alternatif olma gücüne ulaşmış biçimlerini-ki, bunun en etkili ve güçlü örneği Kürt halkının sergilediği direniştir –görmemektir. Bunda ideolojik bir tutumun olduğu şüphe götürmez. Belki de 'Arap Baharı'nın açmazlarının başında bu durum gelmektedir.

Bu nedenle 'Arap Baharı' kavramını yukarda belirtiğim bütünselliği gözardı etmeden geleneksel ve alternatif direniş dışında var olan ama kesinlikle onlardan etkilenen gelişmeleri ifade etmek için, kullanacağım.

Tıkanıklığı, ideolojik-politik, örgütleme ve eylem boyutlarıyla irdelemek faydalı olabilir. Bu bağlamda bu yazıda öncülük sorunu irdelenmeye çalışılacak. Yine tarihsellik ve güncelik bağı kurulmamış değerlendirmeler yeterince aydınlatıcı olmayacağı düşüncesiyle tarihsel bazı örneklemeler kısaca da olsa yer alacaktır. Son bölümde ise; alternatif olmasından kaynaklı Rojava değerlendirilecektir.

Gelişmeleri, 'Arap Baharı'nı da "az direnildi", "çok direnildi" klasik yaklaşımının ötesinde dğerlendirmek önemlidir. Bunun için tarihin Ortadoğu'ya yüklediği, genelde uygarlığa özelde ise Kapitalist Modernite'ye karşı kendisini başta tez haline getirme sonra bir antitez olarak eylem rolü perspektifinden değerlendirmek önemli olacaktır.

Savaş ve Tarafları

Tunus'taki gelişmelerle birlikte zincirlemesine başlayan ve birçok Arap ülkesinde görülen yoğun kitlesel eylemlilikler, hem nicelik hem de nitelik olarak tahlil edilmeye değerdir. Toplumun birçok kesiminden

kadın, genç, yoksul, emekçi, orta sınıf, dini grup, asker vb. gibilerden oluşan kitlelerin gece gündüz meydanları doldurarak kendi taleplerini dile getirmeleri; özellikle gençliğin iletişim araçlarını kullanması gibi durumlar otoriter rejimlere sahip olan bu ülkelerde ilk kez etkin bir biçimde görüldü. Talepler genellikle mevcut yönetimlerin gitmesine yönelikti. Bu talep bazı ülkelerde ortaya konan eylemlerden sonra; bazı ülkelerde eylemlerin biçim değiştirerek çatışmalara dönüşmesi sonrasında değişti. Bazı yönetimler revizyon yaptı, bazılarıysa halen direniyor. Olaya bu boyutuyla bakarsak, Libya ve Mısır gibi ülkelerde sorunların ortadan kalkması gerekiyor. Ama tam tersi şu an bu ülkelerde yaşananlar 'bahar'ın başlangıcından daha az karmaşık değildir. O zaman sorunların kaynağını daha derinlerde aramak gerekiyor.

'Arap Baharı'nın en önemli açmazı sorunun kaynağını doğru tespit edememesi; daha doğrusu yaşananları doğru anlamlandıramaması, adlandıramamasıdır. Bu nedenle şu anda Ortadoğu'da yaşanan bir savaştır. Savaşın kaynağı da yapısaldır. Yaşananın savaş olduğunun anlaşılmaması 'savaşın toplumsallaştırılması'ndandır. Savaşın klasik anlamda iki ordu-askeri güç arasındaki çatışma olması 1. ve 2. Dünya savaşlarıyla aşıldı ve kitleselleştirildi. 1991 Körfez Savaşı ile birlikte Ortadoğu'da da toplumsallaştırıldı. Bu savaşı, savaşan tarafların güçlü ve zayıf yönlerini çözümlemeden sadece ülke, olay, şahıs ve iktidardaki elit güç temelli ele almak ve konumlanmak sadece savaşı derinleştirir. Şimdi savaşan taraflara bakalım.

Savaşın 5000 yıllık uygarlık ile uygarlık dışı kalmış güçler arasında olduğunu görmeden, yaşanılanlar yeterince anlaşılamaz. Uygarlığın en son temsilcisi olan Batı Modernitesi'nin kendi arasındaki hegemonya savaşının yoğunlaştığı alanın Ortadoğu olması ayrı bir gerçekliktir. Yine Avrupa uygarlığının yaratımı olan ve hegemon güçlerin çıkarları doğrultusunda oluşturulan ve dayatılan ulus-devletlerin küreselleşme önünde engel teşkil etmesinden kaynaklı aşılma veya reforma edilme ihtiyacından doğan küresel güçlerle ulus-devletler arasındaki çelişkiler savaşın başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Batının kendisini bölgeye taşırmak amacıyla oluşturduğu bir avuç işbirlikçi-komprador ve bürokrasiyle, geleneksel toplumun çatışması ise sosyal bunalım ve çatışmanın kaynağıdır. Bölgenin binlerce yıl kendisine yeten ekonomisinin son elli yılda yok edilmesi ise ekonomik ve çevre tarzında iç içe olan Ortadoğu'nun iki temel kültürü, Kapitalist Modernite'nin temel unsurlarıyla(finans-kapital, ulus-devlet, endüstriyalizm) savaş halindedir. Varlıkları tehlike altında olan dinler, mezhepler, tarikatlar, varlığını sürdürmek için savaşın içinde yer almaktalar. Savaşın içinde en az fark edilen kesim ise kadınlardır. Hemen hemen bütün toplumsal hareketlerde fırsat buldukça kendisini ifade eden kadın, kendisine dayatılan 5000 yıllık geleneksel yaklaşım ile Batı'nın dayatmaları arasında sıkışmakta ve tarihi çıkışını aramaktadır.

Yürürlükte olan savaşın silahlı boyutu çok sınırlıdır. Dayatılan savaş toplumun bütün gözeneklerindedir. Dolayısıyla Ortadoğu kazanacaksa –ki, kazanan sadece Ortadoğu olmayacaktır, bütün coğrafyalara da kazanmayı getirecek- bütünlüklü bir tahlil ve duruş gereklidir. Anti-kapitalist olmak yetmemekte, bunun için de güçlü bir öncülük, kapsamlı bir tahlil, süreklileşen bir eylem hattı tıkanıklığın aşılması için ön şart gibi durmaktadır.

Arap Baharında Öncülük Sorunları

Arap Baharı'nın öncülük sorununu irdelemeye zihniyet yapısıyla başlayabiliriz. Doğru bir zihni duruş gerçekleşmeden girişilen her türlü örgütlenme, eylem, karşı durulan güce hizmet edecektir. Batı uygarlığı, İngiltere'nin hegemonik çıkarları için Ortadoğu'ya girdiği günden bu güne kadar bu gelişmeye karşı iki tutum belirginlik kazanmıştır. Birincisi kaba redci ve kendisini sağ-sol biçiminde açığa çıkarmıştır. Sağdan pan-islamizm, ümmetçilik, İslami devrim adıyla kendini gösterirken, solda ise komünizm vb. söylemlere büründürmüştür. İkinci tutum ise her şeyi olumlayan, onu taklitle kopyalayan, uzlaşma ve işbirliğini esas alan tutumdur. Bu da kendisini ulus-devletini kurmak için girişilen Pan-Türkizm, Pan-Arabizm, askeri ve sivil bürokrasi oluşturma, akdemi, sanat ve yaşam tarzını taklit, burjuva sınıfını geliştirme tarzında açığa vurmuştur. Günümüz sorunları bunlardan bağımsız ele alınamaz. 'Batıdan gelen her şey kötüdür, reddedilmesi gerekir' yaklaşımı karşıtlık olmadığı gibi gerçekçi de değildir. Her şeyi olumlayıp taklit etmek ise kendini inkârdır ki, bunun üzerinden de doğru inşalar gerçekleşemez. O zaman yapılması gereken ve Arap Baharı öncülerinin yapmadığı zihniyeti oryantalist yaklaşımlardan arındırma ve oryantalist olmayan bir zihniyet yapısına ulaşmaktır.

Osmanlı İmparatorluğu yıkıldığında yerine kurulan laik Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün özellikleri, Avrupa'dan alınmıştır ve toplumsal yapısına terstir. Milliyetçilik, ulus-devletin inşası için temel olmuştur. Kapitalist hegemonyanın yerli işbirlikçiliği temelinde ekonomik düzenleme yapılmış, hatta devlet eliyle sınıf yaratma, homojen ulus vatandaşlığı için toplumla savaş, asimilasyon v.b yöntemlerin hepsi uygulanmış, uygulanmaktadır.Yine İran İslam devrimi Batı karşıtı olduğu iddiasını ortaya atmış, milliyetçiliğini dincilikle bütünleştirmiş, o da T.C. gibi Batı'nın tüm argüman ve yöntemlerini kullanmıştır. Benzer bir değerlendirme Araplar açısından da yapılabilir. Müslüman kardeşlerden El-Kaide'ye kadar,bütün karşıt duruş gibi görünen yapılar kendilerini Batı tezleriyle yapılandırmaktadırlar ve yine en radikalinden en liberaline kadar bütün bu

kesimler Batı'yla uzlaşma arayışı içindedirler. Mısır'daki son Müslüman kardeşler olayını bir de bu temelde ele alabiliriz. Burada görünmeyen şey ise Ortadoğu'nun geleneğinden kaynaklı reddettiği, içinde barındırmadığı kapitalist unsurların İslamiyet ve ulus-devleti kullanarak kendisine meşruiyet kazandırdığıdır. 'Abdest aldırılmış kapitalizm'(1)artık dışsal değil, içseldir fakat çarpıktır. O nedenle de Arap Baharı 'İslam cilalı modernizm arayışı' ekseninden çıkmadan başarılı olamaz.

Ortadoğu, iktidara ve hegemonya'ya yabancı değildir. Aksine bunların doğuş ve gelişme yatağıdır. Ancak toplumun büyük bir kısmı bu hegemonik ilişkiler ağı içerisinde yer almamıştır. Ulus-devlet bu anlamıyla farklı bir iktidar biçimidir. Bir grup bürokrat ve bazı aileler dışında ulus-devlet kimsenin yararına değildir. Ulus-devlet yaratma düşüncesi veya var olan ulus-devleti koruma kavgası Araplara 'bahar' getirmiyor. İsrail-Filistin ulus-devletini yaratma kavgası en ağır ve kanlı sonuçlarıyla halen bir sorundur. Bu düşünce ve öncülük geleneği, birlikte yaşama geleneğini dinler üstü birliği zedeliyor. İsrail-Filistin çatışmasının bu kadar tahripkâr olmasının nedeni dini ayrılık, Yahudi-Müslüman ayrılığı değil (bu durumun etkisi çok azdır) ulus-devlet yaratma amaçlı milliyetçiliktir. Milliyetçilik ulus- devlet oluşturmak için yaratılan ideolojidir ve Batı kaynaklıdır. 'Bahar'ın öncülüğünün açmazı, bu ideolojiyle arasındaki bağla yakından ilintilidir.

Savaşın 5000 yıllık uygarlık ile uygarlık dışı kalmış güçler arasında olduğunu görmeden, yaşanılanlar yeterince anlaşılamaz

Ulus-devletin Ortadoğu'daki bu biçimi, -Avrupa'daki biçimi AB projesi ile kısmen çözüldü- küresel güçler için de bir sorundur. Ulus-devletlerin Ortadoğu'da oluşumunun dıştan dayatılması, baştan itibaren Batı'nın çıkarlarının aracı olarak şekillenmesi, yabancılaşma ve sosyal bunalımların nedeni olmuştur. Buna finans kapitalizmin yaşadığı kriz ve ulus-devletlerin küreselleşmenin önünde engel olmaya başlaması da eklenince, içerdeki toplumsal muhalefet ve dış müdahalelerin ortak noktaları artıyor. Bu nedenle de Irak ulus-devletine yapılan dış müdahale hem iç dinamikler hem dış dinamikler açısından bir zorunluluk gibi görüldü. Mısır, Libya, Suriye ulus-devletlerine müdahaleler de böyle değerlendirilmiştir. Ancak durumun hiç de sanıldığı gibi olmadığı kısa sürede ortaya çıkmıştır. Çünkü bu müdahaleler ulus-devlet sorununu çözmediği için bölgede durumlar eskisinden daha karmaşık hale gelmiştir. Daha önce 2. Dünya Savaşı sırasında ulus-devletin yaşadığı kriz, yapılan müdahalelerle (Avrupa ve Ortadoğu için geliştirilen Truman doktrini ve Marshall planı) belli oranda aşılmıştır. Ancak bugün milyarlarca dolar harcanmasına rağmen çözüm üretilemiyor olması, sorunun yapısal olduğunu bize gösterir. Saddam, Kaddafi, Mübarek, Mursi'nin veya onların temsil ettikleri etnisitenin, mezhebin, düşüncenin egemenliğine son verildikten sonra yaşananlar göz önüne getirildiğinde, Arap Baharı'nı, şu kişinin, bu iktidarın gidişine indirgememek gerektiği görülecektir. Bu tür yaklaşımlar kitleleri temel çelişkilerden uzaklaştırmaktadır.

Ortadoğu kültürü homojen değildir ama bir bütünsellik içindedir. Çok dilli, çok etnisiteli, çok mezhepli olmasına ve zaman zaman kendi arasında çelişki, çatışma yaşamasına rağmen bir arada durmayı bilmiştir. Merkezi yani İngiliz imparatorluk çıkarları doğrultusunda ulus-devlet yaratma projesi, devletini kuran ulusları güçlendirmediği gibi zayıflatmıştır. Böl-parçala yöntemi ulus-devlet sınırlarını hep problemli kılmıştır. Aynı köyü bile ikiye bölen yapay sınırlar, halk açısından pek bir anlam ifade etmese de devletler açısından hep problem kaynağı olmuştur. O nedenle Kuveyt- Irak, Lübnan-Suriye vb. yapay sınırlar Arap ulusunu güçlendirmemektedir. 'Büyük Arap Devleti' projesi ise bu zihniyetle hayata geçirilememektedir. Her bir Arap devletinin kendini bir dış ülkeye dayandırması ayrı bir gerginlik ve çatışma nedeni olmuştur. Ulus-devlet sınırları içinde kalan diğer ulusal, etnik ve dini gruplar ise fiziki ve kültürel katliama tabi tutulmuş ve coğrafyanın kültüründe var olan 'ucu acık' toplumsal yapılar homojenleştirilmeye çalışıldığında gerçeklikle uyuşmadığı için tekleşme de yaratılamamıştır.

Çoklu kültürel yapı, varlığını tehlike altında gördüğü için kendini korumanın yollarını aramaktadır. Despotik yönetimler güçlü yapıların ortaya çıkmasına izin vermediği için bu kültürler geleneksel yapılarına daha sıkı sarılmakta ve tutuculaşmaktadır. Geleneksel dinsel-inançsal formlar, devletleşmedikleri ya da kültürel kimliklerini korudukları sürece tarih içinde olumlu bir işleve sahip olmuşlardır.Fakat siyasi ya da radikal veya ılımlı İslam gibi oryantalist-neo liberal akım ve hareketler, günümüzde çözümün öncüleri değil, sorunların kaynağı durumundadırlar. Savaşlar genel anlamda ölçüsüzlükler getirir. Ancak savaşta ahlak ilkesi tarihin hiçbir döneminde son yıllardaki kadar ihlal edilmemiştir. 'Müslüman Müslümanı öldürmez' düşüncesi bu coğrafyada anlam yitimine uğramış, en acımasız yöntemler İslam adına Müslümanlara uygulanmaktadır. İslam Konferansı Örgütü, Arap Birliği gibi

oluşumlar da bu uygulamalar engellemek şöyle dursun aksine ona meşruiyet kazandırmaktadır. Siyasi ve Radikal İslam 'Kültürel İslam'a hiç kimsenin vermediği zararı vermiştir.

'Siyasi ve Radikal İslam'ın, modernizmin oryantalist birimleri olduğunu, hedeflerini gerçekleştirdikten sonra hayata geçirdikleri uygulamada görebiliriz. Afganistan'ın kadim kültürü birkaç yılda dinamitlenmiştir. "Bunun sorumlusu Taliban ve El-Kaide'dir. Onlar da Radikal İslam'dır" diyerek itiraz edilebilir. O zaman Müslüman Kardeşlerin Mısır pratiği incelenmelidir. İktidara geldiği andan itibaren yaptığı ilk iş, onu iktidara taşıyan Tahrir gerçeğine yönelmek olmuştur. Kıpti toplumunun, kadın ve gençler başta olmak üzere taleplerini karşılamak bir yana, bu kesimler Mübarek döneminden daha fazla baskı altına alınmıştır. Burada bir parantez açarak şu belirtilebilir: 'Mısır'da iktidarın bu kadar sık el değiştirmesi merkezlerin bu ülkelerdeki iktidar ve muhalefetle olan ilişki ve işbirliklerinin derinliğinden kaynaklanmaktadır. İktidarlar merkezlerle uyumlu oldukları sürece muhalefet kontrollü bir şekilde desteklenmekte, iktidarla çelişkiler doğduğunda ise muhalefet iktidara taşınmaktadır. Bu örgütler merkezlere sadece düşünsel ve siyasal olarak bağlı değiller, finansal olarak da bağlıdırlar. Cephetul El-Nusra, ABD'nin terör listesinin başında gelen El-Kaide'nin Suriye koludur. El-Kaide'nin Afganistan'da ABD eliyle örgütlendiği artık herkes tarafından bilinmekte. El-Nusra'nınyerel kaynaklardan beslenmesi pek mümkün değil; çünkü toplama bir örgüt gibi, Çeçen,Afgan veya Türklerden oluşmaktadır. Ellerinde bulunan silahların Katar Körfez ülkeleri vb'den Türkiye üzerinden aktarıldığı artık gizlenemiyor. Silah gönderen ülkeler ve aracı ülkelerin merkezlerle olan ilişkisi göz önüne alındığında ve Türkiye'de yapılan toplantılara katılanların İngiliz pasaportu taşıdığı dikkate alındığında, aslında hep sözü edilen 'Batı karşıtlığının' pek bir anlam ifade etmediği anlaşılacaktır. Siyasi-Radikal İslam, İslami birlik, Ümmetçilik gibi söylemler propaganda amaçlı kullanılan birer argümandan öte bir şey değildir. Yine şu anda yaşanan Şii-Sünni çatışması için öngörülen bir çözüm de yok gibidir. Mezhep çatışmaları, üç büyük dinde de ilk oluşum anlarından itibarenyaşanan iç anlaşmazlıklar sonucu ayrışma ve mezhep örgütlenmesi şeklinde açığa çıkmıştır. Mezhep çatışması zaman zaman insanların kuyulara doldurulması, gözlerinin oyulması, kılıçtan geçirilmesi gibi boyutlara da ulaşmıştır. İktidardaki mezhep diğer mezhebleri kendisine karşı bir tehdit olarak algılamış, baskılamıştır. Ancak bu durum toplum vicdanında hiçbir zaman onay görmemiş, hep lanetlenmiştir. Kerbela katliamını, Sünni-Alevi hiçbir Müslüman unutmamıştır. Oysa günümüzde mabetler kutsal günlerde dahi bombalanmakta, sivil halktan günlük olarak onlarcasının öldürülmesi sıradanlaştırılmakta ve bu topluma kanıksatılmaktadır. Bu haliyle Şii veya Sünni mezheplerine dayalı öncülükler çözüm üretemezler.

Sol örgütlerin durumu ise İslami örgütlerden daha vahim bir içeriktedir. Reel sosyalizmin etkisiyle gelişen TKP, İKP, SKP Moskova'nın telkinleriyle ulus-devlet yapılarının bir parçası haline gelmişlerdir. Batı'nın düşünsel uzantısı olan reel sosyalizmin bütün hastalıkları daha çarpık bir şekilde bu örgütler aracılığıyla bölgeye taşırılmıştır. Emekçilerin ve halkların temel talep ve özlemleri hiçbir dönem güçlü bir şekilde dillendirilmemiş, bunun için gerekli örgüt ve eylemlilik gücü oluşturulamamıştır. Bu konuda tek istisna Kürt Özgürlük Hareketi olmuştur. Ortadoğu halklarının radikal ve siyasi İslam'a mahkûm olmasında bu sol adına hareket eden örgütlerin rolünü görüp buna göre Ortadoğu'nun yeni demokratik solunu oluşturmak bir zorunluluktur. Yine despotik yönetimler, güçlü sivil toplum örgütlerinin gelişmesine izin vermediğinden, çözüm üretecek bir sivil toplumdan da bahsedememekteyiz.

Politik hareketleri anlamak için kitleleri harekete geçirme gücüne, ortaya koyduğu eylemlere ve bunu süreklileştirmesine, sonuç alıcılığına bakmak gerekiyor. Yukarıdan beri ortaya konulan öncülük ve zihniyet yapıları göz önüne getirildiğinde, Arap Baharı'nın süreklileşmesi ve doğru mecraya akmasının zor olduğu görülecektir. Bu durumda gerçekleşebilecek olasılıklar çatışmaların daha da derinleşmesi, karşıt olan gücün ömrünü uzatması, akışın yönünün tersine dönerek kitlelerin sinmesi vb. olarak sıralanabilir. En çok sorulan sorular başta Tahrir meydanı olmak üzere meydanları, sokakları dolduran kimlerdir, eylemlerde bir yönlendirme, manipülasyon vb. var mı? Arap Baharı'nda politik örgütlerin etkisi göz ardı edilemez. Ancak bu durum, var olan kitlelerin niteliğini ve direnişlerini ifade edemez. Yukarıda sıralanan çelişki ve çatışmalar üstü örtük de olsa meydanları dolduran kitle gerçeğini ortaya koymaktadır. Kitleler katlanılamaz hale gelen yaşamları için bir çıkış yolu aramaktadırlar. Mevcut örgütler nitel olarak bu talepleri görecek ve doğru temelde örgütleyecek kapasitede değildir. Olaylar başladıktan sonra yönlendirme ve manipülasyonların devreye girmesi mümkündür. Özellikle kitlelerin direnişinin asıl nedenlerini bilenler, bu direnişleri özünden boşaltmak için çeşitli yöntemler devreye sokabilirler. Ki bu, çeşitli düzeylerde yapılmıştır. Bu durum direnişin önemini azaltmaz. Aksine direnişi daha da anlamlı ve sonuç alıcı kılmak için yoğun bir tahlile tabi tutmayı gerektirir. Bu görev de en başta toplumun vicdanı olan aydınlara düşmektedir.

'Arap Baharı' kendi aydınını çıkaracaktır, Arap baharıyla açığa çıkan Ortadoğu'nun herhangi bir coğrafya olmadığı, kendisine dayatılanı kabul etmediği, etmeyeceği ve direneceği gerçeğidir. Arap Baharı bütün

açmazlarına, öncülük sorunlarına ve çarpıtmalara rağmen eşit ve özgür bir yaşam arayışının özlemidir.

Üçüncü Yol Rojava

Hegemonik-tekelci güçler, yaşadıkları toplumsal krizi aşmak için her türlü yol ve yöntemle yüklenirken sisteme alternatifin yükseleceği coğrafyanın Ortadoğu olduğunu da çok iyi bilmektedirler. Rojava'da yaşananlar bu bilme durumunu kanıtlamaktadır. Rojava'da olup bitenin Suriye sınırları içinde yaşayan bir grubun, etnisitenin iktidardan pay alma mücadelesi olmadığını bilen tüm güçler, yaşadıkları çelişkileri bir kenara bırakarak ortak hareket etmektedirler. Hegemonik güçler, statükoyu sürdürmek isteyen Esad rejimi ve bölgedeki hemen hemen bütün ulus-devlet güçleri yine yeni toplumu inşa edeceği iddiasında bulunan Özgür Suriye Ordusu, El-Kaide, hatta Güney Kürdistan yönetimi neden ortak bir hedef etrafında birleşebiliyorlar? Neden küçük bir coğrafya olan Rojava ekonomik, siyasi ambargoya tabi tutuluyor? Neden coğrafyanın boşaltılması için her türlü katliam uygulanıyor?

Rojava' da yaşananlar, yazıda irdelenmeye çalışılan 'Arap Baharı' açmazlarının birçoğu aşılarak gerçekleştirilen tez ve anti-tez niteliğindeki devrimin özelliğinden kaynaklanmaktadır. Kürt halkının Önderliği, hareketi ve örgütlü kitlesiyle 40 yıldır kesintisiz, kendini sürekli yenileyen, ideolojik, politik, örgütsel ve eylemsel duruşuyla kendi Kürtleri üzerinde yükselerek, Demokratik Modernite çağının bir ütopya olmadığını, etekemiğe bürünebileceğini ve uygarlıkla sorunu olan tüm kesimlere kader gibi dayatılan iki yol dışında bir yolun var olduğunu kanıtlıyor. Oryantalizmin dışında gelişen bu üçüncü yol milliyetçi olmayan bir ulusallık, dinci olmayan bir dinsellik, cinsiyetçi olmayan bir toplumsallık, pozitivist olamayan bir bilimsellikle anlamlı ve onurlu bir yol olduğunu tüm güçlere gösteriyor. Karşıt güçler bunu görüyor, ona göre pozisyon alıyor. Arap Baharı ile Rojava'nın bütünleşmemesi için gerekli her şeyi yapıyor. O zaman Arap Baharı'nda açığa çıkan gerçeklikle Rojava' da yakalanan düzeyin en kısa sürede aynı potada birleşmesi gerekiyor. Halkların baharı için Arap Baharı'nın Rojava'yı doğru değerlendirmesi ve desteklemesi kadar Rojava'dan da beslenmesi sadece Ortadoğu için değil, bütün coğrafyalar için eşitlik ve özgürlük umudunun büyütülmesi anlamına gelecektir.

Yararlanılan Kaynaklar

Abdullah ÖCALAN: Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü, Hawar yay.

Ortadoğu'da Halklar Baharı ve Rojava

Halide Türkoğlu

"…bir yerde kanlı bir baş düşer, başka bir yerde ise ölü gibi bembeyaz bir silüet ansızın peyda olur, düşen başın dibinde yine ansızın bitiverir ve bir anda yok olur. Bu geceyi görebilmenin tek yolu, insanın gözlerinin içine, korkunç ve dehşetli bir karanlığa dönüşen bu kara geceye dolaysızca bakmaktır." (1)

***

"İskender: dile benden ne dilersen.
Diogenes: Güneşimi engelleme yeter." (2)

3500 YIL önce antik Pers uygarlığında, yani Mezopotamya topraklarında iyi ve kötü olan pek çok tanrı vardı. Ta ki Zerdüşt, bütün bu karmaşık karakterleri iki taneye indirgeyene kadar: Ahura Mazda isimli iyi tanrı ve Ehrimen isimli kötü tanrı. Bu, düalist düşünce sisteminde sonradan ortaya çıkan kavramlar için çok güçlü bir temel olmuştur. İyi tanrı, her şeyi bilen Ahura Mazda'dır. Işığın ve düzenin tanrısıdır. Kötü tanrı Ehrimen'dir. Kaosun, karanlığın ve yalanların tanrısıdır. Zerdüşt'ün öğretilerinde evren, iyilikle kötülüğün tanrıları arasındaki savaş alanıdır. Dünyada yaşayan her insan tarafını seçmelidir. Büyük Pers Kralı Darius'un hükümdarlığında, Zerdüşt'ün öğretileri Pers İmparatorluğu'nun resmi dini haline gelir. Bu imparatorluğa İsrail toprakları da dâhildir. İyi ve kötü ile ilgili Perslerden gelen bu yeni fikirler, kısa zamanda Musevi metinlerine de girer. Sonrasında gelişen süreçte ortaya çıkan iktidar-direnme motifi kutsal kitaplarda yerini tanrı ve şeytan düalizmi şeklinde ele alır. Düalist düşünce yaklaşımı büyük bir coğrafyaya yayılır, iktidarın tekelinde ben-sen ayrımı kadar savaşların en temel argümanı haline gelir. Bu hegemonya sürecinde kaç kültür, inanç, sanat; dinsel ritüel, bilim ve yönetim değişim geçirdi bilinmeyen bir bilgelik meselesi haline dönüştü. Ama eski ve yeni dünya düzeninde, gerek batı toplumunda gerek doğu toplumlarında "şeytani ve kötü olanla savaş" iktidarın kimliğiyle ilgili bir meseledir.

Şeytan ilk bu topraklarda doğmuştu. Schelling'in dediği gibi: "başlangıç, kendisiyle beraber başlamış olanın yadsınışıdır." Mitolojik ve dini bilgi sürecinin ince elenip sık dokunan bir kavramı olarak "şeytan" bin yıllardır katliamların temel metaforu haline getirildi. Her şey TEK BİR inanç, ulus, cins; ekonomi ve egemenlik üzerine kurulma argümanı inşasıydı. Ve Şeytan durmadan kılık değiştirdi; bir bizden bir onlardan oldu. Coğrafya, renk, dil; sınıf, cins ve ulus tanımadı. Herkes herkese göre aslında şeytandı. Öyle ki masumca eşitlik talep eden her varlığın felsefesi şeytan ve tanrı olma yolunda büyük bedeller ödedi! Peki, bir kavramın gerçeğe dökülen eylemi yalnızca bu mudur? Irıagary'ın Nietzsche'nin deniz aşığı kitabında vurguladığı sözlerle: " Hem odur, hem de ona karşıdır. "hayır"ın sonuçlarına tepkili bir engel. Ve ondan kaldırmayı başaramadığın şeylere, onu yorumlayamadan, bir labirentte şaşkın halde, ilk kez aynı ama seninkinden farklı bir güçle boy ölçüşüyorsun ve kayboluyorsun." Mitolojik, dinsel ve politik argümanıyla, Batı ve Ortadoğu toplumlarında "şeytan" kavramsallaştırılması bir dönem ABD'nin 11 Eylül saldırısı ve Irak işgaliyle bir rotasyona sahipken, 'Arap Baharı'yla "şeytan", Ortadoğu ve kuzey Afrika ülkelerinde yeni bir boyut kazandı. Nerdeyse bütün Ortadoğu ülkelerinde çıkar çatışmasına giren hükümet sözcüleri bir-

1- Hegel'in Dünyayı kaplayan gece anlatımı, alıntı kaynak Slovaj ZİZEK,Gıdıklanan Özne,Çev: Şamil Can, Epos Yayınları,İstanbul,2003, s:42
2- Diogenes Laertios, Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri, Çev:Candan Şentuna, YKY, İstanbul, 2003, s. VI-38.

birlerini şeytana hizmet etmekle suçladı. Taraflar yerlerini belirledi. Kuşkusuz hiçbir devlet iyiye hizmet etmiyordu ancak sanıldığının aksine TEK bir şeytan da yoktu! Dış ve iç güçlerin desteğiyle aslında Ortadoğu'da halklara yönelik bir dizayn politikası yürütülmekte olup bu şekillendirme zihniyetinin olumlu ve olumsuz sonuçlarını yaşamaktayız.

Ortadoğu gerçekliği, kimilerine göre Büyük Ortadoğu Projesi'nin krizini yaşamaktadır. Yani bir yanda emperyalist-sömürgeci güçlerin baskıcı rejim devlet profilleri ile birlikte "neo- liberal" ve "neo-muhafazakâr" yönetimli devlet modelleri diğer yandan halkların demokratik toplum talepleri var. Ortadoğu'da ve Kuzey Afrika'da yaşanan isyanlar her ne kadar "Arap Baharı" diye kavramsallaştırılsa da taleplerin ve isyanların ekonomi-politiğini ve sonuçlarını analiz etmek önemlidir. Tunus'ta bir seyyar satıcı olan, üniversite öğrenimli Muhammed Buazizi'nin kendisini yakmasıyla birlikte yönetime karşı ayaklanmayı başlatan halkın "Yasemin Devrimi" diğer halklara ilham olarak 2011 yılında büyük bir hızla Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki ülkelere halk isyanları olarak yayılmıştır. 'Arap Baharı' isyanlarının sonucunda ise, Tunus, Libya ve Mısır'da rejim değişikliği ve kaoslar yaşanmıştır. Suriye'de iç savaş devam ederken, İran ve Bahreyn'de baskıları artmış; diğer ülkelerde küçük çaplı reformlara gidilmiş ya da hiçbir etkiye cevap vermemiştir. Ortadoğu'da yaşanan her değişim geçmişte olduğu gibi bu gün de dünyayı etkisi altına alabilecek ve dünya düzenini değiştirecek bir güç meselesidir. Ortadoğu ülkeleri üzerinde yaşanan bu gelişmelerin 'Arap Baharı' ile kavramsallaştırılması var olan sorunlara karşı mücadelenin ve aktörlerin tarihe yabancılaştırılmasıdır. Sömürge devletlerin sömürge siyasetlerinin Ortadoğu'da oluşturduğu ulus-devletçiklerin yaşamış olduğu bunalımı, sıradan insanların başlatmış olduğu halk ayaklanmasının baskı ve yoksulluğa karşı diğer kimliklerle varlık savaşını vermekte olduğunu görmek gerekir. Kim, niçin, nasıl ve nerede mücadele vermektedir? Ortadoğu halkları üzerinde yaşanan gelişmelerin "etnik merkezde" eritilmesi, çıkar ve güç odaklarının dünya düzeni üzerindeki oynadıkları iktidar oyununun stratejik temelini oluşturmaktadır. Halkların hareketleri ve isyanları tek kimlikte vuku bulmaz, iktidar sorunu ve iktidara karşı mücadele nedenleri hiçbir zaman tek başlı değildir. Hesaba katılmayan bir halktan bahsediyorsak bunun içine demokrasi talebinde bulunanlar, yoksullar –işsizler, kadınlar, farklı inanç ve etnik kimlikler girebilmektedir. Düzenin içinde hiç kimse olarak sayılanlar aslında halkın kendisini oluşturanlardır. Ama iktidara göre birer hiç olabilmektedir.

Ortadoğu'da ve Kuzey Afrika'da ayaklanan bu süreçlerin ve aktörlerin devrimsel boyutu ciddi bir perspektif sorunsalını da içinde barındırmaktadır. Devrimler teslim edildiğinde karşı devrime dönüşebilmektedir. Tamamlanmamış yaşam öyküleri gibi, halkların arzuları kendi yok oluşlarına sahne olabilmektedir. Ayaklanmak bir özne meselesidir. Ve özne nesneye dönüştüğü anda mezarında ismi kalır ve sadece tarih olur, devrim olmaz! Açıkçası Arap Baharı'nın domino etkisini yaratan nasıl ki Tunuslu bir seyyar satıcı olan Muhammed Buazizi'nin kendini yakma eylemiyse, bu eylemden sonraki süreçte tamamlanmamış ve yarım bırakılmış her devrim, askeri vesayetin ya da kapitalist modernite süreçlerinin bir parçası konumuna dönüşebilmektedir. Ortadoğu toplumlarının devrimsel sürecinin geçmişi ve söyleme dökülüşü zorlu bir eylem biçiminden kaynaklanmaktadır. Eylemlerin söylemdeki tezahürü halkların devrimini belirsizleştirebilmekte ve "DÜNYAYI KAPLAYAYAN GECE" paradoksunu yaşamamız endişesini yansıtabilmektedir. Son kertede, Mısır'daki devrim süreci ve Suriye'deki iç savaş karmaşıklığı halkların devrimsel rolde stratejik üretiminin başka bir erke devretme meselesinin sorununu yaşamaktadır. Foucault'nun dediği gibi:"Ayaklanılıyor, bu bir olgudur; ve öznellik (büyük adamların değil, sıradan insanların öznelliği) tarihe bu şekilde dahil olur ve güç verir.(3)" Arap baharı denilen ya da "rahatsız olan insanların" eylemselliği bu değil mi? Bizler her renkte, kaosa ve diretene neyi diretiyoruz sokağa çıkarken, adımlarımızla hangi kelimeyi eyleme katmaktayız? Talepler Ortadoğu'da çoktan var olmuş ve çok çeşitli; çünkü Ortadoğu toplumlarının tarihi derinlikli ve iktidarla sorunu belki de dünya toplumları arasında en derin yaralarını içermektedir. Sömürülmemiş ve dönüşümden geçirilmemiş hiçbir alanı yoktur. Hakikat, Ortadoğu toplumlarının en temel sorunu haline gelmiştir. Üzerinde oynanan gerçeklik oyunu bin parça olmuş bir ayna meselesidir. Bu olay ve olgular, zaman ve mekân boyutuyla/tarihsellikle birlikte eminim şaşırtıcı değil ezbere verilmiş bir tarih ve sosyolojik argümanın kendisidir. Yani: "egemenlik zihniyetidir". Ayaklanmaların ruhuna ilişkin ahlaksal ve gerçeklik anlatımıyla ilgili olarak Foucault'nun analizi söyle devam etmektedir: " Zaten hiç kimse onlarla dayanışmak zorunda değildir. Kimse, bu karman çorman seslerin başkalarından daha iyi şarkı söylediğini ve en gizli hakikati anlattığını kabullenmek zorunda değildir. Onları, dinlemenin ve ne demek istediklerini anlamaya çalışmanın bir anlamı olması için var olmaları ve karşılarında da onları susturmak için can atanların olması yeterlidir. Bu bir ahlak sorunu mu? Belki. Gerçeklik so-

3- Foucault, Michel. "Ayaklanmak Faydasız mı?", Entelektüelin Siyasi İşlevi içinde, çev: Işık Ergüden Ayrıntı. İstanbul 2011

runu olduğu ise kesin. Tarihin tüm düş kırıklıkları bile bunu etkileyemecektir: Böyle sesler olduğu için insanlık zamanının biçimi, evrim değil, tam olarak 'tarih'dir." (4) Ortadoğu'da domino etkisiyle baş gösteren daha fazla demokrasi talepleri ne sadece neo-liberal politikaların sonucudur ne de sadece bir takım insan hakları sorunsalı meselesidir. Ortadoğu üzerinde dikiş tutturulamayan iktidar sorunsalıdır. Kolonyalist ve Post kolonyalist dönemin çatlaklarını ve ölü bedenlerini toplamaktayız, daha da eskiye gidersek dünya tarihi üzerinden iktidar mücadelesinin çıkmazlarını yaşayan Mezopotamya kültürlerinin egemenlik inşasını-kaosunu görmekteyiz. Bu yönüyle Ortadoğu toplumunda yaşanılan her ayaklanma ister kültürel, cinsel, ulusal olsun; ister siyasi, ekonomik, inanç ve çevre hareketi olsun her boyutuyla bu coğrafyanın tarihsel hakikatini yaşamaktadır. Bu "gehennanın" yani cehennemin Kudüs topraklarında görülmesi, cennetin Fırat-Dicle topraklarına yansıması gibi; şeytan-tanrı düalizminin vaat ettiği gerçekliğin tikel bir hakikat erkini evrensele bürümesinde, tarihsel hakikatte coğrafyanın kendisini vuku bulmasıdır. Bu zaman-mekan gerçekliğinin mülkiyetinin kendisidir. Ancak her direnmenin iktidarı var edeceği meselesini unutmadan, yaraların sarmalında direnen halkların gerçekliğiyle hakikat sözcülüğü en önemli mücadele misyonunu üstlenmektedir. Evet, ayaklanılıyor, ölümü ve tutsaklığı bilerek, yani taşlanma işkencesinden geçerek şeytandan,-güncel haliyle terörist olma halinden- tanrı olma yolunda,-sözünü iletme noktasında- direnen odaklar olarak iktidara hizmet etmeden; Ortadoğu coğrafyasında baharı yaşamak, direnmenin onurunu teslim alacak devrimin perspektifiyle ilgili bir mesele değil midir? Ontolojik anlamda sonucun sebebi aşması mümkün değil midir? Foucault'nun tarihin iktidarlar ve direnenler toplamından oluşma çıkmazına karşılık olarak yine kendisinin ele aldığı bir kavramın felsefesiyle muhakkak, sonucun sebebi aşmayı yaşabilmesinde direniş perspektifinin bir yöntemi olarak kullanılabilinir. Yani, hakikat sözcüsü olan halkların direnişlerini tam da 'Parrhesia Oyunu'nda görmek anlamlı olacaktır. Nedir parrhesia?

Parrhesia, konuşmacının dürüstlük yoluyla hakikatle belli bir ilişki kurduğu, tehlike yoluyla kendi hayatıyla belli bir ilişki kurduğu, eleştiri yoluyla kendisi ve öteki insanlarla belli bir ilişki kurduğu, özgürlük ve ödev yoluyla da ahlaki kuralla özgül bir ilişki kurduğu bir sözel etkinlik türüdür. (5)

Foucault için parrhesia beş bileşen kavramla anlamını bulur: açık sözlülük, hakikat, tehlike, eleştiri ve ödev. Parrhesia "özgürce, korkusuzca ve hakikati konuşma" olarak tanımlanabilinir. Parrhesiastes hakikati söyleyen kişidir. Öleceğini ve mahpus yatacağını bile bile ayaklanmak, doğruyu konuşmak ve iktidar olana ne olduğunu söyleyebilmektir! Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da, halkların meydanlardaki eylemi bir parrhesiastik edimdir. İran'da idam edilen Kürtlerin mücadeleleri, Türkiye'deki KCK tutuklamaları, Gezi Direnişi, iktidarların halklara yönelik ördüğü duvara karşı Nusaybin Belediye başkanı Ayşe Gökhan'ın eylemi, Rojava Kürdistanın'da maskeli tanrılar tarafından saldırı, tecavüze ve her türlü işkenceye maruz kalmalarına rağmen tüm bunlara direnen Kürt kadınların tanrıçalaşan devrimleri ve daha bir çok inkâr edilmiş halkların direnişleri 'Parrhesiastes halkların' oluşmasıdır. Kapitalist Modernite'nin sömürü alanına dönüşen Ortadoğu'da her geçen gün zalim erkler karşısında doğru insan, halklar,"estetik ve ahlak" boyutuyla hakikat sözcülüğünün eylemselliğiyle tikel öznelerden bütünleşerek yaygınlaşmaktadır.

Ortadoğu'da yaşanan gelişmelerin en kritik zaman-mekânı şuan Suriye'de kendini göstermektedir. Esad Rejimine karşı Özgür Suriye Ordusu ve parçalara bölünmüş bir yığın kendini 'İslami' diye çağıran silahlı çeteler ya da kesimler bulunmaktadır. Suriye Kürtlerinin yani Rojava'da direnen Kürtlerin konum ve misyonları Suriye iç savaşında farklı bir statüde yer almaktadır. Bu yalnızca Suriye konjonktüründe değil Ortadoğu ve Dünya düzeninde bir mücadele örneği teşkil etmektedir. Esad Rejiminin anti demokratik özelliğine karşılık Suriye halklarına demokratik bir yaşamı vaat etmeyen ÖSO ve Türkiye, ABD, Avrupa ve Diğer ülkelerce desteklenen silahlı 'İslami' kesimlerin iç savaş sonucunda emperyalist güçlere hizmet ettikleri aşikârdır. Bunu en iyi şekilde Kürtlerin "şeytana hizmet ettiği" iddiasıyla kafalarının kesilmesi, Kürt kadınlarına yönelik tecavüz fetvalarında 'İslam'ın emrine' uygundur, hakkındır ve ganimetindir gibi vahşetlerin yaşanmasıdır. Sonrasında hiçbir İslam ülkesinin bu konuda açıklama yapmayıp, İslam'a ve Hz Muhammed'in ahlakı noktasında bunu bir hakaret olarak görmeyerek İslam ülkelerinin yaşanan bu vahşette münafık rolünü oynadığını gördük.

Esad rejimi devrilse de yerine dizayn edilecek devlet rejimi emperyalist çıkarların doğrultusunda oluşacaktır. Araplar kendi halkının tetikçisi konumunda ol-

4- Foucault, Michel. "Ayaklanmak Faydasız mı?", Entelektüelin Siyasi İşlevi içinde, Çev: Işık Ergüden Ayrıntı. İstanbul 2011
5- Michel Foucault, "Doğruyu Söylemek", Çev. Kerem Eksen, Ayrıntı Yay., İstanbul, 2005, s. 17.

maya devam edecektir. Ama Rojava'daki gelişmeler Suriye'nin demokratikleşmesi için tam bir profil sergilerken, emperyalist güçler El-Kaide ve El-Nusra çetelerini Rojava'ya kaydırdı. Hem Türkiye'nin Kürt bölgesindeki özerklikten duyduğu rahatsızlık hem de emperyalist ve sömürgeci devletlerin politikalarına alternatif politika üreten Rojava halklarının örgütlenme modelinden dolayı; bu örgütlenmenin bozulması için çeşitli oyunlar ve baskılar devam etmektedir. Son kertede Rojava örgütlenme modeli düalist yaşam anlayışının, "şeytan" adı altında kıyımlarının son bulduğu; bugüne kadar "hiç kimse" olan ama hakikatte "herkes" olan halkların demokratik yaşam inşası ve öz savunma örgütlenmesini dünya gündemine taşımıştır.

Ortadoğu'da var olan ayaklanmalar halkların örgütlenme modeliyle amacına ulaşabilir. Diğer türlü bir hayalettir. "korku ve kaos" ile değişen rejimlerin iktidar sarmalında hizmetkar rolü oynar. Rojava sürecini bu yönüyle okumak gerekir. Bir yanıyla Kürtlerin birliği üzerine kurulu bir kurtuluş hareketi olması, diğer toplumsal yapılanmasıyla her bir yapılanmasına ayrı bir önem ve olmazsa olmaz koşuluyla toplumsal örgütlenmesini kutsamasıdır. Suriye'de ÖSO ve çetelerin ya da Esad Rejiminin yanında yer almayarak, hakikat sözcülüğünde bir Parrhesiastes olan Rojava Devriminin Halkları, Suriye'nin demokratikleşmesini talep etmektedir. Suriye'nin demokratikleşme sürecine önce kendisinden başlayarak, Rojava'daki hakların demokratik düzlemde birleşmesini sağlamıştır. Rojava, demokratikleşme sürecini toplumsal-politik örgütlülüğü oluşturan Halk Meclisleri, eğitim, sağlık; Kibbutz tarzı ekonomi örgütlenmesi, kadın kurumları ve öz savunma birliklerini kurarak hakikat kavgasında Suriye ve Ortadoğu'da Maskeli Tanrılara karşı PARRHESİASTES'İN kendisidir. Demokratik toplum inşasını bölgede hayata geçirmiştir. Özerkliğin ilanıyla hayatın her alanında halkları göz önünde bulundurarak yürütmüş olduğu mücadele ve öz savunma kısa sürede yaygınlaşmaya başlamıştır. 7 den 70'e, kadın, çocuk ve yaşlı; Arap, Kürt, Şii ve Sünni tüm halkların örgütlenme modelinde yer aldığını mücadeleleriyle sadece bir tarih değil toplumsal bir devrim içinde örnekleyici bir özne konumundadır. Rojava yani Batı Kürdistan Devrimi, dört parçaya bölünmüş Kürdistan halklarının arasında tahmini zor ve beklenmedik bir çıkış gerçekleştirdi. Tüm Kürtler ve dünya kamuoyu buradaki devrimi gündemlerine almış-almakta zorundadır. Kuzey Kürdistan'da (Türkiye Kürtleri) ve Kürdistan'ın diğer parçalarında daha hızlı gerçekleşmesi gereken devrimin gündelik sesini kendisi öncü rolü oynamıştır. Süreç içinde birtakım sorunları yaşasa da oluşsal-toplumsal devrimin yöntemini geliştirmiştir. Bu oluşum sürecinde Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunu kendini daha belirgin hale getirmiş, öz yönetim ve öz savunmayı elinde bulunduran Rojava halkına apaçık savaş açan Türkiye, Türkiye destekli El-Kaide ve El-Nusra çeteleri ve diğer kesimler Rojava Halkına yönelik saldırıya girişmişlerdir. Yine Güney Kürdistan'ın ambargoda işbirlikçi konumu, Kürdistan Ulusal Kongresinin dördüncü kez ertelenişi Kürtler arasındaki birlik sorununu tekrar gündemleştirmiştir. Geçmiş tarihimizdeyse nerdeyse bir ezber sorun haline gelen Kürtlerin birlik olamama krizi "psikolojik tutsaklık" durumuna dönüşmüştür. Güney Kürdistan ve KDP, sistemin yürütücüsü olan komşu devletlerle ilişkilerinde bir yandan soykırımın bürokratik yönetimi ile içkinleşerek, hem kurban rolünde sisteme destekçi hem de kenarda duranların rolüne bürünerek sisteme karşı ahlaki ilgisizliğini göstermiştir. Güney Kürdistan bir yönüyle psikolojik tutsağa dönüştürülmek istenmektedir. Emperyalist ve sömürgeci devletlerin söylediklerine boyun eğmenin ödülü olarak iyi muamele görecekleri yanılgısına düşen Kürtler, tarihte görüldüğü gibi sıklıkla zalimlerin elinde oyuncak olmuş ve kendi felaketlerine yardım etmişlerdir. Her defasında ertelenmiş olan Kürdistan Ulusal Kongresi, Kürtlerin birliği kadar halkların birliğine, Ortadoğu'da demokratikleşme sorununun aşılması noktasında önemli bir misyona ve geleceğe sahiptir. Ortadoğu Halklar baharı Kürdistan birliği, öz yönetim ve öz savunma politikalarıyla vuku bulacaktır.

'Dünyayı kaplayan gece'ye karşı hakikat sözcüsü olan halkların devrim perspektifi demokratik ulus ve demokratik konfederalizmle sağlanabileceği inancındayım. Abdullah Öcalan'ın Kapitalist Moderniteye karşı yarım kalmış devrimlerin bütünsel inşa sürecine girebilmesi için Ortadoğu buhranından çıkış olarak önerdiği model hiç kuşkusuz tarihsel arka planı olan bu coğrafyanın öznelerini betimleyen bir gerçeklik taşımaktadır. Demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü paradigmanın felsefesiyle işlenmiş demokratik ulus ve demokratik konfederalizm çözümlemeleri, bin yıllardır bu toprakları sömürü nesnesine dönüştürülmüş, yapısalcılığıyla gerçekliğinden koparılmış Ortadoğu toplumlarına öznenin hakikat rolünü vermektedir. Demokratik ulusal birlik projesi, "demokratik modernitenin, demokratik ulus zihniyeti ve demokratik özerk yapılanması, bu kaotik durumdan çıkışın en uygun eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik modelidir, yeni paradigmasıdır. Herkese ve her topluma kalıcı barışın ve güvenliğin yolunu gösteren bir modeldir."(6) Bu model

6.Öcalan, Abdullah , Kürt Ulusu ve Demokratik Ulus Çözümü

tarihsel özne itibariyle günceli barındıran tüm sorunsallıklarıyla insanın KAPİTALİST MODERNİTE'YE karşı DEMOKRATİK MODERNİTE'NİN yani demokratik toplum inşasının tamamlanmaya çalışılan devrim sürecidir. Demokratik toplum inşası, var olan gerçekliğin vücuda büründüğü toplum inşasıdır. Taleplerin ses veya şiddet sonrası perdelenen bir gerçeklik olmadığı her yönüyle mücadelenin emek inşasıdır. "Dünyayı kaplayan gecenin" yani "Kapitalist Modernitenin" kendisine karşı "Demokratik Modernite", radikal demokrasi anlamında çokluğun alternatifidir.

Ortadoğu halkların baharına, devrimsel sürecin tamamlanma ve halkların özne statüsüne en uygun düşecek mücadele yöntemi bugün Suriye'de yaşanmaktadır. Yani, Kürdistanın Rojavasında! Kimliğiyle, doğasıyla, kadın –cins mücadelesiyle, ana-dilinin isyanıyla; şeytan ilan edilmesine inat, Güneş'ine dolaysızca ulaşma istenciyle, düşen kanlı başların yanında, korkusuzca mücadele eden, bir hakikat devrimcisi olarak Kürtler, Ortadoğu'nun Büyük İskender'lerine karşı devrimlerinde özgür, demokratik, etik ve estetik değerlerle, toprağa ve güneşe, başta kadına ve insanlığa hakikatini teslim edecektir. Çünkü Rojava Devrimi her yönüyle çok boyutlu bir devrimdir. Binlerce yıl sömürüye tabi tutulan doğa, cins, kimlik ve inançların devrimleşmesinin kendisidir. Rojava Devrimi 'Arap Baharı' değildir, tüm kadınların, ötekilerin; hiç kimse sayılanların, inkâr edilenlerin yani halkların devrimidir.

Rojava Devrimi'nin Politik Tarihi Üzerine

Hatip Dicle

19. ve 20. Yüzyıl, Ortadoğu'nun kadim halkları olan Kürtler açısından, başta İngiltere olmak üzere Batılı emperyalist güçlerle, Ortadoğu'nun sömürgeci odaklarının idam fermanları altında geçen kanlı ve karanlık ölüm-kalım yıllarıydı. Özellikle 1. Dünya savaşı sürerken Mayıs 1916'da Skyes-Picot anlaşması, İngiliz temsilcisi Mark Sykes ve Fransız temsilci François Georges-Picot tarafından , 'hasta adam' olarak nitelenen Osmanlı İmparatorluğu'nun esas olarak İngiltere ve Fransa arasında pay edilmesini öngören gizli anlaşma ve aynı zamanda Kürtler için düşünülmüş 'ölüm kefeni' niteliğindeydi. Bu mutabakatla, dönemin ilahları, Kürtlerin bin yıllardır üzerinde yaşadıkları Kürdistan topraklarının,1639'dan sonra ikinci kez bölünüp parçalanmasına karar vermişlerdi. Bu dönemdeki tarihin seyrine göre, defalarca gözden geçirilen bu anlaşma,1920 Kahire Konferansı ve nihayet 24 Temmuz Lozan antlaşması ile Kürdistan dörde bölünmüştür.

Ortadoğu'da her bölünmüş halk parçası yalnız kendi başında birleşik bir ulus ve vatan kavgasına girişirse, o zaman bölgemiz boydan boya bir savaş alanına dönmüş olur

Kuzey Kürdistan, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları üzerinde inşa edilen modern Türkiye ulus-devletinin hâkimiyetine verilmiş, ancak anlaşmada; Türkiye nüfusunun üçte birini ve neredeyse tüm Kürtlerin yarısını oluşturan Kuzey Kürtleri'nin adı bile geçmediği gibi hiçbir ulusal hakkı güvence altına alınmamıştır. Özcesi Kürtler, Türk ulus-devletine yenilip yutulmak üzere peşkeş çekilmiştir. Geriye kalan Kürdistan toprakları, İngiltere ve Fransa arasında paylaştırılırken; 1639 Kasr-ı Şirin antlaşması ile İran'a terkedilen Doğu Kürdistan'la birlikte, Kürt halkının iradesi dışında Kürdistan'ın dörde bölünmesi, bu şekilde kesinleştirilmiştir. Güney Kürdistan olarak adlandırdığımız, Osmanlı'nın Musul vilayeti İngiliz yönetimindeki Irak'ın; Bağdat demiryolunun Güneyinde kalan (Kürtlerin deyimiyle binxet), Batı Kürdistan (Rojava) bölgesi ise Fransız mandasındaki Suriye'nin kontrolüne verilmiştir.

Hiç şüphesiz ki bu durum, o yılların moda deyimiyle Wihlson prensiplerinin, yani 'ulusların kendi kaderini tayin hakkı''nın açık bir ihlaliydi. Kürtler bu milli zulmü asla kabul etmediler. İnkâr, isyan ve sömürgeci-hegemonik güçlerin kanlı bastırmaları, Kürdistan'ın her parçasında, 20. Yüzyıl boyunca Kürtlerin makûs kaderi oldu. Ancak yer yer gerçekleştirilen fiziki soykırıma ve esas olarak ulus-devlet ideolojinin tekçilik ilkesinden harekete, yüzyıl boyunca inatla sürdürülen kültürel soykırıma rağmen, 21. Yüzyıl'da Kürtler, geçen yüzyılda kendilerine biçilen ölü kefenlerini yırtarak girdiler. Artık hiçbir güç, Kürtlere inkâr, imha ve asimilasyonu dayatarak sonuç alamaz. Çünkü artık Kuzeyi, Güneyi, Doğu ve Batısıyla tüm Kürdistan'da köle yaşamayı reddeden, haklarının bilincinde; Özgür birey ve demokratik toplum şiarıyla kendi kendini yönetme iradesi kesinleşmiş, bir Kürt halk gerçekliği var. Çünkü artık 19. ve 20. Yüzyılın hegemonyacı zihniyetini doğru çözümleyerek, sadece halkına değil, tüm Ortadoğu halklarına doğru politik rotayı gösteren, örgütlü siyasi öncü ve önderliği vardır.

Zira eğer Ortadoğu'da her bölünmüş halk parçası yalnız kendi başında birleşik bir ulus ve vatan kavgasına girişirse, o zaman bölgemiz boydan boya bir savaş alanına dönmüş olur. Coğrafi, sosyolojik ve dini farklılıklarla daha da bölünerek, içinden çıkılmaz bir kargaşa durumu yaşanacaktır. Zaten bu tarz birleşik ulus ve

vatan anlayışları, milliyetçilikten kaynaklanmış olup, tarihin en kanlı iki yüzyılının,19. ve 20. Yüzyılın savaşlarına yol açmışlardır. Bu kanlı dönemden en büyük zararı gören halklardan biri olarak Kürt halkının köklü ders çıkardığı şüphesizdir. Bu nedenle, milliyetçilik yöntemiyle Ortadoğu'da çatışmaları körüklemenin,21. Yüzyılda başlayan başta savaşlar, katliamlar ve jenositlerle dolu geçeceğinin bilincindedir. Kürt halkı bu tarzı reddetmektedir. Bu tarz ne yurtseverlikle, ne enternasyonalizmle, ne de hümanizmle bağdaşır. Doğru olan, Ortadoğu'nun mevcut siyasi sınırlarını veri olarak temel alıp, tüm ülke ve devletlerinin bütünlüğü içinde demokrasi mücadelesi vererek, hak eşitliğini ve özgür birlikteliği gerçekleştirmektir. Demokratikleşen her ülke, bir adım daha gerçekleşen demokratik Ortadoğu'dur. Üstelik bu yanıt, çağımızın hegemonik güçlerine ve Ortadoğu'da emperyal projelerle egemenliğini sürdürmeye çalışan güç odaklarına, halklarımızın en anlamlı karşı-yanıtı olacaktır. Tarihin Kürtlere olanaklı kıldığı eşsiz rol, her parçanın demokratik çözüm yoluyla, bulunduğu ülke ve devleti, demokratik uygarlığa çekmektir. Bu yol, kanlı sınır boğazlaşmalarına hiç girmeden, her parçada kazanacakları demokrasi mücadelesiyle, Ortadoğu halklarının gerçek birliğini, kardeşliğini ve özgürlüğünü sağlamada, başarının temel güvencesi durumundadır. Rojava'da gerçeklik kazanan 19 Temmuz devriminin işte bu perspektifle yürüdüğüne dikkat çekerek artık Batı Kürdistanı ve Rojava devriminin doğuş zeminini değerlendirmeye başlayabiliriz.

Batı Kürdistan

Kürdistan'ın Fransa'nın güç alanına giren Rojava (Batı Kürdistan) bölgesi, modern Suriye devletinin kuzey bölgelerinde yer almaktadır. Suriye'deki en verimli alanlardır. Tarımsal üretim, madenler ve su bakımından zengindir. Kürtlerin Suriye'deki nüfusu 22 milyonluk Suriye nüfusunun aşağı- yukarı yüzde 10-15'lik kısmını teşkil eden üç milyon civarındadır. Batı Kürdistan'da gündelik hayatta yüzde doksan oranında Kürtçenin kurmanci lehçesi konuşulmaktadır. Yapay sınırlar nedeniyle bölgedeki birçok Kürt'ün akrabaları sınırın öte yakasında, Türkiye ve Irak'ta kalmıştır. Bu nedenle Türkiye ve Suriye'nin resmi devlet sınırını teşkil eden demiryolu, Kürtler arasında Serxet (hattın üstü) ve binxet(hattın altı) olarak adlandırılır. Sadece Kürdistan'ın ve Kürt halkını bölen değil, akrabaları da parçalayan bir yapay zulüm hattı olarak algılanır. Hat boylu boyunca mayın tarlaları bile -aradan neredeyse yüz yıllık bir zaman geçmesine ve patlayan mayınlarla binlerce insanın ölümüne rağmen- buradaki insanların sosyal, ekonomik ve hatta siyasi ilişkilerini engelleyememiştir.

Suriye Kürtleri ağırlıklı olarak Batı Kürdistan'ın Cizre, Kobani ve Efrin bölgelerinde yaşasa da, özellikle Şam, Halep, Humi, Hama ve Lazkiye'de de Kürtler yaşamaktadır. Benzer şekilde Rojava Kürtleri arasında Ermeni, Süryani-Asuri, Arap ve Türkmen azınlıklar da yaşamlarını idame ettirmektedir.

Rojava Kürtlerinin çoğu, Sünni Müslümandır. Ancak bazı kaynaklar, özellikle Kurdax (Kürt dağı) Bölgesinde 10 bin civarında Ezidi-Kürt topluluğunun yaşadığından söz etmektedir.

Günümüzde Suriye'de Kürtlerin siyasi talepleri çerçevesinde, gizli olarak örgütlenen, yani yasalar müsait olmadığı için illegal-yasadışı siyasi faaliyetler yürüten, 16 kadar Kürt siyasi partisi veya grubu bulunmaktadır. Ortak talepleri, bir eyalet sistemi çerçevesinde Kürtlerin kültürel, siyasi hakları ve Suriye içinde anayasal olarak tanınmaları üzerinde odaklanmaktadır.

Rojava; yani Kürtlerin 'Batı Kürdistan'ı… Derik'ten Efrin'e kadar yaklaşık 700 km'lik, Kuzey Kürdistan'ı Rojava'dan ayıran demiryolunun, hemen öte tarafındaki coğrafyanın adıdır. Başlıca 3 bölgeden oluşur:

1) Cizîrê Bölgesi: Bu bölge Dêrika Hemko, Tirbêspiyê, Girkê Legê, Amudê, Dirbêsiye, Serêkaniyê ve Hesekê kentlerinden oluşuyor. Bölgenin şu anda dörtte üçü devrimci Kürt yönetiminin denetimindedir. Tüm kent merkezlerinde, sivil ve askeri kurumsallaşmalar, bütünüyle son bir yılık süre içerisinde ve önemli hazırlıklar ekseninde sağlanmış durumdadır. Bölgenin nüfusu 2 milyon civarındadır.

2) Kobanî bölgesi: Bölgenin Kuzey Kürdistan'daki karşılığı Suruç ovasıdır. Suruç ilçe merkezi, Kobanî'ye 10-15 km mesafede bulunuyor. Bu bölgede Til Ebyat, Eyn İsa, Mnbec ve Cerablus yer alıyor. Bölgede beş yüz binden fazla Kürt yaşıyor. Kent merkezi ve köylerin önemli bir kısmı Kürtlerin denetimindedir.

3) Efrin bölgesi: Bölgenin nüfusu beşyüz bin civarındadır. Ancak Suriye'nin diğer bölgelerinde yaşanan son göçlerle birlikte nüfus şu an ikiye katlanmış durumdadır. Nüfusun önemli bir kısmının Azaz, Cebel, Seman ve İdlip'de yaşadığı biliniyor. Efrîn bölgesi tamamen devrimci Kürtlerin denetimindedir.

Rojava'daki bu üç Kürt bölgesi, şu andaki mevcut durumda birbirinden koparılmış haldedir. Ancak bu durum Kürt siyasi yapılarının organik ilişkilerini engelleyememektedir.

Nüfus yoğunluğu ve zenginlik kaynakları itibariyle Cizîrê, Rojava'nın en nemli bölgesi ve kalbidir. Aynı zamanda Cizîrê bölgesi, Suriye'nin neredeyse tüm ziraatı demektir. Buradaki Rimeyla, petrol açısından Kerkük ile aynı potansiyele sahip stratejik bir değerdir.

Bizdeki Ceylanpınar ilçesinin karşısındaki Serêkaniyê, Kürt devrim güçlerinin eline geçince, El-Kaide'nin Suriye kolu olan El-Nusra'ya, sadece Cizîrêyle Kobanî arasındaki Til-Ebyat kaldı. Til-Ebyat ve Serêkaniyê arasındaki 60-70 km'lik coğrafyada, Baas partisinin Kürtleri

bölme Stratejisi olan 'Arap Kemeri' politikasıyla Rojava'ya yerleştirilen Arap köyleri bulunuyor. Til-Ebyat ve Kobanî arasındaki yine bir o kadar mesafedeyse Kürt köyleri bulunuyor. Kobanî birkaç açıdan Kürtlerce semboldür. Bir kere, Rojava devrimi 19 Temmuz 2012'de Kobanî 'de başladı. Yine Rojava devriminin hazırlığında büyük emeği olan ve stratejik önder olarak kabul edilen Sayın Öcalan, Temmuz 1979'da Suruç'tan Kobanî 'ye geçerek Ortadoğu'ya açılmıştı. Ayrıca, PKK saflarında devrime katılan Rojvalı gençlerden, ilk şehit gerilla da, yine Kobanîlidir. Kobanî'nin tüm Kürtler ve Rojava için işte böylesi bir tarihsel önemi vardır.

Kuruluşundan Günümüze Suriye Devleti ve Kürtler

Suriye'deki Fransız mandası 1920 yılında ilan edildi. 1921 yılında Ankara'daki Büyük Millet Meclisi Hükümetini tanıyarak, Ankara antlaşmasını imzalayan Fransa, Almanların inşa ettiği demiryolunu, Türkiye-Suriye sınırı olarak kabul etti.1923 yılında Cumhuriyet ilan edildikten sonra da, Türkiye- Fransa ilişkileri iyi komşuluk temelleri üstünde devam etti. Hatta 1925'de Şeyh Said öncülüğündeki Kürt ayaklanmasını bastırmak amacıyla Türk ordu birliklerinin demiryoluyla taşınarak, Şeyh Said kuvvetlerine Güneyden saldırmak için izin verdi. Bu izin, Kürt serhildanının bastırılmasında, askeri açıdan genç Türk Cumhuriyetine, Fransa'nın verdiği büyük bir destek anlamına gelmekteydi. Kim bilir belki de Fransa, işgal sırasında Maraş, Antep ve Urfa'da kendisine karşı savaşan ve onu bozguna uğratan Kürtlerden intikamını bu yolla alıyordu.

Rojava Kürtlerinin çoğu, Sünni Müslümandır. Ancak bazı kaynaklar, özellikle Kurdax (Kürt dağı) Bölgesinde 10 bin civarında Ezidi-Kürt topluluğunun yaşadığından söz etmektedir

Esasen emperyalist güçler, başta İngiltere ve Fransa, Osmanlı imparatorluğuna 19. Yüzyılda başkaldıran Kürt, Ermeni ve Asuri halklarına karşı hep 'Tavşana kaç, Tazıya tut' oyununu oynamıştır. Anlaşılan aynı oyun, 20. Yüzyılda da yürürlükteydi. Zira 1925'te Türkiye Cumhuriyeti'ne Kürt ayaklanmasını bastırmak için destek veren Fransa; 1927 yılında ise Suriye'de kurulan ve Kürt milliyetçisi bir hareket olarak amacı Türk devletine karşı siyasi-askeri eylemlere girişmek olan Xoybun teşkilatına, Suriye'de etnik ve ulusal ayrılıkçılığı teşvik etmemek sözü karşılığında, bir ölçüde destek vermiştir. Ancak Xoybun 'un çalışmaları Arap Milliyetçileri arasında ve özellikle de Türkiye'de huzursuzluk yaratınca, bu kez Xoybuna karşı operasyon başlatılmış, kültürel faaliyetleri bile kısıtlanmış ve Xoybun'dan Kuzey Kürdistan- Adıyamanlı olan büyük Kürt mücahitlerinden Osman Sebri, Fransa'nın sömürgesi olan Madagaskar adasına sürgüne yollanmıştır. Diğer Xoybun yöneticileri ya Suriye içi sürgüne, ya da hapse gönderilmişlerdir. Ömrünü Kuzey Kürdistan ve Rojava devrimi hayaliyle geçiren Osman Sebri'nin adını anmış iken, şanlı anısına kısaca da olsa değinmemek, metnin konusu açısından da büyük bir eksiklik hatta vefasızlık olur.

Ara söz: Osman Sebri

Osman Sebri, 11 Ekim 1993 günü, 'Taxa Kurdan' olarak bilinen Şam'ın kenar mahallesinde bulunan mütevazı evinde, hayata gözlerini yumarken, arkasında direniş dolu bir hayat öyküsü bırakmıştı. Cumhurbaşkanı Özal'ın 1993 Nisan ayında bir Kürt milletvekili heyeti olarak PKK'nin o tarihlerde ilan ettiği tek yanlı ateşkesi uzatması için bizi Sayın Öcalan'a göndermesi şahsıma Ape Osman Sebri'yi sözü edilen evinde ziyaret etme fırsatını vermişti. Hasta yatağındaydı. Çok fazla konuşabilecek bir durumda değildi. Zaten ziyaretimiz sırasında da ancak altı ay yaşayabilmişti. O yiğit ve fedakâr insanın bir saat de olsa yaşarken ziyaret edebilmenin, büyük onurunu hep taşıyacağım, onu unutmayacağım.

Evet, Ape Osman daha 20 yaşındayken Şeyh Said serhildanına katılmış, iki amcasını idam sehpasında kaybetmiş, aç-susuz günlerce Anadolu'ya giden sürgün trenlerinde tıkalı kalmış, Xoybun teşkilatının 'gizli pusulasını' Seyit Rıza'ya ulaştırmak için, 'binxete' den Dersime doğru aylarca süren zorlu bir yolculuğa çıkmış, ömrünü Rojava devriminin hayaliyle geçmişti.

1929 yılının son günlerinde sınırın diğer tarafına binxete ye geçen Osman Sebri, Celadet Bedirxan ile tanışır ve Xoybuna katılır. 1930'da Ağrı'da başlayan isyana destek olmak ve Türk ordusunun dikkatini dağıtmak üzere emrindeki 38 kişilik Xoybun askeri birliğiyle,1 Temmuz 1930 günü Kobanî üzeri Suruç'tan Türkiye sınırını geçer ve yollarına çıkan ilk Türk Karakoluna saldırırlar. Kürt milisler burada 5 askeri öldürüp, karakol komutanını esir alırlar. Ne var ki diğer Xoybun birlikleri hedeflerine karşı saldırıya geçmediklerinden dolayı,1 Temmuz taarruzu başarılı olmaz. Yaz boyu Urfa ovasında saklandıktan sonra yeniden Rojava'ya döner; ancak Suriye'deki Fransız yönetimi, bu taarruza misilleme olarak Xoybun üyelerini tutuklayıp Şam'a sürgün ederler. Artık Osman Sebri'nin Şam günleri başlar. Burada ilk sayısı 15 Mayıs 1932'de çıkacak olan ilk Kürtçe Latin alfabeli Hawar dergisinde yazar. Kürt aydınlanma hareketine şiir, öykü ve araştırmalarıyla katılır. Ancak Hawar'daki yazıları Fransız yönetimini rahatsız ettiğinden,1935'te Madagaskar adasına sürgün gönderilir.

1957 yılında ise Halep'te küçük bir evde Rojava' nın ilk Kürt partisi olan Kürdistan demokrat partisi-Suriye'nin (PKD-S) kurulmasına öncülük eder. PDK-S'nin genel sekreteriyken, Şam rejiminin ağır işkencelerinden geçer ve yıllarca cezaevinde kalır.

Şam'daki gecekondu evi, Kürtler açısından bir ziyaretgâh gibiydi. Onu sık sık ziyaret edenler arasında, Abdullah Öcalan da vardı. Bir keresinde Öcalan'a şöyle söylemişti: 'Hayallerimizi gerçekleştiriyorsunuz, hayatımın hiçbir döneminde bu kadar gururlu olmadım. Artık Kürdistan'ı özgürleştirecek bir örgüt var…' Ape Osman'ı bir kez daha saygıyla anıyoruz. Onu anmak için açtığımız parantezi burada kapatarak, konumuza devam edelim.

İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Genel Durum

2. Dünya savaşı başladığında ve Türkiye, Hitler karşısında oluşan müttefik kuvvetler için gittikçe daha fazla önem kazandığında; hem İngiltere, hem de Fransa Ortadoğu politikalarında yeni açılımlar yapıtılar. Bu çerçevede Suriye ve Lübnan'a bağımsızlık sözü verildi. Türkiye'nin Cizîrê Kürt bölgesinin özerkliği konusundaki itirazları dikkate alındı ve Hatay Türkiye'ye 1939'da geri verildi. 1943 yılında ulusal bloğun, Suriye parlamento seçimlerini kazanmasıyla, Arap milliyetçiler 1945 yılında devrim hareketini başlatınca, nihayet Fransa 1946 yılı başlarında son birliklerini de Suriye'den çekti. Böylece 26 yıllık Fransız manda yönetimi resmen son buldu.

1948'de Filistin'de İsrail devletinin kurulması ve ardından savaş çıkması, Ortadoğu'da giderek güçlenen Arap milliyetçiliği ve anti-emperyalizm dalgasıyla Filistin sorununun doğuşu, tüm bu tarihsel gelişmeler, yeni Suriye devletinin söylemini ve dış politikasını büyük oranda belirledi. Suriye'de, bu tarihten sonra parlamento hiçe sayılarak, ordu öne çıktı ve sonraki 23 yıl içinde yirmi bir askeri darbe gerçekleşerek Suriye devleti büyük bir istikrarsızlık girdabına yuvarlandı. Bu dönem darbecilerinden Edip El-Şişekli, homojen bir Arap-Müslüman ulus-devleti yaratmak amacıyla yeni bir anayasayı yürürlüğe koydu. Yeni anayasayla Kürtleri, Asuri, Ermeni ve diğer azınlıkların kendi dillerini kullanmalarına kısıtlamalar getirildi. Kürt tarihi ve kimliğini yasaklamak öyle uygulamalara yol açtı ki, Kürt köy ve kasabalarında geleneksel Kürt kıyafetlerinin giyilmesi bile yasaklandı. Kürt kültür dernekleri dahi yasadışı ilan edildi.

1950'lerin ortalarından itibaren siyasi bir retorik ve popüler bir hissiyat olarak Pan-Arabizm, tüm Ortadoğu'ya sarıldı. Suriye'de iktidardaki ulusal cephe, Baasçı unsurlarla birlikte, Cemal Abdulnasır yönetimindeki Mısırla kısa süreli bir siyasi birlik kurulmasına önayak oldu ve 22 Şubat 1958'de Birleşik Arap Cumhuriyeti ilan edildi. Bu dönemde, devletin Kürtlere ayrımcılık yapması ve karşı tepki olarak da Kürtlerin milli uyanışı 1957 Haziran'ında 'Partiya Demokrata Kurdistan-Suriye' (PDK-S)kurulmasıyla zirveye ulaştı. Ne var ki bu gelişme, hem Suriye hükümeti, hem de toplumun Arap kesimlerini, Kürtlere yönelik düşmanlığının artmasına neden oldu. Birçok Kürt subay ordudan atıldı. Kürt siyasetçiler tutuklandı. Kürtçe konuşmak ve Kürt müziği çalmak dahi yasaklandı. Suriye Komünist Partisi, genel olarak bir Kürt siyasi partisi addedildiğinden dolayı büyük baskılara uğradı. Öyle ki PDK-S, 1963 yılında adındaki 'Kürdistan' kelimesini çıkarmak zorunda kaldı. Yine bu dönemdeki Suriye devlet yöneticileri,30 Kasım 1960 tarihinde Amude El-Hareke bölgesindeki bir Kürt kasabasındaki sinemada 280 Kürt çocuğunun ölümünden sorumlu olmakla suçlandı. Zira sinemayı yok eden bu yangının kasıtlı çıkarıldığına inanılmaktadır. Projeksiyon görevlilerini yangın başlamadan önce sinemayı terk ettikleri ve sinema kapılarının dışarıdan kilitlendiği de raporlara geçmiştir.

Birleşik Arap Cumhuriyeti 28 Eylül 1961'de Ürdün, Suudi Arabistan ve Suriye'nin yönetiminden küskün iş çevrelerinin desteklediği sağ kanat Yarbay Abdulkerim Nahalawi'nin darbesiyle yıkıldı ve Suriye tarihinde ilk defa resmen 'Suriye Arap Cumhuriyet'i ilan edildi. Bu, Kürtlerin Suriye içinde tanınma ve eşitlik taleplerine doğal olarak büyük bir darbe indirdi.1962 yılında hükümet, Cizîrê (El- Heseke) bölgesinde Kürt topraklarını Araplara veren 'Toprak Reformu'nu gerçekleştirdi. Bu politika, Kürt bölgelerini Araplaştırma projelerinin de temelini oluşturdu.

Suriye Baas partisi, 1963 yılında iktidarı ele geçirdi. 1947 yılında kurulan bu parti, Sovyetlerle yakın, ilişkiler geliştiren reel sosyalizmden etkilenen bir Arap milliyetçiliği çizgisinde, tüm Arap devletlerinin birleştirilmesi idealinin başını çekiyordu. Parti, ordu içindeki özel birlik subaylarına, özellikle de genç Alevi subaylarına dayanıyordu. Salah Bitar ve MİchelEflaq gibi Şam'lı ideolog ve entelektüeller, Baas partisini 1966 yılına kadar yönettiler. Ancak bu yılda bir darbeyle azledildiler. Bu darbe Salah Cedid etrafında örgütlenen, Hafız Esad'ın ve Muhammed Umran'ın da dâhil olduğu, kökenleri ağırlıkla köylü orta sınıfı olan, sol eğilimli askeri ve sivil Baascılar tarafından yapılmıştı. Ancak 16 Kasım 1970'te Hafız Esad'ın askeri bir darbe yapması ve partinin sivil kısımlarını budamasıyla, yeni bir dönem başlamıştır.

Hafız Esad 1966 yılından 2000 yılına kadar ki ölümüne kadar Suriye'yi yönetti. Suriye'nin Lazkiye bölgesinden gelen Alevi bir askerdi. Baas partisi yönetimi altında, 1964 yılında hava kuvvetleri komutanı,1966 yılında savunma bakanı olmuştu.1970 yılında tüm iktidar kontrolünü aldıktan sonra, hem iç hem de dış siyasetinde dikkatli ve pragmatik bir tutum benimsedi ve risklerden kaçındı. Mezhepçilik yaptığı suçlamasını, Sünnileri ve

diğerlerini Baas partisi ve devlet kurumlarına dâhil ederek bertaraf etti. Bir Pan-Arabist idi, otoriterlik Esad yönetimine damgasını vurmuştu.

Suriye'de kâğıt üzerinde devletin yürütme, yasama ve yargı organları birbirinden ayrıdır. Ancak pratikte, tüm bu alanlardaki güç, iktidar piramidinin tepesinde toplanan devlet başkanının elinde toplanmıştır. O devletin başıdır. Ayrıca silahlı kuvvetlerin en üst düzey komutanı, Baas partisinin lideri ve hükümetin idari biriminin başıdır. İstediği zaman parlamentoyu feshetme yetkisine sahiptir. Baas partisi anayasal olarak Suriye'de yönetici partidir ve parti, Suriye'deki tüm siyasal partileri kapsayan ilerici ulusal cepheye de komuta etmektedir.

Suriye Parlamentosu ya da Arapça'daki adıyla Meclis el-Şa'bı, bir karar alma ve siyaset geliştirme organı olmaktan çok, danışma kurulu hüviyetindedir. Üyeleri genel, gizli, doğrudan ve eşit oyla dört yıllık dönem için seçilir ve Parlamento başbakan tarafından seçilir. İlk parlamento seçimleri 1973 yılında Hafız Esad tarafından düzenlenmiştir. 1990'da üye sayısı 195'ten 250 üyeye çıkarılmıştır. Sandalyelerin üçte biri bağımsız adaylara ayrılmıştır. Kalanı ise ilerici ulusal cephe içerisindeki 7 siyasi parti için ayrılmıştır. Cephe içerisinde Baas partisinin çoğunluk konumu güvence altına alınmıştır. Ayrıca Suriye'de yeni siyasi partilerin kurulmasını düzenleyen herhangi bir yasa da mevcut değildir.

Kürt, Ermeni ve Asuri halklarına karşı hep 'Tavşana kaç, Tazıya tut' oyunu oynanmıştır. Anlaşılan aynı oyun, 20. Yüzyılda da yürürlükteydi

Anayasada Suriye vatandaşlarının, Suriyeli Arap olarak tanımlanmasının yanı sıra toplum, kültür, eğitim, siyaset ve milli amaçlar tamamen Arap kimliğine vurgu yapmaktadır. Anayasa etnik veya milli herhangi bir azınlıktan bahsetmemektedir. Oysa Kürtlerin dışında Suriye'de Yahudiler, Filistinliler, Ermeniler, Türkmenler, Çerkezler ve Asuriler yaşamaktadır. Bunlar içinde en büyük tehdidin, Kürtlerden geldiği düşünülmektedir. Her ne kadar Hafız Esad 1976 yılında Kürt bölgelerinde bir 'Arap kemeri' siyaseti oluşturma siyasetine son verse de, Kürtler ve Kürtçe üzerindeki baskı ve engellemeler sürmektedir.

Resmiyette Kürtler, Irak ve Türkiye'den gelen göçmenler olarak resmedilmektedir. Suriye'deki Kürt nüfusun üzerinde yaşadıkları topraklarla olan tarihi bağı inkâr edilmektedir. Resmi politikalar Kürtleri Arap Devleti ve Toplumu içinde asimilasyona zorlamaktadır. Suriye'de suni demografik değişikliklere girişilmesi ve Kürtlerin topraklarından koparılması gibi politikalar, 1930'lu yılların ortalarında başlamış ve 1962'de yeni bir aşamaya sıçratılmıştır. Bu politikalar, Türkiye ve Irak'ta, Kürtlere yönelik politikalarla paralellik göstermektedir.

1962 Heseke (Cizîrê bölgesi) nüfus sayımı, Rojava Kürtlerinin tarihinde bir dönüm noktasıdır. Bu nüfus sayımından sonra Suriye'deki Kürt nüfusunun büyük bir bölümü Suriye vatandaşlığından çıkarılarak devletsiz kılınmıştır. Bir gecede 120-150 bin Kürt vatandaşlıktan atılmıştır. Atılan vatandaşların topraklarına ise devlet tarafından el konularak , 'Toprak reformu' adı altında Suriyeli Araplara dağıtılmıştır. Vatandaşlıktan çıkarılan Kürtler ise resmi otoritelerce 'ecnebi' olarak kayıt altına alınmış ve tüm yurttaşlık haklarından mahrum edilmişlerdir. En kötüsü, 'ecnebi' bir ailede doğan çocuklar da, bu statüde olacaklardı. Bu kişiler pasaport da alamazlardı. Onların mülkiyet ve toprak edinme, iş kurma hakları yoktur. Aynı zamanda devlet desteğinden faydalanamaz ve devlet hastanelerini kullanamazlar. Kendi arabaları olamaz. Kamu sektöründe istihdam edilmeleri yasak olan bu kişilere; doktor, mühendis ve avukatlar da dâhildir. Bir büro açmaları ya da ülkeyi terk etmeleri de yasaktır. Erkek 'ecnebi' Kürtlerle Suriye vatandaşı kadınların evlenmesi yasaktır. Bu türden evliliklerden doğan çocuklara 'mektumin' denilmektedir. Yani gayri-meşru kabul edilmektedir. Bazı Kürtler de sırf Suriye ordusuna alınmamak için, bizzat kendileri vatandaşlığı kabul etmemiş ve ağır sonuçlarına da katlanmak zorunda kalmışlardır.

2007 yılı itibariyle Suriye'de 200 bin kadar Kürt 'ecnebi' ve 80-100 bin kadar 'mektumin' kayda geçirilmiştir. Suriye hükümet kaynakları ise 1996 yılı itibariyle 67.465 Kürt'ün 'ecnebi';75 bin Kürt'ün de 'mektumin' olarak kaydedildiğini belirtmektedir. Bu yaklaşımla, güya resmi düzeyde bölgedeki Kürt nüfusun çoğunluk oluşturduğu gizlenmeye çalışılmaktadır.

Belirtmemiz gerekir ki 'mektumin' çocukların ancak altıncı sınıfa kadar okula gitmesine izin verilmektedir. Devlet hastanelerinde tedavi görememekte, devlet dairelerinde istihdam edilmemektedir. Suriye vatandaşları için pasaport gerektirmeyen Lübnan'a bile gitmeleri bile yasaktır. Özcesi hiçbir yasal hakları yoktur. Kimlik kartlarıyla her yerde ayrımcılığa uğramaktadırlar. Ne var ki Arap uyruklular için Suriye vatandaşlığını elde etmek kolaylaştırılmıştır. Tüm bunların yanında 'ecnebi' ve 'mektumin' Kürtlerin, askeri okullar, gazetecilik ve tıp fakültelerine kabul edildiklerini de eklemek gerekir. Kürtlerin yoksulluğu dikkate alındığında, Kürt çocuklarının inşaat, işportacılık gibi iş alanlarında iş aramak zorunda bırakıldığı açıktır. Bu durum ise, Kürtleri yasa dışı yollardan ülkelerini terk etmeye zorlamaktadır.

Cizire bölgesi ya da Efrin ve Kobanî çevresindeki böl-

geler de, toprak reformu ve Araplaştırma politikalarının hedefi olmuştur. Efrin 'deki Kürt toprak sahiplerinin mülkleri, devlet tarafından istimlak edilmiştir. Kobani'nin her iki tarafında Kürtlerin toprak ya da mülk satın almaları ve Ceablu ile Tel-Ebyat kasabalarında iş kurmaları engellenmiştir. Kürt kaynaklar bunun, Suriye'deki Kürt bölgelerini ve kasabalarını, Efrin ve Kobanî arası ve de Kobanî ve Serêkaniyê arasında olduğu gibi, aralarında Arap çoğunluğunun sağlandığı bölgeler kurarak bölmek için, kasıtlı bir uygulama olduğuna inanmaktadır.

Kürdistan'ın Suriye için önemi, ekonomik değerler açısından da geçerlidir. Cizire bölgesi başlıca pamuk ve buğday üretiminin olduğu bölgedir ve petrolün bunması bu stratejik kaynakların Kürtlerin hâkimiyetinde olması konusunda endişeye yol açmıştır. Bundan hareketle Rimeylan ve Qereçok petrol sanayiinde çalıştırılan Kürtler, sayıca çok düşük tutulmuş ve göç ettirilen Arap işçilere buralarda özel evler inşa edilmiştir.

Kürtleri Kürdistan'dan uzaklaştırmanın bir başka yöntemi de, Avrupa'ya yapılan insan kaçakçılığı ticaretidir. Suriye muhaberat teşkilatı ve diğer devlet görevlilerinin, Suriye'den Avrupa'ya Kürt insan kaçakçılığına göz yummalarına, tamamen Suriye'yi Kürtlerden temizleme politikalarından kaynaklanmaktadır.

Örneğin; Ermeniler, Asuriler ve Yahudilerin özel okullarda dillerini öğrenmeleri serbest iken, Kürtlerin özel olarak Kürtçeyi öğrenmesi ya da öğretmesi bile yasaktır. 1986'da Kürtçenin iş yerlerinde, devlet dairelerinde, sinema ve kafelerde kullanılması kararname ile yasaklanmış; Mayıs 2000'de ise mahkeme kararı ile Kürtçe video ve kaset satan tüm dükkânların kapatılmasına karar verilmiştir.

Kültürel soykırım uygulamaları bununla yetinmemekte, Suriye'deki Kürt yer ve bölge isimleri Araplaştırılmıştır. Özellikle Kürtçe olan tüm köy adlarına Arapça isimler verilmiştir. Örnek olarak Derik-Malikiye'ye, Amude-Adaniye'ye, Serekaniye-Resulayn'a, Dirbesiye-Ghassaniye'ye çevrilmiştir. 1990'yıllarda, birçok Kürt iş yerinin Arapça isim alması zorunlu hale getirilmiştir. Kitap, dergi ve her türlü Kürtçe yayın üzerine yasak uygulamıştır.

Suriye'deki Kürtler siyasi faaliyetlerinin yanında, kültürel faaliyetleri nedeni ile rutin olarak tutuklanmaktadırlar. Kürt kültürü ve tarihi üzerine yazı yazmak, bunları dağıtmak ve hatta okumak bile siyasi addedilmekte ve tutuklanmaya neden olabilmektedir. Sorgulamalarda ağır işkence yöntemlerinin sistematik tarzda uygulandığını da unutmamamız gerekir.

Hafız Esad, devlet başkanlığını 30 yıllık iktidarının ardından ölünce Temmuz 2000'de İngiltere'de eğitim görmüş doktor olan oğlu Beşar Esad'a devretti. Liberalizasyon beklentileri oldukça yavaş yürüdü. Kürtlerin ve tüm Suriye halkının siyasi özgürlükleri üzerindeki kısıtlamalar devam etti. Irak savaşından sonra ise, İsrail-Filistin barış görüşmelerine yönelik umutların tükenmesiyle beraber, ABD yönetiminin Suriye'ye karşı tavrı sertleşmeye başladı. Suriye'nin Lübnan işgalinden söz etmeye başladılar. Mayıs 2004'te başkan Bush yönetimindeki ABD, Suriye'ye gıda ve ilaç dışındaki tüm ABD mallarının ihracını ve ABD'den Suriye'ye ve Suriye'ye ticari uçuşları yasakladı.

Tam da bu dönemde, Kürtlerle devlet güçleri arasında Rojava devrimi öncesindeki en büyük gerilim patladı. 12 Mart 2004 günü öğlen saat 13.00 sularında Deyr el-Zor'dan Araplar ve Qamışlo'dan Kürtler arasında Qamışlo stadyumunda düzenlenen futbol maçında bir arbede çıktı. Saddam ve Baas yanlısı Deyr el-Zor şehrinin holiganları, maçı izleyen Kürt seyircilere saldırdı. Bunu fırsat bilen Suriye güvenlik kuvvetlerinin Kürt kitleye ateş açmasıyla 7 Kürt yaşamını yitirdi. Düzinelerce si yaralandı. Bu olayın akabinde başlayan ve adeta bir öfke patlamasına dönüşen Kürt serhildanında Amude, Derik, El Heseki ve Serikaniye gibi Kürt şehirlerinde ve Şam'da gösteriler düzenlendi. Buralarda polisle çıkan çatışmaların ardından birçok hükümet binası, Qamışlo'da ki Baas partisi binası ve Hafız Esad heykelleri yıkılıp tahrip edildi. Deyim yerindeyse, günümüzdeki Rojava devriminin ayak sesleri tüm batı Kürdistan'da yankılandı ve bu serhildanda birçok Kürt yaşamını yitirdi. Ertesi gün, ölen Kürtlerin cenazeleri yüz bin kadar insanın eşlik ettiği konvoyla Qamışlo caddelerinden geçerken, polis halka yine ateş açtı ve beş protestocu Kürt de burada şehit oldu.

Serhildanlar yaklaşık bir hafta kadar sürdü. Akabinde birçok Kürt tutuklandı ve Rojava sıkı bir yönetime tabi tutuldu. Bu dönemde Kürtlerle hükümet arasında başlayan görüşmelerde, birçok reform sözü verilmesine rağmen hükümet sonradan hiçbir sözünde durmadı. Rojava Kürtleri Mart 2004 Serhildanı sırasında, Türkiye'nin de sınıra askeri yığınak yaparak Suriye devletine destek verdiğini önemle belirtmektedirler. Zaten PKK lideri Abdullah Öcalan'ın 1998 Ekim ayında Suriye'yi terk etmesinden sonra Suriye'nin PKK ile hiçbir ilişkiye girmeyeceği ya da faaliyetlerini kolaylaştırmayacağını kabul ettiği Adana antlaşmasının imzalanmasıyla, Türkiye-Suriye ilişkileri balayı dönemine girmiş ve özellikle Beşar Esad ile başlayan sıkı ilişkiler dönemindeyse, Suriye'de yakalanan birçok PKK militanı Türkiye'ye verilmişti.

Rojava Devrimi'nde PKK ve Öcalan Misyonu

Ankara siyasal bilgiler fakültesinde öğrenciyken, Türkiye devrim meşalesini yakan 68 gençliğinin önderlerinden etkilenerek, zihninde Kürdistan devriminin yol haritasını çizmeye başlayan Abdullah Öcalan henüz bir grup özelliğini aşmayan yoldaşlarına Ankara'dan Kür-

distan'a geri dönüşsüz yürüyüşü öneriyordu. Çünkü Ankara'nın devlet kasvetli ağır havasından kurtulmadıkça ve kurutulup tarihten silinmek istenen Kürdistan halkının hala yaşayan canlı damarlarına nüfuz edemedikçe, çok emek ve bedel isteyen bu uzun devrim yürüyüşünün menziline ulaşamayacağını biliyordu. Öylede yaptılar. Artık Kürdistan'da Kürt halkının bağrında, onun yüreğine ve beynine yol alacak olan araçları yaratmak ile meşgul idiler.

Şüphesiz ki ilk adımda, inşa edecekleri araçların en muhteşemi olacak olan PKK'yi yaratmalıydılar. PKK, yeniden küllerinden yaratılacak olan Kürt halkının özgürlük mücadelesinin beyni ve yüreği olacak, halkın beyni ve yüreğiyle bütünleşecekti. 27 Kasım 1978 de Amed'in Lice ilçesinin Fis köyünde bunu başardılar; devrimin kurmayı PKK doğmuştu… Şimdi sırada ona büyük emekler vermek, onu büyütmek yetkinleştirmek ve onun etrafında mücadeleye çok gerekli olan diğer devrim araçlarını bir kuyumcu hassasiyetiyle yaratmak vardı.

Ne var ki sömürgeci efendilerde boş durmuyordu. 'su uyur düşman uyumazdı' onlarda Kürdistan'da dipten gelen bu toplumsal dalganın sarsıntılarını hissetmeye başlayınca, egemenliklerini güvenceye alacak olan bir askeri darbeye ve onun hazırlayıcısı provokatör eylemlerine başlamışlardı. 1978 yılı sonlarındaki Maraş katliamı, bu darbe hazırlık eylemlerinin en vahşisiydi. PKK'nin genç genel sekreteri Öcalan, büyük tehlikeye daha o günlerde dikkat çekiyor, yaptığı siyasi analizler üzerinden, 12 Eylül 1980 tarihinde ABD ve Nato'nun onayıyla gerçekleşecek olan faşist askeri darbeyi öngörüyor; halkı ve tüm devrimcileri güçlü sezgisi ve politik ön görüsüyle daha 21 ay önceden uyarıyordu. 1979 yılı başından itibaren darbenin ayak sesleri, çeşitli siyasi cinayet ve diğer emareleriyle belirmeye başlamıştı. O da tüm büyük devrim önderlerinin yaptığı ve peygambervari çıkışlarda olduğu gibi devrimin hala büyütülmeye ve titizce korunmaya muhtaç olan hücrelerini yaşatmak üzere hicrete karar veriyordu. Hicret, o tarihlerde Ortadoğu'nun devrimci merkezi olarak kabul edilen topraklarına yapılacaktı.

" 1979 yılı ortalarına gelindiğinde, Suruçlu Ethem Akcan'a hudut çıkışının hazır olmasını söylemiştim… Urfa'da kırk günlük bir bekleyişim oldu… Sonra Ethem çıkış için tüm koşulların hazır olduğunu söyledi. Hazırlık dediği de bir köylü dolmuşuna binmekti. Bindim. Köylüler arasında hudut köyünde indik. Akşama doğru hazırlığın ikinci adımı devreye girdi. Cehni denen kurye 'haydi!' deyip bizi kaldırdı. Asker tel örgüyü kaldırıp 'hadi hemşerim çabuk ol' deyip bizi geçirdiğinde, keçi adımlarıyla, Ethem'in bastığı noktalardan mayınlı tarlayı hemen geçtik. Benim dışımdakiler için günlük olan bu deneyimler, benim için tarihsel ve biricikti… Ethem tek yardımcımdı. Bir süre sonra kendimi Filistinlilerin arasında buldum. Dilsiz, tercümansız günlerim başlamıştı. Ethem'in fedakârlıkları olmasaydı bir hiçti çabalarım. Yeni bir toplumsallık için örgütlenmenin, ilişkilenmenin büyük önemini, ancak bu tür deneyimleri yaşayanlar, hakkıyla bilir. Benim, bizim çıkışımızda tesadüf olmayıp, tüm kritik anların gerçekleştirmeye zorladığı tarihsel çıkışlardan biriydi". (5.cilt)

Sayın Öcalan'ın sözünü ettiği çıkış, Rojava'nın devrimci merkezlerinden Kobanî'den başlıyordu. Artık oradan, Lübnan'daki Filistin örgütlerine kavuşmak zor değildi. Zira şahsımın da böyle bir deneyimi olmuştu. Darbe sonrası, 1981 yılının ocak ayında, Cizre-Nusaybin arası bir köyden kuryeler eşliğinde, Rojava'nın Derik kasabasına 25 arkadaşımla birlikte benzer şekilde geçmiştik. O dönem içinde bulunduğum 'şivancılar' olarak bilinen siyasi hareketin bir kadrosu olarak, Qamışlo da Kürt destekçilerin evinde on beş gün kadar gizlendikten sonra, bizi almaya gelen El Fetih yöneticilerinin eşliğinde, Şam üzeri Lübnan'daki Filistin gerilla kamplarına ulaşmıştık. Filistinliler askeri alanda oldukça gelişmiş ve ileriydiler. Üzerimizde epey emekleri oldu. Ancak Sayın Öcalan'ın da aşağıdaki sözleriyle dikkat çektiği gibi, ideolojik açıdan uçurumlar vardı.

"Filistinlilerle ilişki kurduğumuzda, Kapitalist Modernite onları çoktan yozlaştırmıştı. Ama havalarında devrimci esintilerde yok değildi. Hareketin askerileşmesinde payları inkâr edilemez. Fakat acı olan o ki bu ilişki onların kapitalist zihniyetini kıramadı. Filistinli komutanlar zor bela bir araya getirdiğimiz savaş kabilemizi, geliştirmiş oldukları ücretli asker statüsünde kullanmak istiyorlardı. Tabi ki buna meydan vermedik. Devrimci ruhumuzdan, direncimizden hiç taviz vermedik. Yine de alandaki somut devrimci görevlere örnek düzeyde karşılık verdik. İsrail'e yönelik özel bir hamlemiz olmadı; ancak İsrail'in Lübnan'daki Filistin güçlerine karşı gerçekleştirdiği 1982 saldırılarından payımıza düşen, destansı direnişleri sonucu verdiğimiz 10 şehit oldu. Bu şehitlerimizin anısı, oradaki yirmi yılımızı besleyen ana kaynaktı. Asla unutulamazlar ve anıları küçümsenemez. Bundan sonra varlığımız gittikçe büyüdü. Lübnan ve Suriye Kürtleriyle hemen kaynaştık. Ulus devletlerin gadrine uğramış, bir nevi mülteci gibi yaşamaya zorlanmışlardı. Daha az asimilasyona uğramış, kürtlüklerini fark eden insanlardı. Kapitalizm geliştikçe işsizleşiyorlardı. Bu nitelikleri onları hızla savaş kabilemize itiyordu. Toplu askeri eğitim, Kürt Özgürlük Hareketinde mevcut biçimiyle ilk defa gerçekleşiyordu. Saldırılar altında olmak, savaş deneyimini geliştiriyordu". (5.cilt)

Sayın Öcalan'ın bura da belirttiği iki hususa özellikle dikkatinizi çekmek isterim. Birincisi, İsrail'in 1982 ilkbaharında Lübnan'daki Filistin gerilla güçlerine karşı gerçekleştirdiği saldırıda, PKK gerillalarının bulunduk-

ları alanları savunarak, Filistinlilerle omuz omuza İsrail ordusuyla çatışmaya girmeleri hususudur. PKK bu çatışmalarda 10 şehit verdi; ama başta Filistinliler, Lübnan devrimci güçleri ve o savaşa hava kuvvetleri ile aktif katılan Suriye devleti ve hatta bu bloğun öncü politik gücü olan SSCB nezdine büyük bir prestij ve güven kazandı. Bu tavır, o dönemde PKK'nin Ortadoğu'nun antiemperyalist güçlerine verdiği bir 'güven senedi' niteliğindeydi ve çok kıymetliydi. O sürecin el fetih içerisindeki canlı tanıklarından biriydim. Aslında Filistinli komutanlar, 1981 yılı ortalarından itibaren, büyük bir İsrail saldırısının olacağı yönündeki güçlü istihbaratlarını bizimle de paylaşmışlardı. Bu durum karşısında nasıl tavır alınacağı, o dönem kadrosu bulunduğum siyasi hareket içinde de tartışılmıştı. Sonuçta iki ayrı tavır ortaya çıkmıştı. Biri askeri olarak eğitilen kadroların Güney veya Doğu Kürdistan'a çekilmesi; ikincisi ise kadroların sivilleştirilerek Avrupa'ya gönderilmesi idi. 'orada kalıp gerekirse savaşma' seçeneği ise çok azınlıkta kalmıştı. Merkez komitesi ise kararını, kadroları Avrupa'ya çekmek yönünde kullanarak, aslında objektif anlamda hareketi tasfiyeye yatırmıştı. Oysa PKK pratiği ve özgürlük mücadelesi artık doğrulamıştır ki, devrimci seçenek orada kalıp Filistin ve Lübnan devrimci güçleriyle omuz omuza savaşmak ve Öcalan'ın değimiyle 'o şehitlerimizin anısını, oradaki 20 yılımızı besleyen ana kaynağa çevirmekti'.

Birçok yerde halk evleri, gençlik, kadın, dil, kültür, sanat, eğitim, mahkeme, asayiş ve meslek örgütü gibi kurumları oluşturan Kürtler, Batı Kürdistan'da 'Demokratik Özerklik' inşasını kararlıkla sürdürmektedirler

Aynı konu kapsamında dikkat çekmek istediğim ikinci husus ise, PKK ve Öcalan'ın bu tavırla, Lübnan ve Suriye Kürtlerine de büyük güven vermesiydi. Öyle ki özgürlük hareketinin prestij ve cazibesi Lübnan ve Suriye Kürtleri arasında dalga dalga yayılarak, destek ve katılımı zirveye çıkarmıştı. Bu gün eğer Rojava devriminin stratejik öneminin Abdullah Öcalan olduğu yönündeki gerçeklik tartışmasız bir hakikat olarak önümüzde duruyorsa, bu bağlığın o günlere denk uzanan böylesi sağlam bir temeli vardır. Nitekim cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın 1993 Nisan ayında, Şahsımın da içinde bulunduğu bir gurup HEP milletvekilini Suriye'ye Sayın Öcalan'a ateşkesin uzatılması talebi ile gönderdiği dönemde, görüşme fırsatı bulduğum Suriyeli Kürt milletvekilleri, Sayın Öcalan'a Suriye'deki Kürt halkının nasıl yüksek bir değer verdiğini uzun uzun anlatmışlardı. Onlara göre Suriye Kürtlerinin çoğunluğunun evinde Öcalan'ın fotoğrafları asılıydı. Halktan bazıları genç kız ve oğullarını savaşmak üzere PKK kamplarına, bizzat kendileri götürüyordu. Harekete güçleri oranında maddi destek veriyorlardı. Sayın Öcalan'ın ise neredeyse misafir olmadığı Kürt evi yok gibiydi. Her Kürt mahallesindeki toplantılarla halka bilinç taşıyor, onları konuşturuyor. Kitleler karşısında hem öğretmen hem de öğrenci olmayı ustaca başarıyordu. İşte bu büyük emeği halka verilmiş bu sarsılmaz güveni ve sabırla gerçekleştirilen örgütleme çalışmalarını görmeden, 19 Temmuz Rojava devrimini anlamak ve onun güçlü temellerinin bilincine varmak mümkün olamaz.

PKK'nin Kuzey Kürdistan'da doğup, 1980 sonrası Ortadoğu'nun devrimci merkezinde varlığını büyüttüğü dönem, emperyalizme karşı reel sosyalist sistemin başını çektiği dünya devrimci dinamiklerinin 'bizde varız' dediği iki bloklu bir dünyaydı. Emperyalizm ve sömürgeciler karşısında örgütsel varlığı güvenceye almak için, başta SSCB olmak üzere dünya devrimci dinamiklerinin desteği büyük önem arz ediyordu. Bu bilinçte olan Öcalan, bakınız sözü edilen konuda neler söylüyordu;

"PKK, reel sosyalist sistem içinde varlık kazanan bir partidir. İdeolojik olduğu kadar politik olarak ta bu sistemi esas almaktaydı. Başta SSCB olmak üzere, sosyalist ülkelere eleştirel ve dostça yaklaştı. Kürt sorununu kapitalist dünya hegemonyasının bir meselesi olmaktan çıkarıp, dünya sosyalist sisteminin bir parçası haline getirmeye çalıştı. İdeolojik olan bu tavrını, 1980 sonrasında ülke dışına çıkışla birlikte uluslararası alana yaydı. Sosyalist sistemin o dönemde temsilcisi olan SSCB ile ilişki kurdu. Avrupa sosyalist partileri ile benzer ilişkiler kuruldu. Fakat dünya genelinde sisteme damgasını vuran revizyonizmden ötürü, bu ilişkiler umulan düzeye çıkartılamadı. Taktik, yararcı amaçların ötesine taşırılamadı. Ancak diğer ulusal kurtuluş hareketleri gibi dar milliyetçiliğe de kaymadı. Bu sayede, 1980 sonrası Ortadoğu'sunda İsrail ve Filistin kurtuluş örgütü (FKÖ)'den sonra üçüncü dinamik güç olarak yer almayı başardı. PKK'nin 1980 sonrası üslendiği Ortadoğu'nun en sıcak bölgesini tercih etmesi, devrimci özellikleriyle bağlantılıdır. Devrimci mücadeleden kopmaması bakımından bu alan stratejik role sahiptir. Zira başta Almanya olmak üzere AB ülkelerinin PKK'ye yaklaşımları-başlangıçta olumlu yaklaşıp- dev-yol vb. gibi devrimci potansiyeli olan örgütlere uygulandığı üzere içlerine alıp yumuşak güç yöntemleriyle asimile etmeye çalışmaktı"(5.cilt),

Nitekim dev-yol gibi Türkiye devrimci hareketinin birçok bileşeni ve o yıllarda devrimci nitelikler taşıyan bazı Kürt siyasi örgütleri Almanya, İsveç gibi Avrupa devletlerinin yumuşak güç yöntemleri ve var olan devrimci özleri yozlaştırılmak suretiyle tasfiye edildiler. Yoksa o yıllarda Lübnan'daki etkinliğiyle de Suriye; İsrail ve Batı hegemonyasına karşı bir denge unsuru olarak SSCB ve

sosyalist sisteme yakın duruyor, Filistin ve Lübnan devrimci güçleri ile aynı blokta olmanın esnek siyasetini sürdürüyordu. Her ne kadar bu siyasetin gelgitleri olsa da, belli bir dengede tutulduğu da açıktı. PKK ve diğer Ortadoğu devrimci güçlerinin değerlendirdiği de, Suriye'nin emperyalist İsrail ile olan bu çelişkilerinin yarattığı çatlaktan ustaca, ama ihtiyatla, devrim yararına faydalanmaktı. Sayın Öcalan bakınız bu konuda neler yazıyor;

"Sovyetlerle ilişkilerimizin somut yararı, belki de Suriye'de güvenlikli kalmamdaki destekleriydi. Bu yıllarda çok sayıda Irak, Lübnan ve Filistinli örgütle görüşüp, diplomatik ilişkiler geliştirdik. Dostluk mesajları alıp verdik. Özellikle el fetih, Türkiye'yle ilişkilerinde konumumuzdan en çok yararlanan örgüt oldu. Suriye'deki Esat kardeşlerin yaklaşımı ise, örgütsel olmaktan ziyade kişiseldi. Çok tecrübeliydiler. İstihbarat üzeri yaklaşımları da ustacaydı. İsteselerdi büyük gelişmelere yol açabilirlerdi. Ancak Türkiye'den çekiniyorlardı. Amaçları, üzerimizden Türkiye'yi dengelemekti. Bu politikalarında da başarıya ulaştılar. Fakat Kürt kimlik ve özgürlük hareketi de bu ilişkiden tarihsel sonuçlar elde etmesini bildi". (5.cilt)

Türkiye'deki bazı aydınlar panelistler ve hatta PKK karşıtı Kürt siyasetçilerinin özgürlük hareketi ve lideri Öcalan'ın Suriye'yle ilişkileri hususunda çokça polemik yaptıkları biliniyor. Bunlardan biri de, 1980'li yıllarda dev-yol örgütünün liderlerinde olan Taner Akçam'dır. Gazeteci Hasan Cemal, milliyet gazetesindeki köşesinde bu konuyla ilgili şunları yazıyordu;

"Yıl 1982, Şam. Taner Akçam bir sohbet sırasında Öcalan'a şöyle der; "Hafız Esat rejimi seni Türkiye'ye karşı kullanıyor"

Öcalan yanıtlar;

"Ama bende onu kullanıp güçleniyorum"

Taner Akçam bu sohbeti 2010 yılı Temmuz ayında bana gönderdiği bir elektronik postada şöyle anlatmıştı; "1982 yılıydı, Şam'da Apo ile karşılıklı oturmuş, Suriye devletinin bizden istediği şartları konuşuyorduk. Ben, bir devletin kontrolüne girmenin tehlikelerini, bizi istedikleri gibi kullanıp sonra limon gibi sıkacaklarını Apo'ya söylüyordum. Apo aksi kanaatteydi. 'Bana zaman lazım' diyordu. 'kullanmak mesele değil, beni limon gibi sıkmak istedikleri vakit, onlar için çok geç olacak'

Aradan yıllar geçti Apo kendisini belki kullandırdı ama bu durum Kürt hareketini, Suriye'nin oyuncağı olmayacağı bir yere taşıdı". (Hasan Cemal-milliyet gazetesi-15 Ocak 2013)

Evet, yıl 1982… PKK lideri ile dev-yol liderinin diyalogları böylesine açık ve net. Yıl 2013 Abdullah Öcalan yine PKK lideri ve hatta 'Kürt Halk Önderi' sıfatıyla devletle Kürt halkı adına 'baş müzakereci' olarak barış görüşmeleri yürütüyor. O dönemde dev-yol lideri olup, örgütü Almanya'ya çekerek orada tasfiyesine yol açan ve sonradan Alman üniversitelerinden 'profesör' unvanı alan Taner Akçam ise bu gün, yalnız ve sade aydın… Bilmem, farklı bir yoruma gerek var mı? Biz işimize devam edip PKK-Suriye devleti ilişkilerini Sayın Öcalan'ın şu değerlendirmesi ile sonlandıralım;

"Özellikle 1990'lı yıllar sonlarında, büyük devlet temelinde kamplaşmayı Suriye'ye taşımıştık. İktidar ile bağlarımız daha da gelişmişti… Ne var ki Hafız Esad Suriye'sinde yaşamak büyük sorumluluk ve yetenek istemekteydi. Kolayca üstesinden gelinebilecek bir durum değildir. İlişkinin temelinde, Türkiye üzerinden gelebilecek tehdide karşı bir güvence olarak varlığımızı değerlendirmek vardı. Suriye'nin tarihi olarak ta Kuzey komşusundan endişeleri vardı. Varlığımız her bakımdan bir sigorta görevi görüyordu. Bizim açımızdan ise Suriye, bölgeye açılmanın kilit ülkesi konumundaydı. Suriye Kürtlerinin konumu, önemimizi daha da arttırıyordu. Ayrıca Kürtlerin, iktidarın iç dengeleri üzerinde de önemli rolleri vardı. Tarihte de Kürt sürgünlerinin ilk durak yerlerindendi. Değerli dostlukların alanıydı. (5.cilt)

19 Temmuz Rojava Devrimi İkinci Yılında

Buraya kadarki siyasi analizlerimizde gördük ki, Suriye ulus devleti egemenliğindeki Kürtlerin yaşadığı sorunlar, sistemin içinde eritilmekten çok, dıştalanmaktan kaynaklanmaktadır. Kürtlerin 'ecnebi' ve 'mektumin' statüsünde olanları ise yok hükmündedir. Türkiye-Suriye sınırında yaratılan Arap kemeri ise Batı Kürdistanı Kürtsüzleştirme ve kalanları da Araplar içinde eritmeyi amaçlamaktaydı. Bu da özünde, Türk hegemonyası ile birlikte, her parçası üzerinde inkârcı ve imhacı rejimlerin hâkimiyetinin inşası ile aslında sorun ulusallaşma olmaktan çıkıyor, varlığını sürdürmeye indirgeniyordu. Fiziksel imha temel yöntem olmasa da, kültürel boyutlu soykırımlar yaşanan gerçeklik oluyordu.

Üstelik bölgesel olarak Suriye, Türkiye, İran ve Irak arasındaki koordinasyon, Kürt sorunu konusunda bir Kürt devletinin ya da özerk bir bölgenin oluşumunu engellemek için, Kürdistan'ın tüm parçalarındaki Kürt Özgürlük Hareketlerini zayıflatmayı hedefliyordu. İşbirliği dışında, en azından bu devletlerin siyasi, ekonomik, sosyal örgüt faaliyetlerine karşı kullandığı taktiklerde benzerlikler olduğu kesindir. Öte yandan Kürtler de, zaman zaman kendi siyasi ve silahlı mücadelelerine destek kazanmak için, bu devletler arasındaki çelişkileri kullanmaktaydı, kullanmaktadır.

Açıktır ki, bu karmaşık durumda, bir Kürt sorunundan çok, Kürt kör düğümünden söz etmek daha gerçekçidir. Ve bu düğümün çözülmesiyle, özellikle tüm Ortadoğu toplumlarının özgür iradeleri ile demokrasi-

lerini inşa etmeleri ve özgür yaşama olanağına kavuşmaları kesinlik kazanacaktır. İşte 19 Temmuz Rojava devrimi ikinci yılını yaşarken, tüm Kürdistan ve Ortadoğu halklarına bu müjdeyi vermektedir.

Rojava'da Kürt halkı 19 Temmuz 2012 gününden başlayarak kendi topraklarında yönetimi ele geçirip, Derika Hemko'dan başlayıp Qamışlo ve Serêkaniyê ye kadar devam eden Cizire bölgesi ile Efrin, Kobani ve Halep te halk meclislerini oluşturdular. Aslında iç savaşın boyutlanmasından sonra, Suriye ordu birlikleri Batı Kürdistan'ın birçok yerinden geri çekilmişlerdi. Şüphesiz ki bu stratejik bir karardı. Belli ki Kürtlerle savaşarak, enerjilerini Kürdistan'da tüketmek istemiyorlardı. Ayrıca savaşta Kuzey Kürdistan'a yönelecek büyük Kürt göçü, Türkiye ve Nato'nun askeri müdahalesini getirebilirdi. Unutmayalım ki, 1991 körfez krizi sırasında ABD güçleriyle savaş başlayınca Saddam da benzer kararı vermiş tüm ordu birliklerini Güney Kürdistan'dan çekmişti. Peşmergeler de dağdan şehirlere inerek, Kürdistan cephesi öncülüğünde yönetime el koymuşlardı.

Bu gün Rojava da halkın en üst düzeyde iradesini temsil eden kurum, 'Desteya Bılınt a Kurt'- 'Kürt Yüksek Konseyi'dir. 11 Temmuz 2012 tarihinde Hewler'de yapılan antlaşma sonucunda, Batı Kürdistan'ın en büyük siyasi gücü olan Demokratik Birlik Partisi (PYD)'nin içinde bulunduğu batı Kürdistan halk meclisi ile Suriye Kürt ulusal meclisi kararıyla bütün Kürt partileri güçlerini birleştirerek, Kürt yüksek konseyini ilan ettiler. 10 üyeden oluşan ve 5 üyesi PYD den gelen konsey Suriye Kürtlerinin en üst siyasi iradesini temsil etmektedir. Batı Kürdistan'ın dörtte üçünden fazlasında kontrolü sağlamıştır. Dış güvenliği YPG; şehir içi güvenlik faaliyetlerini ise 'asayiş' adı verilen zabıta birimleri sağlamaktadır.

Birçok yerde halk evleri, gençlik, kadın, dil, kültür, sanat, eğitim, mahkeme, asayiş ve meslek örgütü gibi kurumları oluşturan Kürtler, Batı Kürdistan'da 'Demokratik Özerklik' inşasını kararlıkla sürdürmektedirler. YPJ'de askeri olarak örgütlenen Kürt kadınları ise ellerindeki silahlarla Rojava da bir kadın devrimi gerçekleştirdiklerini ve Batı Kürdistan'ın geleceğini artık kendilerinin inşa edeceğini, tüm dünyaya ilan ediyorlar. Gençler ellerine Öcalan posterleri, Kesk u Sor u Zer konfederalizm, PYD ve YPG bayrakları ile 'artık yeter! Kendi topraklarımızda kendimizi yönetmek istiyoruz' diyorlar.

Rojava da demokratik özerklik sisteminin temel ayaklarından biri olan halk belediyeciliği de adım adım geliştirilmeye çalışılıyor. Örneğin, Qamışlo halk belediyesi, yürütme görevini 9 kişilik bir konseyin icra ettiği meclis tarzı örgütlenmeyi esas almıştır. Hukukçu, mühendis ve esnaf temsilcilerinden oluşan mecliste, başkanlık yerine altı ayda bir değişen 'sözcü' seçiliyor meclis içinde ayrıca Ermeni, Arap ve Süryani temsilciler de bulunuyor. Kürtler, Arapça eğitimin yanın da Kürtçe eğitim içinde öğretmen yetiştirmeye hız vermişler; bulundukları tüm alanları eğitim ve okul alanına çeviren Kürt gençleri, eğitim materyalleri oluşturarak, her evi, köyü, kurumu birer okul haline getirip Kürtçe eğitim vermeye çabalıyorlar.

YPG (Halk Savunma Birlikleri) genel komutanı Siphan Hemo gazetecilere verdiği röportajda ise Rojava devrimini şöyle anlatıyor;

"19 Temmuz devrimi sadece Rojava halkı için değil, bütün Kürdistan halkı için en önemli dönemeçtir. 34 yıllık bir devrim mücadelesinin mirasına sahiptir. 1980 sonrası Kuzey Kürdistan'da gelişen Kürt Özgürlük Hareketine bir Serhildan ruhuyla katıldı Rojava halkı… Sadece uzaktan destek olmakla yetinmedi, bizzat katılarak omuz omuza mücadele etti. Adeta Kuzey devrimi Rojava devrimiymiş gibi katıldı. Bu mücadelede binlerce şehit de verdi. Amed nasıl katıldıysa, Efrin de, Qamışlo da öyle katıldı. PKK hareketi le birlikte ciddi bir zihniyet devrimi de gerçekleşti. Bu anlamda, başkan Apo'nun toplantısına katılmayan, ondan etkilenmeyen, neredeyse hiçbir Rojava'lı aile yok gibidir. Suriye'deki en örgütlü halk Kürtlerdir. 19 Temmuz devrimi bir gecede olan bir şey değil, 34 yıllık fedakâr bir mücadelenin mirasıdır.

YPG de, Suriye'de ki iç savaş sonrası oluşmuş bir güç değildir. Çok öncesine dayanıyor. 2004'te Qamışlo da Kürtlere yönelik yapılan katliam, o dönemde artık Kürtlerin sadece kültürel ve zihinsel değil, fiziksel olarak da hedeflendiğini ortaya çıkardı. Artık halkın kendi öz savunma birliklerini kurmasının önemi anlaşılmıştı. 2005 yılında 'öz savunma birlikleri' adı altında Efrin'de, Qamışlo, Şam ve Halep'te çok gizli hücrelerle askeri örgütlenmeye gittik. Bu askeri örgütlenme, 2007 de rolünü müthiş oynadı. O dönemde Rakka da Kürtlere yönelik bir saldırı oldu. O zaman bu birimler her yerde ortaya çıktı ve çok ciddi eylemlerle cevap verdi. O zaman devlette anladı ki, Kürtlerin gizli askeri birimleri var. Tabi bunun üzerine, rejimin bize yönelik ciddi saldırıları ve tutuklamaları başladı.

Şubat 2011 de daha güçlü bir askeri örgütlenme için çalışmalara başladık. Gizli askeri savunma takımları oluşturduk. Efrin, Qamışlo, Kobanî ve Halep'te dört ayrı askeri takım kurduk. 2011 yazında ise artık Rojava'da YXG (Yekineyin Xweparastina Geleri) 'öz savunma birlikleri' adı altında savunma güçleri bulunduğunu resmen ilan ettik. Halkımıza yapılacak her saldırıya karşılık vereceğimizi duyurduk. O dönemde çok gizli bir yerde, Afrin'de ilk kampımızı kurduk. Üçer aylık eğitimlerini verip, daha sonra eğitimini alan her timi, farklı Kürt şehirlerine aktardık. Bu hamle ile 30 kişilik birlikler oluşturduk ve sonuçta Qamışlo'da 2012 yılı Şubat ayında yapılan bir toplantı ile YPG'yi tüzüğü, programı, cezai kanunları, sancağı, felsefesi ve harekât tarzıyla resmi bir güç olarak ilan ettik."

Evet, YPG her ne kadar PYD'nin siyasi öncülüğünde kurulduysa da, bu gün Batı Kürdistan halkının en üst siyasi iradesini temsil eden Kürt yüksek konseyine bağlı bir halk savunma gücüdür. Kürdistan topraklarında yaşayan başta Kürt halkı olmak üzere tüm halkların güvenliğinin teminatıdır. Şehitleri, yaşayan ve savaşan kızları, oğullarıyla halkımızın da medarı iftiharıdır. YPG, Öcalan'ın stratejik talimatları doğrultusunda oluşturulan üçüncü çizgiyi temsilen bir savunma savaşı yürütmektedir. Rojava'ya saldırı, hükümet güçlerinden de gelse, muhalif güçlerden veya El Nusra gibi El Kaide'ye bağlı çetelerden de gelse; YPG, Rojava'nın Federe Kürdistan'a açılan tek kapısı Semalka'yı kapatıp, devrime ambargo uygulayan karşı devrimci zihniyeti de unutmayacaktır.

Bu satırların yazıldığı gün Batı Kürdistan'da geçici yönetimi oluşturmak amacıyla, birleşimi Kürt, Arap, Süryani ve Çeçenlerin teşkil ettiği 'kurucu meclisin' inşa sürecinin tamamlanarak ilan edildiğinin büyük müjdesi ulaştı. Bu yeni kurumlaşma, şüphesiz ki Rojava devriminin özgün bir aşamaya sıçraması anlamına gelmekte ve tüm Kürdistan devrim şehitlerinin anısına bağlılığın somutlaşmış ifadesi olmaktadır. Önümüzdeki süreçte Rojava devrimi, 'demokratik özerkliği' her alanda inşa ederek, modelini tüm Ortadoğu halklarına taşırmasını da bilecektir.

Son olarak, 19 Temmuz Rojava Devriminden yaklaşık, iki yıl kadar önce Sayın Öcalan'ın Suriye Kürtleri ile ilgili yaptığı aşağıdaki değerlendirmeyle konumuzu noktalayalım.

"Suriye Kürtleri İmralı sürecini, Suriye'den 9 Ekim 1998 de ki zorunlu çıkışla başlamasından ötürü, derin bir hüzün ve öfkeyle karşılamışlardı. Büyük tepki gösterdiler. Şehitlere şehit kattılar. Bağlılıklarını asla yitirmediler, daha da güçlendirdiler. Benim orada geçirdiğim 20 yıl boyunca, en büyük maddi ve manevi destekçim olmuşlardır. Sınırsız maddi destekler yanın da binlerce oğul ve kızlarını saflara sürerek tarihi bir rol oynadılar. Binleri aşan şehitleri oldu. Halen tüm Kürdistan'da binlerce savaşçı ve siyasi katılımcıyla aktif desteklerini sürdürmektedirler. Suriye Kürtleri, Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile rollerini başarıyla oynamaktadırlar. Binlerce şehit ve yüzlerce tutuklusuyla, demokratik siyaset ve öz savunmacı bir tutumun seçkin örneğini sunmaktadırlar. Suriye Kürtleri ve PYD, demokratik ulusal kongrenin de önde gelen katılımcı güçlerinden biridir. Kürdistan'ın geneli ve Kürdistan'ın bütünlüğü içinde, bundan sonra da rollerini başarıyla yerine getirecekleri kesindir."

Arap Baharı – Kürt Baharı

Aydın Engin

Bu yazıya Demokratik Modernite dergisinin editörü 'Arap Baharının Çıkmazları ve Çıkış Seçenekleri' başlığını önerdi. Ben değiştirdim 'Arap Baharı – Kürt Baharı' dedim.

Şundan: Türkiye'de kimi yazılarda, hatta birkaç Almanca gazete yazısında genel olarak Kürt siyasal hareketi ile özel olarak Rojava (Suriye Kürdistanı) ile Arap Baharı arasında zorlama benzerlikler, paralellikler arayan ve hatta bulanlara rastladım.

Alman dilinin referans kaynağı olan Duden sözlüğünde ulus teriminin karşılığı olarak ilginç bir tanımlama vardır. Ulus: Devleti olan halk

Bence benzerlik de yok, paralellik de…

Arap Baharından başlayalım. 18 Aralık 2010'da Tunus'ta genç bir işportacı, Muhammet Buazizi, Habip Burgiba rejiminin (Tunus'un Kemalizmi olarak da okuyabilirsiniz) mirası iktidarın yolsuzluk ve baskılarını protesto için kendini yaktı. Genç işportacının bedeninde parlayan alevler hemen hemen bütün Arap dünyasını tutuşturdu. Mısır, Libya, Cezayir, Lübnan, Ürdün, Umman, Moritanya, Sudan, Yemen, Suudi Arabistan, Fas, Irak, Cibuti, İran, Bahreyn, Suriye gibi birbirinden epey farklı rejimlerde kimilerinde küçük, kimilerinde büyük çaplı protesto eylemleri patlak verdi. Kimi ülkelerde bu eylemler zorla bastırıldı; kimilerinde hükümet değişiklikleri, bazı demokratik hak tanımalarına tanık olundu. Mısır ve Tunus'ta ise iktidardaki otoriter partiler devrildi.

Kuşkusuz Arap dünyası, benzeri görülmemiş bir çalkantı yaşadı. Kuşkusuz Arap dünyasında uzun süredir ilk kez özgürlük ve demokrasi talepleri toplumun alt katmanlarına kadar yaygınlık kazandı. Kuşkusuz Arap dünyasında –o aşınmış deyimle söylersek- hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

Ancak söylemek zorundayız: Bugün için o ülkelerde temelde çok bir şey değişmedi. En büyük çalkantının yaşandığı Mısır ve Tunus'ta bugün egemen olan rejimler ile yıkılanlar arasında uçurumlar yok.

Dahası ve daha önemlisi baskıcı yönetimleri tepetaklak eden, en azından sallayan o kitlesel eylemler süreklilik kazanmadı. Bazı ülkelerde sabun köpüğü kadar bile iz bırakmadı; sönümlendi. Zaten direngen, kalıcı, köklü, gelenekli bir direniş hareketinin doruk yaptığı eylemler değil, aniden başlayan, yılların birikimi sonunda patlayan ve örgütsüz başlayıp, örgütsüz biten eylemlerdi.

Evet, o kitleler örgütsüzdü… Eylemler de gevşek örgütlenmeler, sosyal medya üstünden çağrılarla düzenlenebildi.

Arap Baharı'nın bu yönünü gözden ırak tutarsak ona taşımadığı ve taşıyamayacağı anlamlar ve işlevler yükleriz.

Arap Baharı'nın 'Kürt Baharı'na esin kaynağı olduğu yolunda çok sığ, daha önemlisi yanlış değerlendirmeler, zorlama paralellik kurma çabaları yüzünden bu paragrafları yazma gereği duydum. Bunun, bu sayısının ana konusu Rojava olan bir dergide anlamlı olduğu kanısındayım.

* * *

Alman dilinin referans kaynağı olan Duden sözlüğünde ulus teriminin karşılığı olarak ilginç bir tanımlama vardır. Ulus: Devleti olan halk.

Kuşkusuz bu fazla basite indirgenmiş bir ulus tanımı. Ama yine de yansıttığı bir gerçek var.

Bu bağlamda ele alırsak Araplar için 'uluslaşmış halk', Kürtler içinse 'uluslaşamamış halk' demek gerekecek.

Peki, bu doğru mu?

Bence Duden yanılıyor.

Araplardan başlayalım. Bir değil bir çok Arap devleti var. Kimi cemahiriye (cumhuriyet), kimi krallık, kimi sultanlık. Kuzey Afrika'dan Ortadoğu'ya yanyana sıralanan, birbiriyle sınır komşusu devletler. Halklarının tümü de (ağırlıklı olarak) Arap.

Yani, tek halk, çok devlet.

Niye?

Sorunun bir cevabı haritada. Ortadoğu haritasına bakın. Arap devletleri arasındaki sınırlar cetvelle çizilmiş gibidir. Çünkü sahiden de cetvelle çizildiler ve cetveli alıp sınırları çizenler Araplar değil, İngiliz emperyalizminin harita subaylarıydı. Sınır çizgisinin oradan değil de şuradan geçmesine onlar karar verdi ve görevleri tümüyle kontrolleri altında tuttukları Arap kabile şefleri, şeyhleri arasında Ortadoğu'yu paylaştırıp, paramparça etmekti. Bugün 'kral, sultan' gibi namlarla anılanların hepsi büyük, güçlü ve İngiliz sömürge imparatorluğuna kayıtsız koşulsuz biat etmiş aşiretlerin, kabilelerin reis aileleri idi.

Sorunun öteki cevabı ise 'Petrol'de. Tüm Arap halkının tek bir ulus-devlet çatısı altında buluşması, yeryüzünün en verimli, kaliteli ve zengin petrol yatakları için potansiyel bir tehlike idi. Ancak paramparça edilip ortaçağ kalıntısı rejimlere sahip devletler oluşturularak petrol yatakları güvenceye alınabilirdi.

Öyle yapıldı.

İkinci dünya savaşının bitiminden on yıl kadar sonra bu yapay ve emperyalizme göbekten bağlı ulus-devlet bile olamamış devletler öbeğinde çatlaklar başladı. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da ulusal kurtuluş savaşları ardı ardına kıvılcımlandı. Pek çoğu Türkiye'de askeri eğitim görmüş subayların öncülüğünde Tunus'ta, Mısır'da, Irak'ta, Suriye'de, Libya'da, Cezayir'de krallıklar askeri darbelerle devrildi ve Kemalizmle gerçekten de şaşırtıcı benzerlikler taşıyan cumhuriyetler kuruldu.

Kısa süre sonra Lübnanlı Hristiyan Arap Mişel Eflak'ın teorik ve ideolojik fikir babalığında bütün Arapları tek devlet çatısı altında buluşturacak, kadro kompozisyonları 'az sivil-çok asker' diye tanımlanabilecek Baas partileri birçok Arap ülkesinde darbecilere darbe yaparak iktidara geldi. Mısır'da Cemal Abdülnasır, Tunus'ta Habip Burgiba, Suriye'de Hafız Esad, Libya'da Muammer Kaddafi, Irak'ta Hasan el Bekir Baas iktidarlarını kurdular. Baas Arapça 'yeniden diriliş' demek. Baas'ın ideolojik hattı da 'iştirakiyyun' olarak nitelendi. Serbest çeviriyle iştirakiyyun sosyalist demek. Ancak bu sosyalizm özünde Kemalizmin Arap versiyonundan ibaretti. Kemalizm gibi onlar da olumlu ve olumsuz pek çok düzenlemeler yaptılar.

Bütün Arapları tek bir Arap cumhuriyeti çatısı altında buluşturmak ise bir ara Irak, Mısır ve Suriye arasındaki sonuçsuz girişimler, keza Libya ile Mısır arasındaki yine sonuçsuz girişimler dışında hedefine hiç ulaşamadı ve Baas rejimleri gitgide milliyetçi, baskıcı iktidarlara dönüştü.

Bu bugün de böyle ve Arapların 'tek halk-çok devlet' gerçeği bugün de sürmekte…

Arap Baharı da bu gerçeği değiştirmiş değil. Sadece baskıcı Baas rejimlerinden bazıları devrildi, bazıları da derin yaralar aldı. 'Yerlerine ne geldi' sorusu ise henüz cevapsız.

* * *

Bir dergi yazısının sınırlarını zorlamak pahasına yakın tarihin Arap dünyasına kabaca göz attık.

Arap dünyasındaki bu kabaca gezinti bile Arap Baharı ile 'Kürt Baharı' arasında bir paralellik kurulamayacağını, bir benzeşim aranamayacağını kanımca iyi gösteriyor.

1946'da kurulan kısa ömürlü Mahabad Cumhuriyeti'nden beri Kürt halkının bağımsız bir Kürt devletine ulaşma çabaları hemen her zaman kanla bastırılarak önlendi

Arap dünyası parça parça da olsa devletler halinde örgütlü. Buna karşılık dört ülkede (Türkiye, Irak, Suriye, İran) yaşayan Kürtlerin bırakınız tek devlete, dört ayrı devlete kavuşmalarına bile 2. Dünya savaşı sonrasında Ortadoğu haritasını cetvelle çizen emperyalizm tarafından izin de verilmedi, olanak da tanınmadı.

1946'da kurulan kısa ömürlü Mahabad Cumhuriyeti'nden beri Kürt halkının bağımsız bir Kürt devletine ulaşma çabaları hemen her zaman kanla bastırılarak önlendi.

Bu tablo, bu dört parçaya bölünmüş Kürdistan gerçeği bugün de sürüyor. Ancak Kürtlerin çizmediği, Kürtlere dayatılmış olan bu tablo bugün çatırdıyor. Kürt halkı için yılların değil neredeyse günlerin gebe olduğu bir tarih dilimindeyiz. Yani bir Kürt Baharı yaşanmakta…

Kuzey'de nereye evrileceği henüz belli olmayan

ama eskiye (birkaç on yıl öncesine) dönülemeyeceği artık Türk milliyetçilerinin bile bilincine çıkan bir 'süreç' yaşanıyor. Silahlı isyan ile başlayan süreç bugün kitlesel gücü tartışılmaz bir siyasal mücadele aşamasına sıçradı.

Doğu'da Mollalar iktidarı kaçınılmaz olanı geciktirmek için kâh zor kullanarak, kâh sırt sıvazlayarak statükoyu korumaya çabalıyor.

Güney'de Kerkük petrollerinden pay almanın bile refah patlaması yaratmaya yettiği Barzani iktidarı var. Bence mümkün olursa bir Kürt-ulus devleti kurmak, mümkün olmazsa Bağdat'la bağları çok gevşek bir konfederasyon oluşturmak hedefi güden Barzani yönetimi, öteki üç parçayı kendine adeta yük olarak görüyor ve onlardan düşmanlık göstermeden uzak durmayı yeğliyor.

Batı'ya (Rojava'ya) gelince…

Öteki üç parçadaki Kürtlerden daha ağır bir baskı altında yaşayan, petrol yataklarından herhangi bir pay alamayan, dahası yurttaşlık haklarından bile inatla mahrum edilmiş Rojava Kürtleri, Suriye'deki Sünni ayaklanmasının yarattığı elverişli koşulları iyi analiz edip iyi kullanarak bölgede 'devlet olmadan devlet gibi işleyen' bir düzeni ete kemiğe büründürdüler. Hem de batı Avrupa normlarıyla ölçülürse bal gibi 'sosyal devlet' diye nitelenebilecek bir devlet.

Dört ülkeye parçalanmış Kürdistan'ın onca zorbalığa, kana rağmen bir türlü kurutulamayan tohumları, 'İlk önce Rojava'da çatladı da çiçeğe durdu' dense çok mu yanlış olur?..

Hareket olarak Demokrasi

Joost Jongerden (1)

Giriş

Bu yazıdaki amacım, siyaseti, demokrasiyi ve Türkiye'deki Kürt meselesini yeniden çerçevelendirmek için ayakları yere basan bir girişimde bulunmaktır. Özellikle, Kürdistan İşçi Partisi, PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) ile anılan açığa çıkan kurumsallaşmalar bağlamında yeniden ele alınan demokrasi ve yeni politika biçimleriyle ilgileniyorum. İlk olarak, PKK'den ne anladığımızı açıklığa kavuşturmalıyız. Kürdistan İşçi Partisi 1978 yılında siyasi bir parti olarak kurulduğunda, başında partinin lider konumunda bulunan bir genel sekreteri vardı, ayrıca doğrudan operasyonlar için bir yürütme kurulunun bulunduğu klasik bir komünist parti yapısına sahipti. Merkez komite en yüksek yürütme kurumuydu ve Parti Kongresi en yüksek karar alma organıydı. Fakat yıllar boyunca PKK değişim yaşadı. Bugün PKK'den bahsederken bir parti-karışımı gibi bir şeyden bahsediyoruz, farklı parçalardan oluşan (PKK de parti olarak bunun bir parçası) örgütlerden, farklı partilerin formasyonundan, kadınları örgütleyen bir eş-partiden, Suriye (PYD), İran (PJAK), Irak (PÇDK) gibi ülkelerdeki kardeş partilerden ve bu partilerle bağlantılı olan gerilla güçlerinden bahsediyoruz. Bu partiler demetinin yanı sıra; PKK, politik pratiklerin koordinasyonunun ve entegrasyonunun kurumsallaşmalarını da inşa etti. Bugün, en önemli kurum, meclisinin KONGRA-GEL olarak adlandırıldığı, köylerde, şehirlerde ve bölgesel meclisleri olan Kürdistan Topluluklar Birliğidir. (KCK- Koma Civakên Kurdistan)

Ortadoğu'daki şiddet patlaması devlet krizinin bir semptomudur. Weber'den sık sık alıntılandığı biçimiyle, devlet meşru şiddet kullanımının tekelini başarılı bir biçimde elinde bulunduran birim, kurum ya da bir kurumlar sistemidir

Yukarıda bahsedilen meclisler, basit olarak yerel girişimler olarak değil, politika icra etme konusunda daha büyük bir projeye ya da düşünceye işaret eden "demokratik özerklik" ve "demokratik konfederalizm" gibi kavramların bağlamında ele alınmalıdır.

Biz belki politikanın bu biçimini anlamayabiliriz, fakat bu tarz bir politika, akademiyi ve yeni demokrasi biçimleriyle ilgilenenleri daha yakından incelemek için zorlamalı.

Kürt Hareketi'nin dışında demokratik konfederalizm ve demokratik özerklik kavramları ya reddedildi ya da bilinmiyor. Hareketin içinde, bu kavramlar kesin değil. Konfederalizmi yasal bir düzenleme olarak devlet formunda tanımlayan kurulu politik kelime dağarcığı, "demokratik konfederalizm" ve "demokratik özerklik" gibi kavramları tanımlayamadığı bir gerçektir. Biz bu kavramları eski kelime dağarcığı temelinde "yetersiz" olarak yargılama konusunda dikkatli olmalıyız çünkü bu tarz yeni girişimleri hukuki ve devlet eksenli ele almak imkânsız. Buradaki temel mesele deneylerin tuhaf ve alışılmadık oldukları için yaşam bulamayacağı önyargısına sahip olmak değil, fakat bu yeni deneylerin içerisinde geliştikleri ve yeni biçimlerin pratikleştiği yolu anlamaktır. Böylece, bu makale hareketi anlamaya yönelik güçlü bir girişim ve bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

Yeni politika biçimlerine ve demokrasiye daha yakından bakmak için birçok sebep var. Ortadoğu'daki

1-Wageningen Üniversitesi-Hollanda

şiddet patlaması devlet krizinin bir semptomudur. Weber'den sık sık alıntılandığı biçimiyle, devlet meşru şiddet kullanımının tekelini başarılı bir biçimde elinde bulunduran birim, kurum ya da bir kurumlar sistemidir. Meşru şiddet tekeli devleti tanımlamasına rağmen, şiddetin sistematik kullanımı potansiyel olarak kendisinin altını oyar. Eğer bir devlet gösteri dağarcığını geleneksellesen bir biçimde kullanmaya ihtiyaç duyarsa, kendi fonksiyonel yeterlilik ve meşruluk özelliklerini kaybetme ihtimali doğar. Bundan sonra hükümet etme, şiddet aracılığıyla süreklileşmiş şiddet pratiğidir ve şiddet devlet kurumlarının işleyişi için şarttır. Bu, Walter Benjamin'in açıkladığı gibi, olağanüstü hal durumunun bir norm haline gelmesi, bir istisna değil kaide haline gelmesidir. Bu kaide, on yıllardır Kürdistan Coğrafyası' nda –Suriye, Türkiye, Irak ve İran'da uygulanmaktadır.

Radikal Demokrasi

Burada ilgilenmek istediğimiz konu, devlet sorunu değil, dahası devletin ötesinde yönetimi nasıl tahayyül edebileceğimizdir. 1991'de, liberteryen sosyalist Murray Bookchin'in, "toplumsal yeniden inşayı hedefleyen hareketlerin en büyük hatası" -burada özellikle ezilenler adına hareket eden sol örgütleri kastediyor- "insanları mevcut durum tarafından inşa edilen sınırların ötesine taşıyacak politikaların eksikliğidir" Bookchin'e göre bu tarz bir sosyal inşa, devletçiliğin ve marketin ötesine ulaşmak durumundadır. Bookchin' le benzer olarak, Abdullah Öcalan, PKK'nin tutuklu lideri, tarihi kapitalizm ve ulus-devlete bırakmamamızı, dahası bunların ötesine geçen yeni siyaset biçimleri üzerine yoğunlaşmamız gerektiğini tartışır. Bugün, Kürt Hareketi içinde, oldukça açık bir biçimde, sosyal-inşa tartışılan temel ilkelerden biridir.

Bu sosyal-yeniden inşa fikri Kürt Hareketi'nin çeşitli halkaları içinde Radikal Demokrasi olarak tartışılıyor. Bu tartışmanın radikal olarak addedilmesi demokrasi kavramını ulus-devlet ötesinde gerçekleştirmek istemesinden kaynaklanmaktadır ve bunu üç proje ile yapmaya çalışmaktadır:

1. Demokratik Cumhuriyet
2. Demokratik Konfederalizm
3. Demokratik Özerklik

Eğer doğru anladıysak, demokratik cumhuriyet yurttaşlık haklarına ve daha doğrusu hala devletle ilgili bir politikaya vurgu yapıyor. Fakat demokratik özerklik ve demokratik konfederalizm kavramları insanların özerk kapasitelerine, daha doğrudan olup da daha az temsiliyetçi olan politika biçimlerine vurgu yapıyor.

Demokratik özerklik deyince, insanların birlikte yaşam için, içerisinde doğrudan katılım ve işbirliği ile istenilen gerekli koşulları ürettikleri ve yeniden ürettikleri pratikleri anlıyorum. Bu otonomist-marksist literatürde kendi kendini değerli kılma-olumlama anlamına tekabül eder. Cleaver'a göre, kendini değerli kılma kavramı, "dikkatlerimizi direnişin ötesine geçen, çeşitli pozitif, sosyal olarak yaratıcı öz-aktiviteye çekmeyi sağlar" Bu esasında Lenin'in işaret ettiği "otonom yeterlilikleri yaratmadır". Demokratik Konfederalizm öz-yönetimi hedefleyen aşağıdan yukarıya doğru bir sistem olarak karakterize edilebilir, aynı anda içinde eylemi ve eylemden öğrenmeyi barındıran, fakat bir insanın kendi yaşam koşulları üzerinde söz sahibi olması bağlamında anlaşılmalıdır.

Diyarbakır'da yerel bir parti lideri ile karşılaştığımızda, demokratik-konfederalizmin "kendisini ideolojik, kurumsal ve politik ulus-devlette bulan kapitalizme alternatif" olarak geliştirildiğini anlattı. Sadece ulus-devlet ve kapitalizme değil, aynı zamanda geçmişte "yaşayan gerçek sosyalizm" olarak anılan "politik olarak alternatif olamayan" sisteme de alternatif olarak görülüyor. Bir paradigma olarak –yerel parti liderinin anlattığına göre- demokratik konfederalizm devlet gücünü ele geçirmeye odaklanmıyor hatta devlete de odaklamıyor, dahası öz-örgütlenmeye dayalı alternatif yönetim biçimi geliştirmeye çalışıyor. Ve Kürt Partisi PYD Suriye'nin kuzeyinde (ya da Batı Kürdistan'da) Baas rejimini devirdikten sonra, yerel meclisler her yerde kuruldu. Demokratik konfederal yapı altında gelişen bu meclisler, aslında 2007'den beri paralel bir yönetimsellik olarak aktifti, adaleti organize eden ve çatışmaları nihayete erdiren temel yapıydı. Devletin o bölgede çökmesiyle birlikte, kendilerini açığa çıkardılar, daha görünür kıldılar. 2011 yazından beri, bu yerel meclisler için fiili seçimler Batı Kürdistan'da ve Suriye'de farklı şehirlerde ve kasabalarda uygulamaya konuldu. Örneğin, Halep'te Suriye'nin en büyük şehrinde, Kürtler kendi fiili temsilcileri için 35 seçim sandığı kapsamında ve değişik bölgelerde oy kullandılar.

Bu meclisler, sosyal yaşamı örgütleme sorumluluğunu üzerlerine almış görünüyorlar. İsyan ve savaş döneminde en temel sosyal hizmetleri vermeye çalışıyorlar ve bunu başarıyorlar. Batı Kürdistan bölgesi boyunca, Baas'ın bölgeden düşmesinin hemen akabinde güvenliği sağlamak amacıyla öz-savunma güçleri örgütlendi. Komiteler hem Baas güçlerinin ayağını kaydıracak güce hem de Özgür Suriye Ordusu'nu ve diğer unsurları bölgeden uzak tutacak güce sahip. Fakat komiteler bunlardan daha fazlasını yaptı. PYD' nin söylediğine göre, 26 Eylül 2011'de açılan Türkiye ve Suriye sınırındaki Kobani İlçe'sinde Şehit Osman İlkokuluna yüzlerce öğrenci kayıt yaptırdı. Bundan sonar Kobani'de ve başka bölgelerde açılan okullar birbirini takip etti. Kürt Hareketi'nin kontrolü altında bulunan diğer

bölgelerde ise meclisler ekmek dağıtımına müdahalede bulundu. Böylece, şehir yoksullarının ekmekten yoksun kalmaması için bir komite yönetim-kontrol komitesi kuruldu. Derik şehrinde, meclis benzinin eşit dağıtımı için müdahalede bulundu. Meclis hareketi, eğer bu şekilde isimlendirebilirsek, çok geniş bir şemsiyenin-çatının altında örgütlendiğini söyleyebiliriz. PYD lideri Salih Müslüm, şu şekilde özetliyor:

Biz bunu Batı Kürdistan Halklarının Meclisi olarak adlandırıyoruz. Meclisler her yerde örgütlü ve bunlar, insanları korumak amacıyla -köylerde de yer alan- öz-savunma komitelerini de içermektedir. Şunu söylemek istiyorum ki, insanlar kendi savunma güçlerini kendileri örgütlüyorlar. Onlar silahlı guruplar ve toplumu koruyorlar. Günlük işlerde ve çalışmalarda, belediyelerde ve yerellerde, komitelerimiz var, böylece merkezi bir otoriteye ve ana hükümete ihtiyacımız yok. Her yerde ve her bölgede şu ana kadar çok başarılı olan bir çeşit öz-yönetim mekanizmamız var. Düşüncem odur ki, eğer biz bu pratiği bütün Suriye'de görebilirsek, Suriye gerçekten şimdikinden çok farklı olacak.

PYD, programında yazdığı gibi resmi olarak demokratik özerkliği oluşturmayı hedeflediğini duyurdu. Ayrıca demokratik konfederalizmin sadece Ortadoğu'daki Kürtler için değil, aynı zamanda, birlikte yaşamak ve dinsel ayrışmaların ve bölünmelerin önüne geçmek için de alternatif olarak öneriliyor.

Murray Bookchin'i takiben, Kürtler arasında 'demokratik özerklik' ve 'demokratik konfederalizm' tartışmalarını başlatan inisiyatif PKK lideri Abdullah Öcalan'dır. 2004 senesinde Öcalan Murray Bookchin'le diyaloga girme çağrısı yaptı. 83 yaşındaki Bookchin bu daveti kabul edemeyecek kadar hastaydı fakat bu durumda bile Öcalan'a iyi dilekleri gönderdi ve Kürt halkının Özgür bir toplum inşa etmesi temennisini bildirdi. Bookchin, 2006 yılında öldüğünde PKK, kurum olarak onu "20.yüzyılın en iyi sosyal bilimcilerinden " biri olarak andı.

Bookchin kendi çalışmasında iki farklı politik hattı birbirinden ayrıştırıyor: bunlar politikada iki ana hükmetme biçimini tahayyül ettiren Helen tarzı siyaset ve Roma tarzı siyasettir. Birincisi Helen modeli, Bookchin'in de kendisini daha yakın hissettiği daha katılımcı ve demokratik olan modeldir. Roma modeli, 18.yy anayasacılarının düşünce dünyasında ve Amerikan ve Fransız devrimi pratiğinde modern dünyanın baskın olan politik tipi olmuştur. Atina modeli ise buna karşı olarak 1871 Paris Komününde, 1917 Rusya'daki devrimin meclislerinde (Sovyetlerde) ve 1936 İspanya Devriminde gerçekleşmiştir. Devletçi, merkeziyetçi Roma modeli, sürüye mensup özneler bütünüdür, ama Helen Modeli aktif yurttaşlık temelindedir.

Bookchin politik tahayyülü insanların aktif yurttaşlar olarak konfederalizm temelinde yeniden yapılanmasını düşünür. Yerel yurttaşlar tarafından yönetilen ve geri çağrılabilir yöneticilere sahip olan birbiriyle bağlantılı topluluklar olarak tanımlamak mümkün olması Bookchin tarafından ulus-devlete alternatif olarak düşünülmüştür. Başka bir yerde Bookchin Demokratik Konfederalizmi, "üyelerinin yüz yüze demokratik bir şekilde köylerden, kasabalardan ve komşu büyük şehirlerden seçildiği birliktelikler " in yönetim şekli olarak tanımlar. Bu yürütmeyi yapan meclisler genel yürütmenin bedenini oluştururlar. Seçilen insanlar ilke ve kuralları belirlemekten ziyade topluluğun kendi özgücü tarafından yakinen kontrol edilir.

Meclislerin üyeleri yakından takip edilir, geri çağrılabilir. Bu insanlar ayrıca onları koordinasyon ve yürütme için seçen kuruluşlara karşı sorumludurlar. Onların fonksiyonu yürütme ve pratik işleridir, cumhuriyetlerdeki yöneticiler gibi yasa koymak değildir.

Bookchin'e göre, konfederalizm en iyi yetkinleşmesine otonomi projesi ile ulaşır, "yerel çiftlikleri, fabrikaları ve diğer girişimleri yerel belediyenin ellerinde tutmaya başladığında" ya da "bir toplum... Kendi ekonomik kaynaklarını diğer topluluklar ile bağlantılı yönetmeye" başladığında yetkinliğe ulaşır. Bu modelde, ekonomi konfederal meclislerin kontrolü altındadır ve "ne kolektifleşmiş ne de özelleşmiştir, ekonomi ortaktır, ortaklaşadır. Bu doğrultuda, Bookchin'e göre konfederalizm ve otonomi "toplumun yeni radikal biçimlenişidir". Bu konfederalizm ve otonomi projesinde araçlar-küçük ölçekli, öz-yönetimli ve öz-yürütmesini yapan birimlere dayanan araçlar ve toplum kontrollü ekonomiye dayanan amaçlar, birbirleriyle örtüşür. Bu politika, amaç ve araç bütünü, ulus-devlete alternatif bir politika olarak düşünülebilir.

Öcalan da benzer bir konfederalizm anlayışı geliştirmiştir. Devlet eleştirisini esas alan tarihi uygarlık analizine paralel olarak, Öcalan devlet ve devlet inşası fikirlerinin tuzağına düşen reel sosyalizmin ve ulusal kurtuluş hareketlerini bu minvalde eleştirir."Kürdistan İşçi Partisi (PKK), reel sosyalizmin etkisi altında, ulus-devletçi paradigmayı aşma noktasında yetersizdi." Eski paradigmayı aşmak maksadıyla, Öcalan, insanların kendi öz-yönetim imkânlarını radikal demokrasi çerçevesinde yorumladı ve PKK'yi devleti hedefleyen bir parti olmaktan çıkararak, demokratik toplumu hedefleyen bir partiye dönüşümünü hızlandırdı.

2005 yılından beri, PKK ve ona bağlı olan örgütler KCK (Koma Civakên Kurdistan, Kürdistan Topluluklar Birliği) projesi altında yeniden örgütlendiler. KCK, ulus-devlete alternatif olarak inşa edilen, sosyal yönü ağır basan bir yapıdır. KCK kendisini aşağıdan yukarıya

meclisler şeklinde örgütleyen, "kendi demokrasisini inşa etmeye çalışan, ulus-devleti hedeflemeyen ve onu kendi karşıt rakibi olarak görmeyen" bir kurumdur. Kendi temel metninde, KCK sözleşmesinde, temel amaç toplumun demokratik örgütleri ve demokratik karar alma iradesi üzerinde yükselen radikal demokrasinin genişlemesidir. Sözleşme, devlet zihniyetini aşan yeni bir sosyal örgütlenme anlayışını ifade ediyor. Bu anlamda KCK'nin ana örgütlenme fikri olan demokratik konfederalizm Kürtlerin yaşadığı her yerde -hatta ve hatta anayasal çerçevede tanımlanmış federal bir yapıya sahip Irak'ta bile- geçerlidir. Bu projede, iki ana belirleyici faktör var: birincisi toplulukların gücünü yansıtan demokrasi kavramı (hükümet biçimine karşıt olarak) ve ikincisi ise devletin bu kavramdan dışlanması.

Demokratik Konfederalizm özgür bir yaşam için devletin ötesine geçen sosyal ve politik bir sistemdir. Devletlerin kendisini tanıyıp tanımaması çok da Demokratik Konfederalizmin umurunda değildir. Eğer devletler bu sistemi tanımazsa bile, Kürt halkı bunu kendisi inşa edecektir. Eğer devletler, demokratik özerklik anlayışıyla bu sistemi tanırlarsa, Kürt halkının kendi mücadelesi ışığında demokratik konfederalizmi inşa etmek daha kolay bir hal alacaktır.

Bu paragrafa göre, Kürt halkı tarafından önerilen bu proje yeni bir tür organizasyon da doğurdu, DTK (Demokratik Toplum Kongresi) aşağıdaki argüman üzerinden kurulmuştur:

Bugün biz çok yerel ve yetersiz kalmasına rağmen bazı bölgelere ve meclislere sahibiz. Bu örgütlülükler yeterli derecede temellendirilemediğinden Kürt Halkı hala kendi taleplerini politik partileri aracılığıyla ve devlete karşı dile getiriyorlar. (…) Eğer Kürt halkı bu kongre çatısı altında kurumsallaşırsa, çözüm için bir muhatap olarak ortaya çıkacaklardır. Ve devlet, bu bedenle karşılaşırsa, eski alışkanlıklarını bir kenara bırakmak durumda kalır.

Kongre yerel meclislere, doğrudan demokrasinin konfederal biçimine dayanır. (Bookchin kitabında bunu "liberteryen belediyecilik" olarak adlandırır ve Öcalan bunu "devlete gerek duymayan demokrasi" olarak tanımlar.) Gerçekte, DTK basit olarak diğer organizasyonlar gibi değil, fakat halkın doğrudan gücünü esas alan, köylerden, kasabalardan, şehre doğru ilerleyen yeni bir politikanın demirci ocağıdır.

Diyarbakır'da, meclislerde aktif olan birçok kadın ve erkekle konuşma fırsatı bulduk. Ve kendilerine çok güveniyorlardı. "Bizim amacımız" –çok yoksul bir mahallede bulunan meclislerden birinin başkanı olan arkadaşın anlattığına göre- " hayattaki yaşadığımız problemlerle yüz yüze gelmek ve bunları devlete ihtiyaç duymadan kendi öz gücümüzle çözmektir". Meclislerde bulunan diğer insanlar da şöyle eklemeler yaptılar: "Devlet insanların sırtında bir kamburdur", "devletsiz yaşamaya çalışıyoruz". Her ne kadar kızgın gözüküyorlarsa da, "maalesef devlet düşüncesi insanların beynine sıkıştırılmış ve insanlar devlete referans yapmadan düşünmekte güçlük çekiyorlar, bu sebeple bir yandan kendi öz-örgütlülüğümüze yönelik pratikle uğraşırken diğer yandan da bunun ne olduğunu anlamak için çaba sarf ediyoruz" Bu anlama çabası örneğin cinsel eşitliğe yönelik olabiliyor. Biz bu resme göre, buradaki sistemi "fiiliyatta, pratikte demokrasi" diyebiliriz. Ayrıca bu sistem, insanların kendi öz-kararlaşmaları üzerine, yani insanların sahip olduğu yaratıcı-üretici potansiyele göre radikal demokratik bir zeminin üzerinde yükselmektedir.

Peki, bu meclisler, iyi ve sağlam işliyor mu? Cevap hayırdır. Pratik problemden farklı olarak, bu meclislerde çalışan birçok insan geçtiğimiz yıllarda düzenlenen KCK operasyonlarında tutuklandı. Bu insanların yaptıkları eylemler suçla ilgili olmamasına rağmen, "terörist" olarak damgalandılar. Gerçekte, yaptıkları eylemler katılımcı bir demokrasinin ölçüleriyle örtüşüyordu. Açıktır ki, "terörist" damgası meclislerde yer alan insanların iyilikleri ya da kötülükleri üzerine kurulmamıştı. Onların fikirler ve eylemleri aktif bir yurttaşlık temelindeydi. Bu insanlar aktif yurttaşlığın PKK ile çağrışım yapması sebebiyle tutuklandılar.

Sonuç

Bu yazıda PKK hareketinin devleti ve kapitalist pazarı aşmayı hedefleyen, birbiriyle bağlantılı iki yönetsel projesi üzerine yoğunlaştık –demokratik özerlik ve demokratik konfederalizm- Murray Bookchin'den de etkilenen bu projeler radikal demokrasiye fazlasıyla gönderme yapar ve insanların özerk iradeleri ve eylemlilikleri üzerine yoğunlaşır. Bunları hayatın içindeki fiili demokrasi olarak tartıştık: öz-yönetimsel örgütlenmeyi onu pratikleştirerek öğrenmek ve bir insanın yaşadığı yerde doğrudan inisiyatif almasını sağlamak. Gibson-Graham'ın deyişiyle, biz bu inisiyatiflere başka dünyaları deneyimlemek için gönderme yapabiliriz. Tabii ki de, demokratik özerkliğe ve demokratik konfederalizme yapılan vurgu ve bu doğrultuda değiştirilen paradigma kulağa ütopik gelebilir ve bunlar ütopiktir de! Demokrasi her ne formatta olursa olsun idealdir, kendini gerçekleştirmeye doğru can atan bir ideal… Eduardo Galeano'nun deyimiyle:

Ütopya ufukta yatar. Ben ona ne zaman iki adım atsam, o kendisini iki adım daha geri çeker. Eğer ona doğru 10 adım ileri atarsam, o da 10 adım geri atar. Ne kadar gidersem gideyim, gittiğim mesafe ne olursa olsun, ona hiçbir Zaman ulaşamıyorum. Peki, ütopyanın amacı nedir bu durumda? O bizi ilerletmek için can atan sebeptir.

Halkların Baharı ve Krizden Çıkış Seçeneği Olarak Rojava

Latif Çetin

"Ortadoğu toplumu için 19. ve 20. yüzyıllar, kapitalist strateji tarafından fethedilmekten ibarettir. Kapitalist Modernite'nin üç mahşeri atlısıyla (finans-kapital, endüstriyalizm, ulus-devlet) bölgeye yüklendiği bu dönem, krizin-çöküşün derinleşmesi dönemidir. Binlerce yıllık uygarlık yapısının çöküşüyle tam bir kuşatılmışlığa alınıyor. Kendi uygarlık artıklarıyla Kapitalist Modernite'nin ittifakı Ortadoğu' da toplumsal yaşamın bunalımını sürekli derinleştirmiştir. Bunalıma bu niteliğini yaşadığı köklü geçmiş ve Kapitalist Modernite stratejisinin uzun süreli saldırısı vermiştir. Toplumsal öz, varlık olarak paramparça edilirken, anlam ve hakikat olarak da kaotik bir durum yaşanmaktadır." (Abdullah Öcalan)

Tarih bireysel kahramanlıklar üzerinden değerlendirilemez fakat kimi anlar vardır ki sadece küçük bir kıvılcım tarihin beklediği işaret fişeği olabilir

2010 Yılında Muhammed Buazizi yaşamını seyyar satıcılık yaparak sürdürürken, ülkesi Tunus'ta artan yoksulluğu ve baskıyı protesto etmek amacıyla yapılan yürüyüşte bedenini ateşe verdiğinde Ortadoğu'daki zorba iktidarların yarattığı karanlığı aydınlatan bir meşale olacağının bilincinde olup olmadığını bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey o günden bu güne Ortadoğu ve kuzey Afrika hattında hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığıdır. Elbette, tarih bireysel kahramanlıklar üzerinden değerlendirilemez fakat kimi anlar vardır ki sadece küçük bir kıvılcım tarihin beklediği işaret fişeği olabilir. Unutmamak gerekir ki, devenin belini kıran son saman çöpüdür. Birinin krala çıplak olduğunu söylemesi gerekir. Hem kralın çıplak olduğunu görme bilincini hem de bunu söyleme cesaretini birlikte gösterme, var olanın ötesine geçebilmedir. O gün, Tunus'ta bedenini ateşe veren Muhammed Buazizi son yüz yıllık Kapitalist Modernite ile onun yerel işbirlikçilerinin her türlü saldırılarına 'dur' demenin zamanının geldiğini Ortadoğu toplumuna dramatik bir şekilde göstermiştir. O bu eylemiyle 'Hakikate' ulaşmıştır. "Hakikat uykudaki gerçekliğin uyandırılmış halidir" belirlemesi bu eylemin en yalın anlatımıdır. Akdeniz'in bir sahilinde kanat çırpmaya başlayan kelebeğin yarattığı hakikat rüzgârı Ortadoğu'da esmeye başlamıştır.

Ortadoğu'da kaos aralığından çıkışın arifesi yaşanıyor. Sorun olarak karşımız çıkan yaşamın hangi esaslar üzerinde oluşturulacağı ve bu kaos aralığından hangi yol, yöntem ve araçlarla çıkılacağıdır.

Bahar, Çokluğun ve Çeşitliliğin Yaşama Durmasıdır

2010 Yılında başlayan bu süreç 'Arap Baharı' olarak tanımlandı. Ancak bu tanımlama Ortadoğu toplumsal gerçekliği karşısında yetersizdir. Ortadoğu'da sadece 'Arap halkı' yaşamıyor; Kürtler, Türkler, Farslar, Süryaniler, Ermeniler, Asuriler, Kıptiler gibi daha da sıralayabileceğimiz birçok etnisite ve dini inanç grupları yaşıyor. Doğada bile bahar tek bir çiçek için gelmiyor. Baharla birlikte tüm çiçekler ve ağaçlar açıyor. Arap baharı algısı bile Kapitalist Modernite'nin tekçi ulus zihniyetinin bir yansımasıdır. Dolayısıyla, bu sürece 'Arap Baharı' denilerek, konuyu daraltmak yerine Abdullah Öcalan'ın 'halkların baharı' tanımlamasını kullanmak sürecin karakterine daha uygun-

dur. Bu tanımlama sürece evrensel bir karakter de kazandıracaktır. Bu sürecin etkilerinin sadece Ortadoğu'yla sınırlı kalacağını düşünmek yanlıştır. Tarihin bize öğrettiği Ortadoğu'da her dönem gelişen tüm toplumsal siyasal, kültürel hareketlerin etkisinin suya atılan halkalar gibi tüm dünyaya yayıldığıdır. Bir nevi kök hücre görevini yerine getiriyor. Bugüne kadar nasıl ki bu kök hücrenin üzerinde toplumsallık gelişmişse bunda sora da bu kök hücre aynı rolü oynayacaktır. Halkların yaşadığı sorunlar tikel olmayıp evrenseldir. Çünkü Kapitalist Modernite'nin yönelimi de evrenseldir. Dolayısıyla 'Arap Baharı' tanımının darlığı, yerelliği çağrıştıran yönü görülerek 'Halkların Baharı' tanımını kullanmak daha doğru olanıdır.

5000 yıldır insanlık adeta kışı yaşıyor, buna toplumsal buzul çağı da diyebiliriz. Anacıl doğal toplumlu insanlığın barış, huzur refah içinde yaşadığı büyüleyici ortama önce ziguratların gölgesi düştü. Güneş Ziguratların ardında kaldı. Sonra sömürünün kapkara bulutları gökyüzünü kapladı. Ardından egemenlerin orduları sağanak olup özgür yaşam adına ne varsa üstünü buz gibi yüreği ve aklıyla dondurdu. Toplumsallık 5000 yıldır buz kesmiştir. Zaman zaman bu buz tabakası altında kardelen misali boy veren direnişler olmuştur. Ancak bu kardelenler kendi yalnızlıklarıyla solup gitmiştir. Ama artık bu toplumsal buzul çağının sonuna gelinmiştir. Direnişler yine kardelenler gibi olabilir, lakin bu defa kökleri daha sağlamdır, solup gitmiyorlar ve hatta çoğalıyorlar. Halklar direnişleriyle kendi baharlarını yaratıyorlar. Üstelik bunu toplumsal buzul çağının kendisini hissettirdiği bu topraklarda buzul tabakasının en yeni ve en katı hali olan Kapitalist Modernite'ye karşı yapıyorlar. Halkların baharında doğan güneşin sıcaklığıyla ısınırken…

Doğunun Aydınlığında Yürüyen Batı

Genelde tarih anlatımlarında Doğu-Batı karşıtlığı görürüz. Oysa resmi tarih okuyuculuğunun dışına çıktığımızda Doğu-Batı karşıtlığı yerine diyalektik gelişimin farkına varırız. Yapılan arkeolojik, sosyolojik, antropolojik vb. bilimsel araştırmalarda toplumsallığa analık yapanın Doğu olduğu ortaya çıkmıştır. Dicle, Fırat, Nil ve Pencap gibi nehir havzalarında oluşan habitat bu gerçekliği göstermektedir. Hiç kuşkusuz batı medeniyetinin kendi özgünlükleri vardır. Fakat, derinlikli bakıldığında her ikisi de, özgünlükleri karşıtlıklar üzerinden değil, aksine birbirini besler, etkiler ve etkilenen tarzdadır. Oryantalist bakış açısı toplumlar arası yapay uçurumun nedenlerindendir.

Batı'nın doğuya olan ilgisi Kapitalist Modernite'nin çok öncesine dayanır. Batı'dan Doğu'ya Akaların Truva'ya karşı yaptığı sefer iyi bir örnektir. Truva verimli hilalin birikimlerinin toplandığı en uç noktadır. Batıdan doğuya yapılan ilk sistemli yönelim ise İskender'in seferidir. Genç İskender'in akıl hocası Aristo cihan hükümdarlığı için Doğunun fethinin gerekli olduğunu düşünüyordu. Ancak hesaba katmadıkları yaşlı doğunun güçlü tarihi-kültürel birikimiydi. Bundan dolayı askeri zaferlere rağmen İskender trajik sonu yaşadı. Aynı akıbet İskender sonrası batılı diğer imparatorluklar için de söz konusudur. Askeri işgalciler tüm heybetlerine rağmen bu topraklarda kök salmış kültürel yaşam karşısında uzun ömürlü olmamıştır, olamıyor.

Batının son iki yüzyıllık Ortadoğu'ya yönelimi 1782'de Britanya ve 1798'de Napolyon'un Fransız hükümeti tarafından Ortadoğu'ya sefere göndermesiyle canlanmıştır. Napolyon'dan adeta ikinci bir İskender olması istenmiş, önce Mısır'ı sonra Suriye ve Irak'ı, eğer yapabilirse Hindistan'ı da Britanyalılardan geri almasını önüne hedef olarak koymuşlar. Napolyon'un kişilik özellikleri bu tip bir maceraya uygundur. Fransız hükümeti bu seferden her halükarda kazançlıydı. Çünkü bu seferle hem Ortadoğu'ya açılacak hem de hırslı genç bir subay olan Napolyon'u ülkeden uzak tutacaktır. Napolyon bu sefere çıktığında Mısır Osmanlı'ya bağlıydı. Osmanlılar da her ne kadar Müslüman olsalar da Ortadoğu coğrafyasında fazla sevilmiyordu. Mısır uygarlığının tarihsel geçmişi hem Osmanlı' ya hem de Avrupa'ya göre daha eski ve daha güçlüydü. Coğrafik olarak Süveyş kanalının Osmanlı'nın topraklarında bulunması onu stratejik bir konuma getiriyordu. Mısır'ı eline geçirecek batı büyük Suriye'ye ve Hindistan'a açılacak kapılarını ele geçirmiş oluyordu. Aslında 19. ve 20. Yüzyıllarda, Fransa'nın İngiltere'nin, Rusya' nın, ABD'nin ve İtalya'nın temel hedefleri Doğu Akdeniz'i ele geçirmekti. Doğu Akdeniz demek Ortadoğu'ya Asya'ya ve Afrika'ya açılmak demekti. Bu da doğunun zenginliklerine sahip olmak anlamına geliyordu. Braudel' in "Akdeniz" kitabında buranın tarihsel öneminin altını çizmesinin nedeni budur.

Napolyon Mısır'ı işgal ederken en dikkat çekici olan nokta kendisiyle birlikte 167 bilim insanını ve araştırmacıyı götürmesidir. Bu da amacının salt bir askeri işgal olmayıp Mısır'ı her yönüyle tanıma ve işgali toplumsal boyutta da sürdürme eğilimini gösteriyor. Kapitalist modernite işgaller artık salt askeri boyutlu olmayıp her alanda olmuştur. Milliyetçilik, krizi sürekli̇leştiren tohum olarak ekildi.

19.yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında batılı ajanların(casusların)çeşitli kimliklerle (araştırmacı v.b.)Ortadoğu'da yoğun bir faaliyet içinde oldukları bilinmektedir. Bu faaliyetlerle birlikte, bir yandan

toplumun önde gelenleri işbirlikçi bir kesim yaratmaya, diğer yandan halkların sosyal-kültürel yapılarını tanımaya çalışmışlardır. Ortadoğu halkları üzerinde etkin olma amacıyla 1830'lu yıllarda o günün büyük Suriye'si olarak bilinen bugünün İsrail'ini, Ürdün'ünü, Filistin'ini ve Lübnan'ını kapsayan topraklarda İngiliz, Rus, Amerikan, ve Fransız misyonerler Müslüman olmayan halkları da dikkate alarak okullar bile açmışlardır. Hem bu okullar hem de Avrupa'ya giden aydınlar, jön Türklerle birlikte Ortadoğu'da milliyetçiliğin geliştiğini görüyoruz. Arap milliyetçiliği burada özellikle önemlidir. Arap milliyetçiliği özünde Arapça konuşan herkesi tek bir çatı altında toplamaktır. Böylesi bir çatı altında yan yana gelmiş Arap birlikteliği her açıdan uluslararası güçlerin aleyhineydi. Onların amacı Araplar arsasında milliyetçiliği geliştirirken, Arapları Osmanlı imparatorluğunun boyunduruğu altından çıkarıp kendi sömürgeleri yapmaktı. Böylesi bir makro milliyetçilik tüm hesapları alt üst edecekti. Bunun için böl-yönet politikasıyla mikro-milliyetçiliği geliştirmeye uğraşmışlar ve bunda da başarılı da olmuşlardır. Arapları birinci emperyalist paylaşım savaşı sonrasında 22 devlete bölerek neredeyse her aşirete bir devlet tahsis etmişlerdir. İlk yıllarda bu devletler genellikle İngiliz ve Fransız mandalarıdırlar. Elbette Avrupalıların Ortadoğu' ya olan bu ilgilerinin altında yatan en önemli faktör Ortadoğu'da bulunan zengin petrol yataklarıdır. 20. Yüzyılın başlarında petrol şirketleri harıl harıl petrol aramaktadır. Bu zengin petrol yataklarına sahip olmak için tüm diplomatik asker güçlerini kullanmışlardır. Kürtler açısından Musul- Kerkük meselesinde dönen oyunlar, petrole sahip olmak için nelerin yapıldığının görünmesi açısından iyi bir örnektir. Zengin petrol yatakları üzerinde söz sahibi olma isteği günümüze kadar Ortadoğu'da yaşanan bu kaotik ortamın bir nedenidir.

5000 yıldır insanlık adeta kışı yaşıyor, buna toplumsal buzul çağı da diyebiliriz. Anacıl doğal toplumlu insanlığın barış, huzur refah içinde yaşadığı büyüleyici ortama önce ziguratların gölgesi düştü. Güneş Ziguratların ardında kaldı

İkinci emperyalist paylaşım savaşından sonra yeni tip sömürgecilikle manda yönetimlerinden vazgeçildi. Bu yeni tarz sömürgecilik, işbirlikçi yönetimler eliyle devletler üzerinde etkili oluyordu. Oluşan devletler kapitalizmin üç sacayağı üzerinde şekillenmiştir. Yani finans-kapitalden yanaydılar, ulus-devletçiydiler ve endüstriyalizme dayanıyorlardı. Bu süreçte Ortadoğu' da dengeleri en çok etkileyen 1948'de kurulan İsrail devletidir. Anti-semitizm ve Siyonizm uçlarında seyreden yaklaşımlar toplumlar arasında gerginliğin, çatışmanın nedenidir. Soğuk savaş döneminde İsrail-Arap savaşları, aslında uluslararası güçlerin bunlar üzerinde verdikleri savaştır. 1950'li yıllardan sonra Ortadoğu devletlerinde bir kimlik arayışı görmekteyiz. Devletlerin uluslaşma süreçlerini geç yaşamaları, devlet yönetim geleneklerinin olmaması ve genelde uluslararası güçlerin onları bir nevi kukla gibi kullanmaları, Arap hareketlerinin kurumsallaşmalarının da gel-gitler şeklinde olmasına yol açmıştır. Birçoğunda birkaç kez darbe olması oturmamış demokrasilerin göstergesidir. Bu devletlerin oluşumundaki mezhepsel referans da dikkat çekicidir. Sünni-Şii ayrımına göre oluşan devletler arasında çatışma ve gerginlik halen sürmektedir. Ulus-devletin tekçi zihniyetinin mezhepsel tiplemesi faşizmin habercisidir. Ortadoğu'da uluslararası güçlerin perde arkasında kalarak halkları birbirine kırdırdıklarını biliyoruz. Sürekli değişen dengeler bu boylamda ittifak ilişkilerini doğuruyor. Bu ittifaklar bazen öyle boyutta gelişir ki hiç yan yana gelemezler denilen güçler bile yan yana gelebilmektedirler. Sovyet tınılı Arap sosyalist partisi olan Baas partisi ilk olarak Suriye'de kuruluyor. Adı sosyalist olsa da Baas partisi zihniyeti küçük burjuva arap milliyetçiliğidir. Ortadoğu'daki devlet kimliği bunalımı öyle bir hal alıyor ki 1963 Nisanında Mısır, Suriye ve Irak ortak devlet anlamına gelecek bir bildiri bile yayınlamışlardır. Bu oluşumun bir hedefi de İsrail'di. Ancak 1960'lı-70'li yıllarda daha sonra uzun süre iktidarda kalacak olan diktatörleri görüyoruz. Bunların birçoğu darbeler iktidara gelen subaylardır.1950'lerden sonra Ortadoğu için yapılan "kaynayan kazan" tanımı kesinlikle abartı değildir. Özcesi bu dönem, bölgedeki yerel iktidarlar ile onların arkasındaki uluslararası güçlerin kıyasıya mücadelesiyle geçerken, halkların payına düşen ise ulus-devletlerin mezhepçi, tekçi, inkârcı zihniyeti altında var olan zengin yer altı kaynaklarına rağmen yoksulluk ve sefalet içinde bir yaşam olmuştur. Halklar her geçen gün fakirleşirken, bir avuç elit yönetici ve hanedanlıklar ise Karunvari bir zenginleşmeyi yaşamaktadırlar.

Perspektifi Alternatif Modernite Olmayanın Varacağı Yer Yıktığı Yerdir

1990'lı yıllarda Saddam'ı Kuveyt'ten çıkarmak amacıyla Ortadoğu'ya yapılan batı eksenli müdahale

büyük Ortadoğu Projesinin (BOP) ilk adımıdır. BOP' un ikinci hamlesiyse ABD'de yapılan 2001 11 Eylül tarihli El- Kaide saldırıları (bu olaya uluslararası komplo diyenler de var)başlamıştır. Çünkü bu saldırılardan hemen sonra, başını ABD'nin çektiği güçlerin askeri müdahaleleri başlamıştır. Bu müdahalenin ilki Taliban rejimli Afganistan'a yapılmıştır. Oysa Ortadoğu'daki radikal İslamin uluslararası gericiliğin yeşil kuşak projesi tarafından ABD patentli bir oluşum olduğunu herkes bilmekte. Dolayısıyla "radikal İslam'a savaş açtım" söylemi bir retorik olmanın ötesinde bir şey değil. Sonra Irak'a müdahale edilerek bilinen Saddam'ın idamıyla yaşanan süreç yaşandı. Saddam'ın da Ortadoğu'da sırtını kime dayayarak güç gösterisinde bulunduğu herkesin malumudur. Aynı Saddam birden şeytan ve düşman ilan edildi. Irak'a müdahaleyle Ortadoğu'da "pandoranın kutusu açıldı" belirlemesinde A.Öcalan bulunmuştur. Yıllar sonra bugün bu belirlemenin haklılığını herkes kabul etmekte. Irak halkının öz gücüne dayanmadan yaşanan iktidar değişikliği bugüne ek gelen etnik ve mezhepsel kanlı bir sürecin yaşanmasına neden oldu.

Kapitalist Modernite'nin yapısal krizi son yıllarda artık sürdürülemez duruma gelmiştir. Ekonomik anlamda bunalımlar neredeyse yıllık bir devre halini almıştır. Başta ABD olmak üzere bir çok büyük ekonomiler palyatif çözümlerle yaşadıkları ekonomik krizleri aşamıyorlar. Avrupa ülkelerinin birçoğunda ekonomik durgunluk yaşanmaktadır. Finans kapitale dayalı ekonomide büyüme imkânsızdır. Borç-kredi batağında ekonomiler yitip gitmekte. İflas eden büyük finans şirketlerini devletler kurtarma operasyonları düzenlemektedir. Bununla o çokça savundukları serbest piyasa kanunlarını da tanımamaktalar. "bırakınız yapsınlar-bırakınız geçsinler" ilkesi gereği yapmayı başaramayanlara "bırakınız batsınlar" diyemiyorlar. Finans şirketlerini kurtarmanın bir kısım bedeli çeşitli vergiler ve haraçlarla halktan karşılanmaya çalışılıyor. Bu uygulamalara karşı ABD ve Avrupa ülkelerinde halklar tepkilerini ortaya koydular. Ancak bunlar ideolojik perspektifli örgütlülükten yoksun oldukları için birer tepki hareketi olmanın ötesine geçemediler. Bu kurtarma operasyonlarının maliyeti büyük bir kısmı yine her zamanki gibi Ortadoğu'daki petrolden daha fazla pay alma ve oluşturulan suni gerginliklerle güvenlik adı altında silah satışı yaparak Ortadoğu halklarına ödetilmeye çalışıyor.

Kapitalist Modernite'nin deyim yerindeyse işbirlikçi iktidarlarla birlikte kanını emmesine artık halkın tahammülü kalmamıştır. Halklar, kendisini dikkate almayan tekçi, otoriter, totaliter ve teokratik yönetimleri kabul etmiyor. Varlık içinde yoksulluğu yaşamak istemiyor. Başlarken belirtiğimiz 2010 yılında Tunus'ta Muhammed Buazizi'nin eylemi bu tepkinin dışa vurumunun işaret fişeği olmuştur. Başta Tunus olmak üzere birçok Ortadoğu ülkesinde halk sokaklara meydanlara döküldü. Bu uluslararası güçlerin beklemediği bir şeydi. İlk etapta süreci fazla ciddiye almadılar. İzlemeyi, anlamayı tercih ettiler. Ancak Tunus'taki iktidar halkın baskısına dayanamadı, çekildi. Bir süre sonra Ocak 2011'de bu defa Mısır halkı Tahrir meydanına döküldü. Mübarek yönetimini artık istemediğini haykırdı. Halkın bu güçlü başkaldırısına hükümet ancak bir iki hafta dayanabildi. Fakat Mısırın durumu özellikle ABD açısından Tunus'la aynı değildi. Mısır ABD' nin Ortadoğu'daki en önemli müttefiklerinden önde gelenlerdendir. Mısırda kontrolsüz bir iktidar değişimi Ortadoğu politikalarını zora sokabilirdi. Mübarekten sonra iktidara ihvan hareketinin geleceği belliydi. İhvan hareketi 1930 hatta 1960'ların İhvanı değildi. Orta ve küçük burjuva karakterine bürünmüştü. Bu haliyle ABD için Ortadoğu'da ılımlı İslam politikası çerçevesinde değerlendirilebilirdi. Bundan dolayı ordu üzeri yani onu sahneden çekerek İhvan hareketinin iktidara gelmesine göz yumdu. Ancak her iktidarcı anlayış gibi ihvan da iktidarda olunca iktidarcılıkla tüm Mısır'ı kendi tekçi İslami dünya görüşüne göre bir anayasa yaparak yönetmek istedi. Tahrirde özgürlük, adalet, eşitlik isteyen halkın taleplerini görmezden geldi. Özellikle İslamin, kadını toplumun dışına iten katı yorumlarını anayasaya ekledi 1960'ların Mısırı gibi Arap liderine oynamak istedi. Daha da ayrıntılandırabileceğimiz bu tavırlar Mısır halkı açısından İhvanla Mübarek arasından bir fark olmadığı görüldü. İhvan Mübarek'in İslami versiyonuydu. Yine uluslararası yüzler açısından İslam'ın iktidara bulaşmış her hali totaliter ve otoriter olduğu bir kez daha anlaşılır oldu. Tıpkı Mübarek'e karşı olduğu gibi, İki yıl gibi kısa bir süre sonra Mısır halkı bu defa İhvana karşı alanlara döküldü. İhvan'a muhalefet eden halk özgürlük, eşitlik, adalet diye haykırıyordu. Halkın bu tepkisini gören uluslararası güçler bu defa sürece müdahale ederek ordunun darbe yapmasını sağlamışlardır. Mısır ordusu yıllardır ABD'nin yaptığı karşılıksız yardımlarla ayakta duruyor. ABD'nin bu tip yardımları yaptığı ordular çok azdır. Ülke yönetimini by- pass yaparak direk orduya yardımda bulunuyor. Dolayısıyla bu orduyu ABD'den bağımsız düşünmek mümkün değil. Hiç kuşkusuz bu darbeyle bir kez daha özgürlük, eşitlik ve adalet taleplerinin üzeri örtülmüş oldu. Halkın devrimci mücadelesinin önü alındı. Bugün Mısır halkı, Mübarek, Mursi ve Sisi ik-

tidarlarının kendi iktidarları olmadığını biliyor ama bu durumdan çıkışın yolunu hala bulmuş değil.

Mısır'dan farklı olarak, Libya'da yaşananların özgün yanları var. Libya'daki halkın 30 yıldır İktidarda olan Kaddafi'nin artık değişmesi gerektiğini düşünebilir. Nitekim ilk etapta sosyal medyada örgütlenen küçük grupların etkinlikleri oldu. Ama bu durumdan istifade eden güçler, Afrikalı paralı çeteleri önce devreye sokarak iç savaş görüntüsü verdiler ve hemen ardından tüm uluslararası hukuku hiçe sayarak Libya'ya hava saldırısı başlattılar. Bununla hem Libya'da oluşabilecek bir devrimci mücadelenin önüne geçtiler hem de Kaddafi yönetimini devirerek kendi denetimlerinde bir yönetim oluşturarak Libya petrolünün ve doğal gazının üzerine kondular. Tüm bunları insanlığın gözünün içine bakarak "Libyayı özgürleştiriyoruz "yalanını atarak yaptılar. Bu müdahale halkları özgürleştirmemiştir. Libya'da siyasal birlik parçalandığından adeta her aşiret kendi bağımsızlığını ilan etmiş durumda. Özgürlük ve eşitlik alanları daralmış durumdadır. Daha düne kadar Kaddafi'yi kendi başkentlerinde el üstünde tutan güçler bu defa da paralı çetelerinin eliyle Kaddafi'yi parçalattılar.

Kürtler açısından Musul- Kerkük meselesinde dönen oyunlar, petrole sahip olmak için nelerin yapıldığının görünmesi açısından iyi bir örnektir

Ortadoğu'daki özgürlük dalgasının Suriye'ye yansıyacağı beklenen bir şeydi. Ancak bunun nasıl olacağı ve BAAS rejiminin tepkisi merak ediliyordu. ABD'nin şeytan üçlüsünde yer verdiği Suriye'de olayların patlak vermesi için ellerini sıvazlayarak beklediği biliniyor. Suriye'de BAAS partisi azınlık alevi mezhebinin elindeydi. Tüm azınlık iktidarları gibi korkulu dünyasını korkular yaratarak koruyordu. Bu onu faşizme kadar götürdü. Dara kentinde çıkan bir gösteriyi kanlı bir şekilde bastırması herkesin beklediği kanlı süreci başlatmış oldu. Uluslararası güçler ve onların bölgesel temsilcileri Suriye muhalefeti içinde kendi paravan örgütlerini oluşturdular. Bu durum El-Kaide'yi desteğe kadar vardı. BAAS rejimi bildiği tekçi, inkârcı ve gerektiğinde katliamlara varan uygulamalarıyla biliniyor. Ya onun kendisini bu zihniyetten arındırarak demokratikleşesi gerekir, ya da aşılması kaçınılmazdır. Suriye halklarının bu beklentisi ve tepkisi haklı ve meşrudur. BAAS yönetimi bildiği tekçi, inkârcı ve katliamcı politikasında ısrar etti. Onu bu kuşatılmışlıktan kısmen kurtaran birinci sebebi Rusya'nın Suriye'yi Akdeniz'deki üssü olarak görmesi, İran ve Hindistan gibi Suriye'yi tutmak istemesidir. İkinci sebep ise Suriye halklarının adına savaştığını söyleyen güçlerin birer paravan örgüt olmaları, kendi içinde çok başlı olmaları ve en önemlisi de Suriye halklarına özgürlük, eşitlik ve adalet adına BAAS'a karşı bir alternatif sunmamalarıdır. Hatta BAAS'ın kısmen özgürlük alanı sağladığı diğer dinlerdeki topluluklara katliamlar bile yapıyorlar. Yani tıpkı BAAS rejimi gibi Suriye halklarının en önemli öğesi olan Kürt halkını onlar da yok sayıyorlar. Bu durum Suriye'deki kaotik ortamın sürmesine neden oluyor. Ancak mevcut durumda bilinen Suriye üzerinde uluslararası güçler ve bölgesel güçler bağlamında bir 3. Dünya savaşının prototipi yaşandığıdır. Bu savaşı hangi güç bitirdiyse bundan sonra Ortadoğu'daki süreç onun istediği gibi gelişecektir. Bugün hiç kimse artık Suriye halklarının özgürlük, demokrasi ve eşitlik sorunundan bahsetmiyor. Üzerinde yoğunlaşılan tek konu iktidarın kimin ellerinde olacağıdır. Bu tip iktidarcı zihniyet hep kriz üretir.

Kısaca değindiğimiz Mısır, Libya, Suriye örneklerinde görüldüğü üzere halkların mücadeleleri özünden başlatılıp, sonra bu öz gasp edildi. İnsanlığın temel değerleri için mücadele eden halklar hala bu değerlerden yoksun yaşıyorlar. İktidar değişimleri devrim diye halka sunuldu. Sadece sandık başına gidip oy kullanmanın özgürlük, demokrasi olduğu algısı yaratıldı. Gerçek devrimin ne anlama geldiğini örneğiyle aşağıda açıklamaya çalışacağız. Halklar elbette mücadelelerinde vazgeçmemişlerdir, vazgeçmeyeceklerdir de. O halde burada cevaplanması gereken büyük bedeller ödenmesine rağmen neden başarılı olunmadı? Bu kriz nasıl aşılır ve halklar gerçek baharını nasıl yaşayacaklardır?

Rojava Bir Ütopya Değil, Krizden Çıkışın Yaşam Bulan Örneğidir

"Kaybedileni kaybedilen yerde aramak gerekir" denir, Ortadoğu halkları özgürlüklerini, eşitliklerini, adaleti ve huzuru kaybettikleri alan olan kentli devletli topluma geçişi sorgulayarak başlamalılar. Beşbin yıldır insanlığa bir var oluş tarzı olarak sunulan bu sistem insanı kendisine, topluma ve doğaya yabancılaştırmıştır. Eril, iktidar ve egemenlik perspektifli bu sistemi içinde kalarak alternatif oluşturmak mümkün değil. Sadece son iki yüz yıl boyunca Ortadoğu'da değişen iktidarı darbeleri bile incelediğimizde ister sosyalizm, ister İslamiyet adına hareket edilsin,

iktidar ve devlet endeksli tüm arayışların varacağı yer yine baskı ve sömürü rejimi olacaktır. Dolayısıyla, devletli-sınıflı sisteme alternatif olmak için iktidarcılığa bulaşmadan tüm halk kesimlerini içine katacak özyönetime dayalı bir sistem geliştirilmelidir. Demokratik özerklik -esaslı demokratik konfederal model- Ortadoğu için krizden çıkışın ilk adımı olacaktır. Ortadoğu'nun toplum eksenli, yani iç içe geçmiş, etnik, dini, mezhepsel ve kültürel yapıları birbirine karşıtlıkla ve düşmanlıkla değil, birlikte ortak değerler etrafında yaşayarak varlıklarını bugüne taşımışlardır. Bu gün için öngörülenin böylesi bir arka planı vardır, yani tarihseldir. Kapitalist modernite ayrıştırıcı, ötekileştirici, dışlayıcı politikaların ulus-devlet çatısı altında kurumsallaştırılmasıdır. Bu politikayla yaratılan algı toplumsal ayrılığın hiçbir zaman giderilmeyeceğidir. Böylesi bir sistemde hep bir karşıtlık-düşmanlık üretilir. Oysa bu durumu toplumsal mühendislik çözümü olarak görmek gerekir. Toplumun derinliklerindeki renkliliğin birlikte yaşamasının bir harcı olduğu gerçeğinden hareketle tüm toplumun ortak değerler etrafında toplamak gerekir. Bu bağlamda ulus-devlet zihniyetini halkların baş düşmanı ilan edip "demokratik ulusu" geliştirmeliyiz.

Halklar her geçen gün fakirleşirken, bir avuç elit yönetici ve hanedanlıklar ise Karunvari bir zenginleşmeyi yaşamaktadırlar

Suriye'nin kaotik ortamında Rojava'da yaşanan devrim süreci halkların özgürlük ufkunu açmaktadır. Rojava' da inşa edilen demokratik ulus perspektifli demokratik özerklik esaslı özyönetim, Rojava coğrafyasında yaşayan tüm etnik, dini ve mezhebi toplulukları kapsamaktadır. Çoğunluk Kürtler olmasına rağmen tüm toplulukların iradesi yönetimde eşit düzeyde temsiliyetini bulabilmektedir. Arap, Ermeni, Süryani, Hristiyan, Sünni, Alevi ve kadın her kes için geçerlidir. Demokratik ulus anlayışıyla toplumsal yaşam birlikte yürütülüyor. Yönetim iktidarcılığa dayanmadığından komünler ve meclis örgütlenmeleriyle halkın her düzeyde katılımıyla gerçekleşiyor. Rojava'da yaşananların insanlığa en büyük katkısı bir halkın devlet olmadan da kendi kendisini yönetebileceğinin somut örneği olmasıdır. Rojava gerçek alternatif sistemin nasıl devletsiz olarak pratikleşebileceğini göstermiştir. Rojava' daki bu devrimci çizgi halklar açısından aranan özgürlük, eşitlik, demokrasi, adalet ve huzuru getirdiği için Suriye halklarının sevgisini saygısını ve güvenini kazanmıştır. Hiçbir uluslararası güce dayanmadan cansiperane kendi özvarlığını korumaya çalışmaktadır. Bir yandan rejimle, bir yandan uluslararası ve bölgesel gericiliğin paravan çeteleriyle öz imkanlarıyla savaşırken diğer yanda aynı anda demokratik cinsiyet özgürlükçü ekolojik bir toplum örgütlemek bu üçüncü çizginin ideolojik yetkinliği, politik ustalığı ve iradesinin gücünü göstermektedir.

Mısır, Suriye, Libya hatta Tunus'taki hareketlerin alternatifi olmamanın en önemli nedenlerinden biri de cins sorununu görmezden gelip eril zihniyeti katı bir biçimde uygulamalarıdır. Toplumsal kırılmanın başlangıcı kadının toplum dışına itilip ev kölesi haline getirilmesidir. Doğal toplumun anaerkil yapısı onu özgürlükçü, eşitlikçi kılıyordu. Ataerkil toplumun baskının, köleliğin, iktidarcı, devletli toplumun kendisi olarak kısaca tanımlayabiliriz. Eril zihniyetin örüldüğü yaşamda; kadının adının bile olmaması "Kadın açısından dramatik bir sonuçtur. Kadına yaklaşımı kendi iktidarın ilk basamağı yapan eril zihniyetin Ortadoğu toplumunda yarattığı tahribat görülmeden toplumun özgürlük sorunu görülmez, özgürleşen kadın, özgürleşen toplumdur." belirlemesi bu konuda oldukça anlamlıdır. Mısır'da İhvan hareketi iktidara gelir-gelmez cins sorununu anlamaktan ne kadar uzak olduğunu yaptığı anayasada kadınlar için evlilik yaşamı düşürerek gösterdi. Mısır kadının hiçbir sorununu çözmediği gibi haklar konusunda bir geriye gidiş yaşandı. Suriye'deki muhalefetin kadına yaklaşımıysa vahşice, barbarcadır. Bırakalım kadına devrimde bir yer vermek, kadın sadece cinsel bir meta olarak görülmektedir. Kadına devrimde verilen görev "cinsel cihatçılıktır". Ayrıca bu çetelerin kadınlara tecavüzü, dinsel bir kılıfa büründürmesinde insanlık dışı bir yaklaşımdır. Dolayısıyla BAAS rejimini neredeyse aratır bir yaklaşım kadına karşı var.

Rojava devrimi üçüncü çizgisinde hareketle özgürlük hareketinin cinsiyet özgürlükçü paradigmasını pratikleştirmektedir. Kadın yaşanan devrimin her anında ve her aşamasında yerini almaktadır. Devrimin özgürleştirilip yaşama taşıtılmasında kadın katılımı esas alınıyor. Komünlerde, meclislerde kadın temsiliyetini en üst düzeyde yer tutuyor. Yine kadının özgün sosyal eğitsel, kültürel örgütlenmeleri var. Kurumlardaki eş başkanlık sistemi devrimi kadın rengini açığa çıkartıyor. Bu alanların dışında en önemlisi de YPJ adı altında kadının öz savunmada aktif yer almasıdır. YPJ önünde kadının Rojava devrimini kendi kadın devrimi olarak görmesi ve fedaice devrimi sa-

hiplenmesi bu anlama gelmektedir. Rojava'da kadının dünyada örneğinin olmadığını bildiğimiz(belki de vardır, biz bilmiyoruz) özgün bir örgütlenmesi de kadın asayiş birimi oluşturmasıdır. Böylelikle dıştan gelecek saldırılar YPJ ile devrimi savunan kadın,"Asayişa Jın" ile de toplumun kendim içinde kadına olası yönelimlere kadını korurken diğer yandan toplumun asayiş sorunlarını kadın rengiyle çözerek toplumsal güvenliği sağlıyor. Rojava devriminde kadının bu şekilde ön planda olması Suriye'deki ve Rojava'da diğer halkların kadınlarının kendilerini güvende hissedeceği, özgürlüğünü yaşayacağı bir alan yaratmıştır. Nitekim özgür kadın bilincini eleştirme çalışmalarını diğer toplumsal, kültürel kurumlaşmalara, YPJ ve "asayişa Jın" faaliyetlerine bu kesimlerden kadınların da aktif bir katılımını görmekteyiz. Çünkü kadınlar Rojava devriminde yaşananlara BAAS'ın sözde modernist kadınıyla cihatçı çetelerin kadını kadının köleliğine mecbur olmadıklarını başka bir seçeneklerinin olduğunu görmüşlerdir.

Ortadoğu ülkeleri tamamı sahip oldukları zengin yeraltı kaynaklarından ötürü yaşamalarını ekonomik refah içinde yürütme imkânına sahiptirler. Ancak Kapitalist Modernite'nin karcı zihniyeti, iktidar etrafında kümelenenleri zenginleştirilirken halkıysa yoksullaştırmaktadır. Bireycilik, toplumsallığı kemiren bir hastalık gibi yayılmaktadır. Doğal toplumun dayanışmacı, ihtiyaca göre yaklaşımının yerini kapitalizmin bencil, tüketim canavarı anlayışı almaktadır. Ortadoğu'da şu an muhalefet adına hareket ettiğini söyleyen tüm hareketlerin kapitalist liberal ekonomik sistemlere nasıl bir alternatif geliştirecekleri belli değildir. Çünkü Kapitalist Modernite'yi aşan bir ekonomik anlayışları yok. Dolayısıyla karşı oldukları rejimleri devirseler bile, halklar yine aynı yoksulluk ve sefalet içinde yaşamaya devam edeceklerdir. Bu konuda Rojava devriminin insanlığa kazandırdığı müthiş bir deneyim var. Bir yandan TC ve KDP sınır kapılarını kapatarak ambargo uygulamalarına rağmen diğer yönden paravan çetelerle kıyasıya bir savaş sürerken, Rojava devrimini ekonomik olarak da ayakta tutabilmiştir. Kapitalist Modernite'nin gölge temsilcileri olan AKP ve KDP'NİN halkı "açlıkla terbiye" edip teslim alma politikası iflas etmiştir. Yerleşim yerlerinde oluşturulan birimlerin bağlı olduğu merkezi bir yapılanmayla toplumsal ekonomik hayat sürdürülmüştür. Savaş koşullarından dolayı belli yaşam kaliteleri çok yüksek değil ama ambargo politikalarına da teslim olmamışlardır. Yaşamlarını idame ettirebilecek olana razı gelerek aç gözlülüğe fırsatçılığa da kimsenin yeltenmesine de olanak tanımamışlar, dayanışmacı ve komünal bir yaşam esas almıştır. Bu komünallik öncü örgütlenmede ve savaşan güçler arasında net olarak uygulanıyor. Dayanışma kültürünü hem Rojava halkı için de he de Kürdistan'ın diğer parçalarında ve Kürtlerin yaşadığı her alanda imkânların seferber etiler. Bir halk kendi öz imkânlarıyla bu kuşatmaya karşı direniyor. Rojava'da uygulanan ekonomik sistem devrimin üzerindeki bu saldırı dalgası hafifledikçe daha görünür olacaktır. Böylelikle 21. yüzyılda Kapitalist Modernite' ye alternatif olan komünal-karcı sosyalist ekonominin nasıl bir sistem olduğu ve halkların özlemlerine cevap verdiği görülecektir.

Rojava devrimi endüstriyalizmin çevreyi yok eden zihniyetine karşı ekolojik bir ekonominin pratikteki prototipi olmaktadır. Çevrenin korunması, doğal ortamın yaşanılır olması ve tarihi dokunun korunması gerekiyor. Ekolojik ve ekonomik bunu engelleyen hatta yok sayan Kapitalist Modernite'ye bu alanda alternatiftir. HES'ler, Nükleer santraller, gereksiz baraj yapmalar, çarpık kentleşme, zehir saçan fabrika artıkları mücadelenin nedeni olacaktır.

Rojava devrimi bağlamında kısmen örneklemeye çalıştığımız yaşam "halkların baharı" sürecinde yaşanan tıkanmanın aşılmasında güçlü ve çarpıcı bir seçenektir. Elbette bu seçenek kendiliğinden oluşmadı. Rojava'da pratikleşen Abdullah Öcalan'ın "demokratik, kadın özgürlükçü, ekolojik toplum" paradigmasıdır. Bu paradigma tikel olarak hayata geçebileceği gibi

Halklar, kendisini dikkate almayan tekçi, otoriter, totaliter ve teokratik yönetimleri kabul etmiyor. Varlık içinde yoksulluğu yaşamak istemiyor

demokratik konfederal örgütlenmelerle evrenselleşmeye açıktır. Ortadoğu'daki yapay sınırlar kalkmasa bile pratikte anlamsızlaşmalıdır. Bu birlikteliğin "İslam ümmeti" gibi dinsel milliyetçiliği çağrıştıran yaklaşımlara izin verilmemeli. Bu topraklarda üç semavi dinin Zerdüştlüğün, Süryaniliğin, Yezidiliğin yaşandığını unutmayan bir kopyacılık esastır. İnsanlığın beşiği olarak bilinen Dicle-Fırat, Nil ve Pencap nehir havzalarındaki canlı eko-sistemi korumak hatta tekrar canlandırmak için toplumda ekolojik bir bakış açısı geliştirmek gerekiyor. Öcalan bu nehir havzaları etrafında demokratik konfederal birliklerin oluşturulması gerektiğini belirtiyor. Öcalan bu sistemi bu toprakların kök hücre olmasından hareketle diğer

coğrafyalara da yayılabilir, uygulanabilir bir şekilde inşa etmiştir. Tikelin özgürlüğünü dikkate alan ama evrenselci bir çözüm de Öcalan ideolojisi gereğidir. Bu bağlamda "halkların baharı insanlığın baharına " dönüşmelidir. Öcalan Kapitalist Modernite'nin üç sac ayağına alternatifi kısaca şöyle formüle ediyor; kapitalizme (karcılığa)karşı ekonomik toplum, endüstriyalizme karşı ekolojik-ekonomik toplum, ulus-devlete karşı demokratik ulusa dayalı ahlaki ve politik toplum. Burada görüleceği gibi bu paradigmayla beş bin yıllık kentli-devletli-sınıflı tahakküm ve her türlü iktidarcı eril zihniyet yıkılacaktır.

Halkların baharının bu ateşin ilk kıvılcımını Ortadoğu'nun kadim halkı Kürtler tarafından Öcalan'ın öncülüğünde kırk yıl önce atılmıştır. Rojava devrimi hakikati en güçlü olanın özgürlük hareketi olduğunu ispatlamıştır. Öngörüsüzlük zamanlarında ideolojipolitik gücü ve pratik ahlaki toplum paradigmasıyla kaosa karşı direnç kazanan bir hareket olması itibarıyla halkların umududur. Kaostan çıkışın yolu aydınlıktır. Bu konuda yapılmasın gerekenlerin son noktasını yine Öcalan'dan bir alıntıyla yapalım; "Hakikat savaşı yaşamın her anında tüm toplumsal alanlarda, komünalist ekonomik ve ekolojik birimlerde demokratik kentlerde, yerel, bölgesel, ulusal ve ulusötesi mekanlarda yürütüldükçe anlam ve başarı kazanır. Dinlerin ilk doğdukları dönemdeki elçi ve havariler gibi yaşamayı bilmedikçe, hakikat peşinde koşmadıkça hakikat savaşı verilemez, verilse de başarılamaz. Ortadoğu'nun yenilenmiş kadın tanrıça bilgeliklerine, Musa, İsa ve Muhammetlere Saint Paullara Manilere, Veysel Karanilere, Hallac-ı Mansurlara, Sührevedilere, Yunus Emrelere, Brunolara ihtiyaç vardır. Hakikat devrimi, eskilerin eskimeyen ama yenilenen mirasına sahip olmadan başarılamaz. Devrimler ve devrimciler ölmez, sadece miraslarına sahip çıkılarak yaşanılabileceğini kanıtlar. Ortadoğu kültürü fikri-zikri-eylemi-bütünleştirmenin kültürüdür ve bu yönden çok zengindir. Demokratik modernite uygarlığın ve Kapitalist Modernite'nin eleştirisini bu kültüre ekleyerek katkısını sunacak, tarihsel rolünü oynayacaktır."

Rojava: Dünyanın Sıfır Noktası

Metin Yeğin

İnkalar bundan 2000 yıl önce dünyanın sıfır noktasını, ekvator çizgisini tespit etmişlerdi, henüz Galileo Galilei dünya yuvarlaktır demeden 1500 yıl kadar önce. Dünyanın sıfır noktası, bugün Güney Amerika'nın yoksul ülkesi Ekvator'da turistlerin bir ziyaret noktası, ufak hediyelik eşyaların satış yeri ve fotoğraf çekilen bir yerden başka bir şey değil belki. Ancak işin ironik yanı, burası İnkaların tespit ettiği dünyanın sıfır noktası da değil. Çünkü turist otobüsleri, şekerlemeciler sığmıyor diye dünyanın sıfır noktası da 3 kilometre öteye taşınmış durumdaydı. Buraya gittik diye çekilen hatıra fotoğrafları bile gerçek değil aslında. İnkaların sıfır noktası yani dünyanın merkezi kaydırıldığı için belki her şey yanlış bu dünya da! Bugün coğrafi bir gerçeklik olarak bile kaydırılan sıfır noktası, siyasal anlamda ise hiç de gerçek yerinde durmuyor. Dünyanın bugün, siyasal ve toplumsal sıfır noktası Rojava'dır, eğer yine turistik ziyaretler ve şekerlemeciler için başka yere taşınmazsa tabiki...

Dünyanın bugün, siyasal ve toplumsal sıfır noktası Rojava'dır, eğer yine turistik ziyaretler ve şekerlemeciler için başka yere taşınmazsa tabiki...

Öncelikle bugün gittikçe yaygınlaşan, ABD'nin 'imparatorluk' gücünü yitirdiği düşüncesine katılmıyorum. En azından herhangi bir 'imparatorluk' kendisi ortada olmasa bile siyasal gücünü, bir 'devrim' olmadan kaybetmez. Hatta Sovyetler Birliği'nin ortadan kalmasına neden olan 'Karşı Devrim'e rağmen, Rusya'nın sahneye geri dönüşü, yüzyılların sadece siyasal geleneklerinin bile buna yeterli olduğunu gösteriyor. Kâğıt üzerinde tümüyle tasfiye olmuş, Sovyet Rusya'nın bugün bölge de en etkili güç olmaya devam etmesi bu durumun pratik sonucudur. Bu nedenle ABD'nin güç yitirdiği varsayılsa bile, ortadan kalkmasının bir tek biçimi vardır ki bu 'Toplumsal ve Siyasal' bir devrimden başka bir şey değildir. Yoksa ölse bile yeni bir toplumsal durum yaratılamadığı sürece, siyasal etkisi kesinlikle ortadan kalkmaz. Bugün T.C. hükümetinin anlayamadığı gerçek te budur aslında. Kendi küçük boyuyla, emperyal paylaşımda, Ortadoğu'dan daha fazla pay alma çabasında, gittikçe elinde var olan işbirlikçi payını da kaybetmektedir. Çünkü zaten temel mesele eğer kuklaysanız iplerinizi kurtarsanız bile boşlukta sallanan, kukladan başka bir şey değilsinizdir ve biri tekrar o ipleri eline aldığında, daha sıkıcı sarmalanmış olmaktan başka bir değişikliğiniz olmayacaktır. Bunu tersini anlatan sadece bir Pinokyo masalı vardır ki bu da adı üstünde masaldır ve konuyla tek bağlantısı 'yalan söylemek' üzerine olabilir. Bir başka benzerlik yalan söyleyince uzayan bir burumsa, zaten tam anlamıyla yalan söylemenin de becerilememesinden başka şey değildir.

Simgesel bir anlatımdan, doğrudan gerçekliğe dönersek, yukarda söylediğim gibi genelin kanaatinin aksine, Ortadoğu da ABD'nin kaybettiği değil bugün için kazandığını düşünüyorum. Bu yine genel kanaatin aksine, bence Irak işgaliyle başlayan kazanma değil, kaybetme süreciydi. Bu süreç Arap Baharı'nın sokakları ele geçirilmesiyle en üst boyutuna vardı ama önce Libya müdahalesi ve özellikle de Mısır darbesiyle kazanmaya doğru dönüştü. Özellikle siyasal durumu sadece ülkelerin etkinlikleri üzerinden yo-

rumlamaya çalışan, jeopolitik, coğrafi açıklamalarla malul, sınırlı bir bakış açısından değil de toplumsal bir perspektifden, 'Kapitalist Modernite'-'Demokratik Modernite' çatışması üzerinden bakıldığında farklı mücadele alanı olarak seçilmektedir.

Bölgenin en etkin ülkelerinden birinde, Mısır da sokakların isyanı, oryantalizm ve yine sol oryantalizm tarafından küçümsenerek, yok sayılırken, klasik anlamda bile bakıldığında Mısır'ın bütün fabrikaları ayaktaydı. Her şey bir yana, isyana adını verenlerden 6 Nisan Hareketi bile isyandan 2 yıl kadar önce El Mahalla kentinde bizim de tanığı olduğumuz işçi isyanıydı. İşin garip yanı, 2 yıl önce, bu isyanı sadece ücretlere ve çalışma koşullarına hasreden sol oryantalizm, bu sefer de isyanı, aynı işçilerin katılmasını göz ardı ederek, sadece 'siyasal' buluyordu. Bütün bunların ötesinde son yılların yoğun ve vahşi neoliberal uygulamaları sonucu işsiz kalan işçiler, tamamen nasıl özelleştirilen fabrikalardan, kamu işletmelerinden atıldılarsa, düşünsel olarak da sol oryantal bakışın 'işçi' statüsünden atıldılar. İsyan sadece 'İslam' kimliğinde bir siyasal biçimle sınırlı görüldü. Bu başta sadece 'imaj' olsa da, sonra bu 'imaj' önce daha makul olanın kabul edildiği, makulün imajı güçlendirdiği ve hatta imajın kendisinin gerçekte de en büyük siyasal güç Müslüman Kardeşler'in kendisini imaj olduğunu kavrayamayarak güçlü gördüğü, davrandığı bir duruma getirdi. Toplumsal olanı karşısına aldığında darbe oldu. İşte bu darbe ile ABD de Ortadoğu'da tekrar kazanmaya başladı. İsyanın sokak inisiyatifi yaralanmış ve bölünmüştü. İlk başta sadece 'imaj' olan gerçekti artık.

ABD'nin yeni çalışma biçimiyle, mutlaka ki insani bir duygusallık katmak istersek 'sinsi' bir şekilde, küçük ama etkili darbeleri sadece Ortadoğu'ya ilişkin değildi. Yine Obama hükümeti bunu daha önce Honduras'ta gerçekleştirdi. Burjuvazinin kendi kurallarına göre seçilmiş devlet başkanı Zelaya, askeri darbe ile devrildi ve sürgüne gönderildi. Bu yüzyılda artık darbeler olmaz diye ortada dolaşan düşüncelere hiç aldırmadı ABD. Basit tarihsel bir kuralı uyguluyordu; Yapınca oluyordu. Zelaya arkasına neredeyse bütün Latin Amerika'nın meşruiyetini alıp, uçaklardan inmeyip geri dönse de, defalarca ülkeye girmeye çalışsa da, ancak başkent de Brezilya elçiliğine kadar girebilmiş oldu. Burada Brezilya'nın 'makul abi' etkisine de mutlaka vurgu yaparak, şimdilik devam etmeliyiz. Darbe kısa bir süre sonra seçim yaptı. 12 Eylül rejiminin yakından bildiğimiz yöntemlerinden, biraz daha yumuşaktı. Özellikle de vahşet ölçüsü olmayan, Latin Amerika faşist cuntalarından çok daha fazla yumuşak. Bu durum makulü daha makul kılıyordu. Sadece onlarca ölü ve kayıp söz konusu oldu. Güçlü rakamlara çıkmadı bu sayılar. Cuntanın seçim gününde, Honduras sokaklarında gördüğüm, asker polis sayısı, o zaman Diyarbakır'ın sıradan günlerinden, çok daha azdı. Bir gün sonra, seçimleri boykot eden muhalefet ile birlikte sokakları dolaştığımızda, herkes birbirine oy kullanmadıkları için boyanmamış parmaklarını göstererek, 'Biz temiziz', diye bağırıyordu. Yüzde 65 boykota aldırmadan seçimi yapılmıştı ve 'Kabul edilemez bir hükümet' çığlıkları arasında hükümet işe başladı. Latin Amerika'nın neredeyse tamamı, hükümeti tanımadı. Aldırmadı ABD ve hükümet. Brezilya'nın makul kollarındaki Zelaya ise en sonunda, 4 yıl sonra, eşinin seçimlere katılmasını kabul ederek uzlaştı. Sonunda hükümetin kampanya yolsuzluklarıyla dolu seçimlerini, eşi kaybetti. Bir darbe ile değiştirilen bu sürecin benzerini Mısır'da uyguluyor bugün ABD ve bu yüzden kazanmaya daha yakın

Honduras darbesi sadece Honduras'ı etkilemedi. Öncelikle Orta Amerika'yı ve hatta doğrudan bütün Latin Amerika'da solu devirdi

Honduras darbesinden burada bahsetmemin nedeni ise kesinlikle şimdi başlıyor. Honduras darbesi sadece Honduras'ı etkilemedi. Öncelikle Orta Amerika'yı ve hatta doğrudan bütün Latin Amerika'da solu devirdi;

Önce Guatemala'daki zayıf sol-sosyal demokrat hükümet kaybetti. Hâlbuki Honduras devrik devlet başkanı Zelaya'nın yaptığı kabul edilemez! şeylerinden birini, Venezüella'dan doğrudan halka satılması için verdiği çok ucuz petrolü de reddetmişti. Yaklaşık 40 yıllık faşist cuntalardan ve onların dünyanın en vahşi katliamlarından sonra, gerilla ile barış imzalanmış bir ülke, eski cunta günlerine geri dönme riskini hiç göze alamadı. Sadece iktidarda olmak ta artık pek bir şey değiştirmiyordu. El Salvador'daki eski gerilla hareketi, FMLN ağırlıklı hükümet darbeyi ensesinde hissetti ve ancak 'makul abi' Brezilya'nın orta sahasına kadar ilerleyebildi. Devrim yapmış Nikaragua'nın eski devrimci lideri Daniel Ortega, hiç de halinden şikayetçi olmayarak neoliberal sularda yüzmeye devam etti. Honduras darbesiyle sadece Honduras'daki halk hareketi ve bütün Orta Amerika, en fazla Brezilya-Lula makul çizgisine ilerleyebildi.

Hatta bu darbe ile neredeyse bütün kıta solunun, hedefi Venezuela olmaktan çıktı. Daha da ötesi özellikle Chavez sonrası bu sınır, Venezuela'da bile daha geri çekildi. Bu darbe ile yapılan domino hamlesi, bütün Latin Amerika da, ABD uzun zamandan sonra çok önemli mevzilerini kaybetmeyi durdurdu.

ABD şimdi Mısır darbesiyle başlayan Ortadoğu domino hamlesiyle benzer sonuçlar bekliyor. Bunu Ortadoğu'da tek boşa çıkaracak ise Kürt Özgürlük Hareketi ve Rojava'dır. Bu yüzden Rojava devrimi aynı İspanyol devrimi gibi bütün dünyayı doğrudan etkileyecek bir süreçtir. Aynı İspanyol devrimi gibi savaşan güçler, sadece cumhuriyetçiler, komünistler, anarşistler ile faşist Franco güçleri değil, Sovyetler Birliği, faşist Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa yani bütün dünyaydı. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce İspanya devrimi, her türlü ittifakın, silahın, taktiğin denendiği bir yerdi. Aynı onun gibi; Rojava'da mücadele; Sadece Rojava Kürt halkı, çeteler, Esad güçleri, Türkiye arasında değil, bütün bir dünya savaşıdır.

Dünyanın sıfır noktası Rojava'da bugün, başka bir domino etkisi, ya bütün Ortadoğu'yu ve hatta dünyayı değiştirecek bir devrim, 'Kapitalist Modernite'ye karşı 'Demokratik Modernite' inşa edilecek ya da bütün dünyanın ipleri, kukla sahiplerinin ellerine geri verilecektir. Bu mücadele, sadece ekonomik yapısal bir değişiklik değil, bütün devrimler gibi öncelikle doğrudan özgürlüğün ve bunun ötesinde mekânın, kimliğin ve ekolojinin bütünsel olarak yaşamın mücadelesinin döndüğü bir süreç olduğu için Rojava dünyanın sıfır noktasıdır.

Ve bu yüzden bütün dünya için; Yaşasın Rojava Devrimi...

Devrimin Öz Diplomasi Yeteneği Olarak Rojava

Ali Koç

Sorunları çözme ve olası çözüm seçeneklerini görünür kılma babında toplumlar, gruplar ve halklar arasındaki ilişkiler sistematiği olan diplomasinin manipülasyonu, devletler zemininde iktidarların, elitlerin, zümrelerin, aygıtların çıkarlarını azamileştirmeye ve bu bağlamda sorunsallıklar üretmeye dönüştürülmüştür. Esasta diplomasi, sorunları çözme, barışı tesis etme ve dostluklar kurma yöntemidir. Buna mukabil devletçi/iktidar görünürlük, diplomasiyi güç gösterisi üzerinden etkinlik ve etkileyicilik alanını büyütme ve çıkarsallık dairesini genişletme temelinde

Güç, diplomatik etkinliğin var oluş koşulu olarak sürekli üretilmekte ve bunda sağlanan başarı oranında amaca hizmet etmektedir. Bu bağlamda devletlerarası diplomasi, güç dengelerine dayanan diplomasidir

kurgulamıştır/kurgulamaktadır. Bu amaca hizmet etmek üzere, sorun üretme veya erteleme (çözme değil), bu elitist diplomasinin temel yöntemi olmaktadır. Abdullah Öcalan, devletlerin diplomasi tarzını 'kar mantığına indirgenmiş diplomasi' olarak tanımlarken, bu akıldışı (ama kendi mantığı içerisinde ise tutarlı) sorunsallık haline dikkat çekmektedir. Sorunsallık halidir, çünkü sorunların üretimi ve bunun üzerinden gücü/iktidarı tahkim etme, sonsuz bir çatışma ve gerginlik atmosferini yaratmakta ve bunu devletlerin varoluş gerçekliğine dönüştürmektedir. Burada araçsallık konumunda tutulan ise, toplumlar ve onların dinamik varlıkları olmaktadır. İhtiyaç duyulan güç(askeri, siyasi, ekonomik vb.) buradan devşirilmekte ve amaç için kullanılmaktadır. Özellikle de ulus-devletlerdeki 'ulusal çıkarlar' argümanı her duruma uyarlana bilen 'çatı' görevini görmektedir. Burada her koşul için öne çıkarılan 'ulusal çıkarlar' söylemi, esasta devleti araçsallaştıran iktidar bloklarının/elitlerinin çıkarları olmaktadır. Bir çözüm yöntemi olarak işlevselleşmesi gereken diplomasinin, çözüm üretme görüntüsü altında yaratıcı bir sihirbazlık yeteneği ile sorun üretme mekanizmasına dönüştürülmesi, halkların/toplumların hanesine 'kayıp' olarak yazılırken, devletçi güçlerin 'kazancı' olarak işlem görmektedir. Tarihsel süreç, istisnaları olmakla birlikte ana akışın böyle olduğunu göstermektedir. Bu nedenle yapılması gerekenin, diplomasinin dönüştürülerek gerçek zeminine (sorun çözen, barış yapan ve dostluk kuran…) oturtulması ve devletlerin etkinlik sağladığı bir alan olmaktan çıkarılmasıdır. Yani 'devletlerarası diplomasi' ye karşılık ve ona karşı güçlü bir alternatif olma bağlamında 'halklar arası/toplumlar-arası diplomasi', yani 'öz diplomasi' seçeneğini tarihsellik içerisinde daha görünür kılarak ve günceleştirerek öne çıkarmak, alternatif olma iddiasının kaçınılmaz gereğidir.

Kabul etmek gerekiyor ki, devletler sistemi diplomasi konusunda daha örgütlü ve etkin durmaktadırlar. İkdidarcı bir sistem olarak güçle tahkim edilmiş olmaları etkinliklerinin nedenidir. Güç, diplomatik etkinliğin var oluş koşulu olarak sürekli üretilmekte ve bunda sağlanan başarı oranında amaca hizmet etmektedir. Bu bağlamda devletlerarası diplomasi, güç dengelerine dayanan diplomasidir. Güç etrafında bir diziliş söz konusudur. Güç halkaları ve bunlar arasındaki ilişki ve çelişki sistematiği diplomatik faaliyetlerin esası olarak görünür olmaktadır. Her devlet bu esas üzerinden var oluşunu anlamlandırmaya, daha doğ-

rusu var oluşunu kabul ettirmeye ve meşrulaştırmaya çalışmaktadır Buradaki meşruiyet ölçüsü, devletçi sistemin varlığını kabullenme, oyunun kurallarını benimseme ve buna sadakattir. Bunu yapan güçler sisteme dâhil edilirler ve böylece meşrulaşırlar. Zaman zaman bunun dışına çıkan devletler oldu mu, meşruiyet dışına itilerek sistemin dışına atılırlar. Devletçi sistem güçlerinin zaman zaman kimi devletlere müdahale etmeleri, rejim değişikliklerini örgütlemeleri, iktidar elitlerini değiştirmeleri bu ilişki sistematiğinin sonucudur. Sistemin meşruiyet krizleri bu bağlamda aşılmaya çalışılır. Sadece 2000'lerdeki Yugoslavya, Afganistan, Irak, Honduras, Libya, Suriye müdahale ve rejim değişiklikleriyle Küba, Venezüella, Bolivya, İran… İle yaşanan sorunlu ilişkiler buna örnektirler.

Güç dengelerine dayanan bu tarz diplomasi, kabul edilebilirlik karşılığında kendinden taviz vermek ve sistemin 'süper gücüne' (super power) tabi olmayı, iradesini kabul ettirmeyi koşullamaktadır. Her hâlükârda inşasını öngören bu diplomasi tarzının esası, iktidara dayalı varlığının olumlanmasıdır. Bu nedenle devletçi sistemi bir dünya-sistem olarak tekçi bir yapı biçiminde algılamak gerekiyor. Söz konusu devletçi ve iktidarcı inşa olduktan sonra, ideolojik ve çıkarsal farklılıklar ikinci planda kalmaktadır. Tam da bu nedenle kapitalist devletçi sistemi devrimlerle yıkmayı/aşmayı amaçlayan 20. yüzyılın reel sosyalist ve ulusal kurtuluşçu devrimlerini devletçi dünya-sistemin bir parçası olarak değerlendirmek gerekiyor. Aralarındaki çelişki ve çatışmalar sahici olsa da devletçi dünya sistem içi güç etkinlik ve çıkar çatışmalarıydı ve farklı kutupta konumlanmaları nedeniyle daha sert ve yıkıcıydı Bu yönüyle de dünya- toplumu kontrol etmeye dayanan güç dengeleri tesisinin bir bakımdan diplomasi başarısıydı. Tüm çelişki, çatışma ve gerginliklere rağmen devletçi dünya-sistemin devamında ve varlığının korunmasında mutabık kalınan diplomatik ilişkilerin sonucuydu.

Devletçi dünya-sistem, çıkarsallıkların azamileştiği ve makasın en fazla açıldığı durumlarda dahi sistemselliğini (farklı kutuplarla birlikte yapısını) koruyacak bir diplomasi ilişkisini kurgulamakta ve toplumsallığı meşruiyet dayanağı yapan gerçek bir alternatife izin vermemekte ilkesel davranmaktadır. Devletçi dünya-sisteme biat önkoşul olarak öne sürülmektedir. Sistemin kendi içerisinde kutuplaştığı durumlarda dahi, her konuda olduğu gibi diplomaside de gerçek alternatifi tanımamakta, sistem içi veya sistemin kutupları arasındaki çelişkilerden dünya-toplum adına yararlanmayı esas alan üçüncü yolu yani 'öz diplomasi' seçeneğini bastırmaya çalışmakta ve 'meşruiyet' dışına atmanın çabası içerisine girmektedir. Reel sosyalist ve ulusal kurtuluşçu devrimlerin sistemsel lideri olan SSCB, ilk dönemlerde (1917'lerde sonra) devrim yapan bir devlet, sonrasında ise (1945'lerden sonra) inşa edilmiş bir sistem olarak tanınmak ve 'meşrulaşmak' karşılığında ideallerinden ilkesel ve ideolojik tavizler verdi, ondan sonrası giderek sosyalizimden uzaklaşmak oldu. Lenin, bu tavizleri, devrimin üzerindeki aşırı basıncı bertaraf etmek ve devrime soluk aldırmak/devrimi kurumlaştırmak için 'taktik' adımlar olarak gördü veya gösterdi. Hamle hangi amaçla yapılırsa yapılsın, verilen tavizler özsel tavizlerdi ve 'stratejik' sonuçlara yol açtı. Reel sosyalist blok/sistem bu bağlam üzerinden 'meşruiyet' kazandı ve gerçek alternatif olma halinden uzaklaşma karşılığında devletçi dünya-sistemin bir parçası oldu. Başka bir deyişle reel sosyalist blokun (diğeri, dünya-sistemin liberal blokuydu) sistemsel tanınması, dünya devrimler sürecinin kontrolü ve sisteme eklenmesi karşılığında olmuştur. Tam da bu nedenle (elbette başka nedenleri de vardır) ekim devrimi ve reel sosyalist blok gerçek alternatif ve dünya-toplum olma şansını sonsuza kadar yitirdi. Bu, bir diplomasi trajedisi olarak tarihe geçmiştir. Reel sosyalist blokun yıkılışında ve 20.yüzyıl devrimlerinin başarısızlığında bu trajedinin rolünü küçümsememek gerekiyor. Halkların sosyalizm özlemleri ve bunun için gösterdikleri mücadele azimleri/emekleri, SSCB'nin lider olma (esasta kontrol gücü olma) çabalarına diplomatik araçsallıklar oldular. O nedenle de birçok devrim sahada başardı, ama ironik olarak devletçi-sistem 'masa'sında kaybetti.

Yeni Tür Bir Devrim Örneği Olarak Rojava'da Öz Diplomasi

Henüz yapılmakta olan Rojava devrim sürecini dünya-toplum sisteminin ilk inşa halkası olarak değerlendirmek, gerçeğe yakın bir tanımlama olacaktır. Burada gücünü abartma çabası yoktur. Aksine kendi tarzında 21. yüzyıl devrimler halkasının ilk örneği olma bağlamında taşıdığı potansiyele ve yaratabileceği sonuçlara dikkat çekilmektedir. Rojava devrimi, belli ki dünya-toplum sistemi için çok mütevazı bir adımdır. Ancak Ortadoğu'nun bir kaos aralığından geçtiği ve kaos aralığındaki küçük adımların dahi dev adımlara dönüşerek kaostan çıktığı, yine Ortadoğu'daki sistemsel kriz ve çözümün dünya sistemini etkileme/belirleme potansiyeli göz önüne alındığında, Rojava devriminin çok da küçümsenmemesi veya görmezden gelinmemesi gerektiği açıktır. Kabul edilmelidir ki, büyük alt-üst oluşlar mütevazı adımlara dayanmaktadır. Belirleyici olacak husus Rojavalıları beslemek ve çoğaltmaktır. Bu hedef, devletçi dünya-sistem muhalif-

lerinin/mağdurlarının önünde duran stratejik ve güncel bir görev durumundadır.

Rojava devriminin alışageldik devrim süreçlerinden farklı olduğu açıktır. Bir 21. yüzyıl devrim örneği olarak tarihin geride bıraktığı 19. ve 20. yüzyıl devrimlerinden farklıdır. Rojava devrim sürecini farklı kılan parametreleri şöyle sıralamak mümkündür:

a) Devlet kurma perspektifiyle hareket etmiyor. Sınırları değiştirmekten ziyade halkların demokratik potansiyelinin önünü kapatsan sınırları ortadan kaldırmayı amaçlıyor.

b) İktidar aygıtını inşa etmiyor. Var olan iktidar aygıtını yıkıp gücünü topluma dayatıyor. Elitist inşayı değil, toplumsal inşayı devrimin temeli yapıyor.

c) Toplumu yerelden demokratik özerklik biçiminde örgütlüyor. Demokratik özerklikle toplumsal meşruiyeti inşa ediyor. Ülkenin başka bölgeleriyle ve başka ülkelerdeki benzer inşalarda devlet yerine demokratik konfederalizmi oluşturma perspektifine sahiptir.

d) Şiddetle yıkmayı ve inşa etmeyi temel tarz olarak uygulayan klasik devrimlerin yerine, toplumsal gücü açığa çıkararak ve toplumla birlikle devrimi gerçekleştiriyor. Şiddet, meşru savunma sınırında tutuluyor. Bu temelde toplumun içinde ve dışında şiddet araçasallığından mağduriyeti ve karşıtlaşmayı engelliyor. Şiddet inşa edici değil, koruyucu ve savunucu rol oynuyor. Asıl olan toplumsal dinamizmin özneselliğidir.

e) Rojava devrimi ne salt ulusal kurtuluşçu ne de salt sınıfsal kurtuluşçudur. İkisini de barındıran, ama esasta demokratik kurtuluşu amaçlayan bir toplumsal devrimdir. Salt bir ulusa dayanmıyor. Egemenlikçi ve sömürücü sistemin mağduru olan ve ondan rahatsız olan tüm toplumsal farklılıklara /çoğulculuğa dayanıyor. Tüm toplumsal farklılıkları, özgünlükleri ve iradeleri ile birlikte demokratik ulus çatısında örgütlemeyi çözüm modeli olarak sunuyor. Yani farlılıkta birliği öneriyor.

f) Rojava devrimi en sahici kadın devrimidir. Geçmişin en toplumsal ve sosyalist devrimleri dahi, kendilerini bir kadın devrimine dönüştüremediler, erkeksi kaldılar ve cinsiyet özgürlükçü zihniyet devrimini gerçekleştiremediler. Bu nedenle kadını devrim içerisinde araçsallaştırdılar. Bu devrimlerde kadınlar ne toplumsal görünürlüğü sağlayabildiler, ne de toplumsal inşanın öznesi olabildiler. Oysa Rojava devrimi yapılamayanları gerçekleştiriyor. Cinsiyet özgürlükçü perspektifiyle kadının sahada inşanın öznesi olduğu devrimci süreci yaşıyor. Şu an kadın Rojava'da en mobilize olan güçtür. Evlerinden çıkmış ve mücadelenin tüm alanlarında ellerinden geleni yapıyorlar. Mücadele ettikçe de hem görünürlükleri artıyor, hem de çemberine alındıkları toplumsal cinsiyetçiliğin bentlerini yıkıyorlar.

g) Klasik devrimlerde demokratik yan hep ötelendi. Demokrasi, demokratik toplum inşa edilmedi. 'Halk demokrasisi' söylemi basit bir propaganda argümanından öteye gitmedi. Otoriterizmin öne çıktığı geçmiş devrimlerde toplumun kendisi araçsallaştırıldı. Oysa Rojava'da tüm toplum kendi iradesi ve farklılıklarıyla demokratik devrimlerini inşa ediyorlar. İktidardan arındırılmış demokratik zihniyete dayanıyorlar.

Bu bağlamda Rojava'ya klasik bir devrim olarak bakmamak lazım. Ortadoğu'daki güç dengelerini değiştirme potansiyeli en yüksek ülkelerden biri olan Suriye'deki güç dengelerini önemli oranda değiştiren iki yıldır bir devrimsel süreç yaşanıyor. Bu formülasyonu baz aldığımızda-ki, gerçeği ifade eden bir formülasyondur,Rojava devrimi Ortadoğu'da kelebek etkisi yaratabilecek bir potansiyele sahiptir. Domino teorisindeki gibi bir etki gücünü açığa çıkarıp, Ortadoğu devrimleri sürecinin önünü açabilir bunu hayal olmaktan çıkarıp gerçeğe dönüştürmeye pek de uzak değil. Başlarda ısrarla görmezden gelinip karartılmasının, şimdilerdeyse sıradan bir gelişmeymiş gibi addedilip perdelenmek istenmesinin nedeni, onun sahip olduğu bu devindirici potansiyelindendir. Bu görmezden gelme ve /sıradanlaştırma hali, sadece küresel ve bölgesel devletçi dünya-sistem güçlerinden gelmemektedir. Egemenlikçi sistem karşıtları ve yeni bir arayış içerisinde olan güçler tarafından da çoğunlukla benzer kayıtsızlıkla karşılanmaktadır. Kürtlerle sınırlı bir kesim dışında, Rojava devrimi sistem karşıtları/muhalifleri/mağdurları) tarafından keşfedilmeyi ve sahiplenip desteklenmeyi bekliyor. Bu konuda bir iki ilgisizlikten bahsetmek mümkündür. Rojava devriminin özü ve etki gücü anlaşılamıyor bu çevreler tarafından. Belki Rojava devrimcilerini kendi devrimlerini yeterince tanıtamamalarının da etkisi vardır. Ancak Rojava'daki devrimsel gelişmelere klasik paradigmalarla bakıldığı ve bu nedenle taşıdığı devrimci özün ve etki gücünün görülemediği aşikârdır. Oysa küresel çapta dünya-toplum potansiyel gücü az değildir ve bu potansiyelin bir kısmı dahi Rojava devrimi için harekete geçirildiğinde devletçi dünya –sistem güçlerinin Rojava devrimi etrafında oluşturduğu çember çok rahatlıkla kırılabilir.

Açıkça ifade etmek gerekir ki, devletçi dünya-sistem güçleri (küresel ve bölgesel devletçi güçler), kendi karşıtlarından daha gerçekçi olarak Rojava devriminin taşıdığı potansiyeli tahlil etmişlerdir. Rojava devrimini potansiyel yandaşları /dostları sığ bir tahlil ile onu basit bir olgu olarak algılayıp, gereken önemi ermezken ve tam da bu duyarsızlık halinden dolayı devrimin nefes borularını açma çabasına girişmezken, devletçi dünya-

sistem güçleri tüm olanaklarıyla Rojava devrimini kuşatıp boğmak istiyorlar. Çünkü onlar gerçek bir analize dayanıyorlar ve en çok da devrimin potansiyel destekçilerinin ilgisizliğinden yararlanıyorlar.

Rojava devrimi sahada gerek toplumsal inşada, gerekse öz savunmada önemli başarılar elde ediyor. Etrafında örülen düşmanlık çemberinden gedikler açtıkça görünür olmaya başlıyor. Ya da ısrarla görmezden gelinemiyor artık. Ancak dışarısıyla güçlü nefes boruları henüz oluşmuş değil. Bu yetersizlik hali nedeniyle etrafına gerçek duvarlar örülüyor. 'Duvar' metaforu bu yönüyle anlam kazanıyor ve işlevselleştiriliyor. Bununla birlikte Rojava devrimi sahada elde ettiği başarıları katettiği gelişmeleri diplomasiye tahlil etmede önemli başarılar elde ediyor. Özellikle gerek bölgesel, gerekse uluslararası alandaki diplomatik çabaları sahip olduğu diplomasi potansiyeline de işaret ediyor. Rojava devriminin dayandığı veya açığa çıkardığı Kürt

Rojava Devrimi sahada halkların (sadece Kürt halkının değil; yanısıra Arap, Süryani-Asuri, Ermeni halklarının) özgür ve demokratik alternatifi olarak üçüncü yolu hem teorikleştirilmekte, hem de pratikleştirmektedir

gerçekliğinden dolayı onu boğmakta hiçbir sakınca görmeyecek olan İran ve Türkiye gibi bölge devletleri bile Rojava devrimi/devrimci güçleri ile ilişkilenmek zorunluluğu duyuyorlar. Bu ilişkilenme tarzının şimdilik iradesini tanımak yerine manipüle etmek veya devletçi dünya-sistemin oluşturulmuş tuzakları olan bloklardan/gruplaşmalardan birine ekleme amacını taşıması, Rojava devriminin açığa çıkardığı diplomasi potansiyelinin büyüklüğünü ve etkisini azaltmamakta, aksine teyit etmektedir. Buna Rusya, ABD/Avrupa ile şimdilik dolaylı veya görünürde alt düzeyde kurulan diplomatik ilişkileri de eklediğimizde, Rojava devriminin önündeki diplomasi seçeneği küçümsenemez. ABD ve Rusya'nın gerçekleştirilmesi düşünülen Cenevre 2 Konferansın'a Rojava devriminin/Kürtlerin üçüncü bir güç olarak katılma istemi ve bunun kabul edilebilirlik düzeyi, sahadaki devrimsel başarının diplomasiye yansıması anlamına geliyor. Devletçi dünya-sistemin küresel ve bölgesel güçlerinin oluşturduğu çember, şimdilerde aşılmaya başlanmış durumda ve sahadaki mücadelenin diplomasiye tahvil edilmesindeki başarının devam etmesi halinde, özgün bir devrim olarak tescillenmemesi için hiçbir mani/neden bulunmuyor.

Rojava devrimi siyaset ile diplomasinin, siyasi mücadeleyle diplomatik mücadelenin bu denli iç içe geçtiği ve sıkıca birbirine bağlandığı özgün bir örnek olarak incelenmeye değerdir. Mücadele sahası ile çok güçlü bağlar kuran ve bizzat sahadakilerin yürüttüğü bir diplomatik atak söz konusudur. Masa, sahadan kopuk değildir, aksine sahanın doğrudan yönlendirmesi mesafesindedir. Sahadaki mücadele tarzı ve elde edilen başarılar, diplomasinin önüne yeni fırsatlar/seçenekler sunmaktadır. Bunu kullanmadaki başarı/başarısızlık düzeyi, Rojava devrimini hem sahada, hem de uluslararası alanda etkileyecektir. Dahası etrafına örülen duvarların ve oluşturulan çemberlerin kaderlerini eleyecektir.

Rojava devrimi adına yürütülen diplomatik faaliyetlerin aşama kaydetmesindeki esas etki, devrimin kendisini konumlandırma biçimindendir. Beki de bu diplomasi biçimine 'üçüncü yol diplomasisi' demek gerekiyor. Çünkü Rojava devrimi sahada halkların (sadece Kürt halkının değil; yanısıra Arap, Süryani-Asuri, Ermeni halklarının) özgür ve demokratik alternatifi olarak üçüncü yolu hem teorikleştirilmekte, hem de pratikleştirilmektedir. Şu an Ortadoğu'da devletçi dünya-sistemin iki grubu bloku (elbette şimdilik katı bir gruplaşma/bloklaşma değil ve tarafların ilişkilerinde bir geçirgenlik de söz konusu olabiliyor) hegemonya mücadelesini yürütmektedir. Küresel liderliğini ABD ve Rusya'nın yaptığı bu gruplaşma/bloklaşmanın Ortadoğu'daki bölgesel güçleri Türkiye-Suudi Arabistan-İsrail-Katar-KDP ile İran-Irak-Suriye olmaktadır. Her iki gruplaşma/bloklaşma da devletçi dünya-sistem mağduru olan Ortadoğu halklarına (özelde de Suriye halklarına) demokratik bir seçenek sunmamaktadırlar. Sundukları seçenek, devletçi/iktidarcı seçenektir ve bu bağlamda Ortadoğu nasıl dizayn edilirse edilsin kazanacak olanlar devletçi dünya-sistem güçleri olacaktır. Halklara devlete/iktidarcılığına alternatif demokratik kurtuluş seçeneğinin tek oluşumu Rojava devrimidir. Rojava devriminin sahici ve gerçekleştirilebilir bir alternatif olarak kendisini konumlandırması ve bu bağlamda toplumun kendisini özneleştirmesi, her açıdan güçlü ve esnek bir mücadele tarzını ortaya çıkarmıştır. Karşı karşıya gelen devletçi/iktidarist güçlerden birine eklemlenmeden, sadece toplumun öz gücüyle devlet/iktidar dışında halkların demokratik seçeneğini açığa çıkaracak bu devrimci tarz, her iki güç odağıyla hem mücadele, hem de ilişkilenme olanağını vermektedir. Taraflardan birine angaje olmaması, yani kendisini alternatif üçüncü güç olarak konumlandırması, diplomaside muazzam bir esneklik yeteneğini açığa çıkarıyor. Toplumsal gücün dayanak

yapılması, diplomasiyi salt devletlerin/devletçi güçlerin top çevirdiği bir alan olmaktan çıkarmış ve halkların da etkili olabilecekleri bir zemine dönüştürmüştür. Bu diplomasi seçeneği belki henüz başlangıç aşamasındadır. Ama her geçen gün gelişme göstermekte ve daha faal olmaktadır. Ama en önemlisi de oluşan /var olan bir birikime/potansiyele işaret etmektedir. Şu an hem rejim ile hem de muhalifler ile ilişkilenebilecek yegâne yerli güçtür. Yine hem rejim, hem de muhalifler karşı grupla/blokla görüşemezken, Rojava'daki devrimci güçler karşıt taraflarda yer alan güçlerle görüşebilmekte ve hem kendi varoluşunu güvenceye almak, hem de Suriye'deki soruna çözüm bulmak için diplomatik çalışmalar yürütmektedir. Gücünü devletçi güç odaklarından almadığı için de daha özgür ve özgün seçeneklere yönelebilmektedir. Diplomatik alandaki bu konumlanış, hem rejim, hem de muhalifler ve aynı zamanda tarafların uluslararası destekçileri karşısında Rojava devriminin elini güçlendirmiştir. Rojava hangi tarafa meylederse, o tarafın kazanacağı ortaya çıktıkça, taraflar Rojava devrimcilerini kendi taraflarına çekmenin çabası içerisine giriyorlar. Uzun süre görmezden gelinen, özne olarak tanımlamak şurada kalsın, doğal ulusal ve demokratik haklarının güvencesi bile verilmeyen Rojava, devrimsel hamlede başarı kazandıkça, şimdilerde aranan ve ciddiye alınan taraf konumuna gelmiştir. Rejim ve destekçileri de muhalifler ve destekçileri de diplomasideki kartların yeniden dağıtılması zorunluluğunu duyuyorlar. Cenevre 2' ye üçüncü taraf olarak katılma seçeneği bunun sonucudur.

Rojava devriminin taraflara meyletmeyen diplomatik duruşu doğrudur. Sahadaki başarıya ve toplumsal meşruiyete dayandıkça, masadaki eli daha da güçlenecektir. Elde ettiği kazanımları, halkların devrimsel kazanımları olarak diplomasi sahasında güvenceye ve güce kavuşturmak, Suriye'de demokratik çözümün zeminini daha da güçlendirecektir. Artık tüm güçler/taraflar, Rojava olmadan Suriye'de bir çözümün olamayacağında hemfikirdirler. Rojava'nın da bu gerçeği demokratik toplumsal devrimin tüm Suriye'de hayat bulması için kullanması gerektiği ve bu yönde hareket ettiği açıktır. Ancak şu gerçeğin gözden kaçırmaması gerekir: Taraflar, Rojava'nın devletçi dünya-sistemden bağımsız bir devrim olarak gelişmesinden hoşnut değiller. Esasta sistem karşıtı ve alternatifli bir devrimsel sürecin yaşanmasından rahatsızdırlar. Bunun tüm Suriye'ye yayılıp Ortadoğu için örnek olmasından çekinmektedirler. Ortadoğu kaosundan halkların demokratik devriminin çıkmasını istemiyorlar. Çünkü inşa edilen demokratik devrimin, arayış içerisindeki Ortadoğu halkları için cazibe merkezi olacağını, Rojava'nın yaratacağı devrimsel havanın Ortadoğu coğrafyasını etkisine alacağını biliyorlar. Zira Rojava devriminin dayandığı paradigmal, felsefik ve ideolojik anlayışın Ortadoğu'da yol gösterici olma olasılığı yüksektir. Bu nedenle egemen güçler bir yandan sahada Rojava devrimini boğmaya çalışıyorlar, diğer yandan eğer bunu başaramazlarsa, diplomasi yoluyla saptırmanın ve sistemin bir parçası haline getirmenin çabasındadırlar. Rojava devrimi adına yürütülen diplomasinin önemi tam da bu noktada ortaya çıkıyor. Birçok devrimin diplomasi masasında kaybedildiği/çalındığı gerçeğini göz önüne aldığımızda, konunun hassasiyeti daha iyi anlaşılır. Ayrıca Kürtlerin tarihinin masada kaybetme tarihi olduğu gerçeğini de buna eklediğimizde, ne kadar duyarlı davranılması gerektiği kendiliğinden açığa çıkar.

Rojava Devrimi Çalınmaması Gereken Bir Devrimdir

Arap baharıyla birlikte Ortadoğu'da ortaya çıkan halkların devrimsel çıkışı devletçi dünya-sistem güçleri tarafından amacından saptırıldı. Demokratik halklar devrimine evrilemeden çalınan bu devrimsel süreç, şimdilerde hegemonik güçlerin at koşturduğu bir alana döndü. Yeni bir devletçi/iktidarist sistem inşası gerçekleştirilmeye çalışıyor. Ortadoğu devrimlerinin ele geçirildiği bir süreçte Rojava'daki devrimci gelişmeler ortaya çıktı ve hali hazırda çizgisinde istikrarlı bir şekilde yürüyor. İlkesel duruşunu sürdürüyor. Ancak zorlukları da vardır. Sahadaki başarılarını diplomasideki kalıcı başarılara tahvil etmesi, etrafındaki çemberi de kıracaktır. Bugün Ortadoğu'da Demokratik Modernite güçlerinin öncü kalesi durumundadır. Dolayısıyla Ortadoğu'da Demokratik Modernite'nin inşasında diplomasi alanında tarihi bir misyon yüklenmiştir. Fırsatları iyi değerlendirilirse devrimin önündeki zorluklar daha rahat aşılacaktır. Elbette kaçınılmaz olarak mücadele sahası ile diplomasi birbirini hem koşullamakta hem de motive etmektedir. Halklar adına yürütülen öz diplomasinin derinleştirilmesi ve kalıcılaştırılması gereği açıktır. Adeta hata yapma hakkı yok gibidir. Çünkü mevcut güç dengeleri dikkate alındığında yapılacak diplomatik hataların telafisi çok zor, hatta imkânsıza yakın olacaktır. Bu da güçlü diplomasi faaliyetlerinin örgütlendirilmesini, sistematize edilmesini ve kadrolarının yetiştirilmesini zorunlu kılıyor. Rojava'nın öz diplomasisinin yumuşak karnı da burası olmaktadır. Diplomaside haklı ve doğru tespitlere/analizlere sahip olmak yetmiyor. Bunu pratikleştirme biçimi daha fazla önemlidir. Devletlerin diplomasi labirentlerine yerleştirdikleri tuzaklara düşmemek esastır.

Devletlerin yürüttüğü diplomasi tarzına karşılık olarak, Rojava'nın öz diplomasisinin 'halklar diploma-

sisi' olarak adlandırmak da mümkündür. Meşruiyetini ve gücünü halkların ortak iradesinden alan bu tarz diplomasinin masada kaybetmesi veya devrimin çalınması çok zor bir olasılıktır. Rojava devrimi Kürt orijinli olsa da esasta bir Kürt/Kürdistan devrimi değildir. Rojava'da ve eğer gelişmesini sürdürürse, Suriye'de yaşayan tüm halkların katıldığı veya çıkarlarını savunan bir devrim özelliğindedir. Bu nedenle halklar adına diplomasi yürütüyor ve esnekliğinin esası da buradadır. Bir tek Kürt orijinine odaklansaydı daha dar ve sığ bir devrimsel süreç olacaktı. Haliyle de 21. yüzyıl devriminin özelliklerine sahip olamayacaktı. Marjinalleşme olasılığı artacaktı. Ancak şimdi marjinalleşmesinden değil, gelişme kaydetmesinden bahsediyoruz. Analizlerimizi bu yönde derinleştiriyoruz.

Halklar diplomasisi, devrimsel bir süreç olarak Rojava devriminde gerçeğe bürünmüş durumdadır. Bir toplum topyekûn savaşıyor, direniyor, inşa ediyor ve bu bağlam üzerinden demokratik kurtuluşunu gerçekleştiriyor. Sahada kat edilen başarı ve yaratılan gelişmeler oranında uluslararası alanda diplomasi kanalları açılıyor ve görünürlüğü artıyor. Her kesin etkilemek ve yanına çekmek istediği bir özneye dönüşüyor. Rojava devrimini etkilemek isteyen çevreler ve bu yönlü çabaları arttıkça devrimin önündeki seçenekler de çoğalıyor. Etkilemek ve etkilenmek, diyalektik bir gerçekliktir. Önemli olan daha fazla etkileyen konumda olmak ve devrime yeni olanaklar yaratmaktır. Devrimin esas aldığı doğrultusu kaybedilmedikçe güçlenmesi kaçınılmazdır. İzlediği çizginin sahip olduğu esneklik katsayısının büyüklüğü, Ortadoğu gibi çok yönlü değişkenliğin adeta kural olduğu bir coğrafyadaki ani ve beklenmedik gelişmelere çabuk adapte olma yeteneğini de kazandırıyor. Gerçekten de Ortadoğu gibi bir coğrafyada saflar ve yaptıkları diplomatik ataklar sürekli ve çabuk değişebiliyor. Bu nedenle katı/katıya yakın duruşlar, yeni gelişmeler karşısında pozisyon almayı engelliyor. Haliyle de kaybettiriyor. Tarafların sık sık yeni hamlelerle süreçleri lehine çevirme/azami kazanç sağlama taktiklerini yürütmelerini ve bununla bağlantılı olarak ilişkilenme/ilişki yönlerini sık sık değişiklik göstermesi, tetikte olunmayı ve çok yönlü hamleler yapmayı ve buna hazır olmayı gerektiriyor. Zira Ortadoğu coğrafyasında pozisyonlar uzun süre korunmuyor, korunamıyor. Değişen pozisyonlarla birlikte imkânların/fırsatların genişlemesi ve daralması hızla yer değiştirebilir.

Rojava'da Pratikleştirilen ve halklar diplomasisi olarak tanımlanan öz diplomasi seçeneğinin temel parametreleri konusunda şunlar belirtebiliniz:

a) Güç dengelerine değil, halkların öz gücüne dayanmaktadır,

b) İlkede katı, pratikte esnek bir çizgi izlemektedir, ideallerinden ve demokratik toplum tasavvurundan vazgeçmeden mümkün olanı gerçekleştirme yeteneğiyle hareket edilmektedir. Herkes ile görüşülmekte ve halkın demokratik sistem tasavvurlarına uygun düşecek seçenekle yol alınmaktadır. Gerçekleştirilebilir olanın analizi önemli bir husus olmaktadır.

c) Tanındığı ve kabul edildiği kadar tanıyıp, kabul etmektedir. İlişkilenildiği kadar ilişkilenme gereği, kapısını kapatma veya kapalı kapıları çalma anlamına gelmemektedir. İlkeli ve iradeli bir ilişki tarzı esas alınmaktadır. Bu tarz diplomasi, kimi güçlere angaje olmanın önünü de almaktadır. Teslimiyet ilişkisi değil, özgür ilişki tarzı esastır. Amaç devrime yol açmak ve toplumun halkların leyhine gelişmeler sağlamaktır.

d) Çok yönlü bir diplomatik siyaset izlenmektedir. Sadece devletçi güçlerle değil, devlet dışı/devlet karşıtı güç ve toplumsal dinamiklerle de ilişki kurulmaktadır. Hatta ikinci seçeneğe ağırlık vermesi, devrimin uluslararası desteğini ve meşruiyetini de artırmaktadır. Bunun derinleştirilmesi gereği vardır. Nitekim Rojava devrimi diplomaside kendisini sadece devletlerle kurulan ilişkilerle sınırlamamaktadır. Salt devletlerle kurulan ilişkiler güç dengeleri içerisinde erimeye yol açar. Devletlerin dışındaki güçlerle ilişki çok önemidir. Uzun vadede büyük ve kalıcı kazanımlar sağlar. Bu bağlam üzerinden devletçi dünya -sistem mağdurlarının da Rojava devrimini keşfetmeleri ve ona doğru sahiplenme kanallarını geliştirmeleri göz ardı edilemez bir sorumluluktur.

e) Diplomasinin bir ayağı da, içteki tüm halklarla kurulan diplomatik ilişkidir. Suriye'de birlikte yaşanılan halklarla ortak bir sistem inşa etmeye yönelik diplomatik ilişkiler yoğunlaşmaktadır. Rojava özgünlüğünde halklarla kurulan ilişki ve ortaklık bunu ispatlıyor. İç diplomatik faaliyetler, halklar arası dostluğu, barışı ve demokratik kurtuluşu hedeflemektedir.

f) Meşruiyet kaynağı olarak devletçi dünya-sistem güçleri görülmemektedir. Meşruiyet kaynağı toplumsal rızadır. Esasta, gülü olmak yerine haklı olmak ve bu haklılık üzerinden toplumun/halkların öz gücünü açığa çıkarmak ve harekete geçirmek, devrimin meşruiyetini ifade etmektedir. Varlığını koruyan ve güvenceleyen güç yoğunlaşmasını aşan güçlenme toplumsal zehirlenmeye yol açar.

Sonuç babında ez cümle; Sykes-Picot ve Lozan, Ortadoğu coğrafyasını hegemonik güçlerin çıkarlarına göre dizayn etti. Rojava devriminin sinerji ve motivasyonuyla ikinci bir Sykes-Picot ve Lozan'a izin vermemek ve halklar diplomasisini gerçekleştirmek, mümkün ve kaçınılmazdır. Rojava devriminin diplomasi çizgisi bunu doğruluyor.

Rojava Devrimi Üzerine

Murat Çakır

I

Bilim-kurgu romanlarına atıfta bulunmadan, bugünden 22. veya 23. Yüzyılların nasıl şekillenebileceğini öngörmek pek olanaklı değil. Ancak insanlığın bugün yaşadığı gibi, savaşlarla, doğayı yok etmekle, insanın insanı sömürmesiyle var olmaya devam edemeyeceğini tahmin etmek için müneccim olmaya da gerek yok. Eğer insanlık günün birinde savaşları engelleyebilme, yani savaşı ortaya çıkaran nedenleri aşabilme, sürdürülebilir bir yaşamın koşullarını yaratma becerisini gösterebilirse, o zaman Samanyolu'ndaki bu küçük mavi gezegenin ebedî cennete dönüşmesi olanaklı olacaktır – kast ettiğimiz "ebediyetin" izafî olduğunu ve en fazla güneşimizin enerjisi bittikten sonra, dev bir ateş topuna dönüşüp dünyamızı yutana dek süreceğini burada vurgulamak gereksizdir herhalde.

Şervan Müslim gibi, yaşamı pahasına Rojava'yı savunan genç YPG savaşçıları islamist terör gruplarını, talancıları, tecavüzcüleri geri püskürtürlerken, geleceğin tarih yazıcılarının haklarında nasıl hüküm vereceğini düşünecek durumda değillerdir

Öyle ya da böyle; insanlar yaşadığı müddetçe, 'tarihin sonunu' ilân edenleri her defasında yalanlayarak tarih yazanlar ve geçmişe bakıp, geçmişin deneyimlerinden öğrenerek kendi zamanlarını şekillendiren, yeni gelecek tasavvurlarını geliştirenler olacaktır. Hiç bir baskı, hiç bir zulüm – sayıları ne kadar az olursa olsun – özgürlükten yana olanları bunları yapmaktan alıkoyamayacaktır.

İşte böylesi bir gelecekte kayıt altına alınan tarih anlatımı, tanığı olduğumuz Rojava Devrimi'nden 'genç 21.Yüzyıl'ın en muazzam olgusu' diye bahsedecektir. Şüphesiz çağdaşlarımız arasında bu iddiamızı abartılı bulanlar olacaktır. Ve hiç kuşku yok ki, Şervan Müslim gibi, yaşamı pahasına Rojava'yı savunan genç YPG savaşçıları islamist terör gruplarını, talancıları, tecavüzcüleri geri püskürtürlerken, geleceğin tarih yazıcılarının haklarında nasıl hüküm vereceğini düşünecek durumda değillerdir.

Ama nasıl antik çağda ayaklanan köleler günün birinde efsanelere konu olacaklarını, adlarının destanlarda ve şarkılarda anılacağını bilemediler; nasıl 75 gün boyunca Paris sokaklarındaki barikatlar üzerine çıkan "Komünarlar" pratikleriyle "Komünist Partisi Manifestosu"na ilham olduklarından bihaber olduysalar, Rojava devrimcileri de muhtemelen tarih boyunca hem dinler ve medeniyetler beşiği, hem de "cehennem üçgeni" olmaktan kurtulamayan Ortadoğu'nun barışçıl geleceğinin küçük çaplı bir örneğini oluşturuyor olduklarının farkında değildirler.

Evet, henüz Rojava Devrimi'nin nasıl sonuçlanacağı belli değil. Paris Komününden daha uzun süre ayakta kalabildiğini kanıtlamasına rağmen, Rojava devrimcilerinin Parisli komünarların akıbetini paylaşmayacaklarını mutlak bir kesinlikle söyleyebilme şansımız yok – hele hele kardeşin kardeşe sırtını döndüğü, en basit insani yardımlar için dahi egemenlerin kardeşler arasına zor kullanarak çizdiği "sınırların" kapatıldığı bir dönemde.

Gene de tanığı olduğumuz devrim günlerinin şimdiye kadarki muhasebesini çıkartabilir, tarihe not düşebilir ve çağdaşlarımıza kendi sorumluluklarımızı anımsatabiliriz, ki okumakta olduğunuz bu makalenin amacı bundan ibarettir. O halde, okura "anlatılan senin hikâyendir" diyerek başlayalım.

II

Suriye'deki iç savaşın başlamasıyla birlikte PYD öncülüğündeki Rojava Kürtleri kendilerine ait toprakları, Esad rejimi ile Türkiye ve Suudi Arabistan gibi bölge ülkelerinin Batılı ülkeler ile birlikte destekledikleri silahlı "muhalefet" arasındaki çatışmalardan uzak tutabildiler. Türkiye basınında "PKK'nin Suriye kolu" olarak adlandırılan Demokratik Birlik Partisi PYD, Rojava Kürtleri arasında köklü bir örgütlenmeye sahip olduğundan, Batının Suriye'deki Kürtleri destekledikleri silahlı "muhalefete" eklemleme planları başarısız oldu.

Türkiye kamuoyu, ki aynı şekilde Türkiye sosyalist hareketinin büyük bir bölümü de, komşu ülkedeki Kürtlerin böylesi bir siyaseti takip etmelerini – deyim yerindeyse – şaşkınlıkla izlediler. Aslında bu durum hükümet ve muhalefet taraftarlarıyla birlikte Türkiye kamuoyunun ne denli dar ve salt iç politikaya odaklı bir bakış açısına sahip olduğunu gösteren semptomatik bir örnektir. Zaten bu nedenle kamuoyunda yürütülen ve genellikle hâkim siyasî söylem ile komplo teorilerince belirlenen tartışmalar, bölgedeki gelişmelerin gerçeğe yakın analizini çıkartabilmekten hep uzak kalmaktadırlar.

Rojava Kürtlerinin çoğunlukla Abdullah Öcalan ve PKK'ye sempati ile baktıkları bilinen bir gerçek. Ne de olsa Rojavalılar Öcalan ve PKK'ye yirmi yıl boyunca ev sahipliği yapmışlardı. Diğer yandan 2003 yılında kurulan PYD, Suriye'deki 2004 Kürt kalkışmasının rejim güçlerince bastırılmasından sonra silahlı savunma birlikleri kurmaya ve Rojava halkı arasında örgütlenmeye başlamıştı. Bu nedenle 2011 Mart'ında Suriye'de ilk olaylar patlak verdiğinde, diğer Kürt örgütleri ne yapacaklarına henüz karar verememişken, PYD kısa sürede oluşturduğu halk komiteleri ile yönetim ve idarî yapılanmaları oluşturmuş, en başından itibaren Suriye'deki ihtilafın çözümünün ancak "Suriyelilerin kendi eseri olacağını" merkezine alan bir "Üçüncü Yol" siyaseti izlemişti.

PYD eş başkanı Salih Müslim 2011'de basına verdiği ilk demeçlerde yabancı ülkelerin müdahalesine kesinlikle karşı çıktıklarını ve Suriye'nin "demokratik ve barışçıl geleceğini tüm Suriyelilerle birlikte kurmayı hedeflediklerini" vurguluyordu. PYD bugün de ısrarla ne Suriye Ulusal Konseyi SUK'un, ne Özgür Suriye Ordusu ÖSO'nun, ne de rejimin tarafında durduğunu belirtiyor.

Müslim, 23 Aralık 2012'de civaka-azad.org adlı internet sitesinde yayınlanan bir demecinde izledikleri "Üçüncü Yol" siyasetini şöyle açıklıyor: "Bu çözüm modeli, halkların siyasî ve toplumsal ortak geleceğini şekillendirecektir. Somut olarak bu modelde devletin siyaset, kültür, dil, ekonomi ve ekoloji alanlarına karışmayacağı söylenebilir. Taban demokrasisine dayalı bir demokratik özerklik modeli, tüm Suriye için geçerli bir model olarak görülmelidir. Böylelikle bölgedeki farklı halkların ve inanç gruplarının ayırımcılık ve baskı olmadan ortak yaşayacakları ideal bir sistem kurulabilir. Ve bu model sonunda bütün Ortadoğu'ya yayılabilir."

Rojava'daki gelişmeler demokratik özerklik modelinin yaşama geçirildiğini gösteriyor. Kısa zaman içerisinde halk meclisleri ve halk öz savunma birlikleri biçiminde demokratik özyönetim ve idarî yapılanmaları oluşturulmuş durumda. Ancak bu yapılanmalar sadece Kürtlerden oluşmuyor, aksine burada tüm etnik ve inanç grupları temsil edilmekte.

Bununla birlikte Türkiye'deki yaygın basında iddia edildiğinin aksine PYD Rojava'daki yönetimi tek başına elinde tutmuyor. Halk meclisleri ve YPG çatısı altında toplanan halk özsavunma birlikleri doğrudan Kürt Yüksek Konseyi "Destaya Bilind a Kurd" DBK adlı ve bütün sivil kurumlar ile tanınmış şahsiyetlerin içerisinde yer aldığı koordinasyon kurumuna bağlılar.

2012 yazında Suriye'deki rejim güçleri ile silahlı "muhalefet" arasındaki çatışmaların Rojava'ya sıçraması söz konusu olunca, halk meclisleri Kürt yerleşim bölgelerinde kontrolü yavaş yavaş ele geçirmeye başladılar. Bu "ele geçirme" çoğunlukla barışçıl bir stratejiyle gerçekleşti. Halkın desteği ile rejimin idarî binalarının ve karakollarının etrafını saran PYD güçleri, rejimin asker ve polislerinin silahlarını teslim etmelerinden sonra kendi bölgelerine çekilmelerine olanak tanıyarak, Kürtler ve Araplar arasında silahlı çatışmaların çıkmasını engellediler. Almanya ve Britanya basınından da okunabileceği gibi, PYD öncülüğündeki halk meclislerinin kontrolünü aldıkları köyler, kasabalar ve kentlerdeki yönetim büyük ölçüde çatışma çıkmadan el değiştirdi. Bu nedenle gerek silahlı "muhalefet", gerekse de AKP hükümeti PYD'ye "Esad'la işbirliği" suçlamasını yöneltiyorlar. Anlaşılan çatışma olmadan da yönetimin el değiştirilebileceği, sadece halk kitlelerinin kan dökmeden yönetimi ellerine geçirebileceği bir olanak, gözlerini kan ve kâr hırsı bürümüş olanların tasavvur edemeyeceği bir düşünce olmuş.

Köy, kasaba, kent ve Batı Kürdistan halk meclisleri olarak oluşan özyönetim ve idarenin olduğu yerlerdeki halk, diğer Suriyelilere nazaran güvenlik içerisinde yaşıyor, ki diğer bölgelerden Rojava'ya göç edenler nedeniyle nüfusta önemli ölçüde bir artış olmasına rağmen. Yasama görevini üstlenen halk meclisleri eş başkanlık sistemini ve yüzde 40 cins kotasını uyguluyorlar. Meclislerde meslek grupları, kadın ve gençlik örgütleriyle farklı etnik ve inanç grupları kendi temsilcileriyle yer alıyorlar.

Meclisler, bütün belediye hizmetleri dâhil, yerel idare görevini tam olarak üstlenmiş durumdalar ve bölgeden gelen haberlere göre, hayli etkin çalışıyorlar. Gene halk meclislerinin girişimi ile yargı yapılanmaları kuruluyor.

Hukukçular "halk mahkemelerinin" inşası ile meşgulken, Kamışlı'da olduğu gibi, oluşturulan "Sosyal Sorunlar Komisyonları" gündelik ihtilafların, yargıya başvurmadan, uzlaşma yolu üzerinden çözümüne yardımcı oluyorlar.

Rojava'da savunma, güvenlik ve asayiş yaklaşık 45 bin kişilik halk öz savunma birlikleri YPG tarafından sağlanıyor. Gene Türkiye basınında çıkan haberlerin ve Güney Kürdistan yönetiminin iddialarının aksine, YPG sadece PYD'li Kürtlerden oluşmuyor. Rojava'da yaşayan Kürt, Arap ve Asuri-Süryaniler gibi farklı inanç gruplarından insanlar YPG'yi oluşturuyor. Ayrıca YPG Hıristiyan mahallelerinin Hıristiyanlar tarafından korunması için bu inanç gruplarından oluşan öz savunma birliklerinin oluşturulmasına destek veriyor. Üçte birini kadın milislerin oluşturduğu ve komuta kademesinin seçimle işbaşına getirildiği YPG'de milislere herhangi bir maaş ödenmiyor. Halk rotasyon usulü ile YPG güçlerine gıda maddeleri veriyor. Uzun yıllar PKK saflarında bulunan Rojava'lı gerillalar ise ülkelerine geri dönüyor ve milis güçlerinin eğitimine destek veriyorlar.

İç savaş öncesinde Suriye'nin tahıl gereksiniminin önemli bir bölümü Rojava'dan temin ediliyordu. Çatışmalar nedeniyle zirai üretim durma noktasına gelmiş. Bilhassa un ve ekmek üretiminde, İslami terör gruplarının sabotajları sonucunda elektrik kısıntısının baş göstermesi nedeniyle dar boğazlar ortaya çıkınca, halk meclisleri büyük fırınlar kurarak halkın ihtiyacını yeniden karşılamaya başladılar. Savaşların aynı zamanda kıtlık dönemleri olduğu ve kıtlığın pahalılık ve spekülasyonlara yol açtığı gerçeğinden hareketle halk meclislerinin oluşturduğu komiteler temel tüketim maddelerinin fiyatlarını kontrol etmeye başladılar. Komiteler aşırı fiyat artışlarını engellemek amacıyla yüksek cezalar uyguluyor.

Bununla birlikte Suriye'deki petrol kuyularının yarıdan fazlasının Rojava'da bulunması, bu kaynakların halk meclislerinin kontrolüne geçmesini sağlamış. Petrol kuyularının güvenliği ise YPG güçlerinin elinde. YPG yaptığı bir açıklamada, 'Petrol kaynakları Suriye halklarının malıdır, özgürlüğüne kavuşacak bir Suriye'de herkesin kullanımı üzerindeki haklarını kullanabilmesi için petrol kuyularını korumamız altına aldık' diyor. YPG sadece asayiş ve savunma güçlerinin ailelerine ücretsiz yakıt veriyor. Daha önce, petrol kuyuları silahlı "muhalefet" güçlerinin elindeyken Alman basınında yer alan bir haberde, bu grupların uluslararası piyasalarda 100, 00 ABD Dolarını aşan bir fiyatı olan bir petrol varilini Türkiye'den gelen tankerlere 13,00 ABD Dolarından sattıkları bildiriliyordu. YPG'nin kontrolüne geçen kuyularda bu artık mümkün değil.

III

Görüldüğü gibi Rojava'da Abdullah Öcalan'ın demokratik özerklik konsepti hemen her alanda yaşama geçirilmiş durumda. PYD'nin farklı etnik ve inançtan halkın güvenini kazanmasının temel nedeni de bu. Öcalan ile herhangi bir organik bağlarının olmadığını belirten PYD eş başkanı Müslim, "biz Öcalan'ın özerklik ve kardeşlik felsefesini gerçekleştiriyoruz" diyor.

Rojava, özgür yaşamın örgütlendiği ve bizzat halkın kendisi tarafından savunulduğu bir "vaha" hâline geldi. Ancak bu "vaha" ölüm çölünün kum fırtınalarının tehdidi altındadır, çünkü Rojava'nın varlığı bölgedeki egemenlerin iktidarlarını ve bölge üzerindeki gelecek planlarını tehlikeye sokan, bölge halklarının örnek alabilecekleri bir deneye dönüşmüştür.

Rojava aynı zamanda Kürt burjuvazisini de rahatsız etmektedir. KDP'nin elindeki Güney Kürdistan yönetimi aylardan beri keyfî olarak Rojava sınırını kapatmakta ve halkın ivedi ihtiyaçlarının karşılanmasını engellemektedir. Avrupa'daki yardım kuruluşlarının hibe ettikleri 15 ambulanstan sadece dokuzu Rojava'ya ulaşabilmiş, ama bunların içinde bulunan tıbbî gereçlere Güney Kürdistan yönetimi el koymuştur. İlaçların, tıbbî araç ve gereçlerin ve bilhassa bebekler için gönderilen süt tozlarının Rojava'ya geçirilmesine müsaade etmeyen Güney Kürdistan yönetimi, PYD'ye "Esad rejimi ile işbirliği yapma" ve "diğer Kürt örgütlerini baskı altında tutma" suçlamasını yapmaktadır.

Bu açıdan Mustafa Karasu'nun Almanya'da yayımlanan Yeni Özgür Politika gazetesinin 5 Kasım 2013 tarihli nüshasında yer alan "KDP ve Rojava devrim gerçeğ" başlıklı yazısı, suçlamalara yönelik bir yanıt niteliğindedir. Karasu şöyle yazıyor:

"Rojava devriminin karakteri KDP'nin iddiasının tam tersidir. Devrimci ve demokratik karakteri esastır. Zaten kadının devrimdeki büyük etkisi ve toplumun tabandan örgütlendirilmesi, karakterinin ne olduğunun temel göstergesidir.

Eğer KDP ve yandaşları Rojava'da hâkim olsaydı, bugünkü demokratik ortamın yüzde biri yaşanmazdı. Tam bir otoriter rejim kurulur ve diğer siyasî güçlere yaşam hakkı tanımazlardı. KDP'ye bağlı güçler komplo ve provokasyonlarla devrimci güçleri boğmak ve hâkim olmak istemişlerdir. Özürlük değil, hegemonya peşinde koşmaktadırlar. Rojava devrimi hiç bir siyasî güce baskı ve şiddet uygulamıyor. Tüm siyasî güçler ve topluma özgür yaşamı örgütleme imkânı sunuyor. Tabii ki demokratik bir devrim olarak devrimi boğmak isteyenlere ne kadar kılıcı keskinse, toplum açısından da demokratiktir. KDP ve yandaş basını bu gerçeği tersyüz etmeye çalışsa da, gerçeklik onların söylediklerinin tersidir.

Rojava devrimi başından itibaren tüm örgütlerin siyasî birliğini savunmuştur. Her siyasî örgütün örgütlenme özgürlüğünü savunmuştur. Ancak tek ordu ve

tek asayiş dışında parçalı ordu ve parçalı asayişi kabul etmemiştir. Devrim ortamında parçalı ordunun tehlikeli olduğunu vurgulamıştır. Bazı partiler dışarıdan gönderilecek silahlı güçlerle bir askeri güç kurmayı dayatmışlardır. Dışarıdan getirilen bu askeri güçlerle daha sonra provokasyon yapıp askeri müdahaleye zemin yaratmak istemişlerdir."

Rojava devrimi görüldüğü gibi tarihsel ve toplumsal bir gerçekliği de gün yüzüne çıkartmaktadır: sınıf çıkarları çelişkisini ve sınıf egemenliğini. Karasu yazısında, kitlesel Kürt hareketinin ve özelde PKK'nin "ulusal birlik" siyasetine uygun olarak, KDP'nin Rojava'ya yönelik hasmane tutumunun arkasında duran asıl nedenlere pek değinmiyor ve yazısını "Tüm Kürtler birbirini tamamlayan ve güçlendiren biçimde hareket etmelidir. PKK de, PYD de buna hazırdır" diyerek, Kürtlerin birliğini ne denli önemsediklerine vurgu yaparak bitiriyor.

Özgürlük mücadelesinin uzun vadeli stratejileri açısından bu anlaşılır bir yaklaşımdır. Ancak tarihsel maddecilik temelinde Rojava devrimi gibi bir olguyu ele almaya çalışan bir makalede asıl nedenlere, yani her türlü siyasetin maddî temellerine değinmek bir zorunluluktur.

Rojava'daki gelişmeler demokratik özerklik modelinin yaşama geçirildiğini gösteriyor. Kısa zaman içerisinde halk meclisleri ve halk öz savunma birlikleri biçiminde demokratik özyönetim ve idarî yapılanmaları oluşturulmuş durumda

Karasu'nun bıraktığı noktadan devam edersek: öncelikle KDP ve Güney Kürdistan yönetiminin tavrının maddî temellerine bakalım: KDP'nin Rojava'daki özerklik çabalarına muhalefet etmesinin, hatta bu çabaları sabote ederek devrimi boğma uğraşlarının ardında sadece PKK ve PYD karşıtlığı olduğunu düşünmek, yanıltıcıdır. KDP'nin bu yaklaşımını belirleyen asıl mesele, bir tarafta Güney Kürdistan'daki sınıf egemenliğini sağlayan iktidarını güvence altına alma hedefi, diğer yanda da Güney Kürdistan ve Rojava'daki fosil enerji kaynakları üzerinde hâkimiyet sağlama kaygısıdır.

Güney Kürdistan yönetimi, dünyanın en büyük petrol rezervlerinden birine sahip olan Irak devletinin toplam rezervlerinin neredeyse yüzde 20'sini kontrol etmektedir. Exxon ve General Energy gibi uluslararası enerji tekellerinin yaptıkları araştırmalar, Güney Kürdistan'da toplam 45 milyar varil petrol rezervi olduğuna işaret etmektedir. Güney Kürdistan yönetimi, Türkiyeli ve diğer uluslararası tekellerle yaptığı antlaşmalara dayanarak, en geç 2014 sonundan itibaren günde 1 milyon varil petrol üretmeyi hedeflediklerini açıklamıştı. Dünya Ticaret Endeksi verilerine göre bu üretim 34 milyar ABD Dolarından fazla bir yıllık gelir anlamına gelmektedir. Kürt burjuvazisinin derdi, bu gelirin aslan payına sahip olmaktır.

Ancak fosil enerji taşıyıcılarının sadece üretiliyor olması yeterli değildir, çünkü bunların tüketiciye – bu durumda merkez Avrupa ülkelerine – güvenli bir koridordan ulaştırılması gerekmektedir. Hâlen faaliyette olan Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattı bu üretimi taşıyacak kapasitede değildir. TPAO ve BOTAŞ gibi Türkiyeli tekellerin internet sayfalarından okunabileceği gibi, bu nedenle yeni boru hatlarının inşası planlanmaktadır. Uzun vadeli düşünüldüğünde, Rojava'nın KDP'ye yakın güçlerin kontrolüne geçmesi veya günün birinde "ulus devlet" olarak bağımsızlığını ilân etmesi hedeflenen Güney Kürdistan ile birleşmesi veya bütünleşmesi sonucunda, Kürt burjuvazisine Doğu Akdeniz havzasında tespit edilen devasa doğal gaz kaynaklarından pay alma fırsatını verecektir. Zaten kıyılarında – Levante Havzasında – doğal gaz çıkarmaya başlayan İsrail, aynı şekilde büyük doğal gaz rezervlerine sahip olan Katar, Güney Kürdistan'da başlayıp Rojava üzerinden Türkiye'nin Ceyhan Limanı'na gidecek olan boru hattına bağlanarak, kendi doğal gaz üretimini Batı ülkelerine gönderme niyetlerini çok önceden açıklamışlardı. KDP'nin Rojava devrimi karşısında ve Türkiye'nin yanında konumlanışının maddî temeli burada yatmaktadır.

Ayrıca Kürt ve Türk burjuvazilerinin çıkarlarının yanı sıra uluslararası stratejilerin oynadığı rol de unutulmamalıdır. Kürt ve Türk burjuvazilerinin çıkarlarının ne denli örtüştüğü aşikâr. Türkiye'deki sermaye birikiminin sermaye ihracını zorlayarak Türk devletinin bölgesel emperyalizm heveslerini körüklemesi, Güney Kürdistan'ın Almanya'nın hemen peşinden Türkiye'nin ikinci büyük ihracat pazarı hâline gelmiş olduğu yeterince biliniyor.

Uluslararası stratejilerin oynadığı rolü hem jeopolitik, hem jeostratejik, hem de jeoekonomik çıkarlar bağlamında ele almak gerekiyor. Bunları kısaca sıralayacak olursak: Güney Kürdistan'ın Irak devletinden ayrılarak, bağımsız "ulus devlet" hâline gelmesi ve Rojava devriminin bastırılarak Güney Kürdistan veya Türkiye'nin kontrolü altına sokulması, başta ABD ve AB olmak üzere, Türkiye'nin, Suudi Arabistan ve Körfez İşbirliği Ülkelerinin bölgedeki planları ve çıkarları ile doğrudan örtüşmektedir. Çünkü böylelikle İran, Irak merkezî yönetimi, Esad rejimi ve Lübnan Hizbullah'ından oluşan "Şiî Yayı" kırılacak, Rusya'nın etkisi geri püskürtülecek, bölgedeki petrol ve doğal gaz kaynaklarının işlenmesi, pazarlanması ve merkez Avrupa ülkelerine nakliyatı güvence altına alınmış olacak, İran üzerinde baskı artırılacak ve İsrail-Filistin ihtilafının emperyalizm lehine

olan çözümüne bir adım daha yaklaşılacaktır. Bu stratejinin temellerinin ne zaman atıldığını öğrenebilmek için Roland D. Asmus ve Kenneth M. Pollack'ın Policy Review dergisinin 2002 Eylül'ünde yayımlanan 115. sayısındaki "Transforming the Middle East" başlıklı makalesini okumak yeterli olur. Aynı zamanda Clinton yönetiminin çalışanları Asmus ve Pollack'ın bu makaleleri, ABD yönetimlerinin Ortadoğu stratejileri konusunda hem fikir olduklarını gösterdiğinden, hayli ilgi çekicidir.

2011'de Tunus ve Mısır'da olduğu gibi Arap dünyasını sarsan kalkışmalar Suriye'ye de sıçradığında, "Greater Middle East" projesi için yeni bir fırsat doğduğu düşünülmüştü. Başlangıçta Libya benzeri bir "çözümden" bahseden NATO güçleri, Suriye'nin toplumsal yapısının çetrefilliğinin bu "çözüme" uygun olmadığını çok çabuk gördüler ve rejimin "içeriden yıkılması" kararını verdiler. Suriye ordusunun güçlü hava savunma sistemi ve Afganistan ile Irak'taki kalıcı askerî işgallerin olumsuzlukları NATO'nun ülke içinden başlatılan "destabilizasyon stratejisine" başvurmasına neden oldu. Böylece El-Kaide ve Nusra Cephesi gibi vahşi terör gruplarının doğrudan desteği başladı. Gerisi biliniyor.

PYD'nin öncülüğünde başlatılan Rojava devrimini – Müslim'in sözleriyle – "sadece Kürt halkının değil, Suriye halklarının bir devrimi" olarak görmesi, Kürt Yüksek Konseyi'nin Rojava'nın demokratik özerkliğini meşrulaştırmak için halkın oyuna sunulacak bir anayasa hazırlamaya başlaması, yani "Üçüncü Yol" siyasetini takip etmesi, bölge ülkelerinin ve Batının planlarını rahatsız etti. 2012 sonundan beri İslamist terör gruplarının mütemadiyen Rojava'ya saldırmaları bu yüzdendir. Rojava devrimi daha henüz filiz hâlindeyken bile uluslararası stratejileri alt-üst etmiştir ve bu nedenle ortak çabayla boğulmak istenmektedir.

IV

Rojava devriminin çağımızın en muazzam olgusu olmasını gösteren bir diğer niteliği de, kapitalist sömürünün en karanlık ve en ceberut araçlarından birisi hâline dönüşen "ulus devlet" reddiyesine dayanan kurgusudur, ki bu şekliyle de Kürtler arasında gerçek bir ayrışma çizgisini oluşturmaktadır. Çünkü Rojava devrimi muğlak ve kimin kullanacağı belli olmayan bir "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin değil, halkların ve tek tek bireylerin kendi kaderlerini tayin hakkını kullanması ilkesinin bir ifadesidir.

Bu tespitimizi iki örnekle açmaya çalışalım. Örnekleri sağlıklı bir karşılaştırma yapabilmek için Güney Kürdistan ve Rojava'dan alma durumundayız.

Kürtlerin bağımsız bir "ulus devlet" kurmalarının zamanının geldiğini vurgulayan Kürt milliyetçileri, "devletleşme hakkının" alınacağı süreçte Güney Kürdistan'ın belirleyici bir rol oynadığı kanısındalar. Yayınladıkları sayısız makale ve kitaptan okunabileceği kadarıyla, Güney Kürdistan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla, dört parçanın nihâyet birleşerek "Büyük Kürdistan" kurulabileceği umudunu taşıyorlar, dahası uluslararası konjonktürün buna fırsat tanıdığını iddia ediyorlar.

Küçük burjuva beyinlerin masa başı yurtseverliklerinin verdiği heyecan ile kapıldıkları romantik hayallere uzun uzadıya değinmek gereksiz olur. Onun yerine tarihsel ve maddi koşullara bakmak, reel siyaseti değerlendirmek daha doğru olacaktır. Bu açıdan 22 Ocak 2013'den itibaren Vatan gazetesinde "Irak Kürdistan'ındaki" izlenimlerini bir yazı dizisiyle aktaran Ruşen Çakır'ın KDP'li Kerkük valisi Necmettin Kerim ile yaptığı bir röportaj hayli aydınlatıcı. Bu yazı dizisi http://rusencakır.com adlı sitede okunabilir. Röportajda AKP hükümetinin politikalarından övgüyle bahseden Kerkük valisi, gazeteci Çakır'ın sorularını şöyle yanıtlıyor:

"Irak'ta bağımsız bir Kürt devleti ütopya mı, yoksa kaçınılmaz bir olgu mu?

Dr. Kerim: Sanıyorum bağımsız Kürt devleti kaçınılmaz bir gerçek ve Türkiye'nin bundan tedirgin olması gerekmez. 2005'de sizinle konuştuğumuzdan bu yana yaşananlara bir bakalım: Kürt bölgesinin başkanı defalarca Türkiye'yi ziyaret etti. Başbakan Erdoğan, Dışişleri Bakanı Davutoğlu ve diğer yetkililer buralara geldi, başta petrol olmak üzere bir çok konuda anlaşmalar imzalandı. Öte yandan bugün Irak'taki idarî sistem büyük ölçüde işlemiyor, meclis yasama görevini yerine getiremiyor, hükümet meclise danışmıyor, yürütme anayasayı sık sık ihlal ediyor. Sünni ve Şiîler arasındaki gerilim tırmanıyor. İşte bütün bunlar Irak'ın tek bir devlet olarak yoluna devam edip etmeyeceğini belirleyecek.

Irak'ta bağımsız bir Kürt devleti bu kadar kaygı yaratırken, birleşik Kürdistan ihtimali Türkiye'de nasıl karşılanır? Sizce bu mümkün mü?

Dr. Kerim: Her ülke kendi Kürt sorununu kendi başına çözmelidir. Her ülkenin şartları farklı. Türkiye eğer kendi sorununu çözerse bölünme kaygılarından da arınır. Azerbaycan örneği ortada: İran Azerbaycan'ında daha fazla Azeri yaşamasına rağmen Azerbaycan bağımsızlığını ilan etti diye onlar da bağımsızlık arayışına girmiş değiller. Eğer İran Azerbaycan'ında yaşamak istemeyenler varsa, Azerbaycan'a gidebilirler. Aynı şey Türkiye Kürtleri ve Irak Kürdistanı arasında da yaşanabilir."

Kerkük valisi, bağımsız Kürt "ulus devletinin" kaçınılmaz bir "gerçek" olduğunu söylerken – tabii burada sadece Güney Kürdistan'dan bahsediyor –, Azerbaycan örneğinin altını kalın çizgiyle çizerek, "Türkiye Kürtlerinin" bağımsızlık arayışına girmemelerini, Türkiye'de yaşamak istemeyen Kürtlerin "Irak Kürdistanı'na" gel-

melerini salık veriyor. Sınıf egemenliği çıkarlarını kollamak böyle bir şeydir işte. Kendi egemenlik alanında, tam olarak uluslararası stratejilere uygun bir biçimde bağımsız 'ulus devlet' kurma hakkını kendilerinde gören Kerkük valisi, hem Kürdistan'ın diğer parçalarındaki Kürtlerin, hem de diğer milliyetlerin 'kendi kaderlerini tayin hakkını' bu kadar ucuza satmaktadır.

Burada kitlesel Kürt hareketi içerisinde koalisyon bileşeni olarak yer alan milliyetçi ve dinci yapılanmalara, ama özellikle de kitlesel Kürt hareketine "bağımsız Kürt aydını" sıfatıyla yakın (!) durduklarını telkin eden, doğrudan Abdullah Öcalan'a saldıramadıkları için, sosyalist hareket üzerinden Öcalan eleştirisi yapan Kürt burjuva milliyetçilerine sormak gerekiyor: Öylesine pohpohladığınız o tumturaklı bağımsız Kürt"ulus devleti", daha kurulma olanağının ilk ışıklarını gördüğü anda Kuzey Kürtlerine, İran Azerilerine "oturun oturduğunuz yerde, bağımsızlıkla falan uğraşmayın" der, Rojava'daki kardeşlerine sınır kapılarını kapatıp, insanî yardımları dahi engellerken, kutsadığınız o "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından", bunun "doğallığından ve bilimselliğinden" geriye kocaman bir hiç kalmasına ne diyorsunuz? Eğer bağımsız Kürt "ulus devletinin" kaçınılmaz bir "gerçek" olduğunu söyleyen Barzani ve tayfasıyla aynı fikirdeyseniz, Kürdistan coğrafyasındaki diğer Kürtlere "ya olduğunuz yerde kalıp, tayin edemeyeceğiniz kaderinize razı olun, ya da toplanıp Güney Kürdistan'a gidin" mi diyeceksiniz?

Tarihsel gelişmenin ezilen ve sömürülen halkların önüne koyduğu temel görev, herhangi bir milliyetin burjuvazisinin sınıf egemenliğini sağlayacak ve sadece küçük burjuva lafazanlığının hayal dünyasında "iyi", "güzel" ve "doğru" olabilecek yeni bir "ulus devletin" inşası değil, ezilen ve sömürülenlerin, yani halkların ezici çoğunluğunun verili koşullar altında ve modern burjuva toplumunun içinde, yani bugün ve burada kendi kaderlerini tayin edebilmelerinin demokratik ve eşit haklı koşullarını gerçekleştirmek için mücadele etmektir. Verili tarihsel koşullar ve söz konusu maddî şartlar temelinde, Kerkük valisi gibi bağımsız bir Kürt "ulus devleti" savunusu yapmak ise, sınıf egemenliğinin pekiştirilmesine ve emperyalist stratejilere hizmet etmek anlamına gelmektedir.

Rojava devrimi halk meclisleri üzerinden özyönetimini, öz savunmasını, herhangi bir "ulusal" ayrıcalığı öne çıkarmadan Rojava'da yaşayan bütün etnik ve inanç gruplarının eşit, demokratik ve ortak yaşamını örgütlemeye çalışmasıyla tamamen ters yönde yol almaktadır. Rojavalılar zor, ama doğru olanı seçmiş, geleceğin Ortadoğu'sunun nasıl şekillenmesi gerektiğini gösteren bir örneği inşa etmektedirler. Halkların kendi eseri olan bu inşa sürecinde "devrimin keskin kılıcının" bu sürecin önünde duran engelleri hedef almasından da başka bir çareleri yoktur. Ya bu engelleri yok edeceklerdir, ya da kendileri yok olacaktır.

Rojava devriminin pusulası "demokratik konfederalizm – demokratik cumhuriyet – demokratik özerklik" konseptidir ve hiç bir milliyete, "ulusa" veya inanca dayanmayan "demokratik ulusun" nasıl örgütlenebileceğini göstermektedir. Bu biçimi ile Rojava devrimi, Güney Kürdistan'da oluşturulmaya çalışılan "ulus devletin" antitezi, gerçekleşmesi olanaklı alternatifidir.

Rojava devrimi her türlü "ulusal" ayrıcalıkların kaldırılarak, hem her milliyet ve inancın kendi özelliklerini koruması ve geliştirebilmesi için eşit kolektif haklara sahip olacakları, hem de olanaklı olan en geniş demokratik özyönetim ve idarî yapılanmalarıyla bütün milliyetlerin ve inançların ortak çatı altındaki özgür ve gönüllü birlikteliğinin olanaklı olabileceğini göstermesi nedeniyle çağımızın en muazzam olgusudur.

Elbette bu bir deneydir. Yeni olan, daha denenmemiş, ortaya çıkaracağı sorunların ne olacağı bilinmeyen bir yol; her gün yeniden kurulup, yeniden düzenlenmek zorunda olan – hem de uluslararası güçlerin yok etme tehdidi altında var olmaya çalışan yepyeni bir deneyle karşı karşıyayız. Hatalar, yalpalanmalar olacak, imtiyaz ve iktidar hırsları zaman zaman geri adım attırabilecek, belki de saldırılar karşısında ayakta kalabilmek olanaksız olacaktır. Ve elbette diğer ülkelerdeki ezilen ve sömürülenlerin desteği olmadan, onlar da kendi evlerinde demokratik, eşit ve özerk bir gelecek için mücadele vermedikleri müddetçe Rojava devriminin nefes alabilmesi çok, ama çok zor olacaktır.

Ancak Rojava devrimi bir başlangıçtır. Esası ve kalıcı olan yanı, tüm insanlık için arzu edilebilecek özgür ve eşit bir yaşamın olanaklı olabileceğini göstermesidir. Bu bağlamda Rojava devrimi şimdiden insanlık tarihinde onurlu bir yer almayı fazlasıyla hak etmiştir. Rojava devrimi, Ortadoğu halklarının yolunu aydınlatan güçlü bir ışık gibidir. Bu devrimin başarısız olması, sadece Rojavalıların değil, bölgedeki tüm halkların başarısızlığı anlamına gelecektir. Barıştan, demokrasiden, eşitlikten yana olan, ezilen ve sömürülenlerin yanında duran ve başka bir dünyanın olanaklı olduğuna inananların ivedi görevi Rojava'ya sahip çıkmak, destek vermek ve en önemlisi kendi evlerindeki kendi görevlerini yerine getirmektir. Rojava geleceğimizdir. Gelecek ise her yerde Rojava'nın olacaktır.

Demokratik Ulusu İnşa Pratiği Olarak Rojava

Osman Kılavuz

Rojava'daki Özgürlük Mücadelesinin ve "Demokratik Ulus" u inşa pratiğinin derinlik kazandığı bir sürecin içinden geçiyoruz. Son iki yüzyılda, Kapitalist Modernite'nin meydana getirdiği tekçi, dıştalayıcı ve köleleştirici ulus-devletin insanlığın başına getirdiği kötülükler zirvesine ulaşacak şekilde Ortadoğu'da halklara en ağır tahribatları yaşatmaktadır. Demokratik Ulus çözümü ise bu yıkıcı ulus devlet zihniyetine sadece kavramsal çerçeve olarak güçlü cevap olmakla kalmıyor, Ortadoğu'nun şu an içinde bulunduğu kaosuna çare olmaya dönük geliştirdiği tarihi adımlarla halklar açısından yeni ve umut vaden bir seçenek olma iddiasını taşıyor.

Ulus-devlet zihniyetinde toplum kurulan, iktidar ise kuran konumundadır. Kuran-kurulan ilişkisi toplumun lehine değiştirilmediği sürece en iyi niyetli amaçlarla başlayan devrimsel süreçler bile neticede iktidarın değirmenine su taşımaktan kendini kurtaramayacaktır

Bölgenin gerçekleriyle örtüşmeyen, daha çok hâkimiyet ideolojisinden kaynağını alan, hem Batı merkezli çözüm modellerinin hem de dinsel-geleneksel odaklı sorunlara çare olmadığı ve olamayacağı, söz konusu modelin savunulamayacağı artık net olarak görülmüştür. Denilebilir ki, sorunlu alanlara müdahaleler, var olan savaşı daha karmaşık savaşlar haline getiriyor. Eskinin gelip geçen savaşları, yerini sıradanlaşan ve süreklileşen savaşlara bırakıyor.

Uygulanan farklı çözüm modelleri arasındaki ayrımlar sadece güç dengelerinin iç iktidar alanlarının el değiştirmesiyle sınırlı boyuttadır. Öz olarak değişen bir şey yoktur. Her ikisi de toplumsal alan üzerinden hareket etmeyi seçmez. Daha ziyade iktidar-güç alanlarıyla ilgilenir. Toplum veya toplumsal alan burada iktidara ulaşma yolunda lojistik bir kaynak değerinde ele alınır. Söylemde bütün kesimler kapsanıyormuş gibi gösterilse de, asıl olarak kitleler oradan oraya taşınacak ruhsuz, iradesiz, edilgen yığınlar olarak görülür. İktidarın veya yönetimin o an için herhangi bir etnisite 'ye ait olduğu iddia ediyor olmasının bir önemi yoktur. Bugün için iş gördüğüne inanılan herhangi bir etnisite'nin ismi öne çıkarılıp yüceltilebilecekken, çıkarlar değiştiğinde hiç görünür olmayan bir başka halk ve etnisite'nin ismi rahatlıkla öne çıkarılabilir. İktidar, etnisite halk ve toplumlarda bağımsız şekilde var olan bir olgudur. Ulus-üstüdür. Toplum dışıdır. Toplumsal yapıların en kadim ve doğal cemaat komünalitelerinden birleştirir, yapılandırır, ulusallık şeklinde kurgular. Daha doğru bir ifadeyle ulus-devletleştirir.

Ulus-devlet zihniyetinde toplum kurulan, iktidar ise kuran konumundadır. Kuran-kurulan ilişkisi toplumun lehine değiştirilmediği sürece en iyi niyetli amaçlarla başlayan devrimsel süreçler bile neticede iktidarın değirmenine su taşımaktan kendini kurtaramayacaktır.

Modernist bir iktidar çeşitlemesi olan ulus-devlet yapılanması, tıpkı eski zaman egemenlerinin yaptığı gibi, yani Tanrı kelamlarına bürünerek kendisini vazgeçilmez yegâne yol olarak gösterme marifetini başarmakta kusursuzdur. Bu yüzdendir ki, toplum, Tanrı kelamının etkisi altında kalanlar, kendine olan güvenini, öz örgütlemeye olan inanç ve iradesini büyük oranda yitirmiştir. Bu yüzdendir ki toplum, bireysel kurtuluşun yolunu iktidarı ve devleti ele geçirmek dışında başka bir yolun olmadığına adeta

secde edercesine inanmış, inandırılmıştır. Verili sosyal bilim aracılığıyla da toplumun devletsiz yapılamayacağı, farklılıklarıyla birlikte yok olamayacağını teorik kanıtlarını da özenle geliştirmiştir.

Demokratik Ulus Yan Yana Durmayı Değil, İçtenlikli Bir Aradalığı Savunur

Devletin ulusu veya ulus-devlet edilgen yığınlardan müteşekkil bir yapıyı ifade eder. Birleştiren değil, baskı ve zorla insanları bir yerde toplayan bir işleve sahiptir. Toplumun ideolojik ve hiyerarşik olarak yeniden örgütlenmesidir. İktidar-devlet özne iken toplum ise kullanılan, alınıp satılan ve gerektiğinde çıkarları uğruna kutsal savaşlara sürüklenen ya da toplumun en büyük değerlerinin satılması pahasına en pespaye barışlarla teslim alınabilen bir nesneye dönüştürülmüştür.

Demokratik Ulus ise bilimsel ve devrimci bir dinamiğe sahiptir. Eşitliği ve özgürlüğü yaşama arzusunda olan çoklu toplum veya toplulukların birliğidir. Devletin ulusu, tekliğe indirgenmiş çeşitliliğin zoraki bir aradalığı olurken, demokratik ulus, aktif ve kurucu öznelerin rızalarıyla inşa edilen, özgürlük ve eşitliği esas alan, farklılığa ve değişime açık olan bir yaşam tahayyülüdür; hatta gerçekleşmesidir. Toplumun biçimsel yan yana durmayı değil, içtenlikli bir aradalığı savunur geliştirir. Kollektivitelerin cansız kitleler, bloklar şeklindeki federatifliğinden ziyade, birlikte var olma, çoğalma ve farklılaşmayı hedefleyen sosyal federatifliği esas alır.

Ulus devletçi zihniyet bu gün örneği Ortadoğu savaşlarında görüldüğü gibi milliyetçilik, mezhepçilik ve devletçilik üzerinden çatışmaları körüklemektedir. Bu savaşlar ötekinin yok edilmesi ve boyun eğdirilmesi amacı üzerinden gelişir. Taraflar kendilerini bu yok edilme ve teslim alma kıskacından vareste tutmak için hızla iktidarlaşmaya çalışır. İktidarlı ve devletli olunduğunda kendini güvencede, iktidarsız olduğunda ise kendisini saldırı ve yok olma tehdidi altında hisseder. Her iki durumda da palazlanacak olan iktidar ve devletli paradigmadır. Tabi bu bir çıkmazdır. Şimdiyle de sınırlı kalan bir olgu değil, yüz yıldan fazladır bölgenin yaşadığı ve eğer aşmazsa, belki de bir yüz yıl daha yaşamak durumunda kalacağı trajedinin de asıl nedenidir.

Başta da belirtildiği gibi, açmazları olan Batı sosyolojisinin hatta ulus devleti ret etmeyen Sosyalizmlerin bölgenin sorunlarına ilişkin geliştirdikleri teorinin çoğu iflas etmiştir. ABD ve Avrupa'nın o hep benzeri krizlerde ellerinin altında hazır bulundurdukları hegemonik çıkarlarını koruyan nitelikteki her hangi bir çözüm reçetesi de mevcut duruma çare olamamaktadır. Egemenliği kurma arayışı içinde olan güçler, daha çok anlık gelişmelere göre saflaşma ve taraf tutma durumunu geliştiriyor. Kazanan ve kaybedenlerin rolleri bazen karşılıklı yer değiştirse de senaryonun kendisinde değişen bir şey olmuyor. Çünkü oyun kurucu ve senaryo yazarı hâkimiyet ideolojisinin bizzat kendisidir. O yüzden çözüm paradigmalarının, diğer bir değişle senaryonun tümden değişmesi gerekiyor. Modern kafesin içerisine hapsedilmiş olan çözüm reçetelerinin dışına çıkılmadıkça sistemin biricikliğini kanıtlama pratiklerinin sür-git yaşanması kaçınılmaz gibi görünüyor. Yönelimin tarzı aynı olduğu müddetçe dön dolaş yine aynı yola girmekten kendini alamama durumları yaşanacaktır.

Aslında sorunun çözümünü çok karmaşıkmış gibi algılanmasının altında, yine Batı liberal sosyolojisinin sökükleri, dikiş tutmazlığı ve parçalanmışlığı yatar. Sosyolojinin inceleme konusu yaptığı toplumsal alana ilişkin problemlerin aşırı karmaşıklaştırılması yaşanan açmazları daha bir derinleştirmektedir. Sayın Öcalan bu açmaza karşı yeni kuram ve yöntemi ile "Özgürlük Sosyolojisi" adı altında icracı yönü ön planda olan yeni bir sosyal bilim geliştirmiştir. Aynı zamanda kurucusu ve kuramcısı olduğu Özgürlük Sosyolojisi'ne yeni bir siyasal ve sosyal devrimin ideolojik rolünü de izafe etmiştir.

Teoriler kitlelerin algısında yaşam karşılığını buldukça gerçekliğini ispatlar ve o oranda da destek görürler. Demokratik ulus, bir teori olmanın ötesinde hali hazırda Ortadoğu'da yaşanan krizin altında yatan özgürlük anlayışlarına en güçlü cevabı verecek gerçekçi pratik bir seçenektir. Onun uygulama sahası ise genel olarak Kürdistan, özelde ise Rojava bölgesidir.

Milliyetçilik, Bireyciliği Üretir ve Örgütler

Rojava devrim öncülüğü, diğerlerinden farklı bir paradigmaya sahiptir. Bu paradigmaya göre milliyetçiliğin bir devlet-iktidar ürünü olduğunu, her yeni bir milliyetçiliğin devletleşmeye çağrıda bulunacağı, bunun da halklar arası düşmanlıkları arttıracağı bilinciyle, milliyetçiliği baştan ret eder. Milliyetçilik sadece kendisi dışındakileri ötekileştirme, düşmanlaştırma gibi sonuçları doğurmuyor. Bu ideoloji en çok da onu yaşayan birey ve kitlelerin toplumsal doğalarını bozuyor. Çünkü milliyetçilik toplum ve kişiliklerde bireyciliği durmadan üretir ve örgütler.

Bir önceki egemenliğin boyunduruğundan kurtulduğunu düşünen toplum, içine sızdırılmış olan milliyetçilik hastalığı nedeniyle kendi içinde devletçi, sömürücü iktidar ilişkilerini yeniden örmeye başlar. Özcesi yaşamdan ümit edilen esenliği bu nedenden dolayı bir türlü elde etme imkânına kavuşamayacaktır.

Rojava coğrafyasında yaşayan halk ve inanç çeşitliliğinin şu anki yakaladığı düzey bile, dumanı üstündeki devrimin milliyetçiliğe kaymayacağına olan inancı büyük oranda arttırmıştır. Farklılıkların varlığını koruyarak yaşayabileceği güçlü bir zemin, daha şimdiden yaratılabilmiştir. Bu durum demokratik ulusun onsuz olamayacağı değerindeki karakteristiği ile doğrudan örtüşüyor. Devletin Ulusunun farklılığa açık olmaması, tekçiliği ve türdeşliği seçmesi doğası gereğidir. Çünkü farklılıkların varlığı özgürlüğe delalettir. Özgürlük bir tür çoğul çeşitlenmedir. Farklı olanlar özgürlüğünü korumak istiyorsa, bunun diğer farklı olanlarının özgürlüklerinin teminat altına alınmasından geçtiğini bilmek durumunda. Marx'ın bir yerde gerçekleşen devrimin genelleşmemesi halinde o devrimin kendi kendisini tecrit edeceği ve bu nedenle devrimlerin sürekli̇leşmesi gerektiğini söylemesi de buna benzerdir. Doğada da yaşam ve eko sistem böyle kuruluyor. Her canlının diğer canlılarla olan karşılıklı bağımlılık ve birbirini besleyen ilişki tarzı yaşam döngüsünün de kaynağı oluyor.

Rojava'da demokratik ulusa dayalı kurulmaya çalışılan toplumsal ekosistem Kürtlerin öncülüğünde gelişiyor olsa da devrimin kurucu özneleri alanda yaşayan bütün etnik ve inanç kesimleridir.

Milliyetçilik sadece kendisi dışındakileri ötekileştirme, düşmanlaştırma gibi sonuçları doğurmuyor. Bu ideoloji en çok da onu yaşayan birey ve kitlelerin toplumsal doğalarını bozuyor

Kürtlerin devrimdeki aktif rolü kimseleri kurtarma, özgürleştirme edimi üzerinden tasarlanmamıştır. Özgürlük hareketi etrafında birleşen Kürtler, demokratik ulus seçeneğinin öncü savunucusu olması nedeniyle kurumlaşma ve savunmada görevini gönüllüce, fedakârca ve birazda doğallığında yerine getirmektedir. Kimse kimseyi kurtarmadığı gibi kimse kimsenin himayesi altına girmiyor. Bu durum Kürtler açısından sadece hümanist, özgeci bir duyarlılıktan kaynaklanmıyor. Bu "Demokratik Ulus"laşma yolunda bir gerekliliktir. Milliyetçilik tehlikesinin önü de bu şekilde alınmış oluyor. Rojava'yı oluşturan bütün bileşenlerin kurucu özne olmaları sağlanabildiği oranda demokratik ulusun gerçekleştiğinden devletli paradigmadan uzaklaşıldığından bahsedilebilir.

Kurucu öznelerin çeşitliliği ya da farklılığıyla Araplardan Kürtlerden ve ya Asurilerden oluşan kimi teknokratların veya elit bir kesimin eşitlikçi koalisyonu anlatılmak istenmez. Koalisyon bizzat toplumsal yapıların kendisinde olmalıdır. Tek tek topluluklar kendi egemenlik haklarını şu ve ya bu nedenle iş bilen bir azınlığa devredemez. Eğer yönetme hakkı dar bir elitin eline geçerse toplum apolitikleşip kendi kendini uyruklaştırmış olur. Bu aynı zamanda özne olma hakkından vaz geçmek demektir. "Demokratik Ulus" ta toplum kurulan değil, kuran olmak durumundadır. Toplum öz yönetimini geliştirip kalıcı kılabildiğinde devlete olan ihtiyaç da gereksizleşecektir. Çünkü iktidar ilişkileri ile yabancılaştırır. Bireyi ilkin kendine, sonra da mensubu olduğu topluma karşı yabancılaştırır, başlangıçta ölümüne savunduğu değerleriyle ters düşürür. Örneğin devrimin henüz çatışmalı ortamı yaşadığı gerekçe gösterilerek kaçınılmaz bir sonuçmuş gibi toplum siyaset dışına itilemez; üstünlük dar bir grubun eline hapsedilemez. Aksi halde demokratik ulus ile amaçlanan süreç ulus devlet yapılanmasıyla son bulabilecektir. Zira ulus devlet, siyaseten pasifleştirilmiş bireyler üzerinden kendini inşa eder. Devrimin çatışmalı halden normalleşme sürecine geçmesiyle üstünlüğü o ana kadar elinde bulunduran elitler, imtiyazlarını koruma refleksi içinde olacak ve iktidarı bırakmak istemeyeceklerdir.

Ulus-Devlet ulusunda olduğu gibi demokratik ulus da ortak bir zihniyetin ürünüdür. Sayın Öcalan'ın belirttiği gibi devlet ulusunda ortak zihniyete damgasını vuran milliyetçilik, demokratik ulusta ise özgürlük ve dayanışma bilincidir. Farklılıkların ortak yaşamı dayanışmayı, empatiyi ve birbirine daha çok yakınlaşmayı getirir. Şu an Rojava da yaşana pratik bu gerçekliği ifade ediyor. İnşa sürecinde verilen mücadele ortaklaştırıldığı oranda demokratik ulus içinde yaşamanın ortak zihniyeti de yaratılmış olur. Örneğin YPG'nin tek başına Kürtlerden oluşması veya başka topluluklardan katılımların olmaması öz savunmanın niteliğinde ciddi bir zaafa yol açmasa da farklı kurucu öznelerin katılımlarını 'Demokratik Ulus' Bağlamında eksik bırakır. Mesele katılımın fiziki sonuçları ile ilgili değildir. Sorun özgürlük eylemine içkin olan farklılıkların bileşiminden ortaya çıkacak olan çokluğun politik gücüne ulaşılmasının önemidir. Nasıl ki kimyasal bir bileşim kendisini oluşturan öğelerin eksiksiz katılımı sayesinde aktifleşebiliyorsa, demokratik ulusun da fonksiyonel olabilmesinin rolü tüm toplumsal farklılıklar ve renklerin özgür katılımını gerçekleştirmesi gerekir.

Bölgesel Devrim Rojava

Demokratik Ulusun politik kurumlaşması olan Demokratik Özerklik sistemiyle bölgenin en çatışmalı ülkesinde farklı etnisite ve inanç guruplarının

özgürce bir arada yaşayabildiğinin dünyaca fark edilmesi, devrimin örnek bir model olma özelliğini daha fazla öne çıkarıyor. Ömrü 72 günü bile geçmemiş olan bir Paris komünü bile yüz yıldan fazladır tartışılıp duruyor, bütün devrimci çıkışların esin kaynağı olmaya devam edebiliyor. Demokratik Ulusun sorun çözme karakteri, çözümsüzlüğün derinleştiği bölgede tüm düşmanca engelleme ve manipüle edilme çabalarına rağmen gözlerden kaçırılamayacaktır. Rojava devrimi Suriye'nin inşasında olmak üzere bölgenin geneli için örnek bir model olacaktır. Bunca ölüm ve çatışmalardan sonra, Esad yanlısı toplumsal kesimlerle karşıtlarının ulus devlet bağlamı içerisinde -önümüzdeki en az 15-20 yıl süresince - geçici bile olsa çözüm şansları yoktur. Suriye'deki toplulukların önlerindeki tek yol ayrılma ve ülkenin parçalanıp küçük devletçiklere bölünmesidir ki, bunun da anlamı daha fazla milliyetçilik ve kalıcılaşmış düşmanlık demektir. Sürekli kriz halleriyle hastalıklı toplumsal bir yapı gerçekliği ortaya çıkacaktır.

Denilebilir ki, Rojava modelinin bölgede yaygınlaşıp genelleşmesi için bundan daha uygun bir koşulun oluşması beklenemezdi. Başta Suriye olmak üzere bölgedeki tüm çatışmalı yerlerde silahlı güçlerin birbirleriyle çatışmasının dışında toplumsal kesimler de birbirleriyle karşı karşıya getiriliyor, düşmanlıklar körükleniyor. Rojava da ise çok sert çatışmalar yaşanmasına rağmen, halklar ve inanç gurupları arasında şimdiye kadar ciddi bir gerginlik yaşanmamıştır. Bu, demokratik ulusun inşasında önemli bir veridir ve çok değerlidir. Çetelerden arındırılan bölgelerde hangi toplumsal kesimden insanlar yaşıyorsa yaşasın, onlar üzerinde o alanın öz yönetiminin oluşumuna büyük önem verilmektedir. Öz savunma birlikleri kurma şeklinde olacağı gibi, aynı sisteme bağlı olarak sadece Araplardan veya sadece Hristiyanlardan oluşan özerk birlikler şeklinde de örgütlenebilmektedir. Sayısı 55 olan meclislere bölgede yaşayan bütün toplumsal kesimlerden etkili ve nitelikli katılımların gerçekleşmesini sağlayacak bir sistemin temelleri koşulların her açıdan çok zor olduğu bir süreçte atılabilmiştir.

Devrim İçinde Devrim

Rojava devriminde kadının özgürleşmesi konusunda atılmış adımlar devrim içerisinde devrim durumunu yaşatıyor. Kadın, Demokratik Ulus bileşenleri içerisinde en etkili bir toplumsal öğe olarak yerini alır. Her bileşimi nasıl ki kurucu özne olmak durumundaysa, kadın da bu devrimde kurucu özne, hatta öncü olmak durumundadır. Kadının Rojava'da ki rolünün tam içselleştirilmesi tarihte bir ilk yaratacaktır, şimdiden yaratmıştır. Buradaki kadın her savaşta yaşandığı üzere omzunda muhaliflere gülle taşımasıyla geri planda tutulan ve ya savaştaki kocasının yolunu gözleyen ezik-çaresiz kadın tiplemesinin çok uzağındadır. Demokratik Özerklik içerisindeki eş başkanlık temsili dışında, meclislerde, öz savunmada, şehrin güvenliğini almada ve diplomaside, özcesi yaşamın ve mücadelenin her alanında, öncü bir katılımı söz konusudur. Kadınlar, devrimin politik özne ve inşacısı konumundadır.

Kadınla eşit ve özgür yaşamayı kabul eden erkek, kendindeki eril zihniyeti, ona bağlı olarak devletçi-iktidarcı zihniyeti de sorgulamaya, giderek yok etmeye başlar. Devletin ortadan kaldırılması için onun toplum içindeki temsilcisi olan eril zihniyetin yok edilmesi gerekiyor. Bu, tıpkı Proudhon'un 'devleti toplum içinde emerek yok etmek' dediği şeyin karşılığı oluyor. Bundan önceki en radikal devrimler bile kadının özgürlüğünü hesaba katmadığı için bir nevi yarım devrimlerdir. Yarım devrimler ise aslında devrim sayılamazlar. Çünkü sömürü ve sınıf ilişkilerini korunan eril zihniyet üzerinden yeni düzene-yaşama taşırmışlardır.

Rojava devrimi Demokratik Ulus bakışının etkisi ile de toplumun en başat çelişkisini öncelemiştir. Cinsler arasında gelişen özgürlük ve eşitlik ilişkisi toplumsal tüm kesimlere yaklaşımda da aynı bilinç ve ilişkiyi geliştirecektir. En temel çelişkinin ele alınışındaki tutarlılık, diğer bütün çelişkilerin ele alınışındaki tutarlılığın teminatı olmuştur.

Sonuç olarak şu kesindir ki, Ulus-Devlet paradigması kriz ve sorunlar üretmekten ileri gidememekte, uygulandığı hiçbir yerde tutunamamaktadır. Demokratik Ulus çözümü ise yerel sorunlara sunacağı katkılar bir yana, modern krizden çıkışı sağlayabilme gibi ciddi bir potansiyeli de içerisinde barındırıyor. Çetelerin ele geçirdikleri bölgeler karşısında en küçük bir rahatsızlık duymayan Kapitalist Modernite'nin güç odakları, Demokratik Ulusun gerçekleştirildiği alanlara karşı tepkilerini anında yansıtmaları boşuna değildir. Nedeni ideolojiktir. Demokratik Ulusun muhtemel başarısı Batı merkezli ideolojik çözümlerinin itibar kaybetmesine neden olacaktır. Bu nedenle önümüzdeki süreç için denilebilir ki asıl savaşı görünür olan sıcak çatışmaların dışında, Demokratik Ulus ile Ulus Devlet paradigmaları arasında yaşanacaktır. Demokratik Ulusun başarısı için ise Rojava devriminin kesin zaferi zorunludur.

Rojava'da Savaş Ahlakı ve Kadının İtirazı

Sara Aktaş

Giriş:

Savaşların varlığı yeni değil kuşkusuz, insanlık tarihi kadar eskidir. Esasında çıkarlar üzerinden kazanım ya da koruma söz konusu olduğunda ve bunun zor-şiddet aracılığıyla hayata geçirilmeye başlanması durumunda savaştan bahsetmemiz mümkündür. Kimi görüşlere göre savaş her halükarda kaçınılması gereken ahlaki bir kötülüktür. Zira insan hayatına mal olmaktadır. Kimi görüşlere göre bizzat insan haysiyetinin ve varlığının korunması söz konusuysa ve büyük bir haksızlığın giderilmesi toplumsal bir ilerlemeye yol açıyorsa, ahlaki olarak kabul edilebilir ve meşru nitelikler taşıyabilir.

Bir grubun mensuplarının öldürülmesi, yaralanması, fiziksel ve ruhsal işkenceye maruz bırakılması, o grupta doğumların olmasını engelleyici önlemlerin alınması ve karşı grup tarafından çocuk doğumlarının zorlanması şekilde tanımlanıyor

Konumuz bağlamında Suriye'de gelişen iç savaşa baktığımızda ise Ortadoğu coğrafyasında gelişen devrimsel süreçlerde farklı bir seyir görüyoruz. Suriye'de muhalefetin sivil gösterilerini çok geçmeden eli silahlı çeteler devraldı. Bu çeteler Suriye dışından cihatçı olarak gelenlerdir. Amaçlarının İslam'ın şeriat kurallarını Suriye'ye hâkim kılmak olduğunu söylüyorlar. Bununla birlikte dünya kamuoyunun da artık kabullenmek zorunda kaldığı ve Suriye'de yürütülen kirli savaşın en meşru noktasında Kürtler bulunuyor. Bu anlamıyla Rojava'daki meşru mücadele bir taraftan Kürtlerin kendi topraklarını savunması ve özgür bir yaşamı örme iradesine dayanırken; bir taraftan da belirttiğimiz El-Kaide'nin uzantısı El-Nusra çetelerinin yürüttüğü çirkin, ahlaksız ve vahşi saldırılarına karşı verdikleri mücadele iradesine dayanmaktadır. Çünkü Rojava'da Kürtler kendi topraklarını savunuyorlar. Kimsenin topraklarını işgal ve istila etme peşinde değiller. Kendilerine saldıranlara karşılık veriyorlar, iradi bir duruş sergiliyorlar. Öyle ki bu irade bizi "savaşların bile bir ahlakı olmalıdır." sonucuna götüren ve 'insanın insan olma değeri kaldı mı?' sorusunu rahatlıkla sordurtan bir vahşet karşısında bile umutlu olmaya çağırmaktadır. Bu yazı da tam da Rojava' da yürütülen bu kirli savaşı ve ona karşı gelişen insanlık direnişini ahlaki boyutta analiz etmeye çalışacağım. Diğer taraftan dünya kamuoyunda da büyük bir yankı bulan Kürt kadınlarının ortaya koyduğu mücadele azminin ve ahlaki itirazının ne anlama geldiğini yorumlamaya çalışacağım.

Köklü Bir Savaş Politikası Olarak: Vahşet

Rojava'da El-Nusra çetelerinin sergilediği vahşetle ilk kez karşılaşmıyoruz. Bunun çok köklü bir savaş politikası olduğunu ve devletlerarası yaşanan savaşlar kadar iç savaşlarda ve halk ayaklanmalarında da sıklıkla başvurulan bir vahşet biçimi olduğunu biliyoruz. Başı kesilerek öldürülen insanlar, ölü bedenlerin bütünlüğünü bozma ve işkence yapma, yakarak öldürme, kadınlara tecavüz etme, hamile kadınların karnındaki bebekleri katletme, kimyasal silahlar kullanma ve binbir şekliyle vahşetin vuku bulması… Tıpkı Goya' nın İspanya'ya saldıran Fransız ordusunun vahşetini gösteren resimleri gibi yaşananlar. Rojava' da yapılmaya çalışılan bu anlamıyla köklü bir

savaş politikasının sonucudur. Tüm iç savaşlarda ya da halk savaşlarında yapılmaya alışıldığı gibi Rojava'da da müdahale ve saldırı biçimiyle olabildiğince vahşi davranılarak verilmeye çalışılan mesajlar vardır.

Savaşın ordu gücüne denk güçlerin savaşıyla nasıl yürütüleceği önceden belirlenip, kimi uluslararası savaş kurallarına bağlanabildiğini biliyoruz. Bu uluslararası savaş kurallarına uymayanlar 'savaş suçlusu' kabul edilip, yaptırımlara gidilmiştir. Bu temelde 1. Dünya savaşından sonra Paris barış konferansında müttefik devletlerce savaş sırasında yaşanan suçları araştırmak için bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon 1919 yılında, aralarında İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Belçika, Polonya, Romanya, Yunanistan ve Sırbistan'ın da bulunduğu devletlerce kurulmuştur. Komisyon yaptığı çalışma sonucunda savaş suçu kabul edilen suçlar içinde tecavüz ve cinsel şiddet uygulamanın en fazla karşılaşılan örnekler olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin bunu savaş sırasında Alman askerlerince Belçika ve Fransa'da halkı korkutup sindirmek için oldukça vahşi bir şekilde uygulandığı açığa çıkmıştır. Yine 1948 tarihli soykırım suçunun önlenmesi ve cezalandırılması sözleşmesinde soykırım kapsamında değerlendirilen suçlar arasında tecavüz önemli bir yer almıştır. Sözleşmede soykırım suçunun kapsamı;'Bir grubun mensuplarının öldürülmesi, yaralanması, fiziksel ve ruhsal işkenceye maruz bırakılması, o grupta doğumların olmasını engelleyici önlemlerin alınması ve karşı grup tarafından çocuk doğumlarının zorlanması' şekilde tanımlanıyor. Yakın tarihe baktığımızda Yugoslavya'da Müslüman kadınlara ve Ruanda'da iki taraftan kadınlara tam da bu amaçla sistematik olarak tecavüz edildiği artık sır olmaktan çıkmıştır.

'Allah-u Ekber' diyerek kadınlara, genç kızlara, çocuklara tecavüz edip, insanların başlarını kesmeleri elbette bu köklü savaş stratejisi ve zihniyetinden kopuk değildir

Devletlerarasında yaşanan savaşlarda uluslararası savaş kurallarına rağmen bu sonuçlarla karşılaşıyorsak, iç savaşlarda veya halk isyanlarında bastırma operasyonları yapılırken, bu kuralları akla dahi getiremeyeceğimizi kolaylıkla söyleyebiliriz. Burada temel amaç sadece savaş kazanmak veya isyan bastırmak değil, kalıcı bir etki bırakarak bir daha asla tekrarlanmamasını sağlamaktır. Esas olan korkuyu kalıcı ve baki kılmaktır. İsyan etmeyi düşünenlere başlarına neyin gelebileceğini önceden hatırlatmak gibi bir işlevi de vardır. Bu savaş stratejisinin altın kuralı; karşı gücün direnme gücü ve isteğini tamamen kırmaktır. Nitekim mitolojik söylencelerde bile bu zihniyetin varlığını görmek mümkündür. Perseus'un Medusa'nın başını kesmesi bir öldürme davranışıyken, kestiği başı kalkanına taktıktan sonra korku salarak itaat sağlamak istemesinin anlamı ise daha derinlerdedir. Yine Osmanlı ordusunun birçok isyanı bastırma biçiminde ve Türkiye cumhuriyetinin kuruluş sürecindeki isyanı bastırma biçimindeki(Ağrı,Dersim,Şeyh Sait, Maraş vb.) beşiktekini beşikte, eşiktekini eşikte, zihniyeti ile yapılan temizleme operasyonları tam da bunu ifade etmektedir. Ruanda' da bir milyona yakın Tutsi'nin öldürüldükten sonra parçalanması da aynı amaçlıdır.1990'larda PKK gerillalarının cenazelerini parçalama kulak ve parmak kesme uygulaması da aynı zihniyetin devamıdır. Bu bakımdan Rojava'da El-Nusra'nın, savaşın en zalimce çirkin yüzünü sergiliyor olmasını sadece tekil ve onlara özgü bir vahşet olarak nitelemek eksik kalacaktır. Din önderlerinden aldıkları fetvalarla Alevi ve Kürt sivillerinin başlarını kesip katletmelerinin, 'Allah-u Ekber' diyerek kadınlara, genç kızlara, çocuklara tecavüz edip, insanların başlarını kesmeleri elbette bu köklü savaş stratejisi ve zihniyetinden kopuk değildir. Bu savaşma biçimiyle yarattıkları korkunç imge ve mesajlarla insanların itaat edip, hizadan çıkmamasını sağlamak kadar, savaşmadan göç etmelerini ve kaçmalarını sağlamak da hedeflenmektedir. Devreye konulan, korku ve yılgınlığın kuşaktan kuşağa aktarılıp sürekleştirilmesi, ekstra bir yıldırma politikasıdır.

Rojava'daki Savaşta Ahlak ve Ahlaksızlık İkilemi

Erich Fromm, 'İnsan kurt mudur, kuzu mudur?' sorusuyla insan doğasını sorgulamaya giriştiğinde esasında insanın salt iyi ya da salt kötü olarak nitelendirilmesine karşı çıkmıştır. Ona göre insan farklı olanakların toplamından ibaretti. Bu olanakların hangisinin gerçekleşeceğini ise birçok faktör belirleyebilirdi. Bu temelde insan özgür ve ahlaklı eylemlerde bulunabileceği gibi, insani değerleri çiğneme pahasına oldukça canavarca ve ahlak dışı da davranabilirdi.

Hiç kuşkusuz, Rojava' daki saldırıların şaşmaz kuralı haline gelen tam da bu türden ahlaksızca, insanın insan olmaktan utanç duyacağı saldırı biçimleridir. Yani insani değerlerin unutulması, insanı öldürmekle bile tatmin olmama durumudur. Nitekim, öldürülmüş insan bedenleri üzerinde yapılanları izlemek bize insanlığımızı sorgulatırken, Rojava' da saldırganların salt vahşetle ilgili olduklarını göstermektedir.

İlkel bir güdünün dini ve ilmi buluşlarla bezenmiş ve ölüm kusan bu hali, savaş içinde bile bir ahlakın gerekliliğini bize yeniden yeniden hatırlatıyor. David de Breton, 'Acının Antropolojisi' isimli kitabında 'Bir insanın ya da bir devletin gücü hiçbir ayrıcalığı kurbanlar ya da yasa aracılığıyla tehdit altıda olmasa da verebileceği acıların toplamıyla ölçülüdür. Acı çektirme özgürlüğü iktidarın gölgede kalmış yüzüdür' der. Konumuz bağlamında El-Nusra çetelerinin acı çektirerek, işkence yaparak onuru çiğneyerek sergilediği vahşet, Breton' un dediği gibi oluşturulmak istenen mutlak itaat için acı çektirmeyi siyasal bir denetim biçimine dönüştürmeyi ve insanların belleklerinde silinmez izler bırakmayı amaçlamaktadır. Cennet olan orada sadece kurbanının boyun eğmesini değil, kimlik duygusunu da kırmak istemektedir. Bir güç gösterisidir bu. Düşman görülen gücü, aynı şeyleri yaptığı takdirde veya itaat etmediğinde kendisini bekleyen kaderi unutturmayacak bir vahşet sergiler.

Diğer tarafta parçalanmış, yıkılmış, deşilmiş, başı kesilmiş bir ölü bedenine duyulan öfke, insani duyarlılıklarımızla çatışmakta ve bizde ahlaki olarak kabul edilemezlik duygusu yaratmaktadır. Öldürme biçimi ve öldürme araçları bu kabul edilemezlik duygusunu derinleştirmektedir. Bu bakımdan kendine cellât rolü biçenlerin düşünme yetisinden yoksunluğu, basmakalıp fikirleri, klişe deyişleri, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden ayırt etmeyi içeren vicdan ve yargıda bulunma yetisinin sakatlanması, bize ahlaki düzenden ne denli uzaklaştıklarını göstermektedir. Zira Rojava'da çatışan cihat grupları da savaşı vahşice yürütüp, savaşmayan sivil insanlara da bedeller yükleyerek insanlıktan çıkarıyor ve tecavüzü 'muta nikâhı' adı altında veya fetvalarla meşru hale getirerek iki yüzlülük ve ahlaksızlık üretmektedirler. Uyguladıkları vahşeti kutsallıkla maskelemekte, Allah'ın bir vahiyi olarak kabul etmektedirler. Oysa çokça örneklerden biliniyor ki tecavüz erkek askerlerin morallerini artırmak, halkı korkutmak, bir toplumu yok etmek amacı taşımanın yanında bir galibiyet ve zafer nişanesidir. Tecavüz, savaştaki nefret duygusunun fetih ve ele geçirmenin anlamıdır.

Rojava' da ki Cihat! çetelerinin sınırsız vahşetinin kökeninde tüm bu tespitlerin yanı sıra, geleneksel siyasal İslam'ın savaşma biçiminin de motive edici etkisi, payı vardır. Siyasal İslam'ın tarihsel savaş geleneğinde kılıç zoruyla girdiği ülkelerde bunun sayısız örneği vardır. 'Hak dinine döndürmek', 'cihat'ın meşruluğu', 'Din düşmanlarına ve dinsizlere karşı savaş' söylemleriyle kutsallaştırılan bu savaşma biçiminin Rojava'da tekbir eşliğinde vuku bulan hali; kadınların helal sayılması, çocukların ise başlarının kesilmesi meşru sayılması olmuştur. Bu anlamıyla El-Nusra'nın da öncülerinin de öz itibariyle 'din düşmanlığı' üzerine kurulduğunu söyleyebiliriz. Din adına cihatta bulunmak nihayetinde, dinden olmayan başkalarının var olduğunu var sayar. Bu nedenle cihat kimliğine ait olmanın bazen sınırsız bir baskı ve ayrıştırma, bazen de kendi içinde bir birleştirme aracına dönüşebildiğini bu vesileyle belirtmekte yararlıdır. Rojava' da bu durum 'biz olmayanı' sadece yok etmek değil, vahşet uygulamayı kutsallaştırma olarak yansıyor. Temel argüman aynıdır; inanmayanların zorla dine döndürülmesi ve 'sapkınların' cezalandırılması. Bu makul ve kabul edilebilir görülür. Çünkü din düşmanlarını temizlemek dince de mubahtır. Hayatında hiçbir kavgaya bulaşmamış biri bile böylesi bir zeminde yön duygusunu kaybedebilmekte, empoze edilen tüm öfke ve nefretle şiddet uygulayabilmektedir. Üstelik bunun için cennette ödüllendirileceğine inanmaktadır.

Betty A. Reardon bir makalesinde 'Silah kullanmak bağımlılıktır' der. Bu bağımlılık sorgulamaksızın bir kişiyi yönlendirdiğinde ise o kişi hissiz, korkusuz, acımasız bir savaş makinesine de dönüşebilmektedir. Bu durumda uygulanan şiddette vicdan, ahlak ya da haklı kılınacak bir yan bulmak imkânsızdır. Artık devreye giren kışkırtılan, acımasız, bilinçsiz bir nefret veya Rojava' da görüldüğü gibi körü körüne inanılan bağnaz düşünceler olabilmektedir. Orada cellat, insani niteliklerini de kaybetmekte bir boşluk içinde sallanabilmektedir. Bu psikolojisiyle TSK'nin Kürt dağlarında yürüttüğü kirli savaştan sonra, savaşan askerlerde de sıklıkla karşılaşmıştık. Örneğin 1993'te askerliğini komando olarak yapan bir er terhis sonrası şöyle konuşuyor. 'Hafif canım sıkıldığında kafam bir gidiyor alayım silahı herkesi öldüreyim diyorum'(Nadire MATER Mehmed'in Kitabı 1999,sayfa 123)

Sonuç itibariyle diyebiliriz ki vicdan ve ahlaktan kopuk olarak yürütülen kirli bir savaştan geriye kalan; öfke, intikam duygusu, yıkıcılık, saldırganlık ve kan dökücülüktür.

Ahlaki Bir İtiraz Olarak Rojava'da Kadın Mücadelesi

Hemen belirtmek gerekir ki, insanların köleliğe, ırkçılığa, soykırıma, kadına karşı ayrımcılığa, sömürgeciliğe ve talancılığa karşı çıkmalarında haklılık, meşruluk ve ahlaki boyut neyse, Kürt halkının kendi öztopraklarında zulme ve vahşete karşı duruşundaki ahlakilik ve meşruluk da odur. İnsanlığı hiç eksilmeyen adalet istemi, özgürlük fikri, özcesi yeni ve yaşanılır bir yaşam ve dünya düşü nasıl ki her zaman baskın olmuş ve acılı bir uyanış çağrısıyla iradeli bir

mücadele gücüne dönüşmüşse Kürt halkının ve kadınlarının verdiği mücadelenin ve direnişin anlamı da budur.

Rojava' da bu bağlamda direnen Kürt kadınlarının savaşma gücündeki ahlakilik, meşru savunma, hak ve adalet alanıyla yakından bağlantılıdır. Bu alanda savaş bir amaç değil, tamamen bir araç ve zorunluluktur. Korunmaya çalışılan insan değerleri merkeze alınmıştır. Merkeze alınan, bir halk olmanın, insan olma onurunun değeridir. Kendisinin olan toprakları koruma, en kutsal hak olan yaşam hakkı ve haysiyetinin korunmasıdır. Bu adalet talebidir. Bu talepte gasp etmenin yasası değil, adalete saygı vardır. Özgürlüklerini gasp eden, vahşet uygulayanlara karşı direnişin vuku bulduğu bir ahlakilik alanıdır bu. Kendi yazgısına sahip çıkmaktır. Özcesi Rojava' da Kürt kadınının verdiği mücadelenin ahlaki temellendirilmesi, insan olmanın, insan kalmanın koşullarının korunması ve yaratılmasıdır. Burada gösterilen meşru savunma; Kürt halkının ve kadınlarının kendi varlıklarını yok etmek ve tutsak kılmak isteyenlere karşıdır ve onlara yönelmektedir.

Rojava' da Kürt kadınının verdiği mücadelenin ahlaki temellendirilmesi, insan olmanın, insan kalmanın koşullarının korunması ve yaratılmasıdır

Kuşkusuz, savaşlar her halükarda yıkıcılığa yol açtığı gibi savaşların ve militarizmin yarattığı dehşetten de en fazla payını alan kadın ve çocuklar olmaktadır. Dünyanın kanlı tarihi sayısız örnekle bunu çoktan kanıtlamıştır. Savaş ahlakına aykırıdır, savaş suçudur diyebileceğimiz sayısız savaşma biçiminin hedefinde de yine kadın ve çocukların olduğunu yukarıda kimi örneklerle açmaya çalıştık. Buna paralel olarak kadınların savaşlar karşısında itirazları da her zaman yükselebilmiştir. Kimi zaman savaşın ve çatışmanın yaşandığı alanın bizzat içinden olabildiği gibi dışından da olabilmiştir. Savaşların yarattığı bu vahşet ve dehşet karşısında kadınların mücadele alanlarını, mücadele yöntemlerini ve stratejilerini de çeşitlendirdiklerini biliyoruz. Bu çerçevede Rojava' da Kürt kadınları bu kirli savaş karşısında tutumun, kendi savunmasını erkeğe bırakmaksızın bizzat kendisi yapmaktan yana tutum belirlemiş ve direnişini öz savunma endeksli yoğunlaştırmıştır.

Savaşların sivil halkı, en çok da kadın ve çocukları yaşadıkları topraklardan kopardığını biliyoruz. İnsanların çoğunluğu savaşın yarattığı dehşet ve korkuyla ülkesini terk etmekte, özellikle kadınlar çocuklarını korumak, cinsel şiddet ve tecavüzden kaçmak için göç edebilmekte, göç ettikleri yerlerde ise katlanan acılarla yüz yüze gelebilmektedir. İşte Rojava'da Kürt kadınları bu gerçekliği ters-yüz ederek büyük cesaret ve irade ile kendi özvarlıklarına yönelen çeteci saldırılardan kaçmayarak mücadeleden yana tutum belirlemişlerdir. Bu aynı zamanda oldukça ahlaki, haklı ve meşru bir itiraz olarak da anlam bulmuş, yaşamın her halinde yansımasını bulmuştur. Hatırlanacağı gibi Suriye'de iç savaşın başlaması ve Rojava'da devrim sürecinin gelişmesiyle birlikte toplumsal alanlarda da adeta bir seferberlik yaşanmıştır. Bununla eşzamanlı olarak yaşamın her alanında devrimin inşa sürecinin öncülüğünü kadınların üstlendiğini de gördük. Rojava'da birçok kurumda eşbaşkanlık sistemi uygulanmış, sadece bununla da sınırlı kalınmayarak her alanda kadının ağırlığı hissedilmiştir. Sosyal, politik anlamda yaşanan bu öncülük iradesinin yanı sıra asıl dikkat çeken diğer bir tarihsel gelişme ise halk savunma alanlarında görülmüştür. YPG ile birlikte savunma alanlarında yerini alan kadın savaşçılar, tamamen özgün olarak, YPJ adı altında yapılanmış kadın taburları oluşturmuşlardır. Savaşın başından beri kadın taburları kent savunmasında El-Nusra çetelerine karşı yaptıkları askeri operasyonlarla ahlaki meşru savunmalarını gerçekleştirmiş, kadınlara biçilen klasik rolü tersine çevirmişlerdir.

Kadın taburları bu öz savunma endeksli savaşa hazırlanıp eğitim süreçlerini geliştirirken de askeri eğitimle sınırlı kalmayıp kadın bilincinin geliştirilmesini esas almışlardır. Konu bağlamında YPJ Genel Komutanı Axin Nucan 'ın belirttikleri Kürt kadılarının bu tutumunu oldukça açık ortaya serer niteliktedir. Şöyle diyor;'Bu eğitimin temel sebebi, kadının kendini tanıması, hayatın her alanında var olma, irade ve güven geliştirmesidir. Yaşamın her alanında olduğu gibi askeri alanda da kadın bir güç olarak var olacaktır, yer alacaktır. Bu kadına özgü bir güçtür artık. Askeri olarak tamamen kadın gücüne, özgünlüğüne dayalı bir gücüz… Erkeğin bize dayattığı kader bizim kaderimiz olamaz.'

Aynı konuşmamın devamında komutan Nucan, YPJ' nin savaşarak yaşamını yitiren ilk savaşçısı Berivan isimli kadın savaşçının hikâyesini anlatarak, Rojava' daki Kürt kadınlarının direnişinin ve verdikleri savaşın niteliklerini onun şahsında özetlemiştir.

'Bizim ilk şehidimiz Heval Berivan' dır. Burada her kadın acı çeker. Berivan arkadaş bir çocuk annesiydi. Kocasından büyük zulüm görmüştü. Zorla evlendirilmişti. Orda kalıp aynı acıyı çekmeyi

kabullenemediği için başka çare aramıştı ve YPJ' ye katılmakta bulmuştu kurtuluşu. Acı dolu kapkara bir oda düşünün, odanın bir yerinde küçük bir ışık huzmesi var. Böyle bir durumda bazı insanlar o ışıktan korkar yaklaşmaz. Bazılarıysa o ışığa doğru inatla gider ve kurtulmayı başarır. İşte Berivan arkadaş da kapkaranlık dünyasında bu ışık huzmesine inatla, tutkuyla yürüdü ve o karanlıktan kurtuldu.'

Kanımca tüm tespitlerden çıkaracağımız temel birkaç sonuç var: Birincisi, dünyanın her karışında olduğu gibi Ortadoğu'da da kadının nesneleştirilmesi ister içten ister dış koşulların bir sonucu olsun ataerkil egemenlik stratejisinin baş koşulu olduğu için yaşanması neredeyse zorunlu bir sürece dönüşür. Diğer taraftan dinsel dünya görüşleri salt bir inanç öğesi olarak kalmamakta, egemen kültürel akışa dâhil olarak önce kadınların yaşamını derinden etkilemektedir. Bu bakımdan Rojava'daki kadın direnişinin sadece saldırgan cihat çetelerine karşı değil, ataerkil sistemin köklü geleneklerine ve kadını tuttuğu ölüm kıskacına karşı da verildiğini görmek durumundayız. Bu anlamıyla Rojava' daki savaş ve mücadeleyle açığa çıkan devrim, bir halk devrimi olduğu kadar kadın devrimidir de. Öyle ki bu süreçle birlikte kadına biçilen toplumsal roller köklü bir değişime uğramış, kadim tabular yıkılmıştır.

İkinci olarak; siyasi aktörlerin tarihsel gelişmeleri biçimlendirdiği ve yönlendirdiği gerçeğini gözönünde bulundurduğumuzda Rojava'daki kadınların direnişi ayrıca ahlaki bir değer de kazanmaktadır. Kürt kadınlarının yarattıkları örgütlü güç, artık salt kurban ve mağdure olmayı kabul etmiyor. Kadınlar, her alanda özneleşerek kendi geleceklerinin hem belirlemekte hem de yaşanan devrimsel sürecin inşacısı ve öncüsü olmaktadırlar. Bu yönüyle politik özneler olarak, özgürleşme iddiaları ve stratejileriyle sadece Kürt kadınlarının değil, Ortadoğu kadınlarının özgürleşmesine öncülük etmektedirler.

Üçüncü olarak; Rojava'da ki kadın direnişi somutunda, kadınların sadece savaşma nedenlerinin değil, savaşma biçimi ve araçlarının da erkeklerinkinden farklılık gösterdiğini görüyoruz. Her şeyden önce kadınlar savaşırken bile nefret ve intikam duygularıyla vahşet üreten bir savaşma biçimini değil, öz savunmaya dayalı, vicdani ve ahlaki niteliklere dikkat çeken savaşma biçimini geliştiriyorlar. Bu bakımdan kadının savaş ortamında bile canavarca, ya da insani değerleri ayaklar altına alan, çiğneyen örneğin tecavüz eden, baş kesen-yöntemlerden uzak durduğunu görüyoruz. Diğer taraftan Rojava somutunda Kürt kadın taburlarının savaşma nedeni gasp etmek veya öldürmek eksenli değil, öz savunma eksenli olduğundan saldırganlık değil koruma ve korunmak amaçlıdır diyebiliriz. Bu tespitler ise bizi rahatlıkla şu sonuca götürmektedir; Rojava' da kadın öncülüğünde gelişen direniş; her şeyden önce kirli ahlaksız bir savaş karşısında kadınların meşru ve ahlaki itirazıdır.

Yararlanılan Kaynaklar

-David De Breton, Acının Antropolojisi
-Çiğdem Akgül, Militarizmin Cinsiyetçi Suretleri,
-Özgür Gündem Gazetesi, Rojava Devriminin Teminatı: Kadın Taburları,1 Ekim 2013 sayısı
-Nadire MATER, Mehmedin Kitabı,(metis yay.)

Rojava'da ve Tüm Ortadoğu'da Darüsselam'a (Barış Yurdu) Doğru...

Sedat Doğan

Rojava'da yaşanan gelişmeler ve tüm Ortadoğu'da cihat adıyla gerçekleştirilen eylemler,halklar arasındaki bağları zayıflatırken, iktidarların ve küresel egemen güçlerin planlarını uygulamada kolaylaştırıcı etkiler oluşturmaktadır.

AKP iktidarı Türkiye'de barış sürecini işletirken Rojava'da silahlı cihatçı gruplara destek vermektedir. Türkiye'de Alevi açılımına yönelirken, Suriye'de mezhepsel kavgaların ve binlerce insanın ölümüne sebebiyet veren iç çatışmanın fitilini ateşlemektedir.

Ulus devlet anlayışı ile birlikte cihatçı yapılanmalar da küresel sistem ve ulusal güçlerle mücadele etmekten çok halklar arasındaki inanç, etnik kimlik farklılıkları üzerinden eylemler düzenlemekteler

Ortadoğu'da, özellikle kapitalizm sonrası açığa çıkan ulus devlet anlayışı ile birlikte cihatçı yapılanmalar da küresel sistem ve ulusal güçlerle mücadele etmekten çok halklar arasındaki inanç, etnik kimlik farklılıkları üzerinden eylemler düzenlemekteler. Sünni - Şii kamplaşmasının yanında Türk-Kürt - Arap halkları arasındaki çatışmalar kadim Ortadoğu halklarının eşitlikçi ve barışçıl yapısıyla bütünleşmemektedir.

Devrimci peygamberlerin mücadelelerinde sağlanan eşitlikçi anlayışlar bir türlü Ortadoğu'da hâkim olamamaktadır. Kendisine tanrısal güçler atfederek insanlığı köleleştiren ve aralarını açan iktidarlara karşı Hz İbrahim ile başlayan tevhidi toplumsal yapının yerini; günümüze gelindiğinde çok parçalı ve birbiri ile çatışan halklar gerçeği almıştır.

Kâbe'nin Eşitlikçi Yapısını Çağımıza Taşımalıyız

Ortadoğu tarihi Nemrutlar'a, Firavunlar'a, imparatorluklara, oligarşilere karşı mücadele veren tevhidi peygamberlerin tarihidir. Hz İbrahim ile açığa çıkan tevhidi uyanışın emareleri Hz. Muhammed ile nihai şeklini almıştır. Olumsuz tanrı krallara karşı başlayan mücadelenin ana parametresini Kâbe oluşturmaktadır. Günümüzde hala şekilsel olarak bir ibadet etme biçimini karşılayan Kâbe aslında Ortadoğu halklarının barış, kardeşlik, eşitlik ve ortaklaşmanın temel yapısını ortaya koyan yegâne unsurdur.

Hz. İbrahim döneminde bütün insanlığın üzerinde tanrısal bir otorite kuran Babil Krallığı, bu otoritesini Babil kulesi üzerinden resmetmiştir. Her katında kralların zevklerine ve hevâlarına uygun hallerin yaşadığı bu krallık yeryüzündeki sınıflı toplum yapısının bir göstergesidir. Halktan sömürülerek elde edilen gelirler Babil kulesinde hiç edilmektedir.

Ortadoğu bu haldeyken Hz. İbrahim ilk kıvılcımı yaktı ve Babil kulesine karşıt Kâbe'yi inşa etti. Kâbe ise Babil kulesinin aksine göğe doğru yükselmemekte ve tek katlı yatay bir mimariye sahipti. Babil nasıl egemen tanrı kralları betimliyorsa, Kâbe de ezilen bütün Ortadoğu halklarını betimliyordu. Hacda ifa edilen ibadet şekilleri dahi adeta bu bilinci yerleştirmek için emredilmişti. Birçok dilden, renkten, kültürden kadın-erkek insanların beyaz elbiselere bürünmeleri ve hep birlikte tavaf yapmaları, yeryüzünde yaşayan bütün insanlığın tüm farklılıklarını muhafaza ederek ama kendi içinde de eşitliği ve barışı gözeterek ortaklaşan bir yaşamı örgütlemelerini anlatıyor. Tavaf ta aynı şekilde oval bir yapının etrafında kimsenin önde ya da arkada olmadığı ama birlikte olduğu bir toplumsal yapının izdüşümünü vermekte. Birlikte karar almayı, birlikte üretmeyi,

birlikte bölüşmeyi yani kısaca tüm farklılıklarımızla birlikte yürümeyi bizlere anlatıyor ve ne mutlu ki bu İbrahimi gelenek şekilsel olsa dahi şu an bile yeryüzünde yaşamaktadır.

Cihat Adaletin ve Eşitliğin Tesisi İçin Yapılır...

Yöneten - yönetilen, zengin – fakir, kadın – erkek, inanan - inanmayan gibi toplumları bölen modernist kapitalist ideolojilere karşı tek çıkar yol Kâbe'de formülize edilen hoşgörüye dayalı, mülkü ve otoriteyi ortaklaştıran Ortadoğu'nun eşitlikçi yapısına bürünmektir. Eğer bu anlaşılamaz ise cihat yaptığını sanan gruplar zulüm ettiklerinin farkına varamayacaklardır.

Kendisi gibi düşünmeyen, kendisi gibi inanmayan, kendisi gibi yaratılmamış halklarla savaşmayı cihat zannetmek hem vahiyden hem de kadim Ortadoğu pratiğinden ne kadar uzaklaşıldığının göstergesidir. Cihat aslında tam da bütün farklılıklarıyla yaratılmış olan insanların doğuştan gelen haklarının temini için mücadele etmektir. Bir halkın dilini, kültürünü, yaşayışını savunmak Allah'ın ayetini savunmaktır (Dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu Allahın ayetlerindendir (rum 22)

Kendisi gibi düşünmeyen, kendisi gibi inanmayan, kendisi gibi yaratılmamış halklarla savaşmayı cihat zannetmek hem vahiyden hem de kadim Ortadoğu pratiğinden ne kadar uzaklaşıldığının göstergesidir

Yeryüzünde mülkü ve otoriteyi elinde bulunduran bozguncu yönetimlere karşı mücadele etmektir cihat. Cihad etmenin temel kıstası adalettir. Yeryüzünde Allah'ın dinini ileri götürmek ve O'na giden yol üzerindeki engelleri kaldırmak, insanlara tahakkümün, zulmün, sömürünün kaldırıldığı mutlu bir ortamı sağlamak için yapılır. Kuran'da hiçbir yerde inanmayanlarla cihat edilmesi gerektiği belirtilmez. Dinde zorlama yoktur (bakara 256)ayeti temel dayanaktır. Hanefi, Maliki, Hanbeli olmak üzere İslam hukukçuların çoğunluğu savaşın sebebinin insanları İslamlaştırmak olmadığını, aksine savaşın sebebinin yol kesmek, adam öldürmek gibi insan haklarına aykırı davranışlar ve cürümler olduğunu belirtirler. Bir insan, başka bir suçu yoksa sırf İslam'a ya da İslam'ın hâkim bir yorumuna muhalif olduğu için öldürülemez. Bu konuda birçok alanda eleştirdiğimiz Osmanlının ünlü şeyhülislamı Ebussuud Efendi'nin bir fetvası dahi aslında diğer inanışlara ve dinlere en azından kâğıt üzerinde ne kadar hassas davranılması gerektiği açısından manidardır. Ebussuud Efendi'ye sorulur: Müslüman olmayan bir Ehl-i kitap, kendi inancını, doktrinini açıklarken İslam'ın kutsal saydığı değerlere dil uzatırsa, onlara küçültücü ifadeler kullanırsa buna ne lazım gelir? Ebussuud Efendi'nin cevabı ise oldukça ilginçtir : "Hiçbir şey lazım gelmez. Amacı İslami küçültmek değil, kendini doktrinini ortaya koymaktır. Yapılacak herhangi bir şey söz konusu değildir. " (1)

Osmanlı hatta Ebussuud Efendi birçok alanda sonuna kadar eleştirilmelidir. Ama yukarıdaki fetvayı en azından vermek durumundadır. Çünkü Kuran'ın birçok ayetinde farklı görüş ve inanışlara karşı hoşgörüye dayalı ayetler mevcuttur. Temel inanış, hiç kimsenin insanların dilleri, dinleri inanışlarını değiştirmeye gücünün yetmediğine dairdir: Rabbin dileseydi, yeryüzündeki herkes iman ederdi. İnsanlar inansınlar diye zorlamak isteyen sen misin ? (Yunus 99)

Rojava'da ya da Suriye'nin genelinde bugün Selefilik adına cihat ettiğini düşünen gruplar aynı dini, tarihsel geçmişi olan kardeş Kürt halkına karşı yaptıkları saldırılarla kardeş katli yapmaktadırlar. Kuran-ı tabir ile yaptıkları bozgunculuktur.

Medine Vesikası Darüsselama Giden Pratik Yoldur

Emeviler'le başlayan saltanatçı ve mülkiyetçi imparatorluk anlayışları bizi birbirimizden kopartıp, kendi kendimizle savaşır duruma sokmuştur. Saltanatı elinde bulunduran azınlık sınıf kendine uygun bir tebaa oluşturup onun dışında kalanları ötekileştirip katletmiştir ve etmektedir de. Yaşadığımız coğrafyada Kürtler ve Aleviler başta olmak üzere birçok kardeş halk, ulus devlet öncesi ve sonrasıyla sürekli olarak ezildiler. Aslında aynı şekilde muhafazakâr Sünni halk ta egemenler tarafından ezildi.

Ne imparatorluk ne de ulus devlet anlayışı bir çözüm getirdi. Her ikisi de Ortadoğu halklarına dar geliyor. Ortadoğu halkları özgürlüğü, adaleti, eşitliği ve kardeşliği üretmiştir. Kalıpları, baskıcı yönetimleri, sömürücü anlayışları daha fazla bünyesinde barındıramaz.

Hz. Peygamberin Medine'de ortaya koyduğu gibi, rızaya dayalı yepyeni bir sözleşmeye ihtiyacımız var.

(1) GENÇ Mehmet, Osmanlı'da devlet ve ekonomi, syf : 76

Bu topraklarda yaşayan her bir bireyi kapsayacak kimseyi dıştalamayacak ve herkesin öznel koşullarının korunacağı gerçek bir toplum sözleşmesine ihtiyacımız var.

Hz. Peygamber Yahudilerle Müslümanları Evs ve Hazreç kabilelerini Mekke'den, Habeşistan'dan gelenlerle Medine halklarını sözleşme ile bir arada tuttu. Bu sözleşmede herkesin inancı, yaşam tarzı, dünya görüşü teminat altına alındı ve adalet üzere bir metin ile mülkiyet ve otorite belirli ellerde değil sözleşmenin muhatabı bütün kesimler arasında ortaklaştırıldı.

Ey insanlar! Bakın, Biz sizi bir erkek ve bir kadından yarattık ve sizi kavimler ve kabileler haline getirdik ki birbirinizi tanıyabilesiniz. Şüphesiz, Allah katında en üstün olanınız, O'na karşı derin bir sorumluluk bilincine sahip olanınızdır. Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdar olandır. (Hucurat 13)

Tekrar Hucurat suresinde de ifade edildiği gibi birbirimizi yaratılışımızdan gelen bütün farklılıklarımızla kabul edip, üstünlüğü belirli bir ulusa hasretmek değil; eşitliği sağlayacak bir toplumsal mutabakata ihtiyacımız var.

İmparatorlukların hanedanlara bağlı kıldığı, ulus devletlerin tek bir ulus tanımı yaparak farklılıkları görmezden geldiği yapının aksine, bütün farklılıkların açığa çıktığı ve birbirine engel teşkil etmeden ortaklaşa yaşadığı bir düzene ihtiyacımız var.

Yeni toplumsal düzen ve barışın iktidarın kapalı odalarında değil halkların kendi kültürlerinde, inanışlarında, geleneklerinde yeniden üretilmesi gerekmektedir.

Kapitalizmin açıklarını kapatmak ve yeni tüketim toplumları inşa etmeye değil; ihtiyaca dayalı ekonomi anlayışı ile paylaşımı ve dayanışmayı esas alan kadim kültürümüzü yeniden açığa çıkarmaya ihtiyacımız var.

Ortadoğu bütün dünya halklarının ortak mirası, birikimi, tarihidir. Otorite tanımayan bedevileriyle, konfederatif yaşam biçimlerini örgütleyen çobanlarıyla, hiçbir otoriteye boyun eğmeyen bağımsız dağ çiftçileriyle kadim Ortadoğu halkları hepimizin ortak değerleridir.

Krallara, Firavunlara, Karunlara karşı duran bütün peygamberler Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Şii, Alevi, Sünni, Türk, Kürt, Arap hepimizin ortak değerleridir.

Bu değerlerimizi yeniden örgütlemenin tam da zamanı. Özgürlük özden gelir, modern kapitalist tahayyüllerden değil... Allah'ın bizleri çağırdığı yerde buluşmamız gerekiyor. Halkların kardeşliği Allah'ın çağırısına uymaktan geçer:

"Allah Dârü's- Selâm'a (Barış yurdu) çağırıyor. Allah kimi layık görürse onu doğruluk ve dürüstlük yolunda yürütür." (Yunus; 10/25)

Ortadoğu'da Yeni Bir Modele Doğru: Üçüncü Çizgi ile Rojava Demokratik Özerklik Modeli

Seyit Evran

Ortadoğu'da başlayan ayaklanmalar, kimileri için halkların mevcut rejimlere karşı ayaklanması biçiminde okunurken kimileri tarafından Arap Baharı olarak yorumlandı. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan ise yaşanan gelişmeleri, baş gösteren ayaklanmaları Kürtlerin ve diğer halkların baharı olarak adlandırdı.

Rojava devrimi, kaos ve krizli bir ortamda gerçekleşti. Ancak temelleri 2 Temmuz 1979 tarihinde Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın özellikle geri bırakılmış küçük bir Rojava kenti olan Kobani'ye adım atmasıyla başlamıştı

Tunus'ta başladı. İktidarlar aşağı edildi ama yerine yeni bir şey konmadığı için hala kriz devam ediyor. Ardından Mısır'da başladı ve hala büyük bir kriz ile devam ediyor. Libya bir başka durak oldu bu süreç içinde ve kriz, kaos bitmek bilmiyor. En son Suriye'ye yansıdı hala bütün şiddetiyle kriz ve kaoslu ortam devam ediyor.

Kaoslu ve Krizli Ortamdaki Rojava Devrimi ve Demokratik Özerklik uygulaması

Rojava devrimi, kaos ve krizli bir ortamda gerçekleşti. Ancak temelleri 2 Temmuz 1979 tarihinde Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın özellikle geri bırakılmış küçük bir Rojava kenti olan Kobani'ye adım atmasıyla başlamıştı.

Suriye'de savaş başını aldı gitti. Bir iç savaşa dönüştü. Yüzbinlerce insan yaşamını yitirdi. Bir o kadarı yaralandı. Milyonlarcası yerinden, yurdundan oldu. Evlerinden barklarından oldular. Ama Rojava bu durumdan görece daha az etkilendi. Çünkü temelleri sağlam atılan devrimlerini gerçekleştirdi.

Kürtler ve Rojava'da yaşayan halklar daha önce Baas rejimin ağır koşullar altında yaşamalarına rağmen Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın Özgürlükçü, demokrat, eşitlikçi çizgisi doğrultusunda gerçekleştirdikleri örgütlenme ve kurumlaşmalarıyla devrimi gerçekleştirdiler.

Kürtler ve Rojava'da yaşayan halklar üçüncü çizgiyi yani ne Rejimin baskıcı, inkârcı, yok sayan çizgisinden nede kendilerine rejime karşıt özgürlükçü olduklarını iddia eden özünde mezhepçi, iktidarcı olmaktan hiçbir şey ifade etmeyen muhalefetten yana tavır koydular. Kendi eşitlikçi, demokratik ve özgürlükçü çizgilerini esas alarak Demokratik, özgür ve halkların, renklerin, kültürlerin, cinslerin bir arada barış içinde yaşayacakları bir Suriye'yi hedefleyen çizgileriyle, üçüncü çizgileriyle devrimi gerçekleştirdiler.

O yüzden Suriye'deki şiddet giderek daha vahşi bir hal almasına rağmen Rojava bundan uzak kaldı. Suriye'nin diğer kent ve bölgelerinde alt yapı %60-70 oranında tahrip olurken Rojava'da sağlam kaldı. Yine her gün binlerce insan ölürken Rojava'da insan yaşamı korundu. Şiddetin vahşi bir şekilde dur durak bilmeden devam ettiği Suriye'nin diğer kent, kasaba ve bölgelerinden insanlar yaşam güvencesinin olduğu Rojava'nın Afrin, Kobani, Kamışlo ve Cezire alanına göç etti. Savaş ve yıkımdan göç ederek Rojava kent, köy, kasaba ve bölgelerine gelen on binlerce Arap, Süryani, Asuri, Ermeni halklarından insanlar şimdi bu kentlerde güvenlik ve barış içinde yaşıyorlar. Hama, Humus, Rakka, Halep, Şam¸ İdlip ve diğer birçok kent ve kasabadan göç ederek Rojava kentlerine gelen yüz binlerce insanla Rojava'nın nüfusu üçe katlanmış durumda.

"Kürtler Kurup Koruyor, Biz ise Yıkıyoruz"

Rojava kentlerindeki istikrar ve inşa edilen toplumsal gerçekliği Suriyeli bazı muhalifler de istemeyerek de olsa itiraf ediyorlar. Geçen sene Serêkani' deki saldırılardan sonra Suriye Muhalefeti Devrimci Güçler birliği ile Koalisyonundan bir heyet Serêkaniyê görüşmeleri için gelmişti. Tev-Dem ve Kürt Yüksek Konseyi Yetkilileri ile görüşen heyette yer alan Mişel Kilo ve heyette yer alan diğer bazı kişiler onca şiddetli saldırılara maruz kalmasına rağmen Serêkaniyê 'deki yaşamı gördüğünde 'aslında devrimi Kürtler yaptı. Biz değil, çünkü Kürtler devrimi gerçekleştirdiği yerlerde yaşamı inşa ediyorlar, bizimkiler ise girdikleri yerlerde yıkıma neden oluyorlar' diyerek Rojava devriminin inşa edici gücünü dile getirmişti. Benzer sözleri ÖSO Askeri Konsey Başkanı Tuğgeneral Mustafa Şêx de memleketi olan Atme' de gerçekleştirdikleri bir toplantıda 'Kürtler devrime katılmadı' değerlendirmesi yapan bir yöneticiye verdiği cevapta şunları söylüyordu, "Gittim bazı Kürt bölgelerini gezme ve görme imkânım oldu. Örneğin Afrin ve çevresini gördüm. Şimdi bu sözleri söyleyen siz gidip bakın oradaki yaşam ve inşa edilen toplumu görün. O zaman görürsünüz ki devrimi asıl Kürtler yaptı, biz değil" diyerek Rojava'da devrimle inşa edilen yaşam, korunan kent ve köyler, tüm zorluklarına rağmen akan hayatı ifade ediyordu. Suriye muhalefetinin önde gelen bu isimlerinin bu itirafları Rojava devriminin özü ve gerçekleşme boyutunu gösteriyor.

Köy, Kent, Bölge Halk Meclisleri

Rojava devrimi devrimden önce temelleri atılan ve her yerde yapılandırılmasa da komünler üzerine kurulan meclisler örgütlemesiyle gerçekleşti. Halk Meclisleri -ki bunların içinde Köy, kasaba, kent meclislerinden tutalım bölge ve Rojava daimi meclisine kadar ki meclisler var- ile örgütlendirilen halk Suriye'de kriz başladıktan altı ay sonra Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın Rojava girişte adım attığı Kobanî kentinden rejim güçlerini çıkararak yönetimi ellerine almaya başladılar. Peşi sıra Afrîn, Dêrik, Girkê Legê, Amûdê, DÎrbêsiyê ardından Tirbêspî ve ÇÎl Axa'dan rejim güçlerini çıkardılar.

Ve Rejimi güçlerini çıkarmaya başladıkları yerden Demokratik Özerklik sistemlerini inşa etmeye başladılar. Rojava'da uygulanan Demokratik Özerklik sisteminde temel rolü, görevi meclisler üstlenmiş durumda. Meclisler bir nevi tüm yönetim görevleri ile hizmet çalışmalarını üstlenmiş durumda.

Meclis yönetimleri yılda bir ve yapılan kongrelerle seçiliyor. Meclisler altı ayda bir köy, kasaba, kent ve bölge meclisleri önce kendi aralarında, sonra bölge meclislerinin organize ettiği bir toplantıda bir araya gelerek faaliyetlerini değerlendiriyor. Yapılanlar ve yapılamayanlar sıralanıyor. Ve bir sonraki altı ayın planlaması yapılarak herkes görevlerinin başına dönüyor. Meclisler çalışmalarını oluşturduğu komiteler ve komisyonlarla yürütüyor.

Komiteler ise çalışmalarını kurdukları komisyonlar, oluşturduğu birlikler ile yürütüyor. Öğretmenler birliği, Çiftçiler birliği, Zeytinciler birliği, Zanaatkârlar Birliği v. b. gibi oluşturulan birlik ve komisyonlarla çalışmalar yürütülüyor. Komisyon ve birlikler birer kalıp gibi oluşturulmamış, hangi bölge, kent, köyde hangi birliğe ihtiyaç varsa ona göre oluşturulmuştur. Örneğin Cezîre alanında Zeytin yok dolayısıyla Zeytinciler Birliği gibi bir birlikte oluşturulmamış. Afrîn alanında enerji kaynakları yok, dolayısıyla enerji alanlarında çalışanlar birliği oluşturulmamış. Geliştirilen bu örgütlenmelerle toplumda örgütlenmeyen, çalışmalar içinde yer almayan hiç kimse kalmamış durumda.

Demokratik Halk Meclisleri ve Temel Görevleri:

Rojava Halk meclislerinin oluşumları son derece demokratiktir. Zira meclis yönetimleri %40 cins kotasına göre seçilerek belirleniyor. Bunun adının kadın kotası olmadığı tüm toplantı, tartışma ve değerlendirmelerde dile getiriliyor. Rojava'da inşa edilen Demokratik Özerklik sisteminde kadın sadece üretim alanında yer almıyor. Üretim alanıyla birlikte en az erkek kadar yönetim, karar aşamalarında da yer alıyor. O yüzden de Rojava devriminin her alanında en öndeki yeri alıyor. Yürüyüşlerde, mitinglerde, protestolarda en ön saflarda yerini alıyor.

Meclislerin görevlerinin sadece yönetmek, idare etmek olmadığını Rojava Halk meclislerinin yaptıkları çalışmalarda görmek mümkün. Yönetmek ve İdare etmenin yanı sıra bir nevi siyaset akademileri görevini gören Meclis eğitimlerinin kesintiye uğramadan devam ettirilmesidir. Meclis başkanları, yönetim üyeleri pratik çalışmalarda herkesten önce kollarını sıvayarak işe başlıyor. Saldırılar döneminde cepheye gitmek için ilk silahı kuşananlar oluyor. Buna en iyi örnek ise şu an Afrîn ve çevresinde yürütülen hizmet çalışmalarıdır.

Ve Temel İnşa Gücü Kadın Meclisleri, Kadın Evleri

Batı Kürdistan Genel Halk Meclislerinin yanı sıra Demokratik Özerklik sisteminin temel inşa gücü olarak kurulan diğer önemli bir meclis de Kadın meclisleridir. Kadın örgütleri sadece kadın meclisleriyle yetinmemiş. Toplum içinde yaşanan ağır sorunların üstesinden gelmek için Kadın Meclislerinin yanı sıra

Kadın evlerini açmış durumda. Kadın Meclisleri açılan Kadın Akademilerindeki eğitimlerle yöneticilerini, üyelerini, yine toplumsal hizmet alanında, savunma alanında görev yapan kadınların eğitimlerini örgütlüyor. Yine meclis olarak hayatın her alanında kadın temsilcisi olarak yer alıyor. Siyasi, ekonomik, kültürel tüm alanlarda kadını temsil ediyor.

Rojava'nın her yerinde açılan kadın evleri ise daha çok toplum içinde yaşanan kadın sorunlarına eğiliyor. Kimsesiz, eşlerinden, kardeşlerinden, babalarından, ailelerinden baskı gören kadınlara sahip çıkıyor. Ancak bu klasik bir sahip çıkma değil. Sorunu yaşayan kadınla birlikte ailesi ziyaret edilerek sorun bir çözüme kavuşturuluyor. Böylelikle kadına artık baskı görmeyecek, ezilmeyecek bir ortamı hazırlıyor. Ancak kadına yönelik baskısını sürdüren ailelerden kadın ya da kızları alınarak kadın evinde bir süre tutulup eğitiliyor. Bu süre içinde aile ile sık ilişkiler içine girilerek toplumsal bilinç kazandırılmaya çalışılıyor.

Kadın meclis ve evleri sistemin temel inşa gücü olarak bir rol üstlenmiş durumda. Ancak bu konuda ciddi zihniyet sorunları yaşanmaktı. Rejimin etkileri hala çok ciddi bir biçimde genel toplumsal yapı içinde kendisi gösteriyor. Kadın meclisleri akademiler yoluyla bu zihniyeti aşmak için kadından başlayarak yeni sistemi topluma mal etmeye çalışıyorlar.

Arap-Kürt Kardeşlik Meclisi

Tabii bölge, saha ve alanlara göre kurulan meclisler değişebiliyor. Rojava Demokratik Özerklik Sistemi içinde yaşayan halklarla Kürtler arası var olan ancak yanlış temeller üzerine kurulan ilişkilerin düzeltilmesi, kardeşliğin tarihsel köklerine yeniden kavuşturulması için de çalışmalar var. Örneğin Dêrik, Qamişlo, Dirbêsiyê, Serêkanîyê , Kobanî ve Afrîn alanlarında yayın bir şekilde yaşayan Asuri, Ermeni, Süryani, Çeçen ve Arap halklarıyla kurulan kardeşlik meclisleri halklar arasındaki bağları geliştirip sistem içinde olması gereken yerlerine kavuşturuluyorlar. Kardeşlik meclisleri de tıpkı kadın meclisleri kadar sistemin temel inşa gücü olarak rol oynuyor. Zira Demokratik özerlik sistemi halkların, kültürlerin, cinslerin, azınlıkların, toplulukların bir arada barış içinde kardeşçe yaşaması sistemidir. Bu meclislerle bu halklara bu zihniyete kazandırılmaya çalışılıyor. Bu konuda şu ana kadar önemli bazı gelişmelerde sağlanmış durumda.

Savaşın Getirdiği Göç Karşısında Meclislerin Verdiği Sınav

Suriye'de başlayan ve giderek iç savaşa dönüşen vahşi yöntemlerle sürdürülen savaş beraberinde büyük bir göç getirdi. Bu göç şimdi uluslararası kuruluşlar tarafından da telaffuz ediliyor. Ve yaklaşık 2 milyon insanın yerinden yurdundan, topraklarından olduğu, komşu ülkelerde çadır kentlerde yaşadıkları biçiminde yansıtılıyor. Ancak bu savaşın bir de iç göçü var. Bu iç göçün %80'nine yakını ise Rojava kent, kasaba ve köylerine olmuş durumda. Deraa'dan tutalım Şam, Hama, Humus, İdlip, Halep, Rakka' ya kadarki kentler ve onlara bağlı köy ve kasabalardan insanlar daha güvenlikli buldukları Rojava kentlerinden Dêrik, Tirbêspiyê, Qamişlo, Dirbêsiyê, Amûdê, Kobanî ve Afrîn kent ve kasabalarına göç ettiler. Kent, köy, kasa nüfusları iki katına katlandı. Ancak göç edip gelen bu insanların hiç biri dışarıda kalmadı. Suriye'ye komşu ülkeler gibi bu insanların yerleştirilmesi için çadır kentler de kurulmadı. Zaten Rojava'nın böyle bir imkânı da yok. Bu konuda uluslararası insani kuruluşların verdiği herhangi bir destek te yok. Halk meclisleri ve toplumsal örgütlenmeler göç ederek bölgelerine gelen bu insanları bazı yerlerde bir eve dört aile olmak şekilde dahi olsa yerleştirdiler. Yine ev bulunamayan yerlerde göçmenler için açılan okullara yerleştirdiler. Yerleştirilen bu göçmenlerin temel yaşam ihtiyaçlarını karşılama görevlerini üstlendiler. Örneğin Mart ayında rejim güçleri ile birlikte çete gruplarının saldırılarına maruz kalan Halep'teki Kürt mahalleri Şeyh Maksut ve Eşrefiye' den yaklaşık beş yüz bin civarında insan göç ederek ağırlıklı olarak Afrîn, Kobanî ve Qamişlo' ya yerleşti. Göç edenler arasında daha önce Halep'te Türkmen ve Arapların ağırlıkta yaşadıkları Bostanbaşi, Haydariye gibi mahallelerden Eşrefiye ve Şeyh Maksud'a göç eden Türkmen ve Araplar da vardı. Ancak Rojava halkı ve örgütleri bu insanlar arasına hiçbir fark koymadan hiçbir uluslararası kuruluştan herhangi bir yardım almadan göç edenleri yerleştirdi, bağırlarına bastı. Ve hala onlara bakmaya devam ediyor.

Rojava'da toplumsallığın temelleri son derece güçlü olduğu için insani ve ahlaki görevlerine aksatmadan yapıyorlar. Bu da doğal toplumun komünal özelliklerinden ileri geliyor. Bunun en iyi örneklerinden biri nüfusu şu an 1 milyonu aşmış durumda olan Afrin' de herhangi bir otelin olmaması gösteriyor. Bir yanıyla bir metropolü andıran Afrîn' de otelin olmaması toplumsal ilişkilerin temellerinin güçlü olmasından ileri geliyor. Kürt, Arap, Türkmen, Asuri hiç fark etmez kentlerine misafir olarak gelen biri dışarıda kalmaz. Birileri tarafından eve götürülüp misafir edilir.

İşte Rojava'da şimdi inşa edilen demokratik özerlik sistemi Kürt toplumsal gerçekliğinde var olan ve hala yitirilmemiş olan bu komünal değerler üzerine gelişiyor.

Yol Yapımı, Kent, Kasaba Ve Nahiye Temizliğinde Yer Alan Meclis Başkanları

Rojava demokratik inşa çalışmalarında şu an en

etkili olan kurum Toplumsal Alan merkezidir. Kentlerin, kasabaların, köylerin hizmet çalışmalarının tamamına yakını bu merkeze bağlı komite, komisyonlar tarafından yürütülmektedir. Sadece hizmet çalışmaları değil bunun yanı sıra örgütlemelerde bu merkez tarafından yapılmakta. Belediye, Sağlık, Saziya Zimana Kurdi, Meyve Sebze Hali, Sanayi, Ticaret merkezleri çalışmaları, kent içindeki esnaf çalışmalarının tamamı bu merkez tarafından yürütülmekte.

Toplumsal Alan Merkezi çalışmalarının merkezinde de sağlık ve eğitim çalışmaları var.

Daha önce Baas Rejimi Sağlık alanında bölgeye ciddi hiçbir hizmet getirmemiş, Sağlık merkezlerini rejimin hâkim olduğu alanlarda oluşturmuştu. Bu yüzden yedi nahiyeye sahip ilçe pozisyonunda tuttuğu Qamişlo ve Afrîn gibi yerlerde dahi sağlık ocaklarının ötesinde herhangi bir sağlık merkezini kurmuş değildi. Demokratik özerklik sistemi inşasında ise Toplumsal Alan Merkezi tarafından öncelik verilen çalışmalarından biri bu oldu. Afrin' de kurduğu bir sağlık merkezi ile birçok çevre il, ilçelere de sağlık hizmetlerini sunuyor. Ayrıca köy, nahiye, kasabalarda oluşturduğu sağlık alt komiteleri aracılığıyla o alanlara sağlık hizmetlerini götürüyor.

Toplumsal alan hizmetlerinden hayati önemdeki diğer bir çalışma ise eğitim hizmet çalışmalarıdır. Suriye genelinde şu an Rejimin elinde olan alanlarda kısmi düzeyde eğitim hizmetleri veriliyor birde Rojava'da bu hizmet sürdürülüyor. Muhalif güçlerin elinde olan diğer alanlarda ise bu hizmet tamamen askıya alınmış durumda. Rojava'da eğitim çalışmaları ilkokuldan lise düzeyine kadar sürdürülüyor. Buna ek olarak da Afrîn' de şu an yaklaşık 500 öğrencinin okuduğu bir yüksekokulun açılmasıyla akademik çalışmalar başlatıldı. Yüksekokulun açılmasıyla aynı zamanda önümüzdeki dönemde düşünülen üniversite çalışmalarına bir giriş mahiyetinde de ele alınıyor.

Bu hizmet SZK Toplumsal Alan Merkezi çatısı altında çalışmalarını sürdüren SZK' nin örgütlenmesi ile veriliyor. SZK sadece bu eğitimlerle sınırlı çalışma yürütmüyor. Bunun yanı sıra aralıksız bir şekilde Rojava'nın köy, kasaba, kentlerinde açtığı dil eğitim merkezlerinde dil öğrenme çalışmalarını sürdürüyor. Bu da önümüzdeki dönemde eğitim faaliyetlerinin tamamen Kürtçeye geçişin alt yapı hazırlıkları olarak ele alınıyor. Meclis, komite ve komisyon çalışmaları kapsamında verilen hizmetler sadece örgütleme, örgütlenme, eğitim, sağlık hizmetleri değil. Bunun yanı sıra kentlerin temizliğinden yol yapımına kadarki pratik çalışmalarda yer alıyorlar. Bu da Demokratik Özerklik yönetim ve yöneticilerinin hangi özelliklere sahip olmasının gerektiğini gösteriyor. Örneğin, yaklaşık 15 gün önce gerçekleştirilen ve 700 kişinin katıldığı Afrîn Sahası altı aylık meclis toplantısında önemli tartışmalar yürütüldü. Bu tartışmaların temeline halka hizmeti ne kadar gerçekleştirdikleri ne kadar yapamadıkları alındı. Sonunda kent, köy, kasaba merkezlerinin temizliği, yine meyve sebze hali, sanayi bölgelerindeki hizmetler, sağlık ve eğitim konularında sundukları hizmetler ve eksik kalan yanlar ile tarım, zeytin alanındaki çalışmalar değerlendirildi.

Toplantının bitiminden sonra Suriye Baas rejimi tarafından hiçbir hizmetin getirilmediği yollardaki bozukluk ile kent su, elektrik konularında adım atılması gibi kararlar alında. Bu yüzden toplantıdan bir gün sonra başını meclis başkan ve yöneticilerin çektiği kent, köy, kasaba merkezlerinin temizlenmesine başlandı. Ardından bozuk yolların onarım çalışmaları başlatıldı. Bu çalışmaların başını da başkanları ve yöneticileri bilfiil başlatılan bu çalışmaların içinde yer aldılar. Afrîn Bölge Meclis başkanı Atuf Abdo'dan başlayın nahiye meclis başkanlarına kadar yine Belediye meclis üyeleri ile meclis başkanlığını yapanların hepsi bu çalışmalarda yer aldı.

Temel ve Hayati Kurumlardan Biri Olarak Savunma Kuvvetleri

Rojava Halk Savunma kuvvetleri iç savunma kuvvetleri ile dış savunma kuvvetleri olarak iki bölümden oluşuyor. İç savunma kuvvetleri Asayiş güçleri olarak adlandırılıyor. Toplumun huzurunu sağlamakla görevlidir. Toplumdaki ahlaki sorunlardan tutalım, hırsızlık, cinayet işleme gibi sorunların önüne geçiyor. Dış savunma kuvvetleri olarak ise Halk Savunma Birlikleridir. Halk Savunma Birlikleri kendi içinde Kadın Savunma Birlikleri olarak da bir örgütlülüğe kavuşmuş durumda. Savunma güçleri bir ordu örgütlenmesi değildir. Tamamen bir milis kuvvet örgütlenmesi gibidir. Zira bu güçler içinde yer alan insanlar arasında 70 yaşından 18 yaşına kadar kişiler yer alıyor. Rojava'ya yönelik saldırılarda yaşamını yitiren çoluk çocuk sahibi kadın, erkek yaşamını yitirenler bu kuvvetlerin nasıl bir halk kuvveti olduğunu göstermeye yetiyor. Savunma kuvvetleri sadece bunlardan oluşmuyor. Saldırı zamanında halkın tamamı silahlanarak saldırının alanda direnmeye gidiyor. Kadınlar, gençler, yaşlılar ellerinde otomatik silahlar, av tüfekleri alarak direniş cephesinde direnmeye gitmek için meclislerin önünde toplanmaya başlıyorlar saldırı dönemlerinde.

Baas Rejiminin Uygulamaları Sonucu Yaşanan Sorun ve Sıkıntılar

Teorik ve pratik uygulamalar boyutuyla şu ana kadar Rojava'da önemli bir deneyim yaşanmış du-

rumda. O yüzden bölge tüm saldırılara rağmen hala güvenlikli ve insanlar yaşamlarını örgütleyebiliyorlar. Güvenlik içinde evlerinde, yurtlarında kendilerine sığınan insanlarla birlikte yaşayabiliyorlar.

Ancak hala ciddi sorunlar da yaşanıyor. Zira 50 yıllık bir rejimin yarattığı zihniyetin ciddi etkileri var. Çete gruplarının bölgeye uyguladıkları ekonomik ambargoların etkili olmasının bir nedeni de geçmiş alışkanlıklar ve yaratılan zihniyetle bağlantılıdır.

Baas Rejimi daha önce Kürdistan'a yatırım yapması yasalarla engellenmişti. Örneğin Afrîn, Qamişlo ya da diğer herhangi bir alanda bir dükkânın dahi açılması için ruhsat verilmiyordu. Bir dükkânın açılmasına izin verilmeyen tarzda izlenen politikalar Kürdistan'dan Şam, Halep gibi alanlara yüzbinlerce insanın göç etmesinin önünü açtı. Bu göçlerle Halep'te yaklaşık 500 bin kişilik Kürt nüfusunun oluşmasına neden olmuştu. Göçertilen kitle sadece emeği üzerindeki bir yaşama alıştırıldı. O yüzden zengin verimli topraklara sahip olmalarına rağmen kendi topraklarından geçinme kültüründen uzaklaştırıldı. O yüzden bölgeye tamamen dışa dayalı bir yaşam alışkanlığı gelişti. Örneğin şu an köylerde hayvan besleme, bostan ekme gibi bir kültür yoktu. Daha doğrusu ortadan kaldırılmıştı. O yüzden köyde yaşayanlar kent merkezlerinden sebze, süt, yoğurt gibi ihtiyaçlarını karşılıyor. Bu da aslında kapitalist ekonomik alışkanlıkların hala aşılmadığını gösteriyor. Rojava demokratik özerklik yönetimi son dönemlerde ekonomiyi geliştirme, canlandırma ve komünal ekonomik modelin geliştirilmesi için yaptıkları çalışmalarla da bu anlayış ve alışkanlıklar giderilmeye çalışılıyor. Yine bu yönlü aydınlatma, bilinçlendirme faaliyetleri kısa süreli eğitimlerle devam ettiriliyor.

Uygulanan Model Çizgiler Arası Mücadelenin Olduğunu Kanıtladı

Rojava'da uygulanan demokratik özerklik modeli kapsamında yürütülen çalışmalar daha şimdiden tüm bölgede etkisini göstermeye başladı. Bu yüzden modelin oturmaması, gelişmemesi için uluslararası güçlerin örgütlemeleri sonucu olan çete gruplarının saldırıları devam ediyor. Bu saldırılar bir kez daha Rojava'da uygulanan halkçı, özgürlükçü, kardeşliğe dayanan model olduğunu kanıtlarken, buna karşı rejim, sistem ve iktidarları zayıflayanların büyük bir korku içine girdiklerini gösteriyor.

Sonuç olarak, saldırılar aynı zamanda Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın ideolojik, felsefi çizgisi doğrultusunda geliştirdiği halklara, kültürlere, topluluk ve toplumlara, cinslere özgürlük getirecek olan Demokratik Modernite çizgisinin yaşamsallaşabileceğini gösteriyor. Zira Rojava modeli bunu ispatladı. Örgütlendirilen, planlanan ve izlenen uluslararası politikalarla devam ettirilen çete saldırılarının da kapitalist modernite çizgisinin kendini sürdürmek için içine girdiği bir çaba olduğunu da görmek mümkündür.

Demokratik Özerklikte Gençlik ve İnşa

Zerdeşt Munzur

Sistemler kendilerini yeniden inşa ederken, çelişki-çatışma durumunu yaşarlar. Bazen bu durum gerilime de neden olur. Binlerce yıllık akıntının bile önü alınabilir, bir bedenin damarlarındaki kan durabilir ve ruh bedenden çıkabilir. Tarihin yönü her zaman "ileri" akmıyor. Tersi de geçerlidir. Yaşanan 21.yy olayları biraz da bunun dersleriyle doludur. Büyük sınıf kavgaları, alt-üst oluşlar,büyük devinimler ve kargaşa dönemi…. Sonrasında ise güneşli aydınlıklar gelmedi. Ve belki daha korkuncu, sadece katliamlar anlamına gelmiyordu bu yüzyıl, yürek ve beyinlere umutsuzluk da ekiliyordu. Ters giden bir şeyler vardı. Fakat neydi?

Sorunun temelinde aynı yolda yürüyüp de farklı sonucu alma beklentisi vardır. Ne kadar da yürünülse o yolun varacağı yer, aynı köy ve kasabalar olacaktır. O nedenle bilinen yol ve yöntemlerde değişiklik olması gerekir

"Sorgulanmayan hayat yaşanmaya değmez" der, Sokrates. Hatalar, kayıplar büyük de olsa, elbette yaşanmaya değer başka bir dünya vardı. Cılız da olsa yıkıntılar arasında kalan bedenler haykırıyordu. Tarihin bütün resmi kitaplarını yakın! Yalan söylüyor. "Yanlış hayat doğru yaşanmaz" çünkü …. Elbette dehşet verici katliamlar, yanmalar, yakılmalar ardından öylesine söylenmiş sözler değil bunlar. Tanrı öldü derken, Nietzsche'de bir gerçek dile geliyordu. O adeta yaşadığı çağın peygamberi gibidir. Ona göre tanrı ölürken, toplum ve doğa da ölüyordu aynı zamanda. Yani tüm yarattıklarıyla birlikte insan da yok oluyordu. Kutsal kitapta şöyle bir hüküm vardır; "Allah der ki ben bir sır idim, bilinmek için evreni yarattım." Peki, anlamak, anlaşılır kılınmak istenen şey nedir burada? Daha da önemlisi bu sır kim tarafından bilinecek ya da anlaşılacak?

Gerçek bütündür diyen Hegel'in felsefesinde evrenselliğe ulaşmak mutlak tine, tanrıya ulaşmak anlamına da gelir. Bilinen dünyada en gelişmiş, mükemmel varlık (en azından şu an bilebildiğimiz kadarıyla) insan olduğuna göre, gerçeği görecek olan da insan olacaktır.

Hegel'de mutlak tin ile evren, kendine bilinçli olarak dönmüştür. Bilinmek istenen evren fiziki, biyolojik, toplumsal aşamalardan geçerek bilincin en yetkin hali olan felsefi bilinçle yani mutlak tinle kendini bilinmiş kılarak anlam gücüne erişmiş sayacaktır. Hegel'de, "anlam", toplumsal insanın tanrısallaşmasıdır. Fakat Hegel'in bu 'anlamı' devlette görmesi büyük yanılgıdır. Devleti kutsallaştırması, sonraki ideolojileri de etkilemiş ve bu ideolojilerin adeta devlete tapınmalarına neden olmuştur. Böylece gerçeği görmesi gereken, canlıların en gelişkin varlığı olan insan, hiçbir canlının yapamayacağı kadar devlet eliyle, birçok katliama neden olmuştur. Kendisi de dâhil tüm doğayı yok olmanın eşiğine getirmiştir. Hegel'in Napolyon'u tanrılaştırması, ulus devletçi fethe, talana, sömürüye felsefi bir meşruiyet kazandırmıştır. Bu nedenle de 21.yy'a girerken kıyımdan geçilmeyen halk, işgal edilmeyen toprak kalmamış gibidir. Ermeniler, Rumlar, Süryaniler, Keldaniler, Asurlar, Gürciler…. Hemen hepsi katledildi, mallarına el konuldu. Halen Ortadoğu'da yürütülmek istenen siyaset bu çerçevededir.

Tüm samimi fikirlerine rağmen başta Marx, Lenin gibi sosyalist ustalar da dahil, devrimcilerin devlet aracına sarılmaları, onları hata yapmaktan alıkoymamıştır. Çokça söylenildiği gibi cehenneme

giden yol iyi niyet taşlarıyla döşelidir….

Sorunun temelinde aynı yolda yürüyüp de farklı sonucu alma beklentisi vardır. Ne kadar da yürünülse o yolun varacağı yer, aynı köy ve kasabalar olacaktır. O nedenle bilinen yol ve yöntemlerde değişiklik olması gerekir.

Kürt Halk Önderi yöntemi,' amaç ve hakikate götüren yol' olarak değerlendiriyor. Yöntem olarak ortaya çıkan hususlar neler peki?. Örneğin, mitoloji, din, felsefe, bilim, tarihsel materyalizm, diyalektik, tümdengelim, tümevarım vs…. Birer yöntem midirler?

Yöntem ve hakikat arasında ne gibi bir bağlantı olabilir, yol kavramıyla ilişkileri nelerdir? Şüphesiz sorular çoğaltılabilir. Mesela; doğuda bunlar çok sık kullanılabilir diyor, KCK Yürütme Konseyi Üyesi A.Haydar Kaytan ve ekliyor: "Örneğin tarikat yol anlamına gelir bir tür yöntemdir. Tao da yol anlamına gelir. Hakikati arama yolu olarak kullanır. Alevilikte yol çok önemlidir. Hakikate götüren olgudur. Bir gerçeğe ulaşmak için öncelikle yola girmeniz gerekir. Yol olmadan yürüyüşte olmaz. Bu açıdan da önceden yürünecek yolu netleştirmemiz gerekir. Hakikat ile sizin aranızda kurulan bağ ona ulaşma biçimi bir yürüyüş halidir. Bu açıdan da hakikatle buluşma öncelikle bir yola girmedir…."

Bugün kapitalizm, sadece sıvası dökülen bir bina gibi değildir, aynı zamanda temellerinden de sarsılmaktadır

Bugün girdiğimiz yol bizi özgürlükleştirebilmeli . Yoksa kölelik getiriyorsa baskı, boyunduruk altında tutturuyorsa ve her gün toplumsal gerçekliğimiz lime lime yapılıp talan edilirken buna sessiz kalıyorsak yoldan çıkmışız demektir. İnsanlık, milyonlarca yıldır bu yol yürüyüşünde yarattıklarıyla derin bir birikime sahiptir. Bu debisi sürekli yükselerek artan bir nehir akışına benzemektedir. Demokratik modernite birikimleri olarak da adlandırabileceğimiz bu nehir, her geçen gün insanlığın yaşam hücrelerine can verirken aynı zamanda da kapitalist modernite karşısında direnmektedir.

Bugün kapitalist modernite, elindeki tüm manipülasyon araçlarıyla kendisini, sanki yaşanılması gereken tek sistemmiş gibi göstermede oldukça başarılı gibi görünüyor. Bunu yaparken tarihsel gelişim seyrini ezelden ebede giden düz bir çizgi gibi ele almaktadır. Ve böylece de mevcut durumu değiştirilemez bir kader gibi sunmaktadır. Daha da ötesi, kendinden sonrasını ise tarihin sonu ilan etmektedir. Sayın Öcalan, kapitalist uygarlık (maskesiz tanrılar ve çıplak krallar çağı) adlı ikinci kitabında kapitalizm için şu değerlendirmeyi yapmaktadır: 'Kendini maddi uygarlık (Bernand Braudel'in doğru, haklı yorumu) olarak tarihleştiren kapitalist uygarlık sistemine ekonomik sistem de diyebiliriz. Daha önceki tüm uygarlık sistemlerine 'metafizik sistemler' demek pek sakınca ifade etmediği gibi, kapitalizme 'materyalist sistem' demek de aydınlatıcı olabilir.'

Kapitalizmde zihniyet, aşırı bir şekilde nesnelliğe dayanır. Burjuvazi buna destek olarak bilimi gösterirken aynı zamanda bilimi madde içine hapsolmuş yasalar,'tanrı kanunları' gibi de sunar. Doğal olarak bu bilimci bakış açısıyla kapitalizm, çağdaş putçuluktan öteye bir anlam ifade etmez. Nesne, özne ile anlamlı bir bütünsellik içinde olduğunda ancak bir anlam ifade edebilir. Nasıl ki itim çekimden, madde enerjiden, dalga parçacıktan, mekân zamandan, varlık yokluktan ayrı düşünülemiyorsa nesne de özneden ayrı düşünülemez. Ya da geniş anlamıyla analitik zeka duygusal zekadan kopuk olmamalıdır.

Bugün kapitalizm, sadece sıvası dökülen bir bina gibi değildir, aynı zamanda temellerinden de sarsılmaktadır. Bunun içindir ki geniş halk yığınlarında sisteme karşı olan güven azalmaktadır. O nedenle çeşitli tepkiler farklı kesimler tarafından daha çok dile getirilmektedir. Farklılığın zenginlik olduğu bilinci bir kez daha yüksek sesle haykırılmaktadır. 68'in esintisi daha henüz gitmemişken; halkların yeni bir umut rüzgarı ile tarihin yazımında etkin rol üslenme çabası içine girmesi oldukça anlamlıdır. Bu temelde dünyanın bir çok yerinde olduğu gibi bölgemiz ve ülkemizde de oluşturulan halk meclisleri, kooperatifler, akademiler, savunma birlikleri… Yalnızca bir gerçeği açıklamaktadır. Devletsiz, iktidarsız; halkın özgücüne dayanan bir sistem inşa etmek mümkün! Alternatif bir yaşam mümkün!

Son iki yüz yıl içinde biri 1848 diğeri ise 1968'de olmak üzere iki dünya devrimi gerçekleşti. Bugün farklı çevreler 14 Temmuz 1789'u ya da 7 kasım 1917'yi kutluyor. 1848 ya da 1968, neredeyse akla bile getirilmiyor. Ancak bu tarihlerin, en az o iki tarih kadar belki daha fazla dikkat çeken yanları olduğunu iddia ederken bir noktada haklıdır I.Wallerstein. 68 rüzgarının anlık esen bir rüzgar olmadığını bugün artık daha net görebiliyoruz. Modernizme tepkili ekolojik hareketlerden tutalım, cinsiyet özgürlükçü hareketlere, otonom hareketlerden devlet dışı örgütlenmelere kadar sosyal, siyasal, kültürel alanda bir çok örgüt oluştu ve kurumsallaştı.

Kürt Halk Önderi sayın Öcalan bu dönemin sür-

dürücülerinden biri olarak şunu dile getirir. "1968 devrimi esas olarak manevi kültür alanında ideolojik devrim olarak patlak verdi. Modern kültüre onun tüm liberal, sağ, sol türevlerine başkaldırıyordu. Bu anlamıyla önemli bir devrimdi. En az Fransız ve Rus politik devrimleri kadar rol oynayan ideolojik bir devrimdi. Modernitenin ideolojik hegemonyası inşa edildiğinden beri ilk defa kırılmaya uğramıştı. Yüzlerce yıldan beri homojen toplum adına tutsaklaştırılan, asimile edilen hatta soykırıma uğratılan kültürel, cinsel, etnik, dini ve yerel birçok toplumsal unsur kimlik savaşına kalkıştı. Gençliğin önderlik etmesi ayrıca anlamlıydı."

68 gençliği Paris sokaklarında, Filistin'de, Vietnam'da, Venezüella'da direnirken, sistem büyük bir korkuyu yaşıyordu. Türkiye için de geçerliydi bu durum. Kapitalizme karşı direk, açıktan bir tavır alma durumu vardı. Sinan Cemgiller dağların yolunu tuttuklarında halk yeni görmüştü gerillayı. Ve bedenler işkencede parçalanırken, ser verip sır vermemenin ne anlama geldiği İbrahimler'de dillenmişti. Maltepe'de cezaevinden kaçıp, Denizlerin idamını önlemek için 3 İngiliz'i yanlarına alan Mahirlerin şahsında kahramanlık, cesaret ve fedakarlık bir kez daha halkların gündemine girmişti. Onların şahsında sanki "ferman padişahın dağlar bizimdir" diyen Dadaloğlu, Denizlerin şahsında Anadolu-Mezopotamya halklarına yeniden haykırıyordu.

68'de, eşitlik ve özgürlüğe adanmış ve sisteme müthiş öfkeli bir kuşak vardı. Sistem onları pasifize etmek için elinden gelen her şeyi yaptı bazen korkutarak, bazen öldürerek çoğu zaman gerçeklikten kopararak liberalizm içinde eritmek istedi. Bu konuda, Sayın Öcalan şöyle demektedir: "Gençlik sistemlerin başına en başta bela olan kesimdir… Gençliği kontrole alan düzenin kendini en güçlü hisseden düzen sayması boşuna değildir. Daha sonraki devletçi toplum sistemlerinin tümü gençliğe benzer bir uygulamayı dayatacaklardır. Zihni böyle yıkanan gençlik her işe koşturulabilir. Savaş dahil en zor işi meslek edinebilir. En önde tüm zor işlere sürülür."

Günümüz gençliği için yüksek hayaller, ancak toplumsal sistem krizinden nasıl çıkılacağına ilişkin olarak anlam taşıyabilir. Devletin içine girmiş olduğu yapısal krizde gençliğin tutumu belirleyici olacaktır. Yaşanılan süreç bir kaos aralığıdır ve bu yaratıcı 'aralıktan' neyin çıkacağını yaşam güçlerinin yeni anlam ve yapılanma çabaları belirleyecektir. Kürt halkı en uygun sistem olarak kendine demokratik konfederalizmi seçti. Bu sadece Kürtler için değil aynı zamanda diğer bölge halklarına da özgürlük getirecektir. Devlet ve demokrasi güçleri savaşarak, birbirlerini değiştirip dönüştürerek ve bazı alanlarda birbirlerini de tanıyarak bu mücadeleyi sürdüreceklerdir. Üzerinde yaşanılan coğrafya, karşılıklı farklılıklar gözetilerek etkin bir mücadele alanına dönüşecektir.

Zaten farklılığın olmadığı yerde özerklik ilişkisinin de olması mümkün değildir. Farklılığın olmadığı yerde aynılık vardır. Aynı olanın ise birbirinden özerk olmak gibi bir sorunu yoktur. Bu farklılıklar ulusal olabileceği gibi, dinsel veya cinse dayalı farklılıklar olabilir. Farklı uluslar, dinsel yapılar veya cinsler birbirlerine göre özerk örgütlenmek isteyebilirler.

Ahlaki politik toplum inşasında demokratik özerklik hayatidir. Verilen mücadele anlamlı ve destansı olmazsa şayet; devlet önü alınamaz bir canavar gibi yok eder yaşamı. Yeni toplumsal inşada gençliğin rolü tartışılmazdır. Gençlik, her ne kadar sistem içinde büyüse ve onun kültürünü almış olsa da, iktidarcı ve devletçi sistem içinde hala yer almadığından, kendini ifade etmeyi ve kimliğini bulmayı en temel sorunu olarak gördüğü için otoriter, baskıcı ve bireyin kendisini ifade etmesini engelleyen antidemokratik sistemlere karşı doğal bir refleks içindedir. Özgürlüğe yürümek isteyen bir gençliği tutmak zordur. Akan bir enerji ve ruhtur. Anlam bilince çıkarıldığında enerjinin bilinç, bilincin özgürlük eylemi olduğu anlaşılacaktır.

Rojava Neden Devrimdir?

Zeynel Günaydın

Ortadoğu'nun tüm toplumsal sorunların kaynağı olan iktidarcı devletçi zihniyetle, mevcut olandan farklı bir sonuç ortaya çıkmayacağı açıktır. Kendini iktidarcı devletçi paradigmanın sınırlarından koparamayan, sorunların çözümünü iktidar olmakta arayan bir yaklaşımla ne dış müdahalelerin ne de bu müdahalelere karşı koyanların kalıcı çözümler üretmesi mümkün değildir. Bu yüzden her iki yaklaşım da, şu an yaşanan sorunları farklı tonlarda devam ettirmeyi esas almaktadır. Çünkü sorun üreten bir zihniyetle aynı sorunlara çözümler üretmek mümkün değildir. O halde çözüm neredof?

Çözüm, toplumun komünal ve demokratik özüne uygun olan bir yaşamı devlet dışı kalarak kendi kendine örgütlemedir

Çözüm, toplumun komünal ve demokratik özüne uygun olan bir yaşamı devlet dışı kalarak kendi kendine örgütlemesidir. Bunun için de 'Ne kadar az toplum o kadar çok devlet' formülü, yerini 'ne kadar az devlet o kadar çok toplum' formülüne bırakmak zorundadır. Çözüm bunda yatmaktadır. Çünkü halklar sorun yaratmaz, halklar birlikte yaşar, birbirini tamamlar. Halkların gerçek yaşamı, özgürlük bilincine göre yaşamak anlamına gelen ahlaklı yaşamdır.

Nasıl ki devlet sadece bir siyasi kurum değil ve aynı zamanda kendisini zihniyette, yaşamda kurumlaştırmışsa, Ortadoğu'da halkların sorunlarına çözüm üretmek de sadece yeni siyasi modellerle olmaz. Siyasal modellerin gerçekleştirici gücü de zihniyettir. Bu nedenle ardında iktidarcı-devletçi paradigmadan kopmuş, güçlü bir zihniyet örgüsü olmayan bir siyasi modelin herhangi bir toplumsal sorunu çözmesi mümkün değildir. Sorun, siyasal modelin despotik olup olmamasıyla da izah edilemeyecek kadar kapsamlı ve derindir. Ortadoğu'ya gerekli olan, iktidarı hedeflemeyen siyasi kalkışmanın yanında, yaşamda yeni değerleri, özü komün yaşamı olan ahlakı, özgürlük bilincini esas almadır. Sorunların aşılması, yeni yaşam değerleri yaratmak suretiyle yeni bir insan ve toplum inşasıyla mümkün olur.

Ortadoğu'nun tüm toplumları, halkları sorunludur. Sorun'dan kasıt, sadece kangrenleşmiş İsrail-Filistin, Kürt-Türk, Kürt-Arap, Kürt-Fars sorunu değildir. Bunun yanında her toplumun kendi içinde yaşadığı toplumsal sorunlar vardır. Bu iç sorunların varlığı, toplumların demokratik bir yaşam ve örgütlenme biçimine kavuşmamış olmaları, onları etraftaki halklarla da çelişir, çatışır halde tutmaktadır. Ortadoğu toplumlarının sorunları, iktidar-devlet olamadıklarından değil, bu toplumların iktidarcı-devletçi bir zihniyet tarafından maniple edilmiş olmalarından kaynaklanıyor. Halkın yaşamına, aile ilişkilerine, cinslerin konumlanmasına, çevre halklarla ilişkilenme tarzına kadar egemenlerce şekil verilmiştir. Milliyetçilik, mezhepçilik aldatmalarıyla halk, egemenlerin gerçek niyetlerinden, bolluk içindeki yaşamının halk aleyhindeki kaynağına dair bihaber kılınmaktadır. Bunu Kürt toplumu da dâhil tüm Ortadoğu toplumlarında farklı tonlarda da olsa görmekteyiz. Sorun iktidarcılığı deşifre edemeyen, ondan kopamayan, ona koşan ve halkların en büyük düşmanı olan iktidarcılık tarafından belirlenen, demokratik olmayan yaşam tarzıdır ve onun doğal sonucu olarak gelişen demokratik olmayan siyasettir. Halkın demokratik örgütlenmesinin devlete mah-

kûm olmaksızın halk tarafından gerçekleştirilememesidir. Tüm bu ortak yönlere rağmen Ortadoğu'da çözüme en yakın olan halk, toplumdaki demokratizasyonunu önemli oranda sağlamış, irade kazanmış, gün geçtikçe devlete alternatif halk örgütlenmesini kuran Kürt halkıdır.

Kürt halkı iktidara ve devlete koşmanın, onu hedeflemenin hatta devlet kurmanın, halkların sorunlarını çözmek bir yana tüm sorunların kaynağı olduğunu tarihten ve güncelden pek çok örnekle öğrenerek kendisini bundan kurtarmıştır. İktidarcılık, devletçilik halklara ait değildir. Çünkü halklar sömürgeci, gaspçı değildir. Halkların eğilimi her zaman barış içinde bir arada yaşamak olmuştur. Kaldı ki genel olarak devletlerin ya da özel olarak ulus-devlet tipinin, egemenlerin çıkarlarını örtbas etmek için halklarını uyutmada kullandıkları bir form olduğu da bilinmektedir. Zira devletin bulaştığı her toplum, kendi içinde yığınca toplumsal sorunu yaşamaktadır.

Kürt halkı bugün örgütlenmemiş tek bir birey kalmayacak kadar toplumdaki herkesin örgütlenmesini, yaşamını ilgilendiren konularda söz sahibi olmak, dahası belirleyen olmak için çalışmaktadır

Kürt halkı bugün örgütlenmemiş tek bir birey kalmayacak kadar toplumdaki herkesin örgütlenmesini, yaşamını ilgilendiren konularda söz sahibi olmak, dahası belirleyen olmak için çalışmaktadır. Birkaç yılda bir yapılan ve demokrasi oyunu anlamına gelen seçimlerle seçilen temsilcilerin, halkı temsil edemeyeceğini bilerek kendi demokrasilerini kendileri kurmaktadır. Her yönlü bir yaşam ortaklığı ve idari sistem anlamına gelen komünlerden tutalım, tüm kararları kendisinin aldığı meclislere kadar devlet dışı halk örgütlülüğünü kurmaktadır. Devletin sınırları içinde ama onun sisteminin dışında bir sistem oluşturarak demokratik modernite kuramını bedenleştirmekte ve görünür kılmaktadır. Gerektiği kadar sivil toplum örgütünü kurmakta, dayanışma yerleri oluşturmakta, sorumlu yurttaş yaratarak onların yaşama katılımlarını, komün-meclislerle gerçekleştirmektedir. Tüm kurumları inisiyatifli kılarken, tümünü de birbiri karşısında sorumlu ve birbirini bütünlemesi, tamamlaması gereken birimler olarak ele almaktadır. Halkın bu kendini idare ediş biçimine Demokratik Konfederalizm demektedir. 'Demokratik' sistemin özünü, değerini, niteliğini oluştururken, 'konfederal' bütünü oluşturan birimlerin birbiriyle ilişki diyalektiğini kurmaktadır.

Kürtlerin hem kendileri hem de tüm toplumlar için sorunlardan kurtulmanın formülü ve özü komünal olan yaşamın kurulması için esas aldıkları, bu toplumsal örgütlülüğü gerçeğe en yakın şekilde gerçekleştirdikleri yer Rojava'dır..

-Bu devrimi gerçekleştiren zihniyet, özgür bireyyurttaş ve demokratik komün yaşamına dayanır. Birey ve toplumu hiyerarşik devletçi sistemin yaptığı gibi, birbirine karşıt iki olgu olarak ele almamaktadır. Birey ve toplumu ana-çocuk denklemi çerçevesinde ele alarak, bunların bir bütün olduğunu özgürlüğün birlikte gerçekleştiğini değerlendirmektedir. Yaşamın hakikatinin de kom-komün kültürü olduğunu belirlemektedir. Atomlardan insana, topluma ve evrene kadar tüm oluşların kom-komün temelinde gerçekleştiğini bilerek, yaşanması gereken yaşamı, komünal demokratik yaşam olarak bellemektedir. Dayanışmayı, birlikte oluşumu, bir ve bütün olmayı, var oluşun özü olarak görerek yaşamı parçalamadan onu bir organizma gibi değerlendirmektedir. Özgür yaşamın varoluşun özüne uygun gerçekleşmesi halinde mümkün olacağını bilerek, yaşamı tüm alanlarında devlet dışı bir şekilde örgütleyerek inşa etmeye çalışmaktadır.

-İnsanlara her zaman bir çoban gerektiği yönündeki egemenlerce uydurulan yalanın yerine, tüm insanların varoluşsal olarak evrenin en yetkin bir gerçekleşmesi olduğunu belirtmektedir. İnsanların milyonlarca yıl kendi kendini yönettiğini, özyönetimin her oluşta var olduğunu, insanda da gerçek yaşamın ancak özyönetimle gerçekleşeceğini bilmektedir. Bu nedenle de egemenler tarafından toplumun ve bireyin yönetilmesini, insanın sürüleştirilmesi ve özünden uzaklaştırılması olarak değerlendirerek, kendini yöneten, kendi yaşamını kendisi örgütleyen insan-toplum gerçekliğini inşa etmeyi esas almaktadır. Günümüz itibariyle bunun adına da demokratik özerklik demektedir. Oluşun varoluşsal olarak özerk, farklı olduğunu belirterek, özerkliği kendi olmayı mümkün kılacak yegâne yol olarak değerlendirmektedir. Böylelikle de özerkliği, demokratik özerkliği felsefi bir temele oturtmaktadır. Bu özerkliği de üzerinde yaşanılan toprakların sınırlarını çizen devletlerin yaklaşımlarına bağlı olmaksızın gerçekleştirmektedir. Devletlerin, toplumun farklılıklarını, ifade özgürlüğünü tanıması halinde demokratik özerkliği devletle olan siyasi ilişkiler bağlamında gerçekleştirmeyi öngörürken, devletlerin toplumun haklarını tanımaması halinde de –tıpkı şu an gerçekleştiği gibi- bizzat kendisi bunu gerçekleştirmektedir. Böylelikle de ne pahasına olursa kendilik – xwebûn- çerçevesinde demokratik özerkliği inşa etmeyi, ayakta tutmayı, bunu tüm insanlığa göstermeyi esas

almaktadır.

-Adorno'nun 'yanlış hayat doğru yaşanmaz' özdeyişinde olduğu gibi, işe yaşamı doğru kurmakla başlar. Zihniyetin temel yaratıcı özelliğinden hareketle hiyerarşik devletçi sistemin zihni yapılanmasının dışına çıkmayı, oluşun doğasından çıkardığı hakikat rejimini oluşturmayı her şeyin merkezine koyar. Enerji-madde, anlam-yapı, teori-pratik bütünlüğü gereği, toplumun ve insanın doğasına uygun olarak hakikat rejiminden çıkan bütünlüklü yaşamı inşa etmeyi, insanca yaşamın esası olarak görür. Bu nedenle de hiyerarşik devletçi sistemden ve onun günceldeki versiyonu olan kapitalist modernitenin anlamsallık ve yapısallıklarından arınmayı, kopmayı yeniden insanlaşma ve toplumlaşma için olmazsa olmaz kabilinde görür. Kapitalist modernitenin insana ve topluma içerdiğini zehir olarak görerek, bunun kusulmasını, ondan kaçılmasını, sadece bununla da yetinmeyerek bunun alternatifini oluşturmayı yaşamın kendisi olarak beller. Bu yönüyle de yaşam dediği şey, yeni bir toplumsallaşma ve insanlaşma olmaktadır. Bu yaşamda eğitimin – tıpkı şimdi yapılmaya çalışıldığı gibi- devletçi-egemenlikçi sistemden alınarak, toplumun kendisinin bizzat üstlenerek yürüttüğü bir iş haline getirilmesi, geleceği de garantileyecek en kutsal çalışma olarak bellenmesi vardır. Sıfat ve etnisitesine bakılmaksızın eğitimin iktidarcı-devletçi sistemden alınması, kendi olmak –xwebûn- için olmazsa olmaz kabilindedir. Yine düşüncenin öneminin bilincinde olarak, sistemin düşün ve zihniyet dünyasını ele geçirerek hasta ettiği insanın özüne uygun bir düşünce yapılanmasıyla fiziki hastalıklarından bile önemli ölçüde sıyrılabileceğini bilerek, tıp alanında da alternatif bir oluşumu gerçekleştirmeyi de son derece gerekli görmektedir. İnsan sağlığı üzerinden ticaret ve rant devşirmenin yapıldığı günümüz dünyasında yaşam felsefesindeki ve insan yaklaşımındaki düzeltmeyle birlikte gerekli yapısallıklara giderek sistem dışı bir oluşuma gidilmeye çalışılmaktadır.

-Bu sistemde 'ev yasası' anlamına gelen, ekonominin egemenlerin elinden çıkarılması, onlara bağımlı olmaktan çıkılması yine olmazsa olmaz kabilindedir. On bin yıl öncesinde insanlığı doyurmuş olan bu topraklar başta olmak üzere her yerde beslenme işi olarak de ele alınabilecek olan ekonominin topluma devrine ihtiyaç vardır. Kârcılık olarak da tanımlanabilecek olan sistemin ekonomi anlayışını aşarak, topluluk ekonomisinin geliştirilmesini esas alır. Kapitalizmin sarıp sarmaladığı günümüz dünyasında zorluklarına rağmen, Rojava'da da yapılmaya çalışılan bu olmaktadır. "Çalışmak özgürlüktür." felsefesiyle, ekonomi üzerinde toplumun denetimini yeniden kurmak için ekonomik özerkliği, ulus-devletle demokratik ulus arasında varılacak asgari uzlaşma olarak görür. Demokrasinin ekonomiye yansıyış biçimi olan ekolojik endüstriyi, kâr amaçlı olmayan ve toplumsal dayanışmaya hizmet eden toplumsal pazar ve komün ekonomisini geliştirmeyi, ekonomik sorunları aşmanın çaresi olarak gören, devrim zihniyeti tüm boğma, etkisizleştirme çabalarına rağmen bunu pratikleştirmeye çalışmaktadır.

- İktidarcı-devletçi sistemden kalma ve olası yeni sorunların çözümünde bu zihniyet ve buna uygun yapılanma hukuku esas almaz. Hukukun ömrünü devletçi sistemle başlatır. Ahlakı hukuktan daha güçlü, eski ve etkili olarak görür. O nedenle de genelleşmiş ve derinleşmiş kölelik olarak tanımladığı kapitalist modernite dönemine kadar olduğu gibi toplumda ortaya çıkan sorunların çözümünde ahlaki değerleri esas alır. Toplumun devlete ihtiyaç duymadan kendi sorunlarını kendisinin uygun yöntemlerle çözmesini en sonuç alıcı ve doğru yöntem olarak görür. Devletin hukuk adıyla insanların ve toplumların her şeyine müdahale ettiğini, herkes üzerinde bununla kontrol kurduğunu bilerek, kendi içinde mümkün olduğunca hukuka yer verme yanlısı değildir. Birlikte yaşadığı ulus-devletlerin de demokratik özerkliği esas alan ve bu yönüyle inkâr sisteminden vazgeçtikleri bir anayasa yapmalarının birlikte yaşamın asgari yolu olduğunu düşünür. Devlet+demokrasi formülasyonu çerçevesindeki bir yaşamın ancak böyle mümkün olabileceğini tüm egemen devletlere dayatır, bunun için mücadele eder. Bugün Rojava'da hem Suriye devletine hem de uluslar arası güçlere Kürtlerin dayattığı tam da budur. Sınırlara dokunmaksızın, birlikte yaşamın asgari koşulu olarak demokratik özerklik statülerinin tanınması ve bunun anayasal güvenceye alınması olmaktadır. Rejimin buna gelmemesi halinde de bu statüyü bizzat gerçekleştirmeyi özgürce yaşamın tek yolu olarak görmektedir. Şu an yaşanan da olmaktadır.

-Bu statüyü ve öngörülen yaşamı tüm boyutlarıyla birlikte koruyabilmek için de meşru savunma savaşı vermektedir Rojava toplumu. Devrimi doğuran ve yürüten zihniyet meşru savunmayı felsefik temelde ele alarak varoluşun kendi olarak kalması için gerekli bir hak ve görev biçiminde görmektedir. Bunu gerçekleştirmek için bir ordu oluşumundan ziyade toplumun tüm üyeleriyle birlikte kendi kendini savunur, korur hale gelmesini temel koşul sayar. YPG tam da böylesi bir düşünceden çıkmış bir örgütlenmedir. Sömürmeyi, ele geçirmeyi, zorla her şeyi elde etmeyi öngörmüyor, toplumun değerlerini, yaşamını ve varlığını korumayı amaçlayan bir örgütlenme olmaktadır. Toplumun dışında ve üstünde olmayan, bizzat

toplum tarafından oluşturulan bu özelliğinden ötürü de yenilmezdir, etkilidir. Doğru düşünce, doğru pratiğe götürmekte ve içeriden dışarıdan bir seferberlik halinde yapılan saldırılara, büyük yönelimlere, kuşatmalara ve tüm olanaksızlıklara rağmen gün geçtikçe güçlenen yine halk savunma birlikleri olmuştur. Sahip olduğu demokratik ulusçu zihniyet nedeniyle de kendisini sadece bir etnisite ile sınırlandırmayıp, tüm toplumların ve farklılıkların temel güvencesi haline gelmeyi başarmıştır. İnsanı en büyük güç olarak gören zihniyeti takip ettiğinden ve toplumsallığın insan türünün var oluş koşulu olduğu gerçeğinden hareket ettiğinden ötürüdür ki, devrim kendisini koruyabilmektedir.

Devrimi doğuran ve yürüten zihniyet meşru savunmayı felsefik temelde ele alarak varoluşun kendi olarak kalması için gerekli bir hak ve görev biçiminde görmektedir

- Bu devrimi doğuran ve geliştiren zihniyet, zaferi dar anlamda askeri ve siyasi başarılarda görmez. Tarihten ve güncelden çıkardığı dersler temelinde esas olanın mevcut sistemi yıkıp aynı zihniyetle yerine yenisini kurmak olmadığını bilir. Halk devrimlerinden, 20. yüzyılı saran ulusal kurtuluş hareketlerine, oradan da reel sosyalist gerçekleşmeye kadar tüm devrimlerin sistem içileşmelerinin temel nedeni olarak bu devrimlerin bir kültüre dönüşmemesini görür. Toplumun yapısallıklar ve anlamlılıklar bütünü olarak tanımladığı kültür alanındaki zaferi en büyük zafer, yenilgiyi de en büyük yenilgi olarak beller. Kültürü de toplumun doğası olarak tanımlayarak, yine sistemden kopuşu temel çıkış noktası olarak görür. Demokratik komünal kültür olarak kavramsallaştırdığı kültür anlayışının bedeni olarak da buna uygun sanat-edebiyatı görür. Bu nedenle de özü kültürsüzlük, sanatsızlık olan kapitalist modernitenin etkisini alternatifini geliştirerek kırmayı temel devrim işi olarak bellemiş durumdadır. Bu çerçevede Rojava devrimi eğer devrim olarak kalacaksa veya gerçek anlamda bir halk devrimi olacaksa bu ancak kültür, sanat ve edebiyat alanında toplumsal doğaya uygun gerçekleşmeyle mümkün olabilecektir.

-Devrimi doğuran zihniyet demokratik ulus zihniyetidir. Bu zihniyet ulusu devlete ait olmaktan çıkarmanın yanı sıra, onu bir kan bağı oluşumu olarak da görmez. Yani aynı etnisiteden olmayı ulus olabilmek için şart olarak görmez. Ulus anlayışını demokratik ulus olarak tanımlayarak, merkezine demokratik komünal kültür etrafında bir araya gelmiş toplumu koyar. Bu toplumda cinse, dine, ideolojiye, etnisiteye bakmaz. O nedenle de Demokratik Ulus zihniyeti toplumsal doğaya uygun davranan herkesi Demokratik Ulus adı altında tanımlar. O nedenle de Rojava devrimi sadece Kürtlerin değildir. Öncülüğünü Kürtler yapıyor olabilir ama Kürtler bunu milliyetçi bir yaklaşımla gerçekleştirmemektedir. Halk Meclisi, Kürt Yüksek Konseyi, 'Demokratik Suriye, Özerk Kürdistan' söylemlerinin tümü, tüm halklara ve farklılıklara hitap eden bir diplomasinin yapılması, toplumun çoklu bir doğasının olduğunu bilen bir zihniyetin ürünüdür. Tüm diplomatik kuşatılmışlığa, tecride, Kürt Kapitalist Modernitesini temsil eden KDP ve onun çizgisindekilerin uğraşlarına karşın gelişen yine de Rojava diplomasisi olmaktadır. Bunda hem her şeye rağmen devrimin ayakta durabiliyor, gelişiyor oluşu hem de yürüttüğü diplomasinin doğruluğu etkilidir. Bu zihniyet Kapitalist Modernist güçlerinin ve onların kabuğu Kürt olan versiyonlarının söyledikleri gibi anti-demokratik değildir, kültürel soykırıma hizmet etmediği, toplumsallığa hizmet ettiği müddetçe herkesin kendisini sonuna kadar gerçekleştirdiği bir yapıdadır. Farklılıkların eşitçe birliğini yaşam felsefesi haline getirmiş bir haldedir.

-Rojava devrimi kendisini bir kadın devrimi kılarak garantiye almakta ve kalıcılaştırmaktadır. Merkezi uygarlık sisteminin yaratıcısı 'kurnaz ve güçlü erkek' iken, demokratik uygarlık sisteminin kurucusu da kadındır. Kuşkusuz bu erkeksiz bir sistem değildir, ancak kadının öncülüğünde gerçekleşen bir yaşam kurulumudur. Yaşamın kendisi daha çok dişillik etrafında gerçekleşmektedir. Merkezi uygarlık sisteminin bu kadar acımasız, anormal, şiddet yüklü olmasının özünde kendi doğasından ve kadından uzaklaşmış sapkın erkeğin ruh hali ve pratiği vardır. Merkezi uygarlık sistemi anti-yaşam sistemidir. Bunun doruğunu temsil eden Kapitalist Modernite'nin insanlığa ve her türden oluşa yok edişten başka vereceği bir şeyi yoktur. Bunu günümüzün ekolojik sürdürülemezliğinde en açık biçimde görmek mümkündür. Erkek egemen kafanın ve pratiğin geldiği nokta, insan da dâhil tüm oluşun ekosistemiyle oynamadır, var kalmayı tehlikeye atmadır. Bunu önlemenin yolu, kadının duygu yüklü zekâsına göre oluşmaktan geçer. Rojava devrimini yapan ve bunu sürdüren zihniyet, özgür-eş yaşamı yaşamın üzerine kurulacağı gerçek temel olarak bellemekle birlikte, tüm devrimlerin en çok da bu konuda egemenlikçi erkek zihniyetinin etkisinde kaldıklarından dolayı başarmadıklarına inanır. O nedenle de kadının kendi özüne dönmesini, kendisiyle yaşamın her alanında buluşmasını, örgüt-

lenmesini, erkeğin de yaşamın merkezi olarak kadını görecek, ona uygun olmayı özgürlük olarak anlayacak ve bunu yaşayacak bir hale gelmesini gerçek devrim olarak görmektedir. Bunu dar anlamda hakkı yenmişin hakkının geri verilmesi biçiminde burjuva ölçülerince yapmamaktadır. Yaşamı yeniden ama bu defa tıpkı toplumsal sorunların görülmediği ilk toplumsallaşma dönemindeki gibi kadının etrafında, öncülüğünde kurmayı en temel kurtuluş yolu olarak görmektedir. Kadının devrimi bu kadar sahiplenmesinin, yetmiş yaşındaki anaların bile silah kuşanarak toplumu savunma işine girişmelerinin nedeni, kadının sisteminin gerçekleşiyor oluşudur. Kadın içinde olmadığı, başkalarına ait bir sistemin nöbetini tutmamakta, ona hizmet etmemektedir. Kendi sistemini bizzat kendisi kurmaktadır, hem de bunu en aktif bir şekilde yapmaktadır. Zaten dikkatlice bakıldığında, benzerlerinden en büyük farkının bu olduğu görülecektir.

-İşte tüm bunları yapan bir zihniyet ve onunla uyum içindeki pratikleşmedir. Bu açık ki yeni bir yaşam kuruluşudur, yeni bir paradigma ve toplumsal sistemdir. Hiyerarşik devletçi sistemin hegemonik olanından tutalım da en cılız olanına kadar bir bütün halinde saldırıya geçmesinin altında yatan temel etken, Rojava devriminin temsil ettiği bu evrensel karakterdir. Bir sistemsel çıkış halinde gerçekleşen Rojava devrimine karşı savaş ve mücadele de sistemik olmaktadır. Kürt Kapitalist Modernitesi de dâhil Kapitalist Modernite'nin topyekün saldırısının altında bu gerçeklik yatmaktadır. Ancak evrende var kalmanın şartı maddenin enerjiye, yapının anlama, bedenin ruha uygun oluşudur. Kapitalist modernite her şeyiyle toplumsal doğaya uygun değildir, toplum bu sistemle daha fazla yaşayamayacaktır. Yaşaması halinde toplumun fiziki yok oluşu da kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle de oluşun dili, evrenin gerçekleşme biçimi, kendisini toplumun doğasına dayandırmış olan Rojava devriminin var kalacağına dair en büyük felsefi alt yapıyı oluşturmaktadır. Yani sistemlerin kurucu gücü olan hakikat rejimi bize Rojava devrimini gerçekleştiren zihniyetin, ona uygun davranılması halinde başaracağını söylemektedir. Rojava devrimi şimdiden yeni bir yaşam ve dünya inşasında insanlık adına Fransız, Rus devrimlerinden daha etkili sonuçlar yaratacağını göstermiştir. Tüm boğma çabalarına karşın bu devrim başta Ortadoğu halkları olmak üzere tüm insanlık için bir yıldız gibi parlamaktadır ve parlayacaktır…

Abonelik Formu

Ad:	
Soyad:	
Adres:	
İş Adresi:	

Derginin İstendiği Adres:

Ev Tel:

İş Tel:

Cep Tel:

E-Posta:

Abonelik Başlangıç Tarihi:

Yurtiçi Yıllık Abonelik Şartları

6 Sayı için: Taahhütlü/40 TL APS/60 TL

Yurtdışı Abonelik

6 Sayı Kargo: 60 Euro